

Едвин Сугарев

**АФЕРАТА
КТЪ**

© Едвин Сугарев, автор, 2015
© Издателство „Нест Прес“ ЕООД, 2015

Всички права запазени. Книгата е обект на авторско и търговско право на автора и издателя, и нито една част от нея не може да бъде законно използвана, размножавана или предавана, без тяхното изрично съгласие.

ISBN 978-619-90172-5-8

Едвин Сугарев

**АФЕРАТА
КТЪ**

Нест Прес
София, 2015

Аферата КТБ и битието българско (увод)

Драмата, или по-точно – ямата КТБ, е нещо, което си струва да разчетем и да запомним, за да не се стовари като внезапен ураган върху нашето бъдеще. Със сигурност през последния четвърт век няма друго събитие, което да е подложило на толкова драматичен стрес държавата и нейните обитатели, колкото колапсът на тази злощастна банка. И в същото време няма друго събитие, което по тъй драстичен начин да обвързва и омотава престъплението и институциите, призвани да се борят с него; което толкова драстично да *подменя истината с добре премерени лъжи*; което до такава степен да вади на показ олигархичния фундамент на българския политически живот, неговата наглост и неговото морално безразличие.

Казусът КТБ може да бъде разчетен и като своеобразно изпитание, на което е подложено битието ни. Той поражда въпроси, които имат не само финансов и корупционен дискурс – дори напротив, бих казал, че основните проблеми, свързани с фалита на тази банка, се вплитат с общностния статус на българския живот, с неговия морален кодекс, с доста проблематичния баланс между истината и подмяната. Тази афера ни заставя да се запитаме *кого* всъщност обслужват българските институции – като се почне с финансовите регулатори и се свърши с прокуратурата и тайните служби.

Тя ни заставя също така да се запитаме и каква част от истината, която ще бъде изкупена с парите на данъкоплатците – сиреч на всички нас, – е превърната в публично достояние – и каква част си остава *скрита* от нашите очи. Заставя ни да си дадем сметка за това, има ли фактори, които

деформират българския преход към демокрация – и които подменят неговата същност, цел и морален фундамент; има ли случаи, в които общественото мнение бива успешно манипулирано с користни цели; има ли сегменти от четвъртата власт, които – вместо да снабдяват българските граждани с обективна и точна информация, *промиват мозъци или упражняват репресия* срещу недоволните от управленското статукво.

Във връзка с КТБ често бе изразявано и повтаряно мнението, че става дума за *кражбата на века*; Иво Прокопиев дори пресметна, че това е най-голямата финансова кражба в световната история. Сигурно е така, ако имаме предвид налаганите безапелационно числа, които маркират съответните загуби: едва ли някой някъде е сварил да задигне 4,2 милиарда лева. Само че има един въпрос, на който Аферата КТБ не дава отговор, и той е – колкото и парадоксално да ви изглежда – **кой** е крадецът. Кой персонално е отмъкнал споменатите 4,2 милиарда – и отмъкнати ли са те *наистина*? Автентични ли са огромните усилия на медии и авторитети да ни накарат да повярваме, че има *само един крадец* и той е Цветан Василев – или тези усилия са свързани с надеждата да се *прикрие участието и съучастието* на други едни крадци? Не прикрива ли истеричавото охулване и дружното сочене с пръст дребната подробност, че става дума не за кражба в буквалния смисъл на думата, не за изнасяне на чували с пари от трезорите на една банка (не се смейте, защото българската прокуратура по едно време разследваше съвсем насериозно такъв сценарий!) – а за глобална, произволна и злонамерена *обезценка* на банкови активи, имаща само една съвсем ясна и неприкрита цел: да бъде фалирана КТБ, та да могат определени хора да придобият тези активи на специално занижените за тази цел цени?

Нямам никакво намерение да защитавам Цветан Василев, разбира се. КТБ бе създадена „на ръба на закона“, както се изрази нейният приватизатор Николай Велков – и

продължи да си стои там, но вече по друг начин – като осъществяваше непосилна за българските условия банкова експанзия благодарение на *политическите протекции*, дадени от една партия – тази на Делян Пеевски, който, както изглежда, от няколко години насам играе ролята на консолиери на Ахмед Доган.

Нямам намерение да премълчавам неговата роля в свързаните с КТБ събития. За мен той *не е свещена крава*, каквато очевидно е за българската прокуратура, за огромната част от българските политици и за повечето медии. Да – тази банка наедря благодарение на финансовите активи на държавните предприятия, приютени в нейните трезори; благодарение на съмнително спечелени търгове и обществени поръчки; благодарение на крепката дружба с „ВТБ Капитал – България“, българския клон на руската ВТБ, известна още като „банката на Путин“. Но е повече от странно, че тази банка бе доведена до банкрут със *задружните усилия* на държавните институции и подкрепящите я довчера олигарси. Чрез нея се начена един нелицеприятен и демаскиращ процес, който просто ни задължава да се замислим дали българската прокуратура, БНБ и тайните ни служби са институции, работещи в полза на държавния интерес и призвани да се борят с октопода на корупцията – или са просто *пипала* на същия този октопод.

Задавам този въпрос не защото в Аферата КТБ има черни и бели – напротив, убеден съм, че в нея просто *няма невинни*, че всички участници в тази афера (извън горките вложители, разбира се) са черни или поне сиви; че става дума за гущери с отрязани опашки, нахлузили бели якички. Задавам го, защото хрониката на събитията, довели до банкрута на КТБ, ме задължава да го задам.

Задавам го, защото имаме прокуратура, която вдигна шум до небето за подготвяното убийство на Делян Пеевски, а когато този балон гръмна, просто вдигна рамене и се извини за грешката. Извиненията са хубаво нещо, само че покрай „грешката“ на прокурорите се създаде *паника сред*

вложителите, които изтеглиха над един милиард лева в рамките на една седмица – и аз убедено твърдя, че в България няма банка, която би устояла в подобна ситуация.

Задавам го и защото прокуратурата си изми ръцете със сигнала на „Протестна мрежа“, който бе използван като повод за небивало шумна и масирана акция срещу КТБ и свързани с нея фирми – но *изцяло оневини* Делян Пеевски, към когото най-вече бе насочен този сигнал – и дори се зае да проверява авторите на сигнала, когато те поискаха и срещу Пеевски да бъде започнато наказателно производство, за което посочиха и допълнителни аргументи.

Задавам го и защото човек трябва да е съвсем лишен от логика и житейски опит, за да не може да си представи какви ще бъдат *реалните последиствия* от обиска в офисите на бул. „Цар Борис III“ 159, разгласен обилно от всички медии и извършен от десетки прокурори и следователи, плюс бареи, които не влязоха в офисите, но стояха пред сградата, за да ги показват по телевизията. (Прочее, не ми е известно някога и някъде в България да се е провеждала толкова публична и масирана акция по сигнал на неправителствена организация – със съжаление трябва да констатирам, че прокуратурата *традиционно пренебрегва* такива.)

Задавам го и защото основните тези и на прокуратурата, и на БНБ при този начален щурм бяха толкова *произволни и фантасмагорични*, че само малоумен би ги взел насериозно: например версията за изнасяне на 206 милиона в брой, изтеглени в един единствен ден – на 19 юни 2014 г., – или пък тезата, че досиетата за кредити на стойност 3,5 милиарда лева били безследно изчезнали – като че ли това *изобщо* е възможно¹.

Задавам го и заради *манипулативното обезценяване* на активите на банката – по методика, която изобщо не е при-

¹ А не е възможно, защото има няколко регистъра извън тези в банката, в които кредитните експозиции се вписват, освен това за всяка експозиция над 40 000 лв. се представят данни на БНБ.

лагана спрямо друга кредитна институция – въз основа на чисто предполагаеми прогнози за бъдещото финансово здраве на кредитираните компании. И го задавам най-сетне заради особено драстичния прецедент, при който лицензът на една банка бе отнет въз основа на експертни доклади, които изобщо не са предназначени за реални счетоводни нужди – което впрочем е вписано черно на бяло в писмата за ангажимент на фирмите, които са наети по случая КТБ. Както и защото банковият лиценз на тази банка бе отнет, без да е налице заверен одитен доклад за направената проверка – и то след като в течение на повече от три месеца БНБ направи всичко възможно, за да влоши нейното финансово състояние и да превърне с безотговорно протакане редовните кредити в предсрочно изискуеми.

И накрая – основната причина, поради която предприех това главоболно разследване. Сътвореният с общи институционални усилия призрак на финансова дупка от 4,2 милиарда лева не е просто ужилване. Методите на БНБ за обезценка на банковите активи могат да бъдат колкото си искат манипулативни, но загубите са реални. Акциите на всички предприятия, които бяха свързани с КТБ, се сринат на фондовите борси – и това е щета, която няма да се изплаща от Иван Искров, нито от Цветан Василев, нито от Сотир Цацаров – ще се изплаща от всички нас.

Именно заради това **изкуственият фалит** на КТБ не е просто кражба. Това е добре организиран сценарий, който ограбва нашето бъдеще. Ние не само и просто ще трябва да плащаме за обезценените предприятия, за банкрутиралите фирми и за пропадналите покрай този фалит проекти. Освен всичко ще трябва да се примирим и с *пладнешкото завличане* на огромни предприятия, на цели отрасли от българската икономика, които сега попадат в незнайни, но едва ли доброжелателни ръце. Като голямата скрита придобивка на Пеевски – респективно на ДПС: „Булгартабак“, предприятието, чрез което държат във феодално подчинение своя електорат. Като БТК, попаднала заедно с полови-

ната военнопромишлен комплекс в ръцете на един белгиец с пропутиновски наклонности, намиращ за уместно да празнува анексирането на Крим от Русия.

Как всъщност се случи всичко това? Нима никой нищо не знаеше, никой нищо не беше чул за невероятната експанзия и странната кредитна политика на КТБ? Това са *пълни глупости*: от години се знае и какви държавни капитали са концентрирани там, и каква мрежа от свързани фирми е била изградена, и какви гигантски мащаби е достигнало превъртането на пари през тях – за това са писани десетки статии, има проведени сериозни разследвания със съответния доказателствен материал. Ни звук, ни стон от страна на прокуратурата и финансовите регулатори. Странно – *защо?*

Само броени дни преди КТБ да бъде поставена под специален надзор, националните банкери обявиха, че всичко в банковата система на републиката е наред, не се задават никакви фалити – и дадоха разрешение на Цветан Василев да купи ТБ „Креди Агрикол България“. Днес се оправдават, че банката ги била подвеждала с фалшива информация за кредитния си портфейл, а Цветан Василев е новият джингиби, финансовият демон и *единственият виновник* за милиардната дупка във и без това нарешетената плът на България. Какво ли се е променило оттогава – сиреч от началото на юни 2014 година, когато стартира голямата атака срещу банката, до нейното счетоводно убийство и нейния фалит?

Отговорът е очевиден, но никой не иска да го признае: разпаднала се е *коалицията* КТБ. Олигархичната коалиция, представлявана от несъпоставими политически субекти – националсоциалистите, социалистите и Корпорацията (както наричат и както трябва да бъде наричано ДПС). Резултатът от този разпад рефлектира върху **общото им финансово чадор: КТБ**. Дотолкова, че ако то би било поставено в Кавказкия тебеширен кръг (справка: Бертолд Брехт), би било разкъсано от харпиите, претендиращи да бъдат негови майки.

Всъщност може би наистина трябва да се измисли ново име за втората тройна коалиция, управлявала България от 29 май 2013 г. до 24 юли 2014 г. И имаме *всички основания* да я наречем именно „коалицията КТБ“. Точно тя управляваше България през този период. Не Орешарски, не Станишев, не Местан. Делян Пеевски плюс Цветан Василев – като заместници на уж оттеглилия се Доган. Те – но от негово име – разпределяха порционите в държавата. Те – но от негово име – крепяха балансите в проблематичната етно-национал-социалистическа коалиция. Те – но от негово име – *въртяха парите на държавата*, вложени в трезорите на КТБ – и промиваха мозъците на българите с вестници, сайтове и телевизии.

И затова е доста нелепо да се задават персонални въпроси, свързани с това управление. Включително тътнещи-ят от вече близо две години въпрос: *кой* предложи Пеевски? Никой не е предложил Пеевски. Той се е предложил сам. Защото *той беше държавата* – или поне половината от нея. Справка: „Ако не гласуваме Пеевски, правителството пада.“ Думи на Сергей Дмитриевич Станишев, бивш лидер на БСП и настоящ евродепутат.

Кой е този, дето може да поставя такива условия на мандатоносителя? Отговорът е прост – някой, над когото няма дори господ – има само Доган. Кой можеше – под носа на БНБ и в страна, която е преживяла най-драматичния банков срив сред страните от бившия Източен блок – да съгради банка, чиито активи нарастват с темпа на финансовите пирамиди – и която – точно по модела от 1996-а – раздава огромни кредити без покритие на свързани със своя собственик фирми? Кой можеше да накара цели три правителства да държат парите на държавните предприятия *именно в неговите трезори*, да върти с тези пари огромни сделки и да гради медийни империи, да претендира, че неговите фирми осигурявали 10 процента от brutния вътрешен продукт на България – а после цялата тази мегаструктура да се разпадне като кула от карти за игра?

Кой – питаме се днес и отговорът просто се натрапва – този, който *управлява самата власт*, който представлява нейните олигархични интереси, който е материализирал финансовия мост между субектите в поредната и – надяваме се – последна тройна коалиция. Банкерът на Доган, душеприказчикът на Станишев – над който също няма господ – има само Мамон – и навярно – както над всички тях – има Путин.

В един момент двамата неразделни партньори в коалицията КТБ се скараха. Нещо повече – станаха смъртни врагове. Поръчваха се един друг, крояха си шапките, размахваха *уж независимите* правозащитни институции като боздугани. Причината? Обичайната, поради която някога се гърмяха мутрите. Единият се опитал да измени другия, който пък на свой ред му заложил капан. Примерно – единият взел огромни заеми и не ги върнал (разбира се, чрез фирми, които формално не са свързани с него), а другият отказал да даде банкова гаранция за фирмите на първия, които се канели да строят „Южен поток“.

Разбира се, има и друго равнище на конфликта. Ритането под масата си има причина, *много по-сериозна* от това, някой да гепи още стотина милиона. За отбелязване е, че в тази битка *губещ е Цветан Василев* – като срещу него е впрегнат целият ресурс на държавата. Това не е случайно. Причината е очевидна: той явно е повторил старата грешка на Илия Павлов – забравил е **кой** всъщност кара влака. Писнало му е да се разправя с продажни политици и да ги държи на хранилка в КТБ – и е решил да промени формулата, като *сам* произведе собствен политически субект, чрез който да реализира своите амбиции и интереси.

Партията на Бареков беше създадена именно с тази цел – и с парите на КТБ, – само че това е *опасен експеримент*, възможен само ако си безспорният любимец на Кремъл. В случая не се оказа така – и разпадналото се партньорство между КТБ и ВТБ го доказва. На практика този експеримент би означавал да се появи *нов балансър*, а ДПС да бъде из-

местено от позицията, която му позволява да раздава порциите в държавата. Това беше разчетено като бунт срещу благодетеля от сараите – в резултат коалицията КТБ се разпадна, Цветан Василев бе наричан във финансовия и политически ъгъл, а с него – твърде показателно – и Станишев.

Дребната подробност е, че този път всички играха *прекалено ачик*. Маските паднаха, лъсна противният, *мазен морал* на политиците, които в течение на вече четвърт век се подиграват с достойнството на българите, които пък – сякаш по някакво чудо – проявиха своя почти изчезнал *инстинкт за самосъхранение* – и оказаха много сериозна съпротива на опитите да бъдат превърнати в подвластна на олигарсите рая.

Коалицията КТБ се разпадна – и опитите да бъде скрое-на нова такава по същия тертип ще срещнат сериозни трудности. В резултат от едногодишното управление на тази коалиция България се сдоби с няколко милиарда по-висок външен дълг, с огромна дупка в бюджета, с фалирала енергетика и изправено пред фалит здравеопазване. Всичко това се *вижда*, днес можем да го усетим върху собствения си гръб. И трудно, много трудно някой ще бъде убеден, че за това са *виновни* Бойко Борисов, международното положение и заговорът на гадните соросоиди.

Важно е обаче да научим всичко за КТБ. Всичко – от игла до конец, – а не да бъдем *залъгвани* с басни за милиардни дупки и банкови тайни. Добре е да си спомним думите на българския президент Росен Плевнелиев, изречени на 25 юли 2014 г. в обръщение към Народното събрание: „Деца-та ни няма да ни простят, ако не отворим „досиетата КТБ“. Ако допуснем истината за КТБ да бъде замечена, изтъргува-на, ако превърнем „досиетата КТБ“ в новата златна мина за изнудване на политици, както досиетата на ДС досега, това ще бъде стратегическа грешка за държавата. Ако се разк-рие цялата истина за нерегламентирани връзки на полити-ци, съдии, прокурори, общественици с КТБ, подмененият

преход на България ще приключи, а истинският ще започне. Българската държавност ще направи смел скок напред в морален и институционален аспект в очите на гражданите. Ако се забележи истината за КТБ, подмененият преход на България ще продължи за много години напред. Казусът КТБ е големият тест днес за българската държава.“

Децата наистина няма да ни простят. В тяхно име и за тяхното бъдеще хвърлям днес усилията си в това разследване – макар добре да съзнавам, че това е сизифов труд, че *не е по силите ми* да се преборя с голямата машинария на лъжата. Но нека поне да се знае, че е *възможно* човек да се опълчи срещу нея, че може да не се съобразява с нейните закони и ритуали. Това може и да е една мъничка крачка напред, но както е казал древният мъдрец Лао Дзъ: „Пътят от хиляди ли започва с една-единствена стъпка.“

1. Руската връзка

В началото бяха руските пари.

По-точно казано – *съветските*. Генеалогията на КТБ тръгва от българо-съветската финансова къща „Булгарсовинвест“, регистрирана през ноември 1988 г. по Указ 535 от 1980 г. – като съвместно предприятие на Българската външнотърговска банка и руската Внешеконбанк. Капиталът от 60 милиона лева е поделен поравно от съучредителите, а тяхното финансово чадло се оказва единствената небанкова институция, която извършва банкови операции, преди те да бъдат регламентирани по Закона за банките и кредитното дело. Въз основа на *какви правомощия*, по какви регламенти и по чия поръчка – един Бог знае само. Вероятно – и КГБ.

Според в. „Капитал“² в периода до 1994 г., когато финансовата къща се преучредява като Корпоративна търговска банка, тя е посредничила в разплащанията с валути на страни от бившия СССР. Цитиран е Валентин Станчев, изпълнителен директор на „Булгарсовинвест“ и главен изпълнителен директор на КТБ: „Ние сме единствените, които срещу ниски комисиони извършваме разплащания в рубли, карбованци, литове³ и др. от името и в полза на наши клиенти.“

Едва ли обаче този вид търговия е свързан със замисъла за създаването на „Булгарсовинвест“. Тук би трябвало да се има предвид, че Внешеконбанк е руският адекват на Българската външнотърговска банка – и съответно *функциите ѝ в контекста на перестройката* са сродни. Бан-

² КТБ започва на чисто. – В: Капитал, 9.05.1994.

³ Очевидно става дума за литаси – националната валута на Литва.

ката е създадена още от Ленин през 1922 г. като Руска търговска банка, като и до днес държавното участие е 100%. За това доколко значима е нейната функция в контекста на днешна Русия, можем да съдим по факта, че председател на надзорния ѝ съвет през 2010 г. е не друг, а самият Владимир Путин.

Непосредствено преди падането на Берлинската стена тази банка се занимава със създаването на финансова мрежа, чрез която да бъде реализиран сценарият на перестройката – или иначе казано, прехвърлянето на политическата власт на партокрацията в Източна Европа на икономическа основа. За целта се създават клонове и финансови компании на Запад, през които започват да текат сериозни финансови потоци от СССР, за да генерират *скрити партийни активи* (управлявани от КГБ и ГРУ, разбира се), с помощта на които руската и изобщо източната икономика да бъдат превърнати в плячка за *предварително набеязани олигархични кръгове*. Такива са Моснарбанк (Лондон), Евробанк (Париж), Ост-Вест Ханделсбанк (Франкфурт на Майн), Донаубанк (Виена), Ийст-Уест Юнайтет банк (Люксембург) и финансовата компания „Юраско“ в Швейцария.

БСФК „Булгарсовинвест“ всъщност е единственото съдружие на Внешнекономбанк, създадено *на територията на страна от Източния блок*. Това едва ли е случайно. България е страна, през която протичат контролираните от ДС и КГБ канали за *контрабандна търговия с оръжие и наркотици*; пак през нейното посредничество минава и немалка част от финансирането на братски комунистически партии и други терористични структури. Вероятно най-важното обстоятелство е свързано с това, че страната ни е стратегически партньор в редица операции от геостратегическо значение – като създаването на „неявни“ фирми в Западна Европа например – с цел *промишлен шпионаж и източването на активи* от западация Източен блок, – които да бъдат употребени в полза на партокрацията след неговото разпадане. Вероятно са се имали предвид и други интере-

си – например очакванията България да бъде нещо като централа за налагането на руско влияние на Балканите – или пък утвърждаването на това влияние в третия свят – за което друго едно отроче на Българската външнотърговска банка – Литексбанк в Бейрут, играе немалка роля.

Трудно е да се каже в какви точно сделки е участвала „Булгарсовинвест“ до падането на Берлинската стена. Предполага се, че част от тях са свързани с двустранните разплащания в рамките на СИВ – и главно с *реекспорта на руски нефт*, който винаги е бил спасителен пояс за периодично фалиращата ни планова икономика. С разпада на Източния блок обаче тази манна небесна секва – за сметка на това външнотърговските дружества, включително и банките такива, се възползват от случая и започват да обслужват *новите олигархични структури*, породени от разпада на старите държавни институции. В едно разследване на „Биволъ“ е цитиран любопитен документ – заключение от одита на Сметната палата на Руската федерация от 1999 г.⁴, според което всички сделки за преотстъпване на акции на задграничните банки, сключени до 1998 г., „се явяват **незаконни** и подлежат на разваляне“. Това *в пълна степен* се отнася и за БСФК „Булгарсовинвест“, и за нейната наследница КТБ – като сделките с руското участие в тях са станали най-вероятно *зад гърба на официалните институции* в руската държава. Според Валентин Станчев, шеф на „Булгарсовинвест“ и по-късно главен изпълнителен директор на КТБ, когато през лятото на 1993 г. тогавашният Вицепремиер Фьодоров посетил България, той останал *много учуден* от факта, че у нас от години функционира българо-руска финансова институция.

Официалната хронология на Българската външнотърговска банка е крайно лаконична по отношение на това съвместно предприятие. Там можем да прочетем следното: „1988: Като съвместна финансова компания на БВТБ и Вне-

⁴ КТБ зачената от КГБ. – В: Биволъ, 23.03.2014.

шекономбанк е учредена „Булгарсовинвест“. През 1994 г. „Булгарсовинвест“ е преобразувана в Корпоративна търговска банка.“ Толкова.

Основаването на българо-руска банка, изглежда, е било *насъщно* за архитектите на перестройката, след като са се погрижили да я създадат още преди падането на Берлинската стена. Забележително е, че БСФК „Булгарсовинвест“ не се присъединява към широко рекламираната инициатива за създаване на българо-руска банка, която през 1994 г. се реализира като БРИбанк на Емил Кюлев, тъй като по същество тя дублира вече реализираната идея. Вместо това през 1994 г. финансовата къща се префасонира в КТБ – отново държавна банка, *отново с българско и руско акционерно участие*, но вече с променени параметри: 61 на 39 процента в полза на БВТБ. Забележително е и желанието новоучредената банка да започне „начисто“, като свива своите печалби, за да бъде оздравен кредитният ѝ портфейл. Междинният финансов отчет при прехода от финансова компания към банка е заверен от международен одитор – датската фирма BDO Binder.

Новата банка е регистрирана с решение на Софийския градски съд от 6.05.1994 г. – с капитал от 500 000 000 тогавашни лева (с приблизителна равностойност около 20 милиона долара) като правопримник на „Булгарсовинвест“. В съвета на директорите участват Калин Калинов, Любомир Гачев, Евгений Красавцев и Алексей Симаков. Последните двама са представители на руската страна – и обичайно в българските публикации по темата биват определяни като „офицери от КГБ“.

Възможно е да има *по-сериозни основания* за тази дефиниция, отколкото на пръв поглед изглежда. Във всеки случай интересите на КТБ нерядко съвпадат с интересите на Русия – далеч след като Внешекономбанк се отказва от акционерното си участие и банката става изцяло българска. Въсъщност Внешекономбанк е основният инвеститор в руските енергийни проекти – особено в сферата на ядрената

енергетика. На 31 май 2006 г. тя сключва споразумение с „Атомстройекспорт“ за принципите на финансиране на обекти на ядрената енергетика извън Русия. Един от тези обекти е АЕЦ „Белене“. От своя страна КТБ – както твърди и самият Цветан Василев – е специализирана в инвестиране и обслужване на енергийния сектор – най-слабо реформирания сегмент от българската икономика – и същевременно най-плътно покрития от невидимата, но осезаема мрежа на ДС-зависимостите.

Плътната обвързаност на КТБ с българската енергетика е добре известна. БЕХ, НЕК, „Булгаргаз“, АЕЦ „Козлодуй“, ТЕЦ „Марица Изток“, Софийската топлофикация и други енергийни предприятия държат парите си именно там. В грама от декември 2006 г., публикувана в Wikileaks, американският посланик в София Джон Байърли коментира „гнилите ябълки“ в българската банкова система⁵. Сред тези „гнили ябълки“ попада и КТБ, която според доклада на посланика е свързана с енергийния бос Богомил Манчев и фирмата му „Риск инженеринг“. Посочва се, че сметките на НЕК, уличена в „тъмни сделки за продажба на електроенергия“, са именно в КТБ. Във връзка с това е изразено предположението, че тя е *вероятната силна банка* в бъдещия проект за АЕЦ „Белене“. Покрай това се споменава и за основния акционер Цветан Василев и фирмата му „Бромак“ ЕООД – във връзка с приватизацията на Софийския вагонен завод на цена, по-ниска от пазарната.

Въпреки че след оттеглянето на Внешкеонобанк от КТБ банката дълго остава чисто българска, в най-успешните ѝ години руската връзка е отново налице. През април 2013 г. руският фонд „ВТБ Капитал“, инвестиционно подразделение на Внешторгбанк – втората по големина банка в Русия, известна като „банката на Путин“, придобива 9,9% от нейния капитал. Едва ли е без значение фактът, че представи-

⁵ Wikileaks: Голямата „перачница“ или „гнилите ябълки“ в българската банкова система: bivol.bg.

телите на „ВТБ Капитал“ са *добре познати играчи* от българския политически елит – бившият финансов министър Милен Велчев, брат му Георги Велчев и заместникът му Красимир Катев.

Именно в ролята си на консултант и съдружник на „ВТБ Капитал“ Цветан Василев реализира двете най-крупни сделки в своята бизнес кариера – тази за „Булгартабак“ и тази за БТК. И отново „ВТБ Капитал“ първоначално *прояви интерес* към инвестиране в закъсалата КТБ, а после високомерно *се отказа* да я спасява. Защо ли?

Отговорът, струва ми се, е очевиден – банката на Цветан Василев в един момент е *престанала да изпълнява ключова функция* в защита на руските интереси в България като партньор на ВТБ. А че банката е изпълнявала такива, личи много ясно от една публикация на Иво Инджев, озаглавена „Руските неоколониални рекорди на българска земя“⁶. Коментирайки масовото купуване на недвижими имоти от руснаци (тогава 300 хиляди, сега над 500 хиляди), Иво Инджев посочва, че интересите на руските купувачи са били „специално стимулирани“ – като „в периода 2008 – 2012 г. руската ВТБ е раздавала кредити с преференциална лихва на проверени руснаци на принципа „доведи приятел“ именно за придобиване на недвижимо имущество в България и Гърция“.

Става дума за две държави, към които Русия проявява *засилен стратегически интерес*, и това не е случайно. Най-малкото техните територии са пространството, в което се планира разгръщането на големи транснационални енергийни проекти – като наскоро трансформирания в „турски“ „Южен поток“ и „Бургас – Александруполис“, които заедно с АЕЦ „Белене“ в България образуваха тъй наречения „голям шлем“, договорен от президента Първанов и премиера Станишев. Във втория от тези проекти, безславно пропаднал днес, участието на Гърция е решаващо. Извън всич-

⁶ Вж. ivo.bg, 21.08.2012.

ко това обаче тъкмо Гърция и България са страните от Европейския съюз на Балканите, чието членство *може да бъде разколебано* и чиято лоялност може да бъде пробита – в Гърция поради силната задлъжнялост на страната и традиционно лявата ориентация на немалък брой от нейните жители – един пробив, който днес се реализира чрез „Сириза“. В България – благодарение на присъстващата повече от столетие „пета колона“ от русофилски организации, които де факто поставят *руските интереси над националните* – като основната роля сред тях поне доскоро се падаше на БСП.

От тази гледна точка наличието на *силно руско присъствие* в тези две страни, закрепено и с недвижима собственост, е стратегически важно. ВТБ работи за това, но основното поле за подобна дейност е Русия. Би трябвало да се запитаме какви **други интереси** предполагат идването на нейното подразделение „ВТБ Капитал“ в България.

Подразделението на ВТБ в България е учредено на 25 януари 2012 г. Българският клон на „ВТБ Capital“ е всъщност съвместно дружество между втората по големина руска банка ВТБ и дружеството Delta Capital Investments, собственост на бившия финансов министър Милен Велчев, неговия брат Георги и някогашния му заместник Красимир Катев. Това дружество е учредено само два месеца по-рано – и всъщност притежава само 0,01% от акциите, но пък изпълнителен директор е именно Милен Велчев, пряко подчинен на Атанас Бостанджиев, главен изпълнителен директор на Лондонския клон на „ВТБ Capital“, и също така представляващ неговата българска версия. Братът Георги пък е заместник-председател на борда на директорите, оглавяван от Стивън Райс.

Новоучредената руска банка *само уведомява* БНБ, че ще осъществява банкова дейност в България – като дори не се налага да чака за лиценз. Това става благодарение на факта, че е клон на „ВТБ Capital – London“, като по този начин руската банка се възползва от т.нар. „право на единен ев-

ропейски паспорт“, според което банка с регистрация в една страна – членка на ЕС, има право да открие свое поделение в друга държава от ЕС, без да иска лиценз от съответната национална банка.

По време на пресконференцията, в която участват и големите босове на ВТБ, става ясно, че „VTB Capital“ в България ще предлага пълния набор от услуги на банката майка, като фокусът ще бъде съсредоточен върху операции на дълговия пазар, търговия с акции, инвестиционен мениджмънт и управление на активи, кредитиране на корпоративни клиенти и прочие подобни – като ще пренебрегне типичната банкова дейност, свързана с набиране на депозити и банкови услуги за вложители. В същото време Атанас Бостанджиев заявява: „Искаме да сме сред най-големите банки в България след пет години – било по активи, печалби или брой сделки“.⁷

Тези сериозни амбиции от страна на руската банка са впечатляващи, още повече като се има предвид, че нейните реални юпити са българи – и то не какви да е. Триото Милен Велчев, Красимир Катев и Георги Велчев е оставило дълбоки следи в историята на родните корупционни практики – в периода на управлението на НДСВ, когато Милен Велчев е финансов министър, Красимир Катев е негов заместник, а Георги Велчев е един от най-мощните инвеститори в туристическия бизнес.

Всъщност правителството на НДСВ е първото правителство от цялата верига управления на *размитата политическа отговорност*, включваща още двете тройни коалиции с основни участници БСП и ДПС, правителствата на Станишев и Орешарски, които печелят първенство в цялата българска история със своите корупционни постижения.

Стратегията на размитата политическа отговорност предполага и една малко *по-различна корупционна стратегия*, с която кукловодите на различни леви правителства

⁷ Банка без прегради. – В: Капитал, 1.03.2012.

след 2001 г. реализират своите икономически интереси. Става дума не само за рязка промяна в мащаба на Голямото ограбване, но и за друг тип взаимодействия между корупционерите и държавните институции. Паралелно с досега познатите механизми, като контрола на контрабандните канали и създаването на удобни законодателни и институционални вратички за лесно забогатяване, се създават условия за мащабно ограбване със *съвсем директната помощ* от страна на държавата. И вече крадат не само бизнесмените от кръжащите около политиките „обръчи от фирми“ – вече *самите министри* спретват грандиозни корупционни афери, прикрити зад версията, че със своите действия били защитавали националните интереси или че осъществявали от тях приватизационни сделки и раздадени обществени поръчки са били най-добрите и най-целесъобразните.

Патентът на този тип мащабно крадене принадлежи на правителството на НДСВ, а два от примерите го илюстрират по емблематичен начин: това са *сделката с външния дълг*, осъществена от министър Велчев, и *продажбата на БТК*, реализирана от министър Николай Василев. Сделката с външния дълг е особено фрапантна, тъй като благодарение на нея, според доклад на Industry Watch, изготвен по поръчка на министър Симеон Дянков, страната ни е претърпяла загуби в размер на 1 милиард лева. Става дума за изкупуването на 5-те милиарда доларови брейди облигации по българския външен дълг и замяната им с еврооблигации.

В тази сделка има поне два елемента, за които няма нормално обяснение. Един банкер с опит – какъвто Милен Велчев е натрупал като служител на Merrill Lynch, знае много добре, че подобно обратно изкупуване на дълг се прави чрез максимално *мълчаливи* финансови операции – в този случай мълчанието наистина е злато, тъй като всяко предварително публично оповестяване води до покачване на цените на брейди облигациите. Вместо това той обявява

още през май 2001 г., по време на предизборната кампания, намерението си да управлява активно външния дълг на България, като *замени брейди книгата с еврооблигации*. Същото е повторено в конферентен разговор между икономистите на НДСВ и представители на банките, които търгуват външния дълг, проведен на 24 май, и в по-късни негови интервюта – вече като министър. В резултат цената на българските облигации скача от април до август с цели 7 цента – като само тази негова словоохотливост означава 350 млн. долара *печалба* за финансовите институции, които държат външния ни дълг.

Дребната подробност е, че още преди години като служител на Merrill Lynch Милен Велчев е предлагал на Българското министерство на финансите *същата сделка* с твърдението, че тя е изгодна. Би било редно обаче да се запитаме: *изгодна за кого?* Защото интересите на българската държава и на банката Merrill Lynch *не съвпадат* – напротив: неизгодната за страната ни сделка носи немалка печалба за аммериканската банка.

Словоохотливостта обаче е по-малкият проблем при тази сделка. По-големият има *чисто корупционен характер* – и ясно показва, че се касае за добре планирана операция, която е и реалната причина Милен Велчев и неговият заместник Красимир Катев да напуснат добре платените си финансови позиции в Лондонското сити. Проблемът е, че – както отбелязва и в. „Капитал“ през октомври 2001 г. – непосредствено преди изборите българският пазар на ценни книжа се оживява, появяват се играчи, които *изкупуват* големи количества от българските облигации. Според вестника „основна част от дълга е била изкупена от лондонския клон на американската инвестиционна банка Morgan Stanley Dean Witter“. Служител на тази банка е братът на Милен Велчев – добре известният строителен бос в бетононирането на Българското черноморие Георги Велчев.

Според разследване на „Биволъ“ още преди да се заговори официално за сделка с българския външен дълг, ог-

раничен брой инвеститори изкупуват българските облигации на цена от 0,54 до 0,63 цента на долар при марж 4:1. Търгуват 3 дружества, които за кратък период се сдобиват с облигации за близо 800 млн. долара номинал. Едно от тези дружества е Morgan Stanley Asset Management – хедж фонд на банката, в чийто лондонски офис работи Георги Велчев.

И не само той. В същата банка работи и Лилия Абдула, приятелка на Красимир Катев и по-късно негова съпруга. Говори се, че именно той е проектирал тази сделка, от която според разследването на „Биволъ“ трите дружества, изкупуващи българските брейди облигации, са спечелили около 300 млн. долара.

Сумата е повече от значителна. И говори за *корупционен размах*, непознат в по-ранните етапи на българския преход. Към това трябва да добавим и обстоятелството, че дори и да не вземем предвид корупционните дефекти на сделката, тя си остава неуспешна – и българската държава е тъй или иначе губеща. Идеята да се заменят брейдитата с еврооблигации е разумна само при условие че в този период курсът на долара се запазва, а еврото се обезценява. Случи се *точно обратното*: доларът се срива, а цената на еврото се покачи. Затова сега имаме по-скъп дълг, отколкото преди грандиозната суапова сделка. През 2013 г. на пример трябваше да емитираме ценни книжа за цели 880 милиона евро, за да посрещнем неговия падеж.

Героите от тази сделка обаче не само не попаднаха в затвора⁸, но и просперират на финансовия пазар. И Милен Велчев, и Красимир Катев са в ръководството на българския клон на руската Внешторгбанк – и са партньори на Корпоративна търговска банка на Цветан Василев, финансов донор на Пеевски. Що се отнася до Георги Велчев, той също се напечели добре по време на мандата на НДСВ.

⁸ След доклада на Industry Watch във Финансовото министерство мъдрували дали да не препратят този документ на прокуратурата, но решили, че няма смисъл.

За две години негови фирми наливат близо 50 милиона евро в строителството на големи хотели, предимно по Българското черноморие: в Обзор, Златни пясъци, Равда, Слънчев бряг и в къмпинг „Оазис“. На 8 юли 2013 г. той излезе с обръщение, названо „Аз искам“, в което определи Пламен Орешарски като един от *най-компетентните* премиери в цялата българска история и заклеими „шепата протестиращи“ пред Народното събрание.

Какво пък, логично е.

Всъщност е редно да отбележим, че учредяването на „VTB Capital – България“ не е началото на възкресението на тези герои на българската финансова сцена. Новият клон на руската банка е учреден в началото на 2012 г., но месеци преди това тази благопристойна компания вече е сключила първата си мащабна сделка, при това в съдружие и с прякото сътрудничество на Цветан Василев и неговата КТБ. Става дума, разбира се, за закупуването на „Булгартабак“ – една от *най-скандалните* и *най-непрозрачни* сделки в историята на българската приватизация.

На 31 август 2011 г. Агенцията за приватизация приема офертата на дружеството „БТ Инвест“, регистрирано в Австрия, зад което чрез верига от офшорни компании стои „VTB Капитал“. На 13 септември 2011 г. 79,83% от акциите на „Булгартабак Холдинг“ АД са продадени за 100 милиона и 100 хиляди евро – само със 100 хиляди над минималната възможна цена.

Може би най-смайващият аспект на тази сделка е в това, че тя *изобщо се е случила*. Всички дотогавашни опити да бъде продаден „Булгартабак“ са пропадали благодарение на острата съпротива от страна на ДПС, което не подбираше средствата, за да защити държавната собственост над холдинга – като гаранция за послушанието на своя електорат, чието битие в много голяма степен е *зависимо* от изкупните цени на тютюна. Така през 2002 г. например царското правителство едва не се сгромоляса поради опита „Булгартабак“ да бъде продаден, а през 2004 г. вицепреми-

ерът Лидия Шулева изгуби своя пост – пак по същата причина. В този случай обаче **ДПС не само не протестира, но и де факто подкрепя сделката.**

Тринайсетгодишната сага с приватизацията на холдинга приключва през септември 2011 г., когато Управителният съвет на Агенцията за приватизация одобрява сделката. Доколко платената от „БТ Инвест“ цена е занижена, можем да съдим по това, че активите на „Булгартабак Холдинг“ се оценяват на около 560 милиона лева, а в редица публикации се твърди, че само финансовите активи възлизат на около 290 милиона лева. Българският бюджет винаги е разчитал на приходи от акцизи и ДДС от „Булгартабак“, които са около 750 милиона лева годишно. Самата сделка е порочна по много причини, най-съществени от които са *липсата на конкуренция и неустановената идентичност на купувача*. Всъщност състезанието между кандидатите да купят холдинга се води не по предлаганата цена, а въз основа на платени гаранции за изкупуване на тютюн. Тъкмо тези изисквания *отблъскват* сериозните фирми от бранша (включително ВАТ!) – и в крайна сметка се стига до ситуация, при която „БТ Инвест“ е единственият реален купувач.

Освен това сделката е реализирана със светкавична скорост: въпреки че Агенцията за приватизация си дава 15 дни за преговори, тя приключва само за един ден, като на всичкото отгоре за нейните параметри не са информирани дребните акционери, нито пък медиите. Тази бързина е безспорен знак, че става дума за сделка, реализирана на базата на *предварителни договори* на много високо управленско равнище.

Липсата на публичност *кой по-точно* стои зад купувача е другият много сериозен проблем. Специално регистрираното за целта дружество „БТ Инвест“ е собственост на „ВТБ Капитал“ – чрез няколко офшорни дружества, – като обаче реалните купувачи не са ясни: става дума за *анонимни акционери*, представлявани от адвокати. Наистина, дого-

ворът предвижда в течение на пет години акциите на „Булгартабак“ да не бъдат продавани. Само че няма никаква пречка да бъде продадено дружеството, което ги притежава – както и става само две години по-късно.

Още тогава са изразени подозрения, че продажбата е *фиктивна*, че много скоро „БТ Инвест“ ще бъде продадено и че реалните собственици са свършено други лица. КТБ и Делян Пеевски, редом с „Винпром Пещера“ се споменават сред евентуалните собственици.⁹ Споменават се дори и подробности за самия ход на преговорите, при които на срещи с надзора на Агенцията за приватизация вместо Цветан Василев се е явявал Делян Пеевски: което обяснява защо ДПС, тъй чувствително по приватизационните процедури, засягащи „Булгартабак“, този път *доброжелателно мълчи*.

Впрочем ДПС мълчи не само при продажбата, но и при препродажбата на „Булгартабак“, състояла се две години по-късно. „БТ Инвест“ се оказва закупена за 130 милиона евро, като новият собственик е дружеството Livero Establishment, регистрирано в Лихтенщайн – сиреч *отново офшорна компания*. И става дума отново за сделка много под пазарната цена. Печалбата за ВТБ е близо 30 милиона евро, което може би изглежда внушително, след като руската банка притежава холдинга в течение само на две години. Но реалната цена е *много по-голяма*. На борсата пакетът акции, притежаван от „БТ Инвест“, се оценява към началото на 2014 г. на 485,3 милиона долара. Към декември 2013 г., когато вероятно е договаряна продажбата, цената е още по-голяма и възлиза на 549,6 милиона долара.

Най-странното в тази сделка е, че според внесените в Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) документи дружеството купувач *не упражнява търговска дейност*, а зад него стои „физическо лице“. Като се имат предвид мащабът на това предприятие и неговата значимост в контек-

⁹ King Size тайна. – В: Капитал, 2.09.2011.

ста на българската икономика, тази сделка е наистина *мистериозна*. Никой не само че не знае, но и *не се интересува* кое е това мистериозно юридическо лице, което няма никаква дейност, но пък спокойно може да извади над 100 милиона евро и да купи фирмата, притежаваща „Булгартабак“. За КЗК това е повод да задължи купувача да докаже произхода на парите, с които се осъществява сделката. Комисията за финансов надзор (КФН) оглушително *мълчи*, *мълчи* и ДАНС, в която се намира финансовото разузнаване. Публична тайна е междувпрочем, че след оттеглянето на ВТБ, вероятно планирано още при първата сделка, реалните собственици на „Булгартабак“ са Цветан Василев (с миноритарен дял) и Делян Пеевски. Което пък *обяснява* мълчанието на ДПС – личният консолиере на Доган и неговият приближен банкиер придобиват предприятието, което на практика е придало на електората им статус на крепостни селяни.

Най-фрапиращото при тази сделка е, че тя се реализира *с пълната подкрепа* на държавните институции. КЗК например заявява в официално съобщение, че изобщо няма да проверява тази сделка, тъй като в случая не ставало въпрос за търговски отношения между предприятия – и следователно препродажбата на „Булгартабак“ *нямало как да* породи концентрация на бизнес и монополни позиции. Купувачът бил физическо лице, и толкова. Името му, прочее, не фигурира в прессъобщението на КЗК – няма никакви данни какви и откъде са доходите на това лице – и не трябва да има, след като според комисията то не осъществява никаква стопанска дейност.

Комисията за финансов надзор също се придържа към принципите на омертвата. На практика всяко публично дружество е длъжно да разкрива пред КФН информация, която би могла да повлияе върху цените на акциите му. В случая става дума за смяна на собствеността, която *съществено влияе* върху тези цени, но данни за сделката не са изпратени на фондовата борса, а резултатът се спотайва. Ни

вест, ни кост и от финансовото разузнаване, което *би трябвало* да се заинтересува от характера на сделка от подобен мащаб – или най-малкото да провери произхода на парите, с които разполага фантомното „физическо лице“.

Парадоксално е, но визирият от КЗК профил на купувача като „физическо лице“, което не се занимава пряко с инвестиционна и търговска дейност и не притежава пряко публични предприятия, *пасва идеално* на „успелия млад човек“ Делян Пеевски. За това, че именно той в крайна сметка е успял да овладее „Булгартабак“ след политическия развод на тандема, реализирал модела „Кой?“ в България, има предостатъчно косвени данни, които ще разгледам в следващите глави. По-интересен е въпросът за *геостратегическите ползи*, които могат да се извлекат от тази сделка, реализирана от една руска банка с добре известни български мениджъри и високопоставени местни партньори.

Партньорството между „ВТБ Капитал“ и политико-финансовия тандем между Цветан Василев и Делян Пеевски едва ли подлежи на съмнение. Също толкова явно е съучастията на ВТБ с КТБ в друга една, още по-мащабна сделка – поредната *препродажба* на БТК. Тази компания има дълга приватизационна история, твърде поучителна междувпрочем за корупционните възможности на държавата. БТК, чиято стойност според всички оценки надхвърляше 1 милиард евро, бе продадена през 2004 г. от правителството на Симеон Сакскобургготски за 230 млн. евро на Viva Ventures, собственост на американския инвестиционен фонд Advent International.

Самата продажба стартира през 2002 г. и минава през цяла серия обжалвания и съдебни дела, докато накрая намира своята реализация. За целта се стига до *промени в кабинета* на Сакскобургготски: Николай Василев е преместен от Министерството на икономиката в Министерството на транспорта, което е принципал на БТК. Договорът е сключен през февруари 2004 г., като освен телекомуника-

ционната компания новият собственик придобива *право да вземе без търг* лиценз за трети GSM оператор.

Цената е скандално ниска. Според доклада на американската финансова институция City Group, поръчан от самото правителство, цената на целия телеком е 936 млн. евро – тъй че за получените 65% Viva Ventures е трябвало да плати над 600 млн. евро. Сходна е оценката и на Deutsche Bank, която съветва правителството *да не бърза* да продава мажоритарния дял от БТК само за 230 млн. евро. Кой знае защо, нито едното, нито другото експертно мнение не е взето предвид при тази скандална сделка. Вместо това ръководството на БТК провежда събрание съвместно с министър Василев, на което разпределят дивидента за 2002 г. – при това разпределение Viva Ventures, придобила реално компанията 2 години по-късно, получава и 46,8 млн. евро от печалбата на БТК.

През 2005 г. държавата пуска своя остатъчен дял от акции на фондовия пазар, при което цената на акция достига цели 13.20 лв., и така се потвърждава експертната оценка на специалистите в бранша, че *реалната цена* на телекома е 1,2 млрд. лева. Купувач е исландският милиардер Тор Бьорголфсон, който по-късно купува и дела на Advent, а чрез него и на Viva Ventures, за 600 млн. евро. Така той придобива 90% от капитала на телекома. През лятото на 2007 г. той продава БТК на AIG (American International Group) за 1 млрд. евро.

Равносметката от сделката с БТК е следната: продадена е *от държавата* за 230 млн. евро през 2004 г., сетне купена от части инвеститори за 600 млн. евро и отново препродадена за 1 милиард. Изводите можете да си направите сами.

След тази препродажба БТК натрупва огромни дългове и през есента на 2012 г. бе купена от КТБ и инвестиционно дружество на „ВТБ Капитал“, като при сделката дълговете бяха редуцирани от 1,2 милиарда евро на 588 милиона евро, а сделката бе финансирана с кредити от Роял банк ъф Скотланд, която получи акциите на БТК като залог. На

22 октомври 2012 г. сложната и проблематична сделка, с която „VTB Capital“ и КТБ придобиха БТК, беше одобрена от Европейската комисия. В заключение можем да добавим, че цената, с която консорциумът от КТБ и „VTB Capital“ е придобил БТК (с търговска марка „Виваком“), е *не повече* от 1,92 лв. на акция. За сравнение цената, на която пет години преди това Тор Бьорголфсон купува БТК, е почти 11 лв. на акция.

Ако се опитаме да анализираме последните две сделки в контекста на геополитическата ситуация, валидна по време на тяхната реализация, бихме могли да направим следните изводи. На първо място – това безспорно са *най-мощабните* приватизационни сделки, реализирани в България през последните няколко години. Освен това и в двата случая става дума за предприятия, които са *структуроопределящи* за българската икономика – съответно в областта на високите технологии и в тютюневия бранш. Освен това поне в единия от случаите – в казуса с „Булгартабак“, сделката има определена *политическа тежест*, доколкото една огромна част от електората на ДПС зависи от изкупуването на тютюна – а както видяхме, тъкмо гаранциите за такова изкупуване са факторът, прогонил сериозните инвеститори и предопределил успеха на никому неизвестната „БТ Инвест“. И в двата случая приватизационната сделка е реализирана в изключително кратки срокове и *по напълно непрозрачен начин*, като условията на търговете са нагласени така, че да спечели определен купувач. И в двата случая тръжната цена е *драматично занижена* – като при „Булгартабак“ тя е в пъти под реалната пазарна стойност на холдинга, докато в случая с БТК на практика са отписани стотици милиони от дълговете на мобилния оператор.

Най-важното от всички обстоятелства обаче е другаде: и в двата случая става дума за съвместна финансова операция, реализирана от консорциум между една руска и една българска банка. Руските партньори са подразделе-

ние на втората по големина банка в Русия, докато българската КТБ просперира *като абсолютен фаворит* на четири поредни правителства, които независимо от своите политически противоречия държат капиталите на държавните предприятия в нейните трезори. И в двата случая ВТБ се налага като *водещ партньор* в сделката – само че придобитата собственост има различна съдба. Придобиването на „Булгартабак“ е формално по своя характер – руските банкери не се канят да развиват предприятието, а след определен срок го препродават с 30% печалба, като новият собственик е – забележете – офшорна компания, регистрирана така, че персоналните нейни представители да останат неизвестни, като същевременно се даде едно повече от спорно алиби на КЗК, за да не извършва необходимите проверки: версията, че новият собственик на „Булгартабак“ е физическо лице, а не публична компания. При БТК финалът е отворен – и остава такъв след „развода“ между Цветан Василев и Пеевски – като обаче и в двата случая тази битка между двамата е свързана с *опити да бъде овладяна и присвоена собствеността* – с подкрепа от руска страна *само за единия* от скараните олигарси – а именно за Делян Пеевски.

Партньорството между КТБ и „ВТБ Капитал“ съвсем не е свързано с никакви инцидентни интереси. През април 2013 г. руската банка придоби 9,9% от акциите на КТБ, като ги закупи от инвестиционната компания Deva International. Подобно партньорство доказва, че руските банкери са очаквали *добри перспективи* от съвместните финансови акции на двете институции – и вероятно са имали основания за това очакване, тъй като двете големи сделки за „Булгартабак“ и БТК са единствените сериозни постижения в инвестиционния портфейл на „VTB Capital“ в България. При това реалните печалби *съвсем не са така блестящи*, както бяха представени при откриването му през май 2011 г. – когато главният изпълнителен директор Атанас Бостанджиев претендира, че те биха могли да достигнат до 10 – 20% от пе-

чалбата на базирания в Лондон фонд, чиято дъщерна фирма се явява българският клон. Реално обаче неговата печалба за 2013 г. се оказва малко над 4 млн. долара, което е едва 0,5% от тази на „VTB Capital“ в Лондон. Може би тези посредствени резултати са причината, поради която Атанас Бостанджиев напуска фонда, като преди това предлага да бъдат *съкратени* и клиентите, и персоналът в България.

Споменатите 9,9% акционерно участие обаче *не изчерпват* възможностите за скрито финансиране, което може да бъде реализирано чрез многобройните кухи фирми и офшорни компании, които кръжат около КТБ. Дори в публичните сделки има много неяснота – не е ясно какви са реалните авоари, които „VTB Капитал – България“ е вложила в сделката за придобиване на БТК примерно, както и дали, а също и *колко пари губи* фондът от своето сътрудничество с КТБ след нейния неочакван банкрут. Нещо повече – първоначалната реакция на „VTB Capital“ е да заяви, че проявява интерес към инвестиции в пропадащата и поставена под специален надзор КТБ – но само месец по-късно обявява, че *няма да спасява* своя партньор в единствените сериозни сделки, реализирани от ВТБ в България.

Редно е да се запитаме на какво се дължи тази *промяна в позициите* и това неочаквано охлаждане, ясно доловимо в контекста на крепката българо-руска финансова дружба. Едва ли някой може да се съмнява, че реалните мотиви – както за сътрудничеството между КТБ и ВТБ, така и за разтрогването на финансовото партньорство помежду им – съставляват тайна, която *не само е банкова*. Но все пак бихме могли да си съставим поне работна хипотеза, ако се вземем по-внимателно в тайните на руското банково присъствие у нас – и то разчетено в контекста на бурните вътрешнополитически събития в България през този период.

Първата съвместна сделка на ВТБ и КТБ *предхожда* регистрацията на „VTB Capital“ в България – и е реализирана през 2011 г. Малко по-късно – в началото на 2012 г., е регистриран и българският клон, оглавен от добре познати

български герои на нашето време. Месеци по-късно е реализирана и *втората голяма финансова сделка* на българо-руските партньори – придобиването на БТК, развиваща дейност чрез марката „Виваком“. В края на 2013 г. „Булгартабак“ е препродаден чрез абсолютно непрозрачна сделка – на когото трябва – и най-вероятно на Делян Пеевски и Цветан Василев. През юни 2014 г. КТБ е подложена на невиджана дотогава институционална атака от страна на прокуратурата, БНБ и медиите, принадлежащи на фамилията на Пеевски – в резултат *се срутва* правителството на Орешарски, БСП губи изборите с катастрофален резултат, а „УТВ Capital“ *лесно прежалва* инвестициите си в КТБ, на която бива отнет лицензът, а активите – обезценени с такъв размах, че това обезценяване струва милиарди на българските данъкоплатци.

Иначе казано: възродената „руска връзка“ на КТБ е активна в периода *от средата на 2011 до средата на 2014 г.* Това е и периодът на нейния абсолютен банков просперитет: в рамките на тези три години нейните активи *нарастват* три пъти. Не е зле да си дадем сметка, че подобна експанзия е немислима, ако банката спазваше стриктно правилата на нормалното банкиране – нарастването на други банки от същия калибър и в същия срок се измерва с далеч по-ниски темпове. Такава експанзия е постижима само по два начина: при положение, че банката *престъпва закона* или като получава *външна помощ* срещу предварително договорени финансови или геополитически услуги. В случая с КТБ най-вероятно става дума за комбинация от тези две възможности – като втората обаче се реализира в *много по-голям* мащаб.

За да разберем дали и доколко е вярна тази хипотеза, се налага да си припомним *хрониката на политическите събития* през тези три години – и да обърнем внимание на финансовия профил, който тази банка следва още от нейната приватизация в началото на новото хилядолетие. Преди всичко е добре да забележим, че тя е ориентирана

към инвестиции в енергетиката – и действително, от един момент нататък тя функционира като основната банка, *обслужваща енергийния сектор* в България. Това се случва до голяма степен с помощта на държавата – и в периода, в който България е управлявана от правителството на Сергей Станишев. В трезорите на КТБ попадат парите на БЕХ, на НЕК, на АЕЦ „Козлодуй“, на „Булгаргаз“, повечето ТЕЦ-ове и на други енергийни гиганти. Пак в този период енергийните проекти – и в частност *енергийните проекти на Русия в България*, известни още и като „големия шлем“, придобиват изключителна тежест за геополитическата ориентация и вътрешната политика на България. Не е зле да припомним грамата на посланик Байърли за гнилите ябълки в българската банкова система – и особено неговата забележка, според която тъкмо КТБ е банката, която *ще обслужва проекта АЕЦ „Белене“*, както и че руската прабаба на КТБ – Внешнекономбанк, е партньорът на „Атомстройекспорт“ при финансирането на ядрени централи извън Русия, като един от проектите за такава е АЕЦ „Белене“. И още една прелюбопитна подробност – през април 2012 г. в лекция пред студентите от УНСС Цветан Василев *горещо защитава* този проект, като в неговата защита, кой знае защо, се появява и апология на Милен Велчев – финансов министър по времето, в което царското правителство „възкресява“ АЕЦ „Белене“, и току-що назначен изпълнителен директор на българския клон на „VTB Capital“ по това време.

Ако приемем хипотезата, че КТБ е била мислена като националната банка, която ще държи парите на българската енергетика и паралелно с това ще защитава *руските геополитически интереси в България*, обслужвайки големите енергийни проекти, лансирани по това време – АЕЦ „Белене“, „Бургас – Александрополис“ и „Южен поток“, то нейното съдружие с появилата се през 2012 г. руска банка изглежда съвсем логично. Точно по това време тези енергийни проекти, лишени от топлата братска грижа на БСП, ста-

ват *все по-проблематични*. След драматичната изборна загуба на столетницата на власт идва ГЕРБ, чийто лидер поне в началото на мандата си дава вид, че е готов да работи в полза на Втората атомна и другите енергийни проекти. Стратезите от Кремъл обаче постепенно осъзнават, че *тази готовност е мнима*: и че Бойко Борисов не е готов, за разлика от Сергей Станишев, *да предаде националните интереси* на България в полза на руските имперски амбиции, които все по-отчетливо прозират зад действията и посланията на руския режим. Постепенно управлението на ГЕРБ се осмисля от Кремъл като *пречка* – и се търси шанс тази пречка да бъде отстранена. Кулминацията на драмата е през лятото на 2012 г., когато правителството на Бойко Борисов *официално се отказва* от проекта АЕЦ „Белене“, и през януари 2013 г., когато протича иницирианият от БСП референдум за бъдещето на централата – безславно пропаднал поради факта, че само малко над 20% от българските граждани участват в гласуването. Точно *в тези две години* – 2012 и 2013 – се реализира партньорството между КТБ и „VTB Capital“ – тогава бива препродаден „Булгартабак Холдинг“; тогава се реализира сделката за БТК – и тогава банката на Цветан Василев набира своята икономическа (и не само) мощ.

Може да се спори дали част от финансирането на *февруарския пуч* срещу правителството на Бойко Борисов не минава през КТБ. Най-малкото подробностите за тяхната среща срещата на бившия премиер и банкера през май 2014 г., споделени от Бойко Борисов, говорят в полза на подобна версия: извинението на Цветан Василев за бедите, причинени лично на министър-председателя и на неговата партия, *няма как да не се свържат* с тези събития; впрочем мащабната манипулация с опорочаването на деня за размишъл с активното мероприятие за костинбродските бюлетини тръгна от медия, финансирана от КТБ, а главен изпълнител беше *бъдещият фронтмен* на чисто политическия проект на банкера – Николай Бареков.

Тъй или иначе е очевидно, че при февруарските бунтове беше използван гневът на хората от повишените най-накрай как и защо сметки за ток, *за да бъде свалено* правителството на ГЕРБ и да дойде на власт правителството на Орешарски. Че става дума за акция, *финансирана и от руски капитали* – това е, струва ми се, безспорно – като си дадем сметка *чи* геополитически интереси обслужваше сламеното правителство на втората тройна коалиция. Несъмнено част от финансирането е текло през „новите русофили“ от „Атака“ – не само поддържани през годините, но и до голяма степен *създадени* от разните „академии“ на руските тайни служби. Твърде вероятно е обаче да е имало повече от една линия на финансиране – и е логично финансовите ротации да протичат именно през „банката на Путин“ и нейните български партньори.

Във всеки случай е добре да си спомним чия беше *решаващата манипулация*, която гарантира мнозинството на новата тройна коалиция, съставена от БСП, ДПС и „Атака“. Това беше аферата „Костинброд“, реализирана с пряката медийна намеса на TV7, притежавана индиректно от Цветан Василев, и нейния директор Николай Барев, който по-сетне се превърна в лидер на новото политическо ГМО, финансирано от злополучния banker.

В този хипотетичен пъзел липсва един сегмент, който ми се струва много важен. И това е третият голям енергиен проект, с който Русия се надяваше да наложи *геополитически ярем* на България. Става дума за „Южен поток“, с чието строителство се създава перспектива за *най-голямата обществена поръчка*, правена някога в България – на стойност над 3,5 милиарда евро. Проектната компания „Южен поток България“, създадена с българско и руско акционерно участие, възлага изпълнението на „Стройтрансгаз консорциум“ ДЗЗД. 96% от акциите на тази руска компания са собственост на STG Holding Ltd, в което пък 63% от акциите принадлежат на Volga Group на Геннадий Тимченко, близък приятел на Путин,

който по-късно попадна в списъка на бизнесмените, обявени за *персона нон грата* в Европейския съюз заради агресията в Украйна.

Според проведеня търг в строежа на „Южен поток“ трябва да участват и *пет български компании*, обединени в акционерно дружество „Газпроект Юг“ с акционерен капитал от 50 хиляди лева и акции, разпределени поравно помежду им. Седалището на този консорциум е в София, на ул. „Шандор Петъофи“ № 13 – 15, на който адрес се води и *централата на „Водстрой 98“*, която според повечето публикации е скрита собственост на Делян Пеевски – и която несъмнено се ползва от мощни властови протекции, тъй като е *шампион по печелене на търгове* за обществени поръчки.

В това обединение влизат „Промислено строителство Холдинг“, „Техноекспортстрой“, „Главболгарстрой“, „Понсстройинженеринг“ и „ПСТ Холдинг“. От тях единствено „Главболгарстрой“ има *някакъв опит* в строежа на газопроводи. „Промислено строителство Холдинг“ е собственост на „Водстрой 98“. „Техноекспортстрой“ е приватизирана през 2012 г. за 51 милиона лева, като парите са осигурени от КТБ. Днес компанията е офшорна собственост с панамска регистрация, като неин прокурор е сестрата на Кирил Добрев, а самата компания се представлява в „Газпроект Юг“ от заместник-министъра на регионалното развитие от времето на „царското“ правителство Калин Рогачев. Бургаската „Понсстройинженеринг“ разгръща своята активност предимно в общини на ДПС, а „ПСТ Холдинг“ също е офшорна собственост, зад която според медиите стоят собствениците на Първа инвестиционна банка (ПИБ) и Васил Божков.

Не е ясно как тези компании са изпълнили условието за достъп до 500 милиона лева кредитна линия, след като част от тях имат *сериозни финансови затруднения* и банките разпродават активите им. Не е ясно и *кой* е предоставил гаранции за руския изпълнител „Стройтрансгаз консорци-

ум“. По неофициална информация гаранциите са дадени от ВТБ – което в случая е напълно логично.

Също толкова логичен е и разпадът на цялата тази конструкция. „Южен поток“ пропада – също толкова безславно, колкото и предишните два от „големия шлем“. Възраженията срещу него са направени от Европейската комисия – на основание на това, че проектът *нарушава третия енергиен пакет*, приет от страните в ЕС – според който до газопровода трябва да бъдат допуснати други доставчици. С това „Газпром“, който винаги е имал функциите и на геополитическо оръжие, не може да се съгласи.

Правителството на Орешарски дълго *шикалкави*, опитва се да реализира проекта въпреки категоричното несъгласие на ЕС. Дори стигна дотам, че в Народното събрание се внасят проекти, които предлагат друго тълкуване на самото съоръжение – и които се оказват *писани под диктовката* на Москва. В крайна сметка премиерът Орешарски – след разговор с трима американски сенатори, водени от изключително влиятелния ветеран Джон Маккейн, се вижда принуден да заяви, че *замразява „Южен поток“*, докато ЕС и „Газпром“ не постигнат съгласие по неговите параметри.

Това е и моментът, в който **структурите на модела „Кой?“ се преобръщат** – Делян Пеевски и Цветан Василев изравят томахащата на войната, а правителството, удържало повече от година на непрекъснатите граждански протести, в крайна сметка се сгромолясва. Основният фактор за това сгромолясване се оказва, разбира се, ДПС.

И тук би трябвало да отворя една голяма скоба, в която да вмества разказа за ролята на ДПС в новата българска история. Събитията, които сполитат България през 2013 г. и 2014 г., просто *не могат да бъдат разбрани*, ако на ДПС се гледа като на *нормална* политическа партия, придържаща се поне към основните демократични принципи в една цивилизована страна.

Един от най-разпространените митове за „Корпорацията“ – както напоследък с основание наричат ДПС, е че тя, за

разлика от БСП, въпреки че проявява сродни корупционни апетити, е *пронатовски* и *проевропейски* ориентирана партия. Това е дълбоко невярно. Напротив, нищо случайно няма нито в генезиса, нито в политическата и икономическата експанзия на ДПС – те са напълно закономерна част от *сценария на българската перестройка*, или може би по-право казано: от българския подвариант на перестройката като глобален процес в Източния блок. ДПС бе създадено, за да бъдат отцепени гласовете на българските турци от общите демократични тежнения след 10 ноември 1989 г. – за да бъдат превърнати в перманентен електорален коректив, който да позволява интересите на комунистическата партокрация да *се съхранят* в годините на прехода – като се създават правителства, в които БСП ту управлява открито, ту индиректно има достъп до нужните властови ресурси – чрез „стратегическия“ си партньор ДПС.

Самата регистрация на движението е направена с *протекцията* на Андрей Луканов – въпреки че тогавашната конституция *не допуска* съществуването на партии, формирани на етнически принцип. За лидера на движението Ахмед Доган и неговите приближени Държавна сигурност подготвя съответното алиби: всички те заемат мястото на лидерите на турската етническа общност, които реално се борят срещу т.нар. „възродителен“ процес, но биват екстрадирани от България още преди 10 ноември. По-късно това се оказва партията, чийто елит е *най-гъсто населен* с бивши агенти на ДС. И това съвсем не е случайно, защото на тази партия е отредена стратегически важна роля: тя е *свързващото звено* между политическия елит и криминалните по своя генезис икономически групировки, които са създадени отново с пряката помощ и участие на ДС – и постепенно се превръщат в *реалните кукловоди* на прехода. ДПС се нагърбва със задачата да бъде *политическо представителство* на този криминален елит, да осигурява неговата недосегаемост от страна на правосъдието и неговите интереси в дър-

жавните институции – като от тази именно симбиоза се ражда българската олигархия.

Тук трябва да отбележим, че ДПС е партията, която е била *най-дълго във властта* в годините на българския преход. Тя е мандатоносител на две правителства и коалиционен партньор в пет: на Филип Димитров, на Любен Беров, на Симеон Сакскобургготски, на Сергей Станишев и на Пламен Орешарски. Иначе казано, в 13 от 25-те години на прехода ДПС е представяно във властта. Сред неговите отговорности спада и това, че *изигра главна роля* в политическия комплот срещу първото ни демократично правителство след 1944 г., което доведе до забавяне на реформите с цели 7 години – благодарение на което България се оказва *на опашката* сред страните от бившия Източен блок – едно изоставане, което изстрадваме и досега. Друга важна заслуга на „Корпорацията“ е, че *създаде условия за просперитет* на сенчестите и направо престъпни групировки в страната – които именно благодарение на политическия чадър на ДПС *се превърнаха в мафия*, неотчленима от държавата.

Моделът на това срастване е патент на Ахмед Доган и неговата партия. Той беше осъществен през 1993 г. и 1994 г. по време на управлението на проф. Любен Беров, чието правителство неслучайно стана известно като „правителството на „Мултигруп““. Тогава – въпреки формално експертния характер на правителството, ДПС имаше *решаваща дума за неговите политики* – основно чрез Стоян Денчев, тогава секретар на МС, по-късно вицепрезидент на „Мултигруп“, а накрая ректор на фамозния Университет по библиотекознание и информационни технологии, приютил днес *основни кадри на ДС* под стряхата си.

Това е времето, в което групировките – както икономическите, така и силовите, *набират мощ* покрай контрабандната търговия с петрол за Югославия, превърната едва ли не в държавна политика по време на наложеното ѝ ембарго от ООН. Времето, в което групировките – и основ-

но „Мултигруп“, застават *на входа и на изхода* на държавните предприятия и източват техните ресурси чрез т.нар. ефект на паяка. Времето, в което рекетът на борците съсипе дребния и средния бизнес – и времето, в което се развихрят гангстерски войни за територии и сфери на влияние. Времето, в което се роят кухите банки и е в пълен ход подготовката на банковия банкрут на България – или на *поредното голямо ограбване* на българските граждани.

Именно тогава, при това управление с мандата на ДПС, се оформя *основният олигархичен модел*, който ще се развива и усъвършенства в годините на прехода. Моделът е: **партньорство между политическата власт и икономическа групировка, плюс банка, която да осигурява преливането на държавни ресурси в частни джобове**. През 1993 и 1994 г. този модел е реализиран чрез ДПС, „Мултигруп“ и Капиталбанк (при все че в играта тогава се включват и много други банки – някои от които превръщат отделни фигури, свързани с групировките, в кредитни милиардери – такава например е Балканбанк, управлявана от Иван Миронов). Общо и очевидно задължително звено при олигархичните модели е **банката** – при всички такива състравания между власт и олигархия тя е мислена като *стратегическа необходимост*. По време на управлението на Жан Виденов олигархичната структура се гради от „приятелския кръг“ „Орион“ и Българска земеделска и промишлена банка, учредена на всичкото отгоре с пари, откраднати от Майкъл Чорни. По време на правителството на Иван Костов подобна роля играят кръгът „Олимп“, група функционери от управляващата коалиция ОДС и СИБанк. При правителствата на Станишев и Орешарски доминиращото политическо присъствие отново е осигурено от ДПС (въпреки сериозното участие и на фигури от БСП – като кръга около Добрев-младши например), а банката е именно КТБ.

Редно е да се запитаме къде е групировката и тук ще се натъкнем на *основните еволюционни параметри* на олигархичния модел. Групировка в смисъл, който може

да бъде вложен примерно в „Мултигруп“, просто липсва – гущерът *си е отрязал опашката*, заменен е от „белите якички“ – на пръв поглед легитимни политически и финансови фигури; в случая – от дуото Делян Пеевски – Цветан Василев. От това не следва, че този олигархичен модел, придобил публичност у нас като модела „Кой?“, е станал *по-цивилизован или по-безобиден*. Точно обратното: никога по-рано *корпоративно сдружаване* между политиците и икономическите субекти, трупаци неимоверни печалби с тяхната протекция, не е било толкова плътно: на практика границата помежду им *изчезва* и фигурата на Делян „Кой?“ Пеевски символизира това изчезване. И също така никога икономическата мощ и властовият ресурс на олигархията не са достигали до такива измерения: колкото и вездесъщо да беше присъствието на „Мултигруп“ в зората на прехода, то е *несъизмеримо* с възможностите на модела „Кой?“, а също и с *вредите*, които той нанася на България.

Плътното *съучастие* на политическото и икономическото начало, тяхното съшиване в една фигура (в случая тази на „успелия млад човек“) е една от основните характеристики на този модел. Друга такава е новият и определено иновационен начин, по който държавните пари се превръщат в частни през трезорите на олигархичната банка. Преди държавната намеса се ограничаваше в затваряне на очите пред порочните банкерски практики и осигуряване на рефинансиране от БНБ, при което трезорите, изчерпани от производство на кредитни милионери, започнаха да дрънчат на кухо. Сега държавните предприятия *сами* влагаха своите финансови активи в банката на олигархичната структура – и *гарантираха нейния просперитет*. Иначе казано: групировките на ръба на закона, съдружията на банкерите и политиците, *се припокриват взаимно* – а в перспектива вече започват и *да се произвеждат взаимно* – за което говори политическият проект на Цветан Василев „България без цензура“.

Редно е да се запитаме обаче – *чи интереси* всъщност защитава олигархичният конгломерат от политически фигури, банкери и корпоративни образувания? Само своите собствени ли? Уви, не само. Поне политическата практика на ДПС показва обратното.

Като родоначалник на този олигархичен модел и като негов мениджър на едно по-високо равнище, ДПС се сдружи последователно с две икономически структури, имащи *решаващо значение* в историята на прехода. По време на правителството на Беров Движението е политическо лице на „Мултигруп“ – и запазва тази си позиция чак до смъртта на Илия Павлов през 2003 г. При правителствата на Станишев, Борисов и Орешарски **корпоративната идентификация на ДПС се променя** – и на мястото на „Мултигруп“ се появява *нова олигархична структура*, много по-мощна и по-непосредствено свързана с властта, отколкото която и да е друга – в цялата история на българския преход. Това са *кукловодите*, които създават модела „Кой?“ – на първо място Цветан Василев и Делян Пеевски. Много важен акцент в този качествено нов модел играе медийната империя, която осигурява *медиян комфорт на управляващите* – независимо от това кои по-точно са те – срещу преференции за фирмите, свързани с банката в обществените поръчки и приватизационните процеси. Финансовият гръб на модела се осигурява от КТБ – с ресурсите си на стойност милиарди евро и със сложната си мрежа от родни и офшорни фирми, чрез които се *препират парите и заматат следите* от персонално присъствие на олигарсите. Ала колкото и могъщо да е това дуо – особено в периода между 2007 и 2014 г., не бива да забравяме, че и двамата са *само изпълнители*, че зад тях стоят други фигури и други интереси – не непременно български.

Ако сравним геополитическата ориентация на двете групировки, чието политическо представителство е ДПС в годините на прехода, *външната им зависимост* се вижда достатъчно ясно. Най-мощните проекти на „Мултигруп“

бяха в сферата на енергетиката и бяха много пряко зависими от *руските геостратегически интереси* в България. Групиранката си бе поставила за цел да овладее електропреносната и газопреносната мрежа в България и почти успя в това си начинание благодарение на тогавашния шеф на „Газпром“ Рем Вяхирев.

Топлата връзка с него се реализира чрез дружеството „Топ енерджи“, в което председател на борда на директорите бе самият Андрей Луканов, който скандално *изостави* всичките си политически ангажименти, за да заеме този пост. „Топ енерджи“ всъщност бе *типично паразитна структура*, създадена с капитали на „Мултигруп“ и „Газпром“, която изкупуваше руски газ и го продаваше с огромна печалба на българската държава – но беше и нещо повече – беше *инструмент за реализация на руските интереси* в енергийната област. Чрез него и с активната помощ на Андрей Луканов, Илия Павлов и тогавашния шеф на АЕК – Никита Шервашидзе, бе подготвена на практика приватизацията на цялата газопреносна мрежа от консорциум, в който с равен дял акции щяха да участват „Топ енерджи“, „Мултигруп“ и „Газпром“. Това *национално предателство* бе предотвратено благодарение на радикалната реакция на тогавашния премиер Жан Виденов, зад чийто гръб се канеха да я осъществят. Научил за тези намерения, той моментално уволни Шервашидзе, вследствие на което проектът пропадна.

Това впрочем беше и *основната причина за комплота* срещу Жан Виденов, подготвян от Луканов и осъществен с активната помощ на Иван Костов. В същото време този неуспех – и респективно недоволството на Рем Вяхирев, предизвикано от него, доведе до обтягане на отношенията между Луканов и Илия Павлов, които се скараха, освен за всичко друго, и на сакралната в подобни случаи тема „кой кара влака“. Тези неуспехи и конфликти се отразиха *пагубно* и върху двамата. Андрей Луканов бе застрелян на 2 октомври 1996 г. пред дома си, а Илия Павлов – на 7 март

2003 г. пред своя офис. Тези *неразкрити до днес* убийствени заставят да предположим, че КГБ е като Господ – забавя, но не забравя.

КТБ, върху чийто финансов гръб се съгради моделът „Кой?“, вероятно е била *стратегически замислена* като банката, която ще обслужва българската енергетика – и особено големите и важни за Кремъл енергийни проекти в България. В този смисъл цитираният анализ за гнилите ябълки в банковата система, направен от посланика на САЩ в България Байърли, който разглежда КТБ като силната банка в бъдещия проект АЕЦ „Белене“ и като свързана с енергийния играч Богомил Манчев и фирмата му „Риск инженеринг“, не трябва да се пренебрегва.

Това не е единствената американска грама, посветена на енергийния сектор. През 2006 г. Американското посолство в София, ръководено тогава от посланик Байърли, изпраща във Вашингтон *секретен анализ* на българския енергиен сектор с повече от показателното заглавие „Мръсна енергия: корупция и липса на прозрачност измъчват българския енергиен сектор“. В грамата се подчертава, че в енергийния сектор има „един или повече добре организирани кръгове, които *контролират сектора*, независимо от това, кой държи политическата власт“, и че „тези енергийни консултанти и търговци са проникнали в *най-високите политически кръгове* (независимо от партийната принадлежност) и поддържат тесни връзки с външните – най-често руски – доставчици на енергоносители, които от своя страна поддържат тесни връзки с високопоставени политици у дома“.

Грамата подчертава, че спектърът на корупционните практики в енергетиката е изключително широк, но обръща *особено внимание* върху консултантските и посредническите услуги, които често пъти са *прикрита форма* на корупционни плащания. Посочва се, че често пъти посредниците реализират солидни печалби, като изнасят ресурс – най-често електроенергия – една дейност, която *самата*

държава би могла да извършва и съответно – да печели. И при консултантите, и при посредниците обаче става дума за корупционни практики, които се реализират благодарение на добрите позиции на практикуващите ги в НЕК.

Като основен пример за корупционния статус на българската енергетика е разгледан проектът АЕЦ „Белене“, който е характеризирани от американските дипломати по следния впечатляващ начин:

„Ресурсите на „Белене“ са толкова грамадни, че всички от конкуриращите се енергийни и политически лобита ще получат дял, нещо, което Манчев очевидно има наум, според xxxxxxxxxxx¹⁰. Красимир Георгиев и Frontier вече са резервирани място за себе си в структурирането и финансирането на проекта, докато Ковачки и „Атоменергоремонт“ също вероятно ще бъдат включени, е потвърдил Манчев на xxxxxxxxxxx. Фирмите, близки до етническото турско „Движение за права и свободи“ и неговия лидер – Ахмед Доган, които контролират екологичното министерство, отговорно за даване на разрешения, също имат зелена светлина за участие. Накратко, „Белене“ е очевидна илюстрация за всички болести, измъчващи сектора – липса на прозрачност, очевидно прахосване на публични средства и приемственост на окопани монополистични групи.“

Заслужава си да отбележим, че в този кратък анализ, посветен на родния корупционен „гьол“ АЕЦ „Белене“ има един конкретен човек, който определя „порционите“ – и това е *енергийният олигарх* Богомил Манчев. Неговата доминираща функция изобщо не е случайна – той е *реалният „баща“* на този проект, възкресен като по чудо от паноптикума на индустриалните призраци на комунистическа България.

Казват, че когато Манчев за пръв път споделил тази своя идея пред сродни енергийни велможи, всички възкликнали – е, то бива-бива, ама това вече е невъзможно.

¹⁰ Заличено в грамата име на информатор. – Б.а.

Кой ще се съгласи на подобно нещо? Манчев обаче се подсмихнал и казал: абе ние да го подкараме и *да похарчим* някой и друг милиард, пък да видим тогава дали е възможно...

Това е, накратко казано, битийната логика на възкресението на „Белене“. Проектът се зачева в тъмното енергийно *задкулисие* и с благословията на Москва, урежда се търг, спечелен от братските руски фирми – срещу обещанието да пуснат опеклите работата енергийни олигарси като *консултанти и подизпълнители*, – правят се набързо поръчки, вземат се заеми, похарчва се критичният милиард и се поставя следващият кабинет *пред свършен факт*: той трябва или да продължи проекта с всичките му корупционни обременености, или да поеме *отговорността* за закопаните в „гьола Белене“ средства.

Кражбата е извършена с *корупционен размах*, който впечатлява. Един повърхностен поглед върху структурата на разходите по проекта, фактурирани от НЕК към 31.12.2011 г., дава ясна представа за този размах. Към тази дата фактурираните разходи са в размер 837 810 224 евро, като от тях са платени 678 089 125 евро. Срещу тези пари на терена има един голям гьол, който с *много въображение* може да бъде мислен като площадка за ядрена централа. Капитализираните дълготрайни активи са на стойност 45 069 597 евро. Разликата между дадените пари и наличните активи – в размер на 633 019 528 евро, ясно показва, че АЕЦ „Белене“ е *изцяло корупционен проект*, чиято основна функция е да служи като скачен съд за източване на финансовите ресурси на държавата.

Един от механизмите за това източване са тъкмо споменатите „консултантски услуги“. Над *една пета* от всички разходи за проекта са дадени именно за тях. На инженеринговия консултант „Уорли Парсънс“, към който като подизпълнител участва и „Риск инженеринг“ на Богомил Манчев, са фактурирани 203 807 140 евро – при това за една не само незавършена, но и направо *незапочната* централа.

Изборът на Манчев като подизпълнител на „Уорли Парсънс“ съвсем не е случаен. Той е де факто създателят на проекта АЕЦ „Белене“. Той е човекът, който *практически ръководи* българската енергетика по време на царското управление – и под чието давление неговият близък приятел министър Милко Ковачев (който днес е на работа в БНП Париба, с която бе сключен *крайно неизгоден* за българската страна заем от 250 млн. евро за финансиране на АЕЦ „Белене“) реанимира спрения през 1991 г. проект въз основа само на *две страници* обосновка.

Пак той – редом с Ковачки и Красимир Георгиев, фигурира в поверителните грами на Посолството на САЩ в София като *ключова фигура* в българския енергиен бизнес. Неговата връзка с австралийско-американската компания „Уорли Парсънс“ се осъществява чрез техния регионален директор за Европа – Джурица Танкошич. Отношенията им са повече от близки, а адресът на съвместната им фирма Parsons E&C Bulgaria е същият като на основната компания на Манчев „Риск инженеринг“.

Общи са и *интересите*, които се свързват с пагубния за България проект АЕЦ „Белене“. Става дума за *износ на ток* – който се купува на безценица от АЕЦ „Козлодуй“ – централата, в която от Манчев зависи практически всичко, и се продава с *огромна печалба* зад граница – в Сърбия, Гърция, Албания и Македония. Изнасят се огромни количества – пикът е 7,5 милиарда киловатчаса през 2005 г., – а НЕК губи около 50 милиона евро годишно от допускането на корупционни схеми при износа на ток.

Основният износител е сръбската компания ЕФТ, която чрез дъщерната си компания „ЕФТ България“ осъществява 70% от износа. „ЕФТ България“ пък е собственост на фирмата на Манчев Energy Finances Group. И така кръгът се затваря.

След безславния край на проекта АЕЦ „Белене“ стратегите на прокарането на политическо влияние чрез зависимост от руските енергийни доставки съсредоточават вниманието си върху *далеч по-важния* транснационален

проект „Южен поток“. Неговата значимост нараства и в зависимост от някои нови политически фактори – както споменават редица анализатори. Например „Южен поток“ е примката, *на която трябва бъде обесена* непокорната Украйна. Не по-малко значение има проектът и за *стабилните позиции* на Путинова Русия на Балканите – и особено за нейното влияние в България и Сърбия, през чиито територии се предвижда да мине газопроводът. Огромните суми, предвидени за неговата реализация, трябва естествено да попаднат в ръцете на легитимни икономически структури, *поддържащи русофилските движения*: за правителството на Орешарски това е консорциумът на КТБ и медийната империя на Пеевски.

Изборът на българските компании, които ще участват като подизпълнители на руската „Стройтрансгаз“ в строежа на газопровода, са обединени в акционерното дружество. „Газпроект Юг“, за което вече стана дума. Три от общо петте фирми в консорциума са компании, чието придобиване е било финансирано от КТБ, но по-късно са попаднали изцяло в сферата на влияние на Пеевски. По-късно с цел именно *да се прикрие връзката* между свързаните с Пеевски компании, включени в консорциума, съставът е редуциран, като остават само три фирми. От консорциума излиза „Водстрой 98“, но затова пък дяловото участие на нейната дъщерна компания „ПСТ Холдинг“ нараства от 20% на 40%.

Става дума за много пари. Стойността на поръчката е цели 3,78 милиарда евро – и това де факто е *най-скъпоструващата обществена поръчка* в цялата история на прехода. 1,5 милиарда евро са определени за българските подизпълнители, а останалите 2,28 милиарда – за руския изпълнител, впрочем неясно защо – след като българските компании и руската имат по 50% от акциите в консорциума. Предвидено е и *авансово плащане* в размер на 150 милиона евро на българските подизпълнители – чието усвояване вероятно е било насъщно, тъй като участието изисква

сериозни инвестиции, а част от тези компании са обременени с кредитни задължения. Вероятно получаването на този аванс е и *основната причина* за подписа на регионалния министър Десислава Терзиева, която издава разрешение за строеж на компресорната станция и пътя към нея на 31 юли 2014 г., буквално в последните дни от съществуването на правителството на Орешарски (очевидната цел в случая е да се направи проектът *необратим*).

Този жест обаче е доста закъснял: „Южен поток“ се крие по същия начин, по който преди това банкрутира АЕЦ „Белене“. Още на 8 юни премиерът Пламен Орешарски разпорежда *спиране* на всички действия по проекта – след среща с американските сенатори Джон Маккейн, Рон Джонсън и Кристофър Мърфи, които вероятно учтиво са му обяснили какво следва от неговото упорство да строи „Южен поток“ въпреки мнението на Европейската комисия, която неколкократно заявява, че той не отговаря на европейското законодателство. Надвисналата над неговата реализация заплаха е факторът, който *катализира противоречията* между Делян Пеевски и Цветан Василев – и става причина за войната помежду им – естествено следствие от която е разпадането на парламентарното мнозинство и оставката на кабинета Орешарски.

Една от най-правдоподобните версии за разпада на тяхното олигархично дуо е свързана именно с несъгласия около проекта „Южен поток“. След като през юни 2014 г. атаката срещу КТБ вече е в ход, Цветан Василев заявява пред bTV, че „няколко марионетки на Делян Пеевски говорят от името на държавата и разпределят всички строителни проекти“. Като пример за такава марионетка е посочен Иван Мирински, собственик на „Водстрой 98“. Това определение, заради което Мирински се зарича да води съдебни дела, не е неоснователно: проучване на в. „Капитал“ доказва, че консорциуми с участието на „Водстрой 98“ са спечелили през последните години и особено при правителството на Орешарски обществени поръчки за

над 600 милиона лева. Дребната подробност е, разбира се, че „Водстрой 98“ още от основаването си има един основен инвеститор – КТБ.

Цветан Василев впрочем възразява и срещу самия търг за строителството на „Южен поток“ – като го определя като „скандален и непрозрачен“. Неговият коментар за заплетената ситуация с този проект е: „по начина, по който беше организирана конструкцията на „Южен поток“ в България, аз *никога не бих искал* банката да има нещо общо с този проект“.

Само че това са думи, изречени *post scriptum*. Не само че е имал нещо общо, но и е очаквал неговата банка да играе ролята на финансова структура, обслужваща българското участие в проекта. Само че най-вероятно е бил изментен и де факто *отстранен* от Пеевски, което е изострило до крайност финансовите спорове помежду им, завихрени вече от конфликтите около собствеността на „Булгартабак“. Според източници на „Медиапул“¹¹ Пеевски е притискал КТБ да издаде *банкови гаранции* на компаниите му за старта на проекта. Цветан Василев обаче е поискал допълнителни обезпечения освен бъдещите вземания от „Южен поток – България“. Предложил е да се представи гаранция от Българската агенция за експортно застраховане – и след като не е получил такава, е *отказал* и исканата от Пеевски банкова гаранция. Веднага след този отказ е последвала и атаката срещу КТБ.

Няма как да пренебрегнем очевидните паралели, съпътстващи разпадането на първата и втората корпорация, представлявани политически от ДПС. И в единия, и в другия случай става дума за групировки, *тясно свързани* с руските енергийни (и съответно геополитически) интереси в България. И в единия, и в другия случай става дума за проекти, *лансирани от руска страна и провалили се* въпреки

¹¹ Фирми, които не са на Пеевски, са извадени от „Южен поток“: mediapool, 8.08.2014.

всички старания на съответните корпорации да ги защитят – като при „Мултигруп“ това е свързано с усилията да бъде „усвоена“ българската газопреносна мрежа, а при консорциума между КТБ и Пеевски – с проекта „Южен поток“. И в двата случая този провал провокира *остро скарване* между доскорошните партньори – като това между Илия Павлов и Луканов завършва с *летален изход* и за двамата, а това между Пеевски и Цветанов – само с *изкуствено предизвикан фалит* на обслужващата и двамата КТБ, с подвеждането на втория под наказателна отговорност и превръщането му в изгнаник... засега.

Но все пак трябва да отбележим още две прилики – не по-малко съществени. И в двата случая става дума за *антинационални проекти*, които обслужват чужди (руски) геополитически интереси. И в двата случая става дума за пари, за *много пари* – които могат да бъдат спечелени от новите рубладжии. Разликата е единствено в това, че в първия случай лидерът на БСП Жан Виденов все пак дръзва да се противопостави на пладнешкия грабеж, протезиран от Луканов и компания – и това струва политическата му кариера. Докато в другия случай Сергей Станишев е изпаднал до ролята на *обикновен лакей*, обслужващ олигархичното дуо – и призовава депутатите си да гласуват за назначението на Пеевски за шеф на ДАНС под заплахата, че иначе правителството ще падне.

И още нещо: както Илия Павлов и Луканов, така и Цветан Василев и Делян Пеевски се скарват в един момент за това, *кой е по-важният* – кой кара влака на българската икономика и политика. Само че това *няма особено значение*. По-важно е откъде минават релсите – и в двата случая те свързват София и Москва.

PS: Тази глава бе вече написана, когато темата КТБ отново попадна в центъра на обществения дебат – благодарение на новината, че Цветан Василев *все пак е успял да се измъкне* от примката на Пеевски – и да продаде цял куп придобити чрез КТБ компании, някои от които пряко свързани

с националната сигурност на България – като БТК, НУРТС-овете, „Дунарит“ и „Авионамс“. Особеното в тази сделка е нейната цена: от 1 евро, само че плюс условието купувачът да покрие всички дългове на банкера към КТБ – според неговата преценка на стойност 900 милиона. В дълго и емоционално интервю за „Гласове“ на Явор Дачков Цветан Василев успя да извади на показ някои аспекти на организираната и с помощта на българските институции комплот срещу неговата банка – включително факта, че е бил *изнудван* от Делян Пеевски да прехвърли безвъзмездно на свързани с него фирми дялове от тези именно компании – и аргументира самата сделка с грижата за това те да не попаднат в ръцете на хора, които едва ли биха работили в полза на националната сигурност на страната ни.

Има една дребна подробност обаче, която обезсилва този аргумент: изборът на купувача на тези компании. Белгиецът Пиер Луврие би могъл колкото си иска да говори, че връзката му с Русия е свързана единствено с факта, че е женен за руския – истината обаче е, че *цялата му делова дейност* е обвързана с руски олигарси, близки до Путин и поддържащи неговите политически позиции. И едва ли той би могъл да твърди, че за него било станало опасно в Русия – при положение че можем да го видим как *празнува анексията на Крим* от Русия заедно с „новия руснак“ Жерар Депардийо.

От което следва безспорното – че *сянката на Кремъл пада върху КТБ* и пост мортем – след като банката е де факто фалирана и унищожена. Има и едно друго, твърде смущаващо обстоятелство в интервюто на Цветан Василев – като аргумент за тази сделка е изтъкнато, че тя е свързана със съдбата на КТБ – тъй като през май предстоел *надеж на плащания* в размер на 150 милиона евро – и ако не били направени, „VTB Capital“ щяла да придобие 77% от акциите на компанията. Остава открит въпросът – **плащания към кого?** Според официалните параметри на сделката „VTB Capital“ притежава 33% и е *миноритарен* акционер – тога-

ва въз основа на какъв по-точно механизъм е възможно да се превърне в мажоритарен?

Отговор на този въпрос липсва. Но неговото поставяне задава една възможна хипотеза: не е невероятно да се окаже, че голямата експанзия на КТБ е *осъществявана с руски пари* – и че не банката на Цветан Василев е финансирала огромната по мащаб сделка за БТК, а тъкмо обратното: „VTB Capital“ е използвала КТБ като *агент за своята финансова експанзия в България* – което значи и като агент за налагане на съответното политическо влияние – междувпрочем насъщно за Кремъл в контекста на хибридната война, водена срещу цивилизования свят. При тази хипотеза не е невероятно и историята, която се върти в банкерските среди – и според която провалът на КТБ се дължи именно на *влошените отношения между Цветан Василев и „VTB Capital“*. Според тази история той бил изправен пред поредния падеж на заетите от руската банка пари, но поради една или друга причина се забавил с плащанията. Братя Велчеви няколко пъти му напомняли, но той продължавал да увърта. Най-накрая му казали: „Не искаш да плащаш, а? Добре, тогава ще ти вземем *всичко*.“

2. Банка на ръба на закона

Нека сега се върнем към генезиса на КТБ: към годините, в които банката престава да бъде част от активите на БВТБ и се превръща в частна банка. Както вече споменах, КТБ е създадена през 1994 г. като правоприемник на БСФК „Булгарсовинвест“ – като съдружници отново са БВТБ и Внешкономбанк, но с променено акционерно участие в полза на българския партньор. През 1996 г. руското акционерно участие изчезва – акциите са продадени на Булбанк, като причината за тази промяна е неизвестна: може би е свързана със задаващия се банков банкрут на България, от който обаче КТБ излиза без особени щети; или може би с недоволство от политиката на кабинета Виденов, който не проявява *нужната отзивчивост* към руските енергийни щения. Банката остава изцяло българска и изцяло държавна за един период от четири години.

За дейността ѝ в този период се знае малко – и единственият по-скандален прецедент е свързан с името на Людмил Гачев, член на съвета на директорите, който беше разконспириран от Комисията по досиетата като агент „Михаил“ от IV отдел на ДС. По-късно неговото име изплува и в една от *най-скандалните афери* по време на правителството на Сергей Станишев – тази с дружеството „Мадара Юръп“, което се опитва да застрои Карадере – като проектът за неговото ваканционно селище бе ситуиран върху *придобита чрез скандални замени земя* – един проект, от който фирмата впрочем още не се е отказала въпреки много негови фалстартове.

През май 2000 г., след като Булбанк бива продадена на италианската Уникредит банк, е взето решение да бъдат приватизирани нейните дъщерни банки – в това число и

КТБ. Тази приватизация и свързаните с нея лица се вметват в *сага*, достойна за криминален роман.

Ето някои по-любопитни сюжетни нишки в него. На 7 декември 2011 г. Николай Велков – бивш председател на надзорния съвет на КТБ, адвокат, но също така и *добре позната в подземния свят фигура*, дава пресконференция в БТА. Пресконференцията е водена от Явор Дачков, който е зам.-главен редактор на в. „Галерия“ – и това съвсем не е случайно, тъй като Велков е един от арестуваните заедно с Алексей Петров-Трактора – като се твърди, че е бил *финансовият мозък на операциите*, извършвани от „организираната престъпна група“ на бившата барета. Темата на пресконференцията е впечатляваща: „Корпоративна банка и връзките ѝ със службите за сигурност, или кой е истинският „октопод““.

Николай Велков заявява едно към едно пред медиите, че шефът на Корпоративна търговска банка Цветан Василев е поръчал той да бъде обвинен и осъден, като за целта са били *осигурени* конкретен прокурор и съдия, а медийният магнат и депутат от ДПС Делян Пеевски е *платил* за тази операция „шестцифрена сума“. Твърди също така, че привлечените в трезорите на КТБ държавни капитали надхвърлят един милиард, като само сметките на държавните компании в сектора на енергетиката били на стойност 630 милиона лева. Особено категорично подчертава връзката на банката с ДАНС, като заявява, че зам.-директорът на агенцията Иван Драшков е близък с Цветан Василев.

Тази близост според него е потвърдена с кредита от 12 милиона лева, даден на Иван Драшков-младши, чието име придоби популярност покрай крупната афера с присвояването на 14 декара общински имот в квартал „Стрелбище“, като за целта бива употребен *фалшифицираният подпис* на тогавашния кмет Бойко Борисов. Страна в тази странна сделка е Петър Драшков, брат на Иван Драшков. Покрай този скандал става ясно, че Иван Драшков-младши е собственик на Ай Ти Ди Груп, която е инвеститор на свръхлук-

созен комплекс от затворен тип, за който се твърди, че е финансиран с кредити от КТБ.

Тези бомбастични изказвания могат лесно да бъдат пренебрегнати: Николай Велков е *оперативно интересно лице* поне по няколко казуса, свързани с подземния свят. Освен че беше арестуван като финансов мозък на „Октопода“ – а след това освободен поради липса на доказателства, той е попадал в полезрението на специалните служби по друг повод: покрай скандалната афера „Опицвет“, свързана с *производство на амфетамини*. През 1998 г. при акция, ръководена от бивш шеф на НСБОП Николай Флоров, в нелегална лаборатория в село Опицвет бяха заловени 330 килограма амфетамини на таблетки, плюс 660 килограма приготвена субстанция за производството им. В хода на разследването става ясно, че нарколабораторията е финансирана от пазарджишката финансова къща „Юнона Монета“, чийто управител тогава е Николай Велков.

Прокурор по това дело е днешният вицепрезидент Маргарита Попова, която тогава пледира в полза на тезата, че нарколабораторията е финансирана от „Юнона Монета“ чрез друга фирма на Велков – „Амон Ра“, държаща верига аптеки, – като именно тя е *закупила машините* за таблетирание на амфетамин, докато печалбите на наркоразпространителите са препирани именно от финансовата къща. Нещо повече – някои добре аргументирани разследвания¹² по този случай сочат, че зад „Юнона Монета“ стои *видният наркотърговец* Адел Абдо Саркис и че той дори е сред собствениците на „Юнона“. Споменава се и че паралелно с акцията срещу нарколабораторията в Пазарджик зрелищно са арестувани Николай Велков и неговата счетоводителка Соня Галатинова – което обаче е отречено от адвоката, който по повод на сродни твърдения завежда дело за клевета срещу бившия вътрешен министър Цветан Цветанов.

¹² Напр. Станимир Флоров и операция „Опицвет“: Биволь, 23.04.2013.

Способността на Николай Велков да се забърква в криминални дела е потвърдена буквално час след пресконференцията на 7 декември 2011 г., когато бива арестуван от ГДБОП с обвинение, че е *рекетира*л небезизвестния ромски бос Киро Японеца. Тази история също е колоритна: всъщност на 21 ноември същата година Японеца пребива Николай Велков в елитно столично заведение – по думите на пострадалия, без никаква причина. Адвокатът подава жалба за побоя, но жалба подава и побойникът – защото според него Велков е отправял заплахи за живота му – и го е *изнудвал*, за да получи обезщетение за побоя.

Последното очевидно е вярно, защото антимафиотите закопчават Велков в момента, в който получава 10 000 евро в *предварително белязани банкноти* – очевидно това е сумата, на която той оценява счупения си нос. От друга страна обаче в самото извънсъдебно споразумение едва ли има нещо нередно – и от тази гледна точка странна изглежда по-скоро акцията на самите антимафиоти. Два дни по-късно Софийският районен съд отхвърля исканата от прокуратурата мярка за отклонение задържане под стража, като подчертава, че по делото няма представени каквито и да е доказателства за извършено от Велков престъпление.

Това обаче не е единственият прецедент, при който името на Велков се свързва с изнудване. Той е управител и на „Дженерал Лизинг“ – и притежава 30% от неговите акции, – като именно чрез това дружество се реализира неговата връзка с *престъпните практики* на „Октопода“. По отношение на тези практики има конкретни свидетелства пред следствените органи и съда – и едно от тях принадлежи на известния в миналото подземен бос Пламен Тимев-Ганди. По неговите думи за изграждания от него артцентър „Ла Страда“ той е изтеглил кредит от „Дженерал Лизинг“ в размер на 1,5 милиона лева, само че бил изненадан от факта, че кредитът всъщност е взет

от банка с лихва 8% и натоварен от „Дженерал Лизинг“ с 5% месечна лихва и още 2% наказателна. Когато станало ясно, че едва ли ще успее да върне парите, Ганди бил *подложен на рекет* и бил „настойчиво съветван“ да прехвърли фирмата. В крайна сметка кредиторът и неговият длъжник станали съдружници – и това бил фактически краят на планирания артцентър.

При тази колоритна ситуация на сблъсъци със закона едва ли имаме основания да се доверяваме на бомбастичната пресконференция на Велков за КТБ – въпреки че на нея може би за пръв път се поставя *с цялата му острота* въпросът, какво търсят държавните финанси в този частен трезор. По повод неговите изявления самият Цветан Василев високомерно отбелязва, че не коментира „деградирали хора“. Но има и една много съществена причина, поради която не можем да отменим с лека ръка казаното от Николай Велков: той е човекът, който през 2000 г. *приватизира* КТБ. И още: не друг, а именно той поканва в банката Цветан Василев.

Темата за това, как е станала продажбата, е развита, освен на пресконференцията, и в няколко последователни интервюта след освобождаването на Николай Велков от ареста, където попада по аферата за изнудване на Кирило Японец. Особено впечатляваща е неговата версия, развита в интервю пред в. „24 часа“ на 27.11.2011 г., където той посочва, че *поръчката за побоя*, нанесен му от Японец, принадлежи на „хора, които са свързани с определен медиен монопол, бивши мои съдружници и банкери“ – и добавя, че причините за *многомного неприятни неща*, които са му се случили, „стигат до собственика на Корпоративна банка Цветан Василев и неговия публично оповестен нов син Делян Пеевски“. Що се отнася до приватизацията на КТБ, той посочва, че Цветан Василев е станал съсобственик в банката впоследствие, след като е бил освободен от Димитър Желев като служител на Алианс Банк („по причини, които не искам да споменавам

публично¹³ – твърди Велков). Тогава именно Велков го поканил да оглави изпълнителния екип на банката – и му прехвърлил част от акциите (около 30%, както става ясно от друго интервю).

Това обаче не е толкова важно. Далеч по-шокиращ е механизъмът, по който е била „усвоена“ КТБ. „Идеята и цялата организация по закупуването на тази банка бяха мои – твърди Велков. – Разбира се, тя беше купена с помощта на десет офшорни компании, което на практика си беше **на ръба на закона**.” Тези негови думи съдържат най-точната дефиниция за КТБ. От самото начало до драматичния финал на съществуването си тя е *банка на ръба на закона*.

По време на своята пресконференция Велков дава допълнителни подробности за схемата, чрез която е приватизирана КТБ. Всъщност включването на офшорните компании се дължи на законодателното изискване да се разкриват данните за онези акционери, които притежават над 10% от акциите – като чрез десетте офшорки това оповестяване е *заобиколено* – и собствеността си остава непрозрачна. В началото всички офшорки били под негов контрол – подчертава Велков. Цената, платена за КТБ, била 12,8 милиона лева, които били осигурени *с кредит от ПИБ*¹⁴ – като срещу този кредит били заложили акциите на ново-създадената банка.

Наистина е повече от впечатляващо с какво спокойствие адвокатът разкрива публично спецификата на тази сделка. Нека все пак си спомним, че *подобна приватиза-*

¹³ Пребитият адвокат Николай Велков: „Може би Цветан Василев и Делян Пеевски стоят зад юмруците на Киро Японеца“. – В: 24 часа, 27.11.2011, интервю на Любомир Илков.

¹⁴ Особените отношения между двете банки започват именно от този момент – при развързката на олигархичния двубой и фалирането на КТБ точно ПИБ е банката, която цедира кредитите на фирмите, свързани с Пеевски – и това му позволява да парадирва с лъжливата версия, че няма нищо общо с банката на Цветан Василев.

ция на ръба на закона вече има в историята на голямото банково ограбване на България – и това е опитът на Делян Дорон за приватизация на Банка Биохим, реализиран през 1994 г. с помощта на тринайсет подставени фирми. Разликата е, че Делян Дорон все пак е *арестуван и съден* заради тази дръзка измама, докато на Николай Велков и през ум не му минава подобна перспектива.

Версията за това, как и на какъв етап от приватизацията на КТБ се появява Цветан Василев, междувпрочем *варира*: в едно телевизионно интервю например Велков посочва, че „идеята за покупката на КТБ сме я обсъждали с Цветан Василев – и той участваше в реализацията на тази сделка“. Дали Цветан Василев е участвал в подобно обсъждане, не е ясно, но и *не е невероятно* това да е така, като се има предвид, че опитът на Велков в банковите дела клони към нула. Всъщност към момента на приватизацията адвокатът индиректно *вече участва* в нейното управление – в качеството си на съветник на надзорния съвет. Сделката наистина е реализирана с помощта на десет офшорни компании, като всяка от тях закупува под 10% акционерно участие. Наредител при прехвърлянето на акциите става адвокатската кантора „Тернер“ с представителства във Виена и Будапеща, а от българска страна прехвърлянето е консултирано от адвокатската кантора „Добрев, Кинкин, Люцканов и партньори“. По-късно Румен Люцканов, един от тези адвокати, попада в надзорния съвет на банката.

В акцията с офшорките обаче Цветан Василев *няма пряко акционерно участие*. Той се появява на хоризонта малко след като е избран за изпълнителен директор, като неговата финансова къща „Бромак“ ЕООД купува 9,9% от акциите, притежавани дотогава от „Ханделс“, регистрирана в Германия. Междувпрочем самата „Бромак“ ЕООД е създадена 1991 г. с финансовата подкрепа на СИР Банк. Интересно е, че в нея известно време *участва небезизвестният Максим Димов*, депутат от ДПС, а по-късно ковчежник на НДСВ и

депутат на царската партия, съдружник на Пламен Орешарски в „Нова България“, близък до кръга „Монтерей“, а днес представител на фирми с руски капитали в областта на енергетиката.

Зад десетте офшорки, приватизирали КТБ, всъщност се крие „Фининвест“, управлявана от Николай Велков. Това е *новото име* на „Юнона Монета“, която според прокурор Маргарита Попова, днешният вицепрезидент на България, е финансирала нарколабораторията в Опицвет и е препирала капиталите от наркобизнеса – за което обаче разследващите не успяват да съберат необходимите доказателства – и тази версия не бе приета от съда. Любопитно е, че това *не е първият опит* на „Фининвест“ да придобие банка. Година по-рано, през 1999 г., това дружество изкупува 4,95% от акциите на Централна кооперативна банка – и иска разрешение от БНБ да увеличи своето акционерно участие, като се изкупят акциите на държавата, които не са притежание на Булбанк.

В преговорите за тази сделка, водени под контрола на „Банков надзор“, „Фининвест“ се представлява от Николай Велков. Тогава сделката пропада, но година по-късно „Банков надзор“ е сюрпризиран от факта, че купувачите на КТБ са офшорни компании, чиито крайни собственици са *неизвестни*. Това дава повод на тогавашния подуправител на БНБ Емилия Миланова да поиска информация за реалните собственици на банката – като след *мълчаливия отказ* на акционерите от КТБ да дадат такава, през 2002 г. се стига до *законодателни промени*, които задължават банките да представят пълна информация за акционерите, които притежават над 3% от техния капитал.

Когато в крайна сметка тази информация бива подадена, става ясно, че в първоначалната схема са настъпили *известни промени*. Някои офшорки са *продали* акциите си на сродни екзотични дружества, други – на български компании, а като цяло тяхното акционерно участие е *редуцирано*, тъй като КТБ е увеличила капитала си с участието на едно

физическо лице – и това е Джеймс Винсент Хауи, американец, който притежава и ирландско гражданство.

Това е може би *най-емблематичната* фигура в генезиса на КТБ. Той твърди, че е завършил Harvard School for Business Executive Management и е работил цели двацет години в западноевропейски и американски банки, но след като бива номиниран от акционерите за изпълнителен директор на мястото на напусналата Теменуга Газдова, БНБ отказва да му издаде сертификат поради *липса на диплома* за завършено висше образование. По-късно той подава искане за придобиване на 33% от банката, като офертата е за *непарична вноска* – сградата на площад „Гарибалди“, в която днес се помещава централата на КТБ и в която някога се е намирала банката на Буров. БНБ отново се противопоставя, тъй като има *огромна разлика* между цената, на която Хауи е придобил сградата – 980 000 евро, – и цената, която назначени от съда вещи лица дават за този имот.

Сделката всъщност има открито фиктивен характер. Хауи придобива сградата от регистрираната в Лондон компания Gladecross Construction Ltd, която всъщност е акционер в банката и е представена от българката Адриана Нечева. За да бъде позволено това увеличение на капитала, акционерите провеждат ново общо събрание, на което е одобрена нова оценка на сградата в размер на 3,8 милиона лева. Хауи доплаща още 200 000 и придобива 28,57% от акциите на банката.¹⁵

Подобно поведение би било странно, ако става дума за автентични икономически субекти. Акционерите в КТБ обаче са *свързани лица*, фиктивни компании, най-вероятно специално учредени, за да участват в приватизацията на банката и в замитането на факта, че тази приватизация се реализира „на ръба на закона“. Обичайна практика е на-

¹⁵ По-подробно по този въпрос вж. Иван Михалев. Банките на прага на чистилището. – В: Капитал, 15.02.2003.

пример на общите събрания няколко от акционерите да бъдат представени от *едно лице*: така например според в. „Капитал“ на събранието, проведено на 3 юли 2001 г., пет от компаниите, имащи дялово участие в КТБ, са били представяни от Антоанета Койчева.

Тъй или иначе, към края на 2002 г. Хауи се оказва основният акционер с 40 000 акции, съставляващи 28,57% от акционерния капитал, докато офшорките имат вече по 7,10%, а Николай Велков притежава персонално само 24 акции, които не съставляват и една стотна от процента. Колко от *подставените офшорки* са негови, е друг въпрос. Във всеки случай те не остават задълго такива. Мистериозният Хауи също изчезва от списъка на акционерите – което след едно тъй агресивното натрупване на акционерно участие е *странен акт*.

Последното официално съобщение за участието на Хауи в КТБ е прессъобщение на БНБ от 14 юни 2004 г., което гласи следното:

„На основание чл. 19б, ал. 1 във връзка с чл. 19, ал. 1 от Закона за банките и чл. 23 от Наредба № 2 за лицензите и разрешенията, издавани от Българска народна банка, подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, госпожа Емилия Миланова издаде разрешение на Джеймс Винсент Хауи при участие в увеличаването на капитала на Корпоративна Търговска Банка АД да запази акционерното си участие в размер на 18,57 на 100 от увеличения капитал на банката.“¹⁶

След което американско-ирландецът, направил знаменития си апорт със сградата на площад „Гарибалди“, потъва някъде – а КТБ се оказва *собственост на своя изпълнителен директор* Цветан Василев. През 2006 г. той притежава вече 98,4% от капитала.

Една доста по-различна гледна точка към генезиса на КТБ предлага разследващият журналист Григор Лилев в

¹⁶ Пак там.

своята книга „Дуел“ (изд. Кайлас, 2012 г.) посветена на атен-тата на летището в Бургас, както и в други разследвания¹⁷. Според него финансовата къща „Булгарсовинвест“, чийто приемник е КТБ, е всъщност *структура на тайните служби*. В ръководството на КТБ, подчертава авторът, са влизали професионални банкери, които освен това са служители на службите. В периода, в който банката е била държавна, тя е обслужвала някои *по-деликатни* операции на Булбанк – като сделки със специална продукция и износ на капита-ли. Лилов специално подчертава, че „финансовата компа-ния, а след това и банката, са собственост на *Първо главно управление на КГБ* – сега службата за външно разузнаване на Русия“.

Според него реално е така, което си личало от някои ко-пия от изчезналия архив на БВТБ – Булбанк. Същите фун-кции била имала и регистрираната в Бейрут Литексбанк, която е приватизирана *по същото време и по същия начин* – чрез подставени офшорни компании. Самата приватиза-ция на КТБ е уязвима, тъй като приватизиралите я офшор-ки в своята дейност имат *само опосредствано отношение* към банковия сектор – поради което възниква въпросът, с *какви мотиви* БНБ е одобрила сделката.

Според него Хауи се появява в България покрай учредя-ването на друга банка – Международна банка за инвести-ции и развитие, която по-късно е затворена от БНБ. Тази банка е учредена от Българската търговска палата с уча-стието на *ирански капитали* – като Хауи се явява именно като представител на иранската страна. МБИР се помещава в сградата на „Гарибалди“ – и именно тази банка е закупила сградата първоначално от общината, – а сделката, с която Хауи увеличава акционерното си участие в КТБ, е опосред-ствана, като Gladecross Construction Ltd е по-скоро *посред-ник*, отколкото реален купувач на сградата.

¹⁷ Вж. напр. Григор Лилов. Наглостта корпоративна: <https://bg-bg.facebook.com/grigor.lilov/>, 13.07.2014.

Впрочем злите езици – подчертава Лилов – свързват тази странна фигура с опита на *терористите от ИРА* да перат своите капитали у нас, като при това вероятно става дума за парите, придобити от *най-големия банков обир в света*: обира на банката Нордън Рок в Белфаст, при който бяха задигнати 26 милиона паунда.

Става дума за *огромния скандал*, развихрил се през февруари 2005 г. по повод хипотетичния опит на ИРА да изпере част от тези пари в България. Скандалът е свързан с посещението на двама ирландски бизнесмени в страната – става дума за Тед Кънингъм, който по-късно е арестуван, тъй като в дома му са открити част от откраднатите при обира банкноти, и за Фил Флин, шеф на борда на Банк ъф Скотланд, който също е подозиран във връзки с ИРА – и който е искал да открие в България своя *кредитна компания* (а според някои източници дори е ставало дума за това да бъде закупена банка). Двамата са засечени в разговор със заместник-министъра на финансите Илия Лингорски – поради което по-късно същият е *отстранен* от поста си. Тези срещи стават повод за посещение на ирландски офицери от тайните служби в България – и на български такива в Ирландия – в хода на съответното разследване. Тогава в „Irish Examiner“ съобщава, че Флин и Кънингъм, директори на „Честъртън Файненс“, разследвана като предполагаема компания, която пере парите на ИРА, са се срещнали и с *високопоставен банков служител* във връзка с инвестиционните си намерения.

Предполага се, че тази среща с банков служител, която според ирландския вестник е потвърдена от Флин, е била с *изпълнителен директор от КТБ* – може би със самия Цветан Василев – като *посредник* за нейното осъществяване е бил Хауи, който по това време вече не е в надзорния съвет, но фигурира като консултант на банката. Във всеки случай факт е, и то потвърден от вътрешния министър Петканов, че двамата ирландци не са направили реални инвестиции, но са открили *две банкови сметки* по 1000 паунда – и то

именно в КТБ, за които по време на разследването банката гарантира, че по тях няма никакво движение. Същевременно сума от 58 000 паунда е преведена на адвокатска кантора, като парите са били предвидени за създаването на три компании: Alexander Finance, Bulgarian Property Development и Addison.

Доколко реална е хипотезата за тази „ирландска“ връзка на Хауи, както и популярната теза за обвързаността на КТБ с КГБ, не мога да съдя, тъй като не разполагам с информацията, до която Григор Лилев очевидно е достигнал, както личи по неговите разследвания. Във всеки случай трябва да отбележа, че тезата за *ченгеджийския генезис* на тази банка не е само негов. На пресконференцията, на която Николай Велков определя КТБ като „истинския октопод“, се явява освен него и *още един бивш изпълнителен директор на банката* – и това е Любомир Весов, който работи в КТБ между 2004 г. и 2008 г., първоначално като прокурорист – а после като изпълнителен директор. За разлика от Велков той е професионален банкер – преди да постъпи в КТБ, е работил в Първа инвестиционна банка.

Именно той оповестява по време на пресконференцията схемата, по която КТБ трупа огромни печалби от вложените в трезорите и финансови активи на държавните предприятия: „Акумулираните средства по разплащателни сметки и депозити имат около 1,5 – 2% лихва, около 2% са разходите на банката, а кредитите на физически лица, частни и държавни фирми се дават при лихва между 9,5 – 12%. Разликата от 7 – 8% е *чистата печалба на банката*, така частната банка сериозно се облагодетелства от държавни средства, съхранявани в нея. Част от тези пари вероятно се дават като *комисиони*, а с друга част банката участва в приватизация на държавни фирми.“

Така описаната схема е до голяма степен достоверна. КТБ наистина използва натрупаните финансови капитали на държавата, за да участва в *огромни по мащаб сделки* – като тези за „Булгартабак“, БТК и „Петрол“. В същото време

част от печалбите несъмнено отиват като комисиони, които вероятно не са предназначени само за директорите на фирмите вложители – по-скоро с тях се търгува политическо влияние, благодарение на което КТБ оцелява като банка, обслужваща държавните предприятия, при *цели четири правителства*: на НДСВ, на първата тройна коалиция, на ГЕРБ и на Орешарски. Важен инструмент при търговията с политическо влияние е способността на банката да гарантира медиен комфорт на своите политически покровители – чрез *медийната империя*, създадена с нейни кредити от Ирена Кръстева и Делян Пеевски – за която тепърва ще стане дума.

Любомир Весов обаче не се ограничава само с анализа на тези специфични банкерски практики за източване на държавни капитали. В интервю пред в. „24 часа“¹⁸ той поставя един много по-важен въпрос: *на кого* е всъщност КТБ, *чи интереси* обслужва. Весов изразява съмнения, че Цветан Василев е реалният собственик на тази банка. В отговор на въпрос, какви са тези съмнения, той отговаря, че според него парите в КТБ са „пари на българското разузнаване или на руското разузнаване, или изпрани пари от прехода“. Той също споменава за Хауи – този „мистериозен ирландец в банката“, и се пита *дали неговото участие се базира на реални капитали* или на пари, които не са негови. „Имам съмнение за операциите – казва той, – защото не може този човек току-така да се раздели с капитала си и да изчезне от банката.“

Съмненията за произхода на парите обаче не се изчерпват само с прецедента Хауи – те се разпростират и по отношение на Цветан Василев. По негово мнение реалният старт в кариерата на банкера е започнал *още преди да замине да следва в Полша*. „По време на социализма не всеки можеше да следва в чужбина – казва той, – още повече ка-

¹⁸ Питам вярно ли е, че Корпоративна е купила сградата на ГДБОП?, интервю с Любомир Весов. – В: 24 часа, 11.12.2011.

то става дума за Полша, която беше най-близо до капиталистическия свят. Моите състуденти едно време като отиваха да учат в Полша, всички бяха обвързани с тоталитарната власт. Пораждат се съмнения, че между периода, в който г-н Василев приключва да учи в Полша, и заминаването му да завърши висшето си образование в България, има време, което се губи. Не си задавам въпроса да не би да е ходил да учи нещо друго.“

На въпрос дали това „друго“ е свързано с разузнаването, Весов отговаря така: „Не знам това, но зная, че от средите на българите, които учеха в чужбина, определени отличници се пращаха на *специални школи*, но не в България. Ако приемем, че г-н Василев има определени интереси в енергетиката и военнопромишления комплекс – дали те са диктувани от българска страна? Ами ако това са чужди интереси, различаващи се от тези на ЕС и НАТО!“

Разбира се, така изложените съмнения могат да бъдат и *чисто спекулативни* – доказателства за тях, разбира се, няма. Същевременно обаче не можем да отречем, че КТБ има интереси именно в сфери, които са *пряко свързани с националната сигурност* – и в които мрежата на бившата Държавна сигурност се усеща повече от осезателно: енергетиката, инфраструктурата, военнопромишления комплекс. Към това трябва да прибавим и *изключително плътното агентурно присъствие* в банковия елит и сред произведените от банките кредитни милионери: присъствие дотолкова натрапчиво, че спокойно можем да разглеждаме банковата катастрофа от 1996 – 1997 г. като *активно мероприятие* на бившите ченгета. От тази гледна точка, като се абстрахираме от конкретни имена, трудно можем да предположим, че една банка, формирана с българско и съветско участие с цел обслужването на специални и не особено чисти финансови операции, ще бъде оставена да се развива на свобода, без контрол от страна на *мрежата*, оформена в годините на прехода от агентите и офицерите на ДС и КГБ.

Ако подозренията на Весов спрямо фигурата на Цветан Василев са чисто хипотетични, то зад други негови догадки вероятно се крият *конкретни факти*, свързани с дейността на КТБ. Той например поставя въпроса за закриването на Агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ – което се случва с решение на правителството на ГЕРБ от 2011 г. Според него неслучайно никой не си задава въпрос, *защо* е закрыта тази агенция, „дали някой върна зърното или възстанови стойността на изнесеното, кои фирми и кои банки са работили с държавния резерв, вярно ли е, че горивата са продавани на цени на „Лукойл“, къде са реализирани акцизът и ДДС, или са реализирани на черния пазар“. Това са наистина сериозни въпроси, като се има предвид какво *огромно количество* зърно и горива е трябвало да бъде продадено при ликвидиране на агенцията. Едва ли можем да се съмняваме, че КТБ е участвала в подобни сделки: Държавният резерв е *неин партньор* още от времето, през което е в ресора на Делян Пеевски като заместник-министър на Емел Етем по време на първата тройна коалиция.

Друг важен аспект, засегнат от Любомир Весов, е свързан с *политическите влияния*, благодарение на които просперира КТБ. По неговите думи там са идвали *политици от целия спектър* – от най-дясно до най-ляво, националисти, глобалисти, всякакви „-исти“ Един обаче е бил идвал *по-често от другите* – и Весов не пропуска да го спомене – това е Иван Костов. „Стартът на банката като частна тръгва от неговото правителство – казва той. – Г-н Костов можеше да бъде видян в приемната на КТБ, често и в кабинета на г-н Василев.“

Дали наистина е бил чест посетител в банката, е въпрос, на който едва ли ще намерим гарантиран отговор. Но все пак трябва да си припомним, че Костов публикува *немалко статии в защита на тезата*, че КТБ трябва да бъде оздравена с държавна помощ – и че тази позиция бе подкрепяна от финансистите като Емил Хърсев и Стоян

Александров. В един момент в „Капитал“ му припомни, че по отношение бъдещето на банката той се намира в конфликт на интереси, тъй като част от парите на фамилия Костови се намират в нейния трезор¹⁹.

Възможно е, разбира се, това да бъде просто разумна от финансова гледна точка позиция – все пак става дума за пренебрежими за тази фамилия суми. Но няма как да отменим факта, че *именно при неговото правителство* КТБ е приватизирана по този скандален начин – от десет подставени офшорки, зад които се крие българска фирма, относително която е имало *съмнение за участие в пране на пари и производство на наркотици*. Трудно е да разберем как точно е станало това и къде е гледал тогава Иван Костов, но във всеки случай, като имаме предвид особеното внимание, с което той се отнася към банковите приватизации – особено тази на Булбанк, чиято дъщерна банка е КТБ, можем да предположим, че *това едва ли е станало без негово знание и съгласие*.

Както вече видяхме, самата приватизация на КТБ и прохождането ѝ като частна банка са свързани с доста *мистериозни сделки и неяснота*. Друга особеност в нейния генезис, която не може да не ни направи впечатление, е *бързото овладяване* на банката от страна на Цветан Василев. Ако наистина е вярно, че КТБ е приватизирана от „Фининвест“ със заем от ПИБ и първоначално е била изцяло собственост на Николай Велков, то няма логично обяснение за това, как в толкова кратък срок, в рамките само на четири години, е придобита *почти изцяло* от Василев. По думите на Велков лично той го е поканил да оглави управителния съвет на банката, като му е предоставил и част от акционерното участие – в раз-

¹⁹ Всъщност малка част, тъй като вложителят със сметка от над един милион на име Иван Костов е друго лице. Иначе политикът Костов спомена пред медиите, че сметките на фамилията му в КТБ възлизат на 120 000 лв.

мер на 30%, – теза, която *сериозно се разминава* с регистрираните в БНБ, според които към края на 2002 г. „Бромак“ ЕООД държи само 7,1% от акциите.

Освен това самият Николай Велков, който по-сетне се оказва способен да отмъкне от човек като Пламен Тимев-Ганди²⁰ половината „Ла Страда“, едва ли би си оставил безропотно магарето в калта. Тъй или иначе обаче фактът си е факт – към 2005 г. той е принуден да продаде дяловото си участие и да напусне банката – при това последен от първоначалните акционери. Интересно е наистина как е станало това и как акционерното участие на Цветан Василев нараства толкова бързо – и е интересно не заради самия прецедент, а тъй като това е *една от основните шашми*, които предопределят просперитета на КТБ.

Всъщност овладяването на банката става по класическия начин – *систематично увеличаване на акционерния капитал*, което неудобните акционери не успяват да наваксат. Специфичният патент на Цветан Василев е свързан с намирането на парите за тези увеличения, всъщност той черпи *от парите на самите вложители*. А именно: дава кредити на пряко или косвено свързани с него компании, които после *купуват акции* от КТБ и увеличават дела на акционерното му участие. В друго свое интервю от 14 декември 2011 г.²¹ Велков разказва подробно за схемата, благодарение на която при неговото напускане Цветан Василев владее над 80% от акциите на КТБ. „Идеята беше да се дават вътрешни кредити“ – казва той – “тези компании (си-

²⁰ Пламен Тимев-Ганди е емблематична фигура от „борческите“ години на прехода, свързан както с ВИС, така и със СИК. Името му се свързва и с Димитър Желязков-Очите, който е бил негов охранител. Разкрит е като агент на Второ главно управление на ДС, „Икономическо направление“ от 1985 г. под псевдонима „Димов“.

²¹ Вж. Николай Велков: „Цветан Василев си купи банката с парите на вложителите“: <http://www.sofia-press.com>, 14.12.2011.

реч свързаните с Цветан Василев – б.м., Е. С.) да си увеличават капитала.”

Става ясно, че за другите акционери подобно финансиране е било *проблематично* – и те е трябвало да търсят външни кредити, за да останат на същото процентно участие – като в това състезание те са били обречени. Става дума и за друга една схема за увеличаване на капитала: чрез *износ на валута* и връщането ѝ под формата на акции. Според Велков механизмът е следният: „На практика парите се изнасят навън и се купуват акции. Тези акции се записват в баланса на банката, след което се залагат в други банки и оттам се взимат пари. По този начин се увеличава капиталът.” В крайна сметка през 2005 г. приватизаторът на КТБ Николай Велков продава на Цветан Василев своето акционерно участие – за което получава приличната според самия него сума от 6 милиона лева. Но изглежда бърка с датите, а освен това е *забравил да плати данъци* по тази сделка, тъй като Окръжният съд в Пазарджик завежда срещу него дело за укриване на данъци в размер на 942 183 лв. – дължими по продажбата на два транша поименни акции с право на глас в КТБ, извършена между 2007 и 2008 година, като първата сделка е за акции на стойност 1,3 милиона лева, а втората – за 2,7 милиона. Със сигурност когато е напуснал КТБ, прогонен от доведения от него Цветан Василев, той не е допуснал, че собственото му определение за приватизацията, направена „на ръба на закона“, ще се окаже *пророческо* за самата банка.

Доста точна е между впрочем и друга една негова прогноза, а именно – че КТБ се превръща в „генератор на корупционни практики в държавата благодарение на хората, които я управляват“. Прав е и когато метафорично посочва основната причина за *неимоверната експанзия на банката*, благодарение на държавни клиенти, по следния начин:

„Спортният тотализатор стана клиент на Корпоративна банка, когато майката на Делян Пеевски – Ирена Кръстева,

го оглавяваше. Нали се сещате за какви суми става въпрос за спортния тотализатор? Вижте какъв е актът на зачатие и с какъв син се сдоби Цветан Василев – а именно *Пеевски*, след тези операции. В контекста на това мога да кажа, че Василев е един *многодетен баща*, защото банката бързо нарасна и доби тези размери. Може би ще дойде ден да чуем и за *други негови рожби*, с които се е сдобил по подобен начин.“

3. Частният трезор на държавата

На 15 май 2010 г. финансовият министър Симеон Дянков оповестява в какви банкови сметки държат парите си осемнайсетте най-големи компании с преобладаващо държавно участие. От справката става видно, че 64% от парите на тези компании са концентрирани в три банки, чийто пазарен дял от депозитите в банковия сектор е *под 9%* – и това са КТБ, СИБанк и ЦКБ – като КТБ е *безспорен първенец* между трите. Справката е в отговор на искане на единайсет главни редактори на медии и медийни собственици, членуващи в Съюза на издателите, които искат тези данни да придобият публичност.

Това не е някаква новопоявила се тенденция, но можем да кажем, че афинитетът на държавните компании към трезора на Цветан Василев следва *възходяща права*. В края на управлението на първата тройна коалиция в неговата банка са концентрирани 35% от депозитите на държавните компании. Към средата на 2010 г., вече при правителството на Бойко Борисов, там попадат 48%, или 408 милиона лева. Тук са 90% от парите на *държавните дружества в енергетиката* – като най-много са парите на „Булгартрансгаз“ със 105 млн. лева, следван от БЕХ със 76 млн. лева, АЕЦ „Козлодуй“ с 61 млн. лева, „Булгаргаз“ с 59 млн. лева и др. Дългосрочен избор в полза на БТК са направили и *повечето компании от военнопromишления комплекс*, а също „Кинтекс“, БДЖ и прочие структуроопределящи предприятия.

Този афинитет на държавните финанси към КТБ е наистина странен. Частният бизнес *не изпитва* подобни тежнения – по данни на БНБ към края на март 2010 г. банката има само 6% пазарен дял от общите корпоративни депози-

ти в банковата система – тоест частните компании определено предпочитат да вложат парите си другаде. Според справката на Дянков половината от парите на държавните фирми се държат на *разплащателни сметки*, чиято лихва е само 1%, което поражда негативен ефект за данъкоплатците – те губят годишно някъде около 25 – 30 милиона благодарение на избора на тези три банки.

Изборът не е предопределен от критерии за стабилност, поради по-добра оперативност или от по-добрите условия, които КТБ предлага. Фактът, че голяма част от парите са вложени на разплащателни сметки, ясно показва, че финансовата ефективност *не е била водещ критерий* за ръководствата на държавните предприятия. Що се отнася до стабилността и оперативността, очевидно е, че тя може да бъде гарантирана в по-висока степен от банка с по-големи финансови ресурси и по-широка банкова мрежа. За сравнение – пак към 2010 г. в Уникредит Булбанк, която има обща сума на депозити 9659,96 милиона лева, държавните предприятия са вложили 60,77 милиона – което е нищожна част от всички вложени депозити в банката. Докато в КТБ, където общата сума на депозитите е 1907,27 милиона лева, държавните предприятия са вложили 408,24 милиона, което е почти 1/4 от вложените в банката. При това трябва да имаме предвид, че *общите депозити на държавните компании* са 855,77 милиона, а следващата предпочетена от държавните компании е СИБанк, в която държавните дружества са вложили 79,86 милиона – сиреч повече от 5 пъти по-малко, отколкото в КТБ.

Подобни диспропорции просто *не могат да бъдат случаини*. Те не могат да бъдат резултат от инцидентен избор на някакви държавни директори – или пък феномен, за който министрите научават едва от справката на Симеон Дянков. Напротив – тези диспропорции няма как да се появят без съответното *участие* на висшата държавна администрация в полза на избраната частна банка, а такова участие винаги и навсякъде се нарича *корупция*.

Нека напомня – тази диспропорция не се появява през 2010 г. Помпането на КТБ с държавни активи започва още по време на правителството на НДСВ – и нараства *паралелно* със систематичната експанзия на банката, чиито активи от 2000 до 2014 г. се увеличават над 400 пъти, като най-големият скок е между 2006 и 2007 г., а през 2014 г. само за първите три месеца растежът е за *над половин милиард лева* – по което можем да съдим, че банката, ако не беше поставена под специален надзор, щеше да постигне своя абсолютен и абсолютно необясним *рекорд* на нарастване – точно по време на правителството на Орешарски. (Отделен и доста труден за обяснение е въпросът, как така тъкмо насред този пик на експанзията си КТБ най-неочаквано фалира.)

Какъв е механизмът, който създава *неудържимото влечение* на държавните пари към трезорите на КТБ, проличава още от самото начало. На 18 януари 2015 г. Васил Иванов-Лучано, министър на спорта по време на правителството на Симеон Сакскобургготски, направи следното знаменито и знаменателно изявление: „Да не коментираме Делян Пеевски, той просто ми е близък човек и човек, когото аз уважавам. Мога да кажа, че е отгледан от мен.“²² И да, *наистина* е отгледан от него, поне при първите му стъпки в бизнеса.

Връзката с Лучано минава през стремглавата кариера на Ирена Кръстева по време на царското правителство. С екзотичния министър на спорта я свързва близката ѝ приятелка Галя Дичева, говорителка на Симеон Сакскобургготски. Делян Пеевски, заедно със сина на царската говорителка, се включва в „жълтия комсомол“ – сиреч младежката организация на НДСВ, докато майка му става изпълнителен директор на „Олимпика“ ЕАД, едно от търговските дружества на Държавната агенция за младежта и спорта. Още на

²² Васил Иванов-Лучано обяви, че той е отгледал Пеевски: Медианул, 18.01.2015.

26 февруари 2002 г. обаче Ирена Кръстева прави рязък скок в кариерното си развитие, като става шеф на Българския спортен тотализатор. Благодарение на този скок междувременно *тотализаторът избира КТБ като банка*, в която държи своите капитали – а в случая с тотото става дума за доста милиони.

Оказва се обаче, че престоят на Ирена Кръстева в „Олимпика“ ЕАД не е минал напразно, тъй като *именно чрез тази фирма* е извършена сделката за зала „Универсиада“ – придобита в крайна сметка от фирми, близки до КТБ. Главни действащи лица в тази сделка са Лучано, Ирена Кръстева и Делян Пеевски – и от нейните параметри можем да разберем в какво точно се състои „отглеждането“, осъществено от бившия сладкарски бос.

В средата на 2003 г. залата е *апортирана* със заповед на Лучано при учредяването на смесено дружество между държавната фирма „Олимпика“ ЕАД и частната „Проектстрой БГ“ АД – като името на новото дружество е „Спорт Хотелс Олимпика България“ АД. „Проектстрой БГ“ получава неочакван бонус – въпреки че трябва да участва с 3,84 милиона лева, при учредяването е решено да внесе само 917 хиляди лева (при дялово участие от 50%), а останалите да бъдат внесени две години по-късно. Основателно – тъй като адресът, на който е регистрирано това дружество, *съвпада* с този на „жълтия комсомол“, чийто шеф вече е Делян Пеевски. За да бъде реализирана тази сделка, „Проектстрой БГ“ внася *банкова гаранция* от КТБ. От своя страна пък Ирена Кръстева налива в новоучреденото дружество 100 000 лв. от Държавния тотализатор – под формата на реклама.

По-късно, вече при правителството на Станишев, „Спорт Хотелс Олимпика България“ АД купува и терена под и около зала „Универсиада“ – 19 878 кв. м., за което заплаща 1 622 140 лв. Сиреч купува земята от държавата на цена 81,50 лв. за квадратен метър, след като пазарната е 150 евро. В началото на 2009 г. и в самия край на мандата на

тройната коалиция делът на „Проектстрой БГ“ е изкупен от „Велдербилд“ ЕАД, която формално е собственост на офшорната „Съсекс Инвест“, регистрирана в Швейцария, но *реално* принадлежи на КТБ. Малко по-късно „Велдербилд“ ЕАД изкупува и държавния дял от зала „Универсиада“, като оправданията са, че *държавата няма интерес* да участва в дружество, от което не получава дивиденди; освен това върху „Универсиада“ тежал и заемът в размер от 2 милиона лева, взет от КТБ, разбира се. Като допълнителен бонус в сделката е получен и тото-хотелът „Шанс“, апортиран в „Спорт Хотелс Олимпика България“ АД от съобразителната Ирена Кръстева²³.

По този начин се наливат основите на *крепката дружба* между Цветан Василев и Делян Пеевски, която прераства в олигархичния модел „Кой?“ през следващите години. Добрите традиции са поддържани и когато Делян Пеевски се оказва заместник на Емел Етем в Министерството на бедствията и авариите – най-младият заместник-министър в правителството на Станишев. Свидетелства за ползотворното му сътрудничество с Цветан Василев можем да почерпим от човека, който го е отгледал *в буквалния смисъл* на думата – от баща му Славчо Колчев Пеевски, който пред „Club Z“ припомня серията скандали, свързани с *източването* на Агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ по времето, по което ресорната отговорност за нейната дейност лежи върху плещите на сина му²⁴. Според него важното е, че не една и две от сделките там са *обслужвани от КТБ* – например тази за 50 000 тона пшеница, купени от „Малди“ ООД, заради които след вдигането на цените на зърното държавата губи към 3 милиона лева – като гарант по сделката е КТБ, а от загубата не следват никакви санкции. Друга сделка на КТБ била с „ВГД Комерс“, която купи-

²³ Вж. Как беше прилапана зала „Универсиада“. – В: Труд, 13.12.2011.

²⁴ Бащата на Пеевски: „Важно е какво сближи Делян и Цветан Василев“. – В: Клуб Z, 21.06.2014.

ла 10 000 тона дизелово гориво на цени, по-високи от тези на „Лукойл Нефтохим“. „Не говоря за това как са увеличили своето влияние и онези икономически резултати, които са имали – казва Славчо Пеевски. – Дадох пример – фирми, които е обслужвала КТБ, са правили бизнес, докато той е отговарял като заместник-министър.“

Услугите на зам.-министър Пеевски към Цветан Василев обаче далеч не се изчерпват само с това да осигурява изгодни сделки за попълване или източване на държавния резерв. Редом с банкерството друга голяма сфера на интересите на Василев е *застрахователната дейност*, където големият негов играч е Застрахователно акционерно дружество „Виктория“. Държавният резерв с огромните ресурси, които притежава, е застрахован именно там. Огромната част от договорите за застраховка, сключени от Делян Пеевски като зам.-министър, са договорени именно със застрахователната компания на Цветан Василев. Тъй че когато третираме голямата тема за държавните пари в КТБ, трябва да сме наясно, че съвсем не става дума само за банкови депозити, а за една доста *по-широка и разностранна дейност*, включваща още застраховане, даване на банкови гаранции, инвестиционно кредитиране при сделки, чрез които държавната собственост скрито и неусетно се превръща в частна – и прочие такива. Държавните депозити всъщност са само *върхът на айсберга* – те са най-явната и определено симптоматична част от взаимоотношенията между корпорацията КТБ и държавата, изградена в ущърб на последната. В цивилизованите страни изграждането на такива взаимоотношения се нарича *корупция*, а общността от участващи в тях субекти – *мафия*.²⁵

Когато говорим за държавни депозити, трябва все пак да отбележим, че тези в КТБ принадлежат на сектори, работата в които е *стратегически избор* за самата банка. Общо-

²⁵ Вж. напр. Димитър Пеев. Петата власт: рекет. – В: Капитал, 16.04.2010.

то между тези сектори – а именно енергетика, оръжейно производство, комуникации и пътно строителство – е в това, че са пряко или индиректно свързани с *националната сигурност* на страната. Вероятно и това е причината, поради която странната деформация в банковото обслужване предизвиква остра международна реакция.

„Изненадващо и притеснително е, че една толкова малка банка контролира парите на държавата“ – заявява американският посланик Джеймс Уорлик по повод разпространената от Симеон Дянков справка. В допълнение той подчертава, че „изборът на Корпоративна банка е *доста притеснителен* и поради това, че нейната собственост не е прозрачна“ – и изразява надежда, че „правителството ще разгледа този въпрос“.

Неговите думи предизвикват *остра реакция* от страна на БНБ – днешния душманин на същата тази банка. Според националните банкери изявлението на Уорлик е странно, тъй като, давайки израз на съмненията си в прозрачността на капиталите на банката, която оперира на българския пазар, той „пряко *накърнява безупречната репутация* на БНБ като надзорен орган и доверието в българския банков сектор като цяло“.

При това изявление на БНБ е наистина за чудене как КФН не се усетила навреме, за да тръсне на Уорлик някоя солена глоба. И е странно как институцията, която през 2010 г. скача като ужилена в защита на тази банка, четири години по-късно прави всичко възможно, за да *предизвика нейния фалит* – с усърдната помощ на българската прокуратура. Обяснението е просто: през 2010 г. Цветан Василев и Делян Пеевски са в тандем, докато през 2014 г. са в смъртна схватка. Можем сами да си направим сметката *чи интереси* защитават българските институции.

За жалост на родните банкери ще трябва да припомним, че тяхната репутация изобщо не е безупречна, тъй като в историята на българския преход БНБ ще бъде запомнена като *основен изпълнител* на голямото банково ограбване

през 1996 – 1997 г., което предизвика същинска национална катастрофа (в наши дни пък ще я запомним с второто такова ограбване – това от 2014 г., – още *по-фрапантно и по-нагло* от предишното). Освен това може и да им се ще да вярват, че собствеността на акционерите в КТБ е прозрачна – само че в действителност това съвсем не е така.

Не е, защото не само дейността, но и собствеността на банката е скрита под офшорно було. Във всеки случай досега няма безусловни доказателства, че Bulgarian Acquisition Company II *наистина е собственост* на Държавния общ резервен фонд на Султаната на Оман – както те твърдят. Причината: става дума за люксембургска офшорка, представявана от адвокати – реалните ѝ собственици са неизвестни. Дори отговорът, който е даден от Националния резервен фон на Султаната, е доста объркан и поражда съмнение – той гласи, че фондът имал „косвена връзка“ с въпросната офшорка – което, разбира се, нищо не доказва. Свъръх всичко самият Резервен фонд *не е публично дружество* и данни за неговите реални инвестиционни практики трудно могат да бъдат намерени – да не говорим, че едва ли един фонд, разполагащ с ресурс от около 15 милиарда долара, би се впуснал безрезервно в сделка за миноритарно участие с банка, чието минало е повече от проблематично и чието бъдеще е пряко зависимо от политическата конюнктура в страната.

Самото съобщение на БНБ за тази сделка звучи *доста особено*: в него се казва, че Bulgarian Acquisition Company II е „косвено контролирана“ от Оманския фонд²⁶. Какво точно би могло да означава „косвено контролирана“ и кой всъщност упражнява прекия контрол? Една от версиите, които блуждаят в публичното пространство, е, че оманското участие се дължи на личното застъпничество на Ахмед Доган за тази сделка. Не е изключено да е така – но отново

²⁶ Вж. Официално от сайта на КТБ – март 2009 – какво е разрешила БНБ. – В: Дневник, 22.05.2010.

стои въпросът, *пред кого* всъщност се е застъпвал лидерът на ДПС. Ами ако се окаже, че се е застъпвал пред косвено контролиращите от една *руска банка*, която е закупила 9,9% от акциите на КТБ? Ако всички тези съучастия всъщност прикриват придобивания от банката *все по-явен и по-мощабен контрол* над геостратегически важни предприятия в България – като военнопромишления комплекс, БЕХ, БТК, „Булгартабак“, „Петрол“ и прочее...

И тук, струва ми се, трябва да отбележим нещо много важно. Дори и да е реална, самата сделка за закупуване на 30% от акциите на КТБ е сключена най-вероятно с *посредничеството* на Стоян Денчев, който от 2005 г. е избран за почетен консул на Оман в България – с решение на тамошния министерски съвет и по предложение на министъра на икономиката в Султаната.

Може би е редно да припомним, че той има специфична политическа биография, плътно свързана с два полюса: ДС и нейното творение ДПС. Освен че е *агент на Второ главно управление на ДС*, той е и главен секретар на правителството на Любен Беров. И тъй като самият Беров беше само подставена фигура в този кабинет, призван да осигури интересите и финансовото укрепване на тогавашните икономически групировки и преди всичко на „Мултигруп“, най-вероятно координацията при търсенето на *баланса между тези интереси* е лежала върху неговите плещи. Той е реалният архитект на *първата обединена формация* на развиващите се именно тогава олигарси, известна като Г-13, която вследствие на тежкия конфликт между Илия Павлов и Емил Кюлев се разпадна, но общите интереси на тези родолюбиви българи, както и общият им *мутренски манталитет*, си останаха – днес можем да ги видим въплътени в редица герои на нашето време – като Георги Гергов, Николай Банев или Делян Пеевски например.

Не би било чудно, ако се окаже, че тъкмо Стоян Денчев е *живият мост* между две епохи в развитието на българската олигархия, при първата от които ДПС играеше роля-

та на политическо представителство на „Мултигруп“, докато при втората представляваше кръга около КТБ. Неговата особена биография *потвърждава подобна хипотеза*: след като доста успешно координира правителството на Беров, той е зам.-председател на парламентарната група на ДПС, вицепрезидент на „Мултигруп“, а от 2002 г. поема ректорството на Колежа по библиотекознание и информационни технологии, за да го превърне в университет, под чиято стряха се събират *най-прононсираните представители на тайните служби* – от НРБ и от съвременна България²⁷. В този именно университет например, наречен Университет по библиотекознание и информационни технологии (УБИТ), е създаден тъй нареченият „Държавен институт за изследване и развитие на лидерството в информационна среда“, ръководен не от друг, а от Димитър Иванов, бивш шеф на 6-и отдел на VI-о управление на ДС. Този университет приютява Цветлин Йовчев, след като бива освободен от ДАНС – той защитава там докторска дисертация, като научен ръководител му е самият Денчев; пак там става доктор и друг герой на нашето време – наследилият го шеф на ДАНС Владимир Писанчев.

Да представлява Султаната на Оман в България – това е много специфичен *врѣх на подобна кариера*, особено когато фондът на този султанат придобива акционерно участие в банка, чиито активи се измерват с милиарди. И съвсем неслучайно тъкмо Денчев е човекът, който афишира намерението на фонда да „спаси“ закъсалата банка. „Оманският фонд има средства и възможности да подпомогне КТБ“ – казва той и добавя, че ако фондът купи банката, това ще бъде първата му покупка от този род в Европа²⁸.

БНБ не беше единствената институция, защитила банката на Цветан Василев от острото изказване на посланик

²⁷ Вж. Магнаурската школа на ДАНС: Webcafe.bg, 22.12.2014.

²⁸ Вж. Оманският фонд иска да рекапитализира КТБ: <http://www.bgonair.bg/>, 24.06.2014.

Уорлик. КТБ беше защитена и от Сдружение „Българска отбранителна индустрия“ с напомнянето, че „всеки опит да бъдат разклатени пазарните позиции на КТБ ще се отрази пряко върху конкурентната способност на отбранителната ни индустрия“. Това звучи *почти като закана* и определя банката като *основен инвеститор* в оръжейните производства, доколкото все още са останали такива. Особено впечатление прави и друг един пасаж от декларацията на оръжейниците: „Твърденията, че банката обслужва предимно държавни търговски дружества, са несъстоятелни. Над 90% от компаниите в сдружението – най-големите български предприятия, произвеждащи продукти на националната сигурност и отбрана на страната, са частна собственост. КТБ е наш дългогодишен надежден партньор.“ Последното наистина е вярно. Банката твърде често отпуска кредити на закъсали оръжейни дружества – както частни, така и държавни – и от време на време *приватизира* някое от последните – например срещу необслужвани дългове.

Посланик Уорлик не е единственият впечатлен от флирта на КТБ с държавните финанси. Малко по-късно – през август 2010 г., Европейската комисия отправя запитване към България за *предполагаема държавна помощ* към КТБ и група свързани с нея медийни и телекомуникационни компании. Поводът за това запитване е конкретна жалба, постъпила от България – при което ЕК иска обяснение по този случай. Министерството на финансите бърза да обяви казуса за *рутинен* и да успокои обществеността, че не става дума за наказателна процедура – при все че ако действително би била установена неправомерна държавна помощ към частни компании, би могла и да последва такава.

Министерството изпраща своя отговор през септември, като посочва реалното състояние на нещата, включително и факта, че КТБ оперира с близо 50% от сметките на държавните компании. Същевременно министерството бърза

да увери ЕК, че в този случай не може да се говори за държавна помощ, тъй като *не са налице критериите за такава*. Българската страна подчертава, че държането на средства на предприятия в определени банки не се дължи на действие на централното правителство или на негови органи и институции. Като основен аргумент се посочва, че държавните предприятия в страната са търговски субекти, които функционират на пазарен принцип, съгласно Търговския закон, и вземат *самостоятелни решения* за своята дейност чрез управителните си органи – включително и при избор на обслужващи банки²⁹.

С други думи, правителството на България определя силния афинитет на държавните дружества към КТБ като *спонтанен процес*, при който принципалите не играят никаква роля. Няма обяснение *защо* не едно и две, а цели 90% от предприятията в енергетиката са избрали именно тази банка: дали виждат в своите депозити гаранция за бъдещи кредити, дали става дума за интуиция или сговаряне между тях зад гърба на държавата, или просто за масово финансово невежество.

Що се отнася до свързаните с банката медии – най-вероятно се има предвид медийната империя на Ирена Кръстева и Делян Пеевски, чието закупуване е реализирано *с пари на КТБ* – и чието съществуване пък е *достатъчно силна гаранция*, че банката ще получи нужната политическа закрила. Тук трябва да подчертаем, че тази връзка винаги се отрича: както от Цветан Василев, така и от Делян Пеевски, който е реалният медиен император, докато собствеността на „Нова българска медийна група“ се води номинално на Ирена Кръстева. По повод конкретния казус тя заявява, че свързването на КТБ с нейните медии е *манипула-*

²⁹ Този аргумент обаче е твърде съмнителен, тъй като тези държавни дружества имат принципал, който определя параметрите на тяхната дейност – и съответно носи отговорност за техните управленски решения.

ция, която цели да внуши, че те са купени с държавни пари – и се заканва да съди „клеветниците си“.

Би трябвало да предположим, че твърде острият медийен шум и международният натиск по този корупционен сюжет ще принудят институциите да предприемат някакви мерки и да създадат *регламенти* за избора на банки, които да обслужват държавните компании. И това наистина е направено, но *половинчато и неефективно*. Проблемът бива обсъждан и дискутиран чак до последното служебно правителство, което въвежда изискването държавните предприятия да не държат повече от 25% от авоарите си в една банка – но дава шестмесечен срок за изпълнението на това решение.

През ноември 2009 г. в. „Капитал“ за първи път публикува данни за това, че три банки държат 60% от капиталите на държавните фирми³⁰. Тогава КТБ държи 420,60 милиона лева, Инвестбанк – 145,75 млн. лева, и ЦКБ – 141,5 млн. лв. Това е на практика ситуацията, *наследена от кабинета Станишев*, току-що сменен от правителството на Бойко Борисов. Макар че тогава КТБ държи дори 12 милиона повече, отколкото през 2010 г., нейната доминираща позиция не е толкова ярко изразена: тогава тези 420,60 млн. лв. правят само 35,07% от парите на държавните компании във всички банки, докато в справката от следващата година парите са 408,24 милиона, но процентите са 47,7%.

Би могло да се очаква, че като финансов министър в правителство, което обещава прозрачност, Симеон Дянков ще предприеме мерки, за да заличи този странен и намирисващ на корупция дисбаланс. В отговора си до Съюза на издателите той посочва, че Министерството на икономиката, енергетиката и туризма е въвело *конкурсни начала*, според които обслужващите банки се избират въз основа на подадени от тях оферти.

³⁰ Димитър Пеев. Подозрително единомислие. – В: Капитал, 27.11.2009.

И да е имало такива правила, *не личи* те да са проработили. По-късно Симеон Дянков заявява пред медиите, че ще предложи на премиера нова система за контрол върху финансовите отношения на държавните предприятия – и *признава*, че концентрацията на средства в КТБ е наистина голяма. По същото време Бойко Борисов заявява, че е възложил на министрите на икономиката и финансите да проверят дали в банките, които управляват държавните пари, са спазени всички условия те да бъдат добре стопанисвани – и същевременно подчертава, че случаят с банките е *заварено положение*. В крайна сметка Министерството на финансите предлага насоки, които следва да се спазват от държавните фирми при избор на обслужваща банка. Това обаче е *само инструкция*, а не *задължителен акт* – и съответно фирмите си правят оглушки, поради което доминиращата позиция на КТБ по отношение на депозитите на държавни компании се запазва – и дори се засилва³¹.

Премиерът Бойко Борисов има свое обяснение за този феномен: според него в условията на финансова криза *не е здравословно* да се разбутва банковата система – което несъмнено би се случило, ако държавата внезапно изтегли парите си от КТБ и другите фаворизирани в миналото банки. „Банковата ни система е такава, че всяко движение в нея, особено при наличието на гръцки банки у нас, може да повлече цялата система – казва той в интервю пред в. „Труд“. – Тези пари са били там, ако тръгнем да ги вадим, *ще фалираме банката* и тя ще повлече всички останали.“ В крайна сметка банката беше фалирана – но причините са по-различни от изтеглянето на държавните капитали. Тя не повлече „цялата банкова система“, но несъмнено *ускори* пътя на България към финансовото дъно. Равносметката от този банкрут се измерва с милиарди левове, които ще бъдат платени от български данъкоплатци.

³¹ Пак там.

Първите по-сериозни опити да се коригират корупционните пристрастия по отношение на държавните предприятия бяха направени от служебния кабинет на Марин Райков. На 26.03.2013 г. правителствената пресслужба обявява, че е създадена *междуведомствена работна група, оглавявана директно от премиера*, която трябва да създаде „правила за публичност и управление на риска, свързан с управлението на паричните потоци на държавните предприятия и държавните дружества“³². Крайното решение допуска максимум от 25% от парите на едно държавно предприятие да бъдат държани в една банка. И тогава става видна обвързаността между КТБ и медийната бухалка на Делян Пеевски: президентът, премиерът и неговите министри са охулени по безпрецедентен начин. Тон дава самият Цветан Василев с интервю в австрийския в. „Дер Щандарт“³³, в което заявява, че *българският президент защитава икономически интереси*, а не интересите на нацията. Атаката е продължена от Николай Баревков и медиите на Пеевски – и се поддържа систематично в течение на месеци. Като връх на всичко се оказва, че прокурор от Софийската градска прокуратура е назначил *проверка на държавния глава*, базирана на сигнал на Николай Баревков. Проверката е по съмнение в държавна измяна – и ход на процесуалните действия е бил даден от шефа на ДАНС Владимир Писанчев.³⁴ В крайна сметка главният прокурор прекратява проверката поради нейния антиконституционен характер, но *отказва да санкционира своя подчинен*, както и да назове името му.

³² Вж. Правителството готви правила за публичност и управление на парите на държавните фирми. В: Дневник, 27.03.2013.

³³ Вж. Скандалното интервю на Цветан Василев пред „Дер Щандарт“: www.mignews.info, 25.03.2013.

³⁴ Вж. Прокурорска злоупотреба с власт спрямо Плевнелиев: <http://www.webcafe.bg>, 22.05.2014.

Правителството на Орешарски първоначално заявява, че ще спазва постановлението на служебния кабинет, според което държавните фирми в срок от 6 месеца трябва да преразгледат условията, при които са депозирани средствата им в търговските банки, и да диверсифицират своите депозити, в случай че държат в една банка повече от 25%. През декември 2013 г. министър Бобева дори обявява, че кабинетът на Орешарски се е справил със задачата и към 30 ноември 76% от държавните предприятия са приели или са в процес на приемане на *правилата за съхранение на депозити* и съответния избор на банки. „Към 31 март в една банка бяха съсредоточени 47,65% от средствата на държавните дружества – казва тя, – докато към 30 ноември техният дял е намалял на 22.67%.“³⁵

Банката, разбира се, е КТБ. Но изобщо не става дума за *изтегляне* на държавни капитали от нея. Просто най-мощният ѝ клиент сред държавните дружества е БЕХ, който в края на октомври 2013 г. изтегля заем от 500 милиона евро, като парите са вложени в Българската банка за развитие – и този депозит *веднага променя процента на парите*, които енергийният холдинг държи в КТБ. При което – забележете – се променя банката, но *не и порочният принцип* – с това вложение почти 90% от парите на БЕХ се оказват в трезорите на ББР. В края на февруари 2014 г. финансовият министър Петър Чобанов заявява пред медиите, че няма финансова институция, която към края на 2013 г. да държи над 18% от парите на държавните предприятия.³⁶ Това обаче едва ли е точно така, защото се оказва, че при поставянето на КТБ под специален надзор много от тези предприятия *не са изпълнили наредбата*, приета от служебния кабинет, според която не трябваше да държат повече от 25% от

³⁵ Никоя банка не държи над 22,67% от парите на държавните дружества: <http://www.vesti.bg>, 17.12.2013.

³⁶ Петър Чобанов пред novatv.bg, 26.02.2014: „Вече няма банка, която да държи 18% от държавните пари“.

капиталите си като депозити в една банка³⁷. Някои от примерите са фрапиращи: например блокираните в КТБ средства на „Булгартрансгаз“ са 97% от финансите на предприятието. Общо енергийните фирми имат блокирани 160 милиона лева в КТБ – като в рязко нарушение с изискванията са още „Мини Марица Изток“ (48%) и „Булгаргаз“ (98%).

Така държавните пари в КТБ – този видим отдалеч връх на айсберга, остават да стърчат като явен знак за *корупционната основа*, върху която се разгръща нейната бурна експанзия от приватизацията ѝ през 2000 г. до поставянето ѝ под специален надзор през 2014 г. Тук съм длъжен да подчертая още веднъж, че не става дума просто и само за депозити. Колкото и грамадни суми да влягат държавните фирми в банката, те са определено *недостатъчни*, за да обяснят нейния изключителен просперитет. Нека припомним, че към 2014 г. активите на банката надхвърлят 7 милиарда лева, а притежаваните от нея и свързани с нея предприятия оформят гигантска империя, чиято стойност надхвърля 10 милиарда. На този фон внесените като депозити 400 – 500 милиона лева са значима сума, но само като *оперативни свежи пари*, с които се въртят обществени поръчки и приватизационни сделки. Последните не се случват заради черните очи и дългите мустаци на Цветан Василев. Тази експанзия се разгръща по логиката на *политическата корупция на най-високо равнище*, за да кулминира в модела „Кой?“ по време на правителството на Орешарски, когато старият лаф, че у нас не в държавата има мафия, а мафията си има държава, се превръща в безпощадна реалност.

³⁷ Вж. Гергана Михайлова. Държавни и общински дружества имат около 360 млн. лв. в КТБ. – В: Капитал, 31.07.2014.

4. Голямата експанзия

Има доста голяма разлика между фигурата на Цветан Василев и ординерната представа, която имаме за един банкер. Цветан Василев не е консервативен тип – което за собственика на една банка би било важно изискване: той е по-скоро *рисков* тип финансов играч – от тези, които са способни да заложат постигнатото до този момент в името на бързия пробив и шеметния успех. В някакъв смисъл бихме могли да кажем, че той не е точно банкер в обичайния смисъл на думата: банката за него е по-скоро *инструмент*, добре смазан механизъм за натрупване на свежи капитали; много по-голямо значение обаче имат инвестициите, в които тези капитали могат да бъдат вложени, и сделките, които могат да бъдат реализирани чрез тях. Затова банката не е светая светих за него – личната амбиция надхвърля кроткото преживяване на базата на стабилни банкови натрупвания. Цел в живота на този банкер е не да създаде стабилна банка, а да изгради чрез нея огромна корпоративна структура, която от един момент нататък става *недосегаема* поради прекалено големия си мащаб – и започва да произвежда не само икономическа, но и *политическа* власт.

С оглед на подобни амбиции форсираното нарастване на капитали и активи е неизбежно – независимо от всички рискове, които са свързани с него. И наистина, активите на КТБ нарастват така, както не са нараствали активите на нито една банка след катастрофата от 1996 г.³⁸ Данните за това са достатъчно красноречиви – например известно е, че

³⁸ Още по-форсирана експанзия в периода преди 1996 г. беше тази на Първа частна банка – което е и една от причините за нейния фалит.

за периода от продажбата ѝ на частни компании до март 2014 г. нейните активи нарастват 432 пъти. Темпът, с който се увеличават активите на КТБ, също е показателен: *най-скоростен* е техният ръст през 2006 г. и 2007 г. – при правителството на Сергей Станишев. В абсолютна стойност най-голям ръст на активите си банката реализира през 2011 г. (с около 1,3 милиарда лева спрямо 2010 г.), през 2012 г. (с около 1,6 милиарда) и 2013 г. (с около 1,1 милиарда). Показателно е, че през 2014 г. само за три месеца активите на КТБ нарастват с 500 милиона лева – и вероятно банката би счупила всички рекорди при правителството на Орешарски.

Съотношението между тази експанзия и увеличението на банковия капитал в страната също е показателна. Само за 2012 г. активите ѝ са нараснали с 39% при среден ръст от 7% за цялата банкова система. Не е нужно човек да бъде банкер, за да разбере, че за подобна експанзия уменията и инстинктите на финансиста *не са достатъчни*: нужни са и други бонуси. Ако направим съпоставяне между стремително нарастващите активи на КТБ и държаните в банката държавни капитали, ще разберем, че последните са недостатъчни, за да породят един тъй стремителен ръст. Тогава логичният въпрос е: откъде черпи ресурси Цветан Василев, за да изгради своята корпорация, чиито мащаби според повечето наблюдатели надхвърлят 10 милиарда лева – или близо 12% от брутният вътрешен продукт?

Тази бизнес империя нееднократно е била описвана – особено настойчив и подробен в това отношение е в. „Капитал“. В повечето случаи обаче се премълчава една доста съществена подробност: че огромната по мащабите си корпорация, приписвана на Цветан Василев и КТБ (безспорно най-голямата институционално, най-могъщата в историята на българския преход) всъщност не е *само* негова. Като се абстрахираме от тъй наречените „номинални собственици“, кротуващи на ръководни позиции в стотиците офшорки и регистрирани у нас фирми, които изграждат

много сложна мрежа от акционерни съучастия – всъщност империята КТБ има *двама* собственици: Цветан Василев и Делян Пеевски. Друг и много съществен въпрос е доколко *и те са реални* собственици и доколко са просто зицпредседатели.

Тази империя включва: банки, застрахователни и инвестиционни компании (КТБ, Банка „Виктория“, ЗАД „Виктория“, „КТБ акт мениджмънт“, „Партнер Лизинг“, „Б. Л. Лизинг“), телекомуникации (БТК, „НУРТС България“) цигари и напитки („Булгартабак Холдинг“, „Юрий Гагарин“ – Пловдив, „Телиш“), най-различни индустриални предприятия („Гипс“, „Рубин“, „Корабостроителница Русе“, „Дунарит“, „Терем – Георги Бенковски“), търговски дружества („К енд К Електроникс“ – сиреч веригата „Техномаркет“), медии и разпространение („Нова българска медийна група“, TV7, „Национална агенция за разпространение“ и много други разпространителски фирми), хотелски комплекси („Холд енд Уелнес“ АДСИЦ, „Санаспейс Хотел Хисаря“, „Пирин Голф Пропъртис“), инфраструктура и пътно строителство („Интегрирани пътни системи“, „Хидролент-М“, „Евробилд Проджект“), търговия с автомобили („Литекс Моторс“, „КИА България“, „Субаро Моторс“), земеделска земя („Агро Финанс“ АДСИЦ). Всички тези *огромни по обем* собствениности (още през 2013 г. общата им оценка е 9,69 милиарда лева) се притежават от компании, чиято собственост много трудно може да бъде проследена и най-често де юре няма нищо общо нито с Пеевски, нито с Цветан Василев. Де факто обаче имат – и всички тези офшорки и притежавани от тях родни компании имат една *обединяваща ги характеристика* – финансирането им по един или друг начин е свързано с КТБ.

Остава открит въпросът: а откъде самата КТБ черпи финансиране, след като ресурсите на държавните компании са категорично недостатъчни за разрастването на корпорацията? Отговорът е порядъчно комплициран. На първо място, не би трябвало да забравяме, че депозити-

те на държавните фирми са само *един* от източниците за снабдяване със свежи капитали. Друг такъв са *частните вложители*. След като служебното правителство на Марин Райков задължава държавните фирми да ограничат депозитите си до 25% в една банка, КТБ ревизира отношението си към личните влогове – и предприема кампания за набиране на повече такива, като предлага лихви по депозитите, които *значително надвишават* тези на другите банки. В резултат на това действително набира сериозен ресурс – за мащабите на който можем да съдим по изплатените на вложителите суми: към началото на 2015 г. са изплатени 90% от парите на вложителите под гарантирания на държавата минимум от 100 000 евро – за което са дадени 3,250 милиарда лева. Общият брой на вложителите е около 250 000, а общият обем на влоговете е 3,6 милиарда лева. Тази сума почти съвпада с митичната „дупка“, която според БНБ е била зейнала в баланса на банката.

Друг възможен източник са *самите акционери в банката*, които биха могли да участват в сделки, при които банката е по-скоро мениджър и посредник, отколкото реален участник. За мащабите на това участие едва ли някога ще разберем цялата истина, но във всеки случай е извън всякакво съмнение съучастието на „ВТБ Капитал“ в *двете най-големи сделки*, свързани с империята КТБ – тези за „Булгартабак“ и БТК. Тъй като и в двата случая крайните собственици са прикрити зад офшорни компании, да се скрие чуждо участие изобщо не е проблем – дори и когато става дума за инвестиции от стотици милиони.

Освен всичко има доказателства за това, че КТБ припечелва за сметка на държавните предприятия, които държат пари по нейни сметки – под формата на комисиони по договори за *разплащания* между различните държавни предприятия. Така например БДЖ, вместо да плаща директно на НЕК задълженията си, има договор с КТБ периодично да извършва разплащанията на БДЖ към НЕК – срещу 8% ко-

мисиона. Тези разплащания не са дребни суми, те са в обем на милиони левове.

Нещо по-лошо – вездесъщата *непрозрачност* на деловия свят около КТБ закриля и сделки, които нанасят щети от стотици милиони на държавата. Сделката с „Булгартабак“ е едно от безспорните доказателства за това. Нека припомним, че при първата сделка 79,83% от този холдинг, който има годишен оборот 500 милиона лева, влага в бюджета 700 милиона акцизи и активите му се оценяват на минимум 400 милиона, беше продаден на „БТ Инвест“ (респективно на „VTB Capital“) само за 101,1 милиона евро. При което ДПС, тъй ревниво към всички опити за продажба на холдинга през предишните 13 години, този път прие тази срамна сделка с *учудващо равнодушие* и дори с *адмирации*.

Големият въпрос е: защо? Може би защото 79,83% от тютюневия холдинг фактически бяха продадени чрез „БТ Инвест“ на руската държавна банка ВТБ чрез дъщерното ѝ дружество „VTB Capital“, управлявано от Милен Велчев и Красимир Катев, което е финансов партньор на КТБ – включително в тази сделка, по която консултант е именно Цветан Василев. А може би защото лидерите на ДПС са били наясно, че тази *продажба не е последната* и че тя е само камуфлаж, чиято функция е да прикрие реалните собственици. След малко повече от 2 години, през март 2014 г., тази нова сделка стана реалност. И понеже по силата на приватизационния договор самият тютюнев холдинг не можеше да бъде продаван в течение на 2 години, ВТБ продаде компанията, чрез която го закупи. Продаде я на *неизвестно лице* чрез фирма в офшорната зона на Дубай. Купувачът държеше името му да остане в неизвестност, поради което тъй и *не стана ясен произходът* на стотиците милиони, с които сделката бе заплатена.

Парадоксално е, но Комисията за защита на конкуренцията не само одобри сделката, но и *отказа* да направи проучване на купувача, тъй като не бил фирма, а физичес-

ко лице. Нито Комисията за финансов надзор, нито ДАНС проявиха интерес, въпреки че става дума за стратегически важна част от българската индустрия, въпреки че в случая сякаш от нищото се появява някакво анонимно лице, което не развива бизнес, а просто изважда от джоба си няколко стотин милиона.

И всъщност правилно не са проявили интерес: както компетентните институции, така и политиците. Защото отдавна е *публична тайна* кой стои зад продажбата на „Булгартабак“, която най-вероятно е предварително договорена още при приватизационната сделка през 2011 г. Стоят две лица, наистина не съвсем частни – Цветан Василев и Делян Пеевски. По отношение на втория *нещата са ясни*: важно е интересите на ДПС да определят политиките на тютюневия холдинг и в бъдеще.

Но има и още един момент, който свързва интересите на тази знаменита двойка – и напоследък той стана широко популярен под името Lafka. Това е търговска верига с изключително интензивна и експанзионистична *политика на разрастване*, която осея булевардите на столицата и провинцията с павилиони, в които се продават основно две неща: *вестници и цигари*. Досегашните частни лавкаджии пропищяха – тъй като не са способни да се конкурират с тази верига, която се изгражда от името на „Табак маркет“, дъщерна фирма на „Булгартабак“, но неофициално отдавна е ясно, че зад нея стоят Цветан Василев, който финансира разрастването ѝ, и Делян Пеевски, който с това участие разширява и монополизира пазара за своите печатни медии.

Като допълнителен бонус към всичко това Йордан Цонев внесе законопроект, с който се ограничават местата за продажба на тютюневи изделия – и който, ако беше приет, би превърнал Lafka в монополист. За щастие това законодателно начинание не успя – иначе трудно можем да си представим какви капитали биха били калкулирани, ако Lafka имаше шанса да се наложи като пълен и законода-

телно утвърден монополист на цигарените продажби на дребно.

Много по-фрапираща обаче е втората продажба, състояла се две години по-късно – при която всъщност „VTB Capital“ се оттегля от „Булгартабак“, като продава „БТ Инвест“ на регистрираното в Лихтенщайн дружество Livero Establishment. Стойността на сделката е 130 милиона евро – но трябва да се има предвид и дребното обстоятелство, че „VTB Capital“ е получила 53 милиона дивиденди от печалбата на холдинга за 2012 г., тъй че общата печалба на руската банка е *повече от значителна*. Особеното в този случай е, че КЗК дори не провери сделката, като се обоснова с презумпцията, че тъй като са установили, че зад Livero Establishment стои физическо лице, което не се занимава с производствена дейност, сделката няма как да създаде концентрация на пазара.

Изглежда КЗК (както КФН, както и ДАНС) изобщо не е обезпокоена от това, че лицето, за което става дума, е анонимно и че както не развива дейност, така може да плати по сделка 130 милиона евро, чийто произход изобщо *не може да бъде проверен*. Публична тайна е, че въпросното „физическо лице“ всъщност е всеизвестният български Янус: Цветан Василев + Делян Пеевски³⁹. В случая обаче първият се задоволява с миноритарно участие, докато вторият като *консолиере* на Доган овладява тютюневия холдинг, насъщен за електоралното здраве на ДПС. Което много рязко променя *корупционните схеми* в държавата: докато преди Движението (или Корпорацията – както все по-често и с основание наричат ДПС) разчиташе на своето влияние в „Булгартабак“, за да закрепостява своите избиратели, сега *просто го притежава* (индиректно, разбира се).

Как става възможно това? Разбира се, не чрез почтена сделка на стойност 130 милиона евро. Такава е невъз-

³⁹ След тъй наречения „развод“ между двамата „Булгартабак“ остава прикритата собственост само на Делян Пеевски.

можна, тъй като тютюневият холдинг струва поне два пъти повече. Следователно логиката не е пазарна – логиката е *корупционна*. Става чрез мълчаливото съгласие на институциите – независимо от това, че щетите за държавата се измерват със стотици милиони. Става чрез *специално нагласени процедурни хватки*, та при съответния търг предприятието да попадне в ръцете на нарочения предварително купувач. Така е примерно при приватизацията на „Булгартабак“ – в която има намерение да участва един от най-основните производители (British American Tabacco). Оказва се, че водещо изискване в търга е не предлаганата цена, а бъдещото изкупуване на тютюн – което, разбира се, отказва американския концерн, а и други големи производители – за да спечели „БТ Инвест“ – образувана за случая компания, която *никога не се е занимавала* с тютюнопроизводство. Сделката, сключена от Агенцията за приватизация, е договорена в абсурдно кратък срок – само един ден, а никой от управляващите или от опозицията не коментира нейния резултат – което е направо невероятно. В други ситуации опитите да се продаде „Булгартабак“ са произвеждали огромни скандали, които са довеждали направо до правителствени кризи: класическият пример е с кабинета на НДСВ.

Това повече от необичайно мълчание и пълен политически консенсус по сделката говори за едно: *силни политически протекции* тя да бъде осъществена – въпреки реалните загуби за държавата (те са сериозни, като се има предвид, че приходите от „Булгартабак“ формират около 3% от БВП на България). За същото говорят и странните обстоятелства по втората сделка с тютюневия холдинг – при която „ВТБ Капитал“ продаде акционерното си участие на регистрираното в Лихтенщайн акционерно дружество Live-ro Establishment. Следите на собствеността естествено се губят – тъй като това дружество е дъщерно на регистрираното в Дубай TGY Middle East FZE. То от своя страна е соб-

ственост на Prest Trade, чийто носител на правата е... неизвестно физическо лице.

По този начин неспоменатото неизвестно физическо лице придобива „Булгартабак“, а Комисията за финансов надзор и КЗК премълчават особения характер на тази сделка и отказват да оповестят името на новия „физически притежател“. Доколкото той е „неизвестен“, личи от една публикация на руския в. „Ведомости“, в която едно към едно се твърди (вестникът посочва ВТБ като източник за своята информация), че „VTB Capital“ е продал „Булгартабак“ *на български инвеститори*. Вестникът окачествява сделката не като пазарна, а като „приятелска“, и отбелязва, че ако новият собственик наистина е заплатил само 130 милиона евро за 80% от холдинга, то той е направил доста изгодна сделка, тъй като в края на 2013 г. пазарната оценка на „Булгартабак“ е била около 400 милиона евро, а 80% от тази оценка биха били 320 милиона евро.

Ако приемем тази оценка на Българската фондова борса за меродавна, то тогава от първоначалната приватизация на „Булгартабак“ *държавата е загубила над 200 милиона евро*. Но дори и крайната сделка, при която „Булгартабак“ се прехвърля на неизвестно физическо лице – дори и това не е върхът на абсурда. Върхът на абсурда е сагата със завода за цигарени опаковки „Юрий Гагарин“, продаден от „Булгартабак“ още през 2006 г. на две офшорни компании, свързани с двамата основни акционери в ПИБ – Цеко Минев и Ивайло Мутафчиев. Малко след като „Булгартабак“ става собственост на „БТ Инвест“, респективно на „ВТБ Капитал“, двама депутати прокарват през лятото на 2012 г. *поправка* за тютюна и тютюневите изделия, която *забранява* производството на цигарени гилзи в България. По този начин – с този абсурден закон за забрана на производство, първият такъв в годините на прехода, те лишават „Юрий Гагарин“ от едно от основните му производства, като 800 работници са пред заплахата да останат без работа.

Тази акция на Емил Димитров от ГЕРБ⁴⁰ и на Камен Ко-стадинов от ДПС имаше един основен прицел – да *провокира продажбата на завода*, като при това подбие неговата цена. И акцията се оказа успешна – в крайна сметка „Юрий Гагарин“ *беше продаден* на вече частния тютюнев холдинг – като дотогавашните офшорки, притежатели на мажоритарния дял акции в размер на 67%, бяха продадени на две нови офшорки, свързани с Цветан Василев, Делян Пеевски, Винпром „Пещера“ и „Кингс Табако“.

Нито една от изброените дотук сделки, свързани с „Булгартабак Холдинг“, не би могла да се реализира в нормална пазарна среда. За да станат възможни, са необходими *действия или бездействия на държавни институции*, които облагодетелстват едни купувачи и отстраняват други. Само благодарение на това в крайна сметка става възможно да се придобие собствеността на цена, доста по-ниска от реалната. Няма как сделки от подобен род да се реализират *без политическа намеса* – и вероятно това е причината, поради която видни политически мъже са гостували тъй често в кабинета на Цветан Василев.

Но тук не става дума за безразборна корупция, при която парите нямат цвят и не миришат, не. Става дума за изграждане на *икономическа империя*, която определено се ползва с протекциите на една определена политическа сила – ДПС, но от своя страна създава нейната икономическа база. От тази гледна точка трябва да имаме предвид, че най-сериозният ресурс за стремителната експанзия на КТБ е именно *политическата протекция*. Благодарение на нея фирми, свързани с банката и финансирани от нея, печелят търгове и обществени поръчки, реализират непрозрачни сделки, приватизират ключови предприятия. Вероятно Цветан Василев наистина е бил близък с много политически фигури, но истината е, че *основният фактор* при отсто-

⁴⁰ Популярен и под прозвището Емо Фаса.

яване на политическа протекция е неговият дългогодишен партньор Делян Пеевски.

Разбира се, и двамата отричат такава връзка. Само че тя е проследима в дългите години на тяхното партньорство, продължило безбурно близо десетилетие. Една дребна подробност като пример: докато Делян Пеевски е зам.-министър в кабинета Станишев, Цветан Василев сключва 16 договора с неговото министерство, най-апетитният сред които е застраховането на Агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“, която е в ресора на неговия партньор. По-късно Пеевски придобива особено значение, тъй като тъкмо чрез него се създава стойността, която служи като *разменна монета* в бизнеса между КТБ и политиките. Става дума, разбира се, за *медийната империя*, водеща се формално собственост на Ирена Кръстева, ала реално управлявана от нейния син.

Нейното закупуване е финансирано от КТБ (въпреки че и Пеевски, и Цветан Василев отричат това). Но именно чрез нея маститият депутат от ДПС получава *властови ресурс*, с който може да се търгува, тъй като тази империя гарантира медиен комфорт за управляващите – и в същото време е *инструмент за разправа* с техните опоненти. Така се оформя корупционната сделка, върху която се крепи моделът „Кой?“ – и тя може да бъде синтезирана съвсем простичко: **медийна подкрепа от страна на КТБ + Пеевски – срещу политически чадър и институционална подкрепа от страна на държавата** – все едно дали става дума за концентрация на държавни капитали в банката, приватизационни сделки, търгове или обществени поръчки, реализирани в полза на този олигархичен модел.

Примерите са много – и поне донякъде обясняват защо КТБ нараства със скорост, *немислима* за другите банки в страната. Сред най-типичните казуси е този с „Водстрой“, чийто собственик Иван Мирински най-разпалено отрича каквато и да е връзка с КТБ или с Делян Пеевски – и непрекъснато *завежда съдебни дела* срещу медиите, които споме-

нават за такава. Всъщност обаче тази връзка няма как да бъде прикрита, тъй като стремителното нарастване на капиталите във „Водстрой 98“ *не би могло* да има нормално обяснение.

Всъщност до 2012 г. тя е малка строителна компания, базирана в Сливен. Закупена е от основаното малко по-рано дружество „ПИ Контрол“, собственост на Иван Мирински, което заплаща 2 милиона лева за 96,4% от акциите на компанията. Само година по-късно, през 2009 г., приходите на „Водстрой 98“ са 144 милиона лева, като по-голямата част от тях са изплатени на подизпълнители. Така стартира големият бизнес на тази компания, която се оказва *абсолютен шампион* по печелене на обществени поръчки: според разследване на в. „Капитал“ до март 2014 г. консорциуми с нейно участие са спечелили търгове на обща стойност *над 660 милиона лева*⁴¹. При това положение едва ли трябва да се учудваме, че консорциумът на подизпълнителите по проекта „Южен поток“, наречен „Газпроект Юг“, бива регистриран на адреса на „Водстрой 98“, както и че заедно с нея в консорциума участва и нейната дъщерна компания „Промислено строителство холдинг“.

В обществените поръчки, спечелени от консорциуми с участие на „Водстрой 98“, се включват примерно проектът „Северна скоростна тангента“ на стойност 149 900 000 лева, ремонтът на Централна гара София на стойност 55 962 874 лева, Проектът за интеграция воден цикъл в Сливен на стойност 47 178 249 лева – и много други. Подобен пазарен успех *не е възможен* без институционални, а и политически протекции. В случая те се осигуряват от КТБ на Цветан Василев и от Делян Пеевски – като в крайна сметка след драматичния развод между двамата именно Пеевски *успява да овладее* тази фирма.

С тази компания и нейната дъщерна Промислено строителство холдинг (ПСХ) съвсем не се изчерпва инфраструктур-

⁴¹ Топ строителят на властта. – В: Капитал, 21.03.2014.

турният сектор в империята КТБ. През 2012 г. с пари на КТБ беше приватизиран и „Техноекспортстрой“, като номинален купувач бе „АТ Инженеринг 2000“. Сделката е сключена за 51 милиона лева, като *първоначалната оферта* на държавата е 68 милиона лева. Заемът за покупката е от банката на Цветан Василев – а срещу него е заложено цялото оборудване на „Техноекспортстрой“.

Тясно свързана с КТБ е и „Интегрирани пътни системи“ (ИПС), чието седалище дълго време е в централата на финансовата къща „Бромак“, мажоритарен собственик на банката и 100% собственост на Цветан Василев. ИПС от своя страна е собственост на „Евробилд Проджект“, която пък е собственост на „Юлинор“, чийто управител е Юлия Илиева, която пък е акционер в различни дружества, финансирани от КТБ. „Евробилд Проджект“ от своя страна има дъщерно дружество в същата сфера на дейност – „Глобални пътни системи“. От ИПС се обособява „Инфраструктурна компания“, която е изпълнител по модернизацията на стадиона на ФК „Ботев“, върху който е вписан залог в полза на КТБ срещу кредит от 8,5 милиона лева. И прочее, и тъй нататък – веригите от фирми не приключват, те се *разклоняват*, а връзките помежду им се *усложняват* дотолкова, че във всеки момент финансирането на даден проект може да стане *опосредствено*, като се използва такава верига от фирми, при която прякото участие на банката и пряката заинтересованост на Цветан Василев и Делян Пеевски станат *практически недоказуеми*.

Няма смисъл да изброявам и навързаните фирми, пряко или непряко финансирани от КТБ и в другите браншове, нито пък да посочвам кредитите, които те дължат на банката. Тъй или иначе, журналистите във в. „Капитал“, „Медиапул“ и в. „Дневник“ вече са го направили – при това достатъчно подробно и изчерпателно. Още по-подробна информация по този въпрос може да бъде намерена в някои сайтове за разследваща журналистика – в „Биволь“ например. Всъщност свързаните фирми са *големият патент* на Цве-

тан Василев в областта на корупционните практики. Той е успял да създаде, при това в кратки срокове, такава сложна и заплетена мрежа от фирми, обхващащи кажи-речи всички сфери от българската икономика, че много трудно е да се проследи връзката помежду им и спекулативният характер на свързващите ги финансови операции. След създаването на една компания следва моментално регистриране на още няколко дъщерни или финансирани от нея – и после *започва хаосът* – те се финансират взаимно, дяловите участия в собствеността им непрекъснато се променят, приемат финансиране по инвестиционни проекти, като вместо залог се сочат бъдещи вземания, включват се в оборотни финансирания, като изкупуват акции на самата банка, финансират държавни предприятия при условия, които предлагат бъдещо трансформиране на задължението в акционерни участия – и прочее. В много случаи тяхното участие е средство да се *размие и прикрие собствеността* – както и се прикрива собствеността на „Булгартабак“ чрез верига от офшорки, при което в крайната от тях представляващи функции имат адвокатите, а не реалният собственик. В други случаи самите компании се учредяват с инвестиционни намерения, за да бъде придобита дадена собственост, като самото ѝ придобиване е пределно комплицирано – и банката предпочита да не се обвързва публично с тази сделка.

Невинаги обаче създаването на мрежа от фирми е свързано със заемане на нови икономически територии и печалба от сделки, за които е осигурена политическа подкрепа. В някои случаи тези фирми се използват, за да се оправят балансите на самата банка. Би трябвало да си спомним думите на Николай Велков за това, как Цветан Василев е успял да прогони първоначалните акционери на КТБ: като увеличавал капитала на банката – и с това е намалявал тяхното дялово участие. Приблизително същата стратегия е използвана през целия период от невероятната експанзия на КТБ: дава се кредит на свързана компания, която изкупу-

ва част от акциите на банката с тези пари, *при което и банковият капитал е вдигнат, и кредитът е вписан в баланса като актив*. Разбира се, този кредит бързо може да стане необслужван и съответно обезценен, което означава изваждането му от банковите активи – а оттам и преместването му в пасивите. Само че изглежда комбинативното мислене на Цветан Василев е намерило изход и от тази ситуация. В едно свое разследване в „Капитал“ описва тази схема по следния начин:

„Най-схематично: ако една компания не може да обслужва заема си, банката отпуска друг на формално несвързано дружество, то на свой ред дава заем на първото; в резултат банката има един редовно погасен и един новоотпуснат заем и никакви лоши длъжници. Друг вариант е банката да прехвърли лошото вземане чрез цесия на привидно несвързана компания, която самата тя е кредитирала. Такава стратегия например приложи КТБ при изпадналия в несъстоятелност стъklarски завод „Рубин“, като вземания за по 22 милиона лева бяха прехвърляни по номинал на „Карне-М“, „Евробилд Проджект“ и още 5 милиона лева на „КИК-дизайн“, дружества, финансирани от самата банка.“⁴²

Забележете израза „формално несвързано дружество“ в този откъс. Големият успех, а до голяма степен и *дългото просъществуване* на тази олигархична корпорация, се дължи именно на *гъстата и непрозрачна мрежа* от такива „формално несвързани дружества“. Те позволяват да се замъглят следите от придобиването на огромни собствениности като БТК, „Булгартабак Холдинг“, „Петрол“ и прочее подобни. Благодарение на тях и двамата олигарси твърдят, че нямат нищо общо с медийната империя на Ирена Кръстева. И пак благодарение на тях Делян Пеевски си позволява наглостта да предлага „антикорупционни“ закони в НС като тези за офшорните компании – независимо от факта, че най-големите му индиректни собствениности – като „Булгар-

⁴² Николай Стоянов. Държавата КТБ. – В: Капитал, 29.03.2013.

табак“ например, се държат *именно от такива офшорки*. И най-сетне благодарение на тях и да бъде екстрадиран Цветан Василев, той трудно ще бъде осъден, тъй като най-вероятно *се броят на пръсти* сделките, които е подписал със собствената си ръка.

Редно е обаче все пак да се запитаме: би ли било възможно тази банкова експанзия да продължи със същите темпове, ако примерно не бяха се скарали Цветан Василев и Делян Пеевски – и условията за тяхното корпоративно добруване продължаваха да бъдат налице? Отговорът е **не**: не биха могли – или поне не биха могли да я карат така *твърде дълго*. Тази сложна мрежа от привидно несвързани фирми *култивира непазарни сделки и кухи печалби*, поради което всяка по-сериозна ликвидна криза би имала фатални последици.

Наистина схемата, по която трупа своите печалби КТБ, е много по-сложна и на пръв поглед – *по-легитимна* от схемата, по която работи една пирамида, – но по същество философията е същата: създаване на условия за трупане на огромни финансови ресурси, чието постигане и обгрижване предполага харчове, които се покриват от същите тези ресурси – и така, докато темпът на нарастване стане *неудържим* и цялата конструкция се срути. Това е принцип, подобен на този от играта „Дженга“, при която се строи кула от кръстосани дървени пръчки. Играчите трябва да взимат пръчка от кулата и да я поставят на върха. Кулата става по-висока, но постепенно се пропуква и губи онзи играч, който събори кулата със своя ход.

Точно това се случи с КТБ и би се случило дори по-рано, ако я нямаше неизменно наличната институционална подкрепа, която всъщност е *най-важният ресурс* при експанзията на банката. Този ресурс компенсираше други липси – най-вече *на почтеност* у олигархичното дуо – и щом при скарването между Пеевски и Цветан Василев този ресурс рухна заедно с цялата държавна власт, се срути и самата банка – въпреки милиардните си натрупани активи.

Тук обаче трябва да се направят две много важни уточнения, тъй като диагнозата на това срутване не е толкова проста, колкото на пръв поглед изглежда. Първо – разпадането на модела „Кой?“ *не се дължи* на жалките стотина милиона, които Пеевски не бил поискал да върне на банката след покупката на „Булгартабак“. Разпадането на този модел е ефект от *промяната в геополитическата ситуация* – след като проектът „Южен поток“ бе снет от дневния ред – и с това партиите в управляващата коалиция изгубиха *основния си политически ресурс*. БСП попадна в електоралната яма и върху нея се изсипаха всички негативи от управлението на кабинета Орешарски, докато ДПС реши да ликвидира общото корпоративно наследство в лицето на КТБ, като пътят *приватизира* нейните активи на безценница след фалита ѝ. Така че в крайна сметка скарването между Пеевски и Цветан Василев беше от типа на „дай си ми куклите, на ти си парцалките“ – а големият развод се състоя между техните кукловоди⁴³, на чиито конци те танцуваха заедно поне от 2006 г. насам.

Въпреки нездравословната си експанзия и банковите практики на ръба на закона КТБ не рухна от само себе си. Тя не банкрутира поради зейналите финансови ями, които се разкриха при колективната атака от страна на БНБ, прокуратурата и медийните бухалки на Пеевски. Банката беше *фалирана* – и става дума за *изкуствен фалит*. Драматичната „дупка“ от 4,2 милиарда в нейните активи, появила се в двумесечен срок, не би могла да бъде плод на някакви естествени финансови процеси – това беше *изкуствено създадена ситуация*, чиято цел беше именно обезценяването на активите – за да могат по-късно те, особено придобити-

⁴³ Ако се вгледаме внимателно в политическата ситуация от тези години, ще видим, че зад олигарси от подобен мащаб стоят други фигури – понякога политически водачи – като Ахмед Доган, понякога колективни структури като оцеляващата мрежа на ДС, координирана от фигури като ген. Любен Гоцев.

те от дъщерните ѝ фирми активи, да бъдат изкупени на безценица от заинтересовани от тази операция лица.

Може би е погрешно да говорим за „лица“ – става дума отново за *корпоративни структури*, които имат политическо представителство – накратко казано, става дума за ДПС. И никак не е случаен фактът, че Делян Пеевски *продължава да бъде* депутат от Движението, както и че той се позиционира като най-овластената фигура след реалния лидер Доган – като вероятно формалният лидер Местан изпълнява най-вече маскировъчни функции.

Без този трус, предизвикан от пропадането на проекта „Южен поток“, вероятно *КТБ би просперира*ла още някоя година. Нейният просперитет се крепеше върху силната политическа протекция – и е много вероятно Цветан Василев да е разчитал именно на това стремително нарастване на активите и овладяването на ключови сектори от българската икономика. Може би е очаквал момента, в който банката ще стане толкова могъща, че *самата маса на активите ѝ да не допуска възможността за фалит*, тъй като тогава тя би повлякла след себе си цялата банкова система. Шансовете за такова развитие не бяха малки – например ако правителството на Орешарски беше издържало още 1 – 2 години, при тези темпове на растеж КТБ би придобила наистина онази тежест, която би я превърнала в *незаобиколим икономически и политически фактор*.

Вероятно следвайки именно в тази цел, Цветан Василев се зае и с политическо инженерство, като финансира създаването на „България без цензура“. Идеята, изглежда, е била да разчита вече на непосредствено, а не на опосредствано присъствие на политическата сцена, което пълнокръвно да защитава неговите интереси. Грешна идея обаче – защото прилича на опит да се измести, или по-право, да се *замести* ДПС в олигархичните схеми – а Доган *не прощава* подобни заигравания. Поради което

бързата експанзия на КТБ се превърна в *самоубийствен фактор*: същите сили, които осигуряваха политическата и институционалната подкрепа на тази банка, се превърнаха в нейни палачи.

В заключение няколко цифри, които илюстрират самата експанзия. КТБ стартира през 2001 г. с активи от 0,7 милиарда лева, за да стигне в първото тримесечие на 2014 г. близо 7,30 милиарда. В началото – до 2005 г., нарастването е относително плавно. Оттогава – с идването на власт на първата тройна коалиция и правителството на Сергей Станишев, започва стремителната експанзия. От 2006 до 2008 г. активите на банката скачат от 1,01 до 2,11 милиарда лева. Пикът на експанзията е постигнат през 2013 г. (6,74 милиарда) и в първото тримесечие на 2014 г. (7,30 милиарда), като тъкмо в това тримесечие, както вече посочих, скокът е най-голям – над половин милиард лева.

От което следва, че стремителният растеж не се дължи само на присъствието на държавни пари в трезорите на КТБ. Напротив – точно през 2014 г. това присъствие е ограничено. Въпреки всичко, използвайки вече натрупаните ресурси и огромните печалби от сделки, реализирани благодарение на политически протекции, КТБ ofereira по-високи лихви за дребните вложители и *успява да извлече значителен ресурс* и от тях. Така за 2011 г. общо привлечените вложения нарастват с почти 50%, през 2012 – с 46%, а през 2013 г. те достигат 5,2 милиарда лева. Тази експанзия се дължи най-вече на бързото нарастване на вложенията на дребно, при което ръстът е 65% за 2011 г. и 78% за 2012 г., а общата привлечена сума е 2,6 милиарда лева. Голямото им увеличение се дължи на факта, че докато другите банки по това време предлагат максимум 5% годишна лихва за депозитите, в КТБ тя е 6,34% за депозитите над 1500 лева, като за по-големи суми лихвата стига до 8%. Трудно е да се каже *колко дълго* би издържала банката на този темп на олихвяване – но ако се

съди по нарастването на активите ѝ в този период – вероятно немалко.

Голямата банкова експанзия на КТБ по необходимост предизвиква аналогия с фалита на Първа частна банка – често пъти обясняван именно с прекомерно бързото ѝ, а също и скъпо, разрастване. Само че условията, в които се намира банковата система тогава и сега, са *доста различни* – днес я няма *машината за печатане на пари*, която се въртеше на пълни обороти по време на голямата банкова катастрофа в края на 1996 г. Съответно го няма и *щедротото рефинансиране* от страна на БНБ и ДСК – които тогава изляха в трезорите на Първа частна банка повече от 26 милиарда тогавашни лева. База за съпоставка обаче съществува: и при КТБ, и при ПЧБ основният ресурс за прекомерната банкова експанзия беше политическа протекция; нека не забравяме, че през 1995 г. Венцислав Йосифов беше кандидатът на БСП за кмет на София – и се надяваше да спаси своята банка, като набута в нея софийския бюджет.

Друга важна причина: ПЧБ също бе фалирана по политически причини – всъщност огромната банкова катастрофа целеше създаване на *свободни финансови ресурси* за следващия етап от развитието на България – етапа на *прехвърлянето на държавното имущество в частни ръце*. Същевременно обаче тази катастрофа беше и *част от комплота* на Андрей Луканов срещу Жан Виденов – като конфликтът между двамата бе свързан също с *неуспеха на един руски проект* – с опита на „Газпром“ да сложи ръка върху газопреносната мрежа на страната, опит, менажиран от Луканов и осуетен от Виденов.

Независимо от всички прилики и разлики обаче самият факт, че *за втори път настъпваме мотиката на банковата криза*, е сам по себе си показателен. Няма нищо утешително във факта, че този път фалира само една банка, а не цялата банкова система. Би трябвало да се тревожим, че 4 милиарда изчезнаха яко дим и ще трябва да бъ-

дат изплатени от данъкоплатците – и че това е наистина *най-голямата финансова кражба в човешката история*. Проблемът обаче е **къде** са изчезнали тези пари и **дали** наистина са изчезнали – защото теорията, че ги бил откраднал Цветан Василев, изглежда *наивна* и даже смехотворна. Истината е, че *крадците са други* – и че факторите, които предизвикаха този фалит, са от съвсем различен характер – и нямат нищо общо с публично обявените. А най-горчивата истина е, че почнахме да забравяме и тази история, въпреки че *не банката* беше ограбена този път – беше ограбена цялата държава.

5. Моделът „Кой?“

Сигурно всеки, който си е направил труда поне веднъж да отиде на митингите срещу правителството на Орешарски, е чувал ироничното скандиране: „Кой предложи Пеевски? Кой предложи Пеевски? Кой? Кой? Кой?“ Знаков и точно намерен митингаджийски жест. Въпросът „Кой?“ буквално изваждаше управляващите от кожата им – и на няколко пъти и Орешарски, и Станишев не успяваха да сдържат нервите си при неговото задаване; самият въпрос придоби *символна тежест*, превърна се в нещо като знак на извращения български преход. Малко по малко той напусна митингаджийския си контекст и се превърна в *наименование на олигархичния модел*, който се реализира чрез кабинета Орешарски – за да банкрутира безславно 14 месеца покъсно – с всички последствия за България. Най-тежкото последствие бе *фалитът на КТБ* – който досега официално струва над 4 милиарда лева на българските данъкоплатци – но добрите финансисти знаят, че *щетите няма да се изчерпят само с тях*, че ще изстрадваме последствията от този трус, разтърсил финансовата система, икономиката и престижа на България, още години наред.

Затова е важно да се вгледаме в този модел, да го разберем и запомним. Да видим публичните и скритите фигури, които го реализират, да помислим и *чи* интереси се таят зад тях. Най-малкото защото този модел е част от историята на прехода, която и поради него още не е приключила – и паметта за него би трябвало да *подсили* политическата имунна система на страната ни, за да не се появи някоя от неговите метастази в близкото или по-далечното бъдеще.

Този модел е наистина *качествено различен* в сравнение с познатото досега. Да – известни прилики се натрап-

ват, особено със ситуацията от края на 1996 г. – пак банкова криза, пак *източване на държавата* чрез придобиване на нейните ресурси и раздаване на кредити без покритие, пак ДПС + банка + групировка... Има обаче и качествени разлики. Ако преди мафията успяваше да проживее в държавата (като ѝ се наложи в крайна сметка да призове гущерите от терариума си да си отрежат опашките), то сега съвсем наистина *не държавата си имаше мафия, а мафията си имаше държава*. Беше излязла от сенчестите пространства, беше си сложила бяла якичка, разнасяше телесата си из Народното събрание, съобразяването с интересите ѝ се беше превърнало в *неизменно задължение* на правителството и управляващото мнозинство.

В някакъв смисъл добрата аналогия на модела „Кой?“ не е свързана с банковия банкрут на България при управлението на Виденов, а с един *по-далечен* период – с управлението на Любен Беров. И през 1993 – 1994 г., и през 2013 – 2014 г. имахме сламен премиер, чиито функции бяха преди всичко *камуфлажни* – в първия случай реално управляваше не Беров, а „Мултигруп“; във втория не новата тройна коалиция от БСП, ДПС и „Атака“, а **коалицията КТБ**. И нейните геополитически покровители, разбира се. Което е важно: и в двата случая имаме правителство, което претендира да е експертно, но всъщност е *правителство на размитата отговорност*. Иначе казано – правителство, зад чиято фасада тъмните сделки минават *незабелязано* – и правителство, при което *лесно се краде*.

Поради това още в митинговите скандирания на въпроса „Кой?“ не ставаше дума само за това, кой предложи Пеевски в пленарната зала: в крайна сметка беше ясно кой – премиерът Пламен Орешарски. В своите усукани обяснения по този повод той не отрече факта, че е формален вносител на предложението, но нееднократно подчерта, че номинацията на Пеевски е резултат от *политически консултации* между управляващите партии. Това уточнение едва ли бе необходимо – ясно бе, че от сламе-

ния премиер на практика *не зависи нищо* – камо ли пък отговорна стъпка като номинирането на шеф на ДАНС. От своя страна Станишев и Местан, които очевидно бяха взели това решение под натиска на кукловодите си (едва ли е нужно да уточнявам, че става дума за Доган – но и за още един, обитаващ Кремъл), гузно си прехвърляха топката на отговорността: Станишев твърдеше, че предложението е направено от ДПС; Местан от своя страна се кълнеше, че става дума за общо решение. И двамата правеха какви ли не опити да *изклинчат* от отговорността за този позор – връх на който бе изказването на Сергей Станишев, че бил видял в лицето на Пеевски човек, „преминал през силен личностен катарзис“⁴⁴.

Това изказване е безкрайно интересно само по себе си. Най-малкото защото не друг, а именно премиерът Станишев *отстрани* Делян Пеевски от състава на своя кабинет при управлението на предишната тройна коалиция, където същият беше заместник на Емел Етем и отговаряше за Държавния резерв, който точно по време на това управление се оказа опоскан до дъно. Поводът за напъждането му бе *огромният скандал*, предизвикан от сблъсъка на вицепремиера Румен Овчаров с шефа на следствието Ангел Александров – заемащ този пост от квотата на ДПС. В хода на взаимните обвинения в корупция тогава стана ясно, че Пеевски е рекетирал директора на „Булгартабак“ Христо Лачев да назначава шефове на тютюневи комбинати и да сключва договори с посочени от него фирми.

Тогавашният скандал бе тъй мащабен, че застрашаваше самото съществуване на тройната коалиция, поради което Станишев бе принуден да реши проблема радикално, като освободи и Александров, и Румен Овчаров, и Пеевски, и Корнелия Нинова – която също нагазила дълбоко в корупционни практики, свързани с българската енергетика и с

⁴⁴ Вж. напр. Станишев: „Пеевски премина през личностен катарзис“ (видео): <http://offnews.bg/news/>, 18.06.2013.

един от олигарсите на БСП – Красимир Георгиев-Фронтира. Формулировката на Станишев за уволнението на Пеевски бе твърде категорична: той няма *моралните качества* да бъде заместник-министър. Само две седмици покъсно обаче му се наложи да го възстанови – и тогава обясни пред журналистите, че прави този жест по *изричното искане* на коалиционните партньори от ДПС⁴⁵.

При това положение няма как да не се запитаме: какъв ли *морален катарзис* трябва да е преживял Пеевски, та да придобие моралните качества да стане шеф на основната тайна служба в държавата, която впрочем *го е разследвала персонално* заради корупционни практики, свързани с управлението на Държавния резерв⁴⁶? Та нали не друг, а същият този Станишев на 14 юни 2013 г. гордо заяви от трибуната на НС: „Да се запомни: аз заставам зад г-н Пеевски!“; нали той твърдеше, че маститият олигарх на Христова възраст щял да се справи с корупцията в България... Или може би трябва да стигнем до *остапбендеровския извод*, че у нас борбата с корупцията е дело на самите корупционери?

В интерес на истината професионалните корупционери от ДПС надминаха дори „катарзисната“ логика на Станишев. Камен Костадинов например обясни, че със *самопожертвователното* си решение да се оттегли от председателския пост в ДАНС Пеевски бил показал „култура на европеец“. Според него Пеевски бил притежавал „нравствените и професионални качества, необходими, за да оглави ДАНС“⁴⁷. Йордан Цонев пък се опита да реабилитира своя депесарски побратим, като набързо го кооптира в писането на своя *псевдоантикорупционен закон*, насочен про-

⁴⁵ Вж. напр. Станишев отново сложи Делян Пеевски за зам.-министър. – В: Дневник, 30.11.2007.

⁴⁶ Вж. напр. ДАНС разследва Делян Пеевски: <http://m.novini.bg/>, 06.12.2011.

⁴⁷ Камен Костадинов от ДПС: „Делян Пеевски има морала и качества да оглави ДАНС“: <http://pik.bg>, 9.10.2013.

тив... офшорните фирми. Същите офшорни фирми, върху които се крепят и медийната империя на Пеевски, и компаниите на неговия финансов спонсор Цветан Василев. (Законопроектът, естествено, се оказва ялов – като очевидната му цел бе да бетонира позициите на основните играчи в медийния, банковия, застрахователния и игралния бизнес, опериращи посредством офшорни компании – и да отстреля тяхната конкуренция, като пътьом реабилитира Пеевски като борец срещу корупцията – както и като подпомогне медийната атака срещу президента Росен Плевнелиев.)

Назначението на Пеевски предизвика *най-бурните и най-продължителни граждански протести* в новата история на България. То постави кабинета на Орешарски в отбранителна позиция още от първите дни на неговото управление – и на практика *изяде* доверието на българите към този тип „експертна“ власт – доколкото изобщо бе останало такова доверие след формирането на коалицията от абсолютно несъвместими помежду си партии, чиято спойка бе единствено оставането на власт с цел *осребряването на властови позиции* и обслужването на *чужди геополитически интереси*.

Безспорно много интересен е въпросът, какви качества превърнаха Пеевски в *основен инструмент* на възродената корупционна власт. Тук би трябвало да се запитаме и защо точно Пеевски беше удобният за новата тройна коалиция шеф на ДАНС; дотолкова удобен, че си позволиха да *изментят* президента, за да го накарат да прехвърли правомощията си за назначаване на този пост на НС – и промениха самия закон така, че нормативните изисквания за заемане на тази позиция *да паснат* с тези на техния избраник. Отговорът навярно се крие в споделеното от Сергей Станишев по време на инфарктното заседание на ПГ „Коалиция за България“ преди гласуването за Пеевски: на него освен че заплаши народните избраници, че ако не гласуват за него, правителството ще падне, червеният лидер спомемена, че Пеевски е обещал *разправа* с опозицията – и че

още следващата седмица ще почнат арести.⁴⁸ С други думи, стратегическата цел на този избор е превръщането на ДАНС в структура с функциите на някогашната ДС – и налагането на „мека диктатура“ под фасадното лустро на демокрацията.

В този смисъл не е без значение и въпросът, кой е Пеевски. Отговорът на въпроса, какви качества са предопределили неговия политически просперитет, е елементарен: *никакви* – освен може би пълното морално безразличие и непознаващата никакви ограничения наглост. Отговорът на въпроса *кой* обаче не е елементарен. И не е, защото не става дума само и просто за случайно попаднал във властта комбинатор от остапбендеровски тип. Не – Пеевски е *народопсихологически продукт*, правнук на Бай Ганьо. Той е чистото, стопроцентово въплъщение на **чалгата** – не като музика, разбира се, – на чалгата като стил на живот, като морален климат на нашите дни.

Разбира се, длъжни сме да помним, че Пеевски е въплъщението, но не и съдържанието на модела „Кой?“. Самият въпрос не е съотносим само и единствено към казуса „Пеевски“, той има много по-дълбоки и разностранни конотации, които го правят валиден и за *най-дълбинните контекстуални пластове* на българския преход. Неговата задкулисна природа и неговата олигархоцентрична същност намериха своето актуално олицетворение в лицето на Пеевски – и трябва да признаем, че това негово лице е изключително подходящо за тази цел. Пеевски обаче е само *нагледният пример*, не същността на явлението. Той беше живото олицетворение на абсурдната структура на властта по време на втората тройна коалиция, нейната *незабравима и неизличима* физиономия. Резултатите от парламентарните избори през 2013 г. и главно начинът, по който бяха постигнати тези ре-

⁴⁸ Това изказване, което естествено не беше публично оповестено, ми е известно от депутати, присъствали на това събрание.

зултати, свалиха маските и под тях се видя едно обобщаващо лице – това на Пеевски⁴⁹.

Именно заради него България стигна до самия *пик на омерзението* – до продължилите повече от година протести и до позорното укриване на институциите зад полицейски кордони и стоманени заграждения. Но той е и нещо повече – *олицетворение на самия преход към демокрация*, опорочен от компромиси и подмени; доказателство за неговата дълбоко ретроградна трансформация, за неговия псевдистки характер, за неговите фасадни функции, за прекрояването на ценностите и налагането на превратни модели в общественото съзнание. Пеевски се превърна в символ на омерзението, което българите все по-осезаемо изпитваха към блатото на подмяната и лъжата, в което бяха натикани да живеят, към политическия цинизъм и чалгаджийската философия на живот, грижливо *култивирана* от овластените, тъй като именно тя би могла да им гарантира уютно и безпроблемно властване.

По този начин въпросът „Кой?“ отекна в дълбините на близкото и по-далечното минало, в най-тъмните ъгълчета от непочетената история на прехода. Именно това отекване в премълчаното го прави *многозначен и полифоничен* – и предполага невъзможността да бъде намерен само един отговор. В огледалото на това определено *подло*, непочтено време може да се види едно към едно целият български преход с всичките му машинации, подмени и лъжи. Бих казал и нещо повече: казусът Пеевски придоби такава тежест именно защото се оказа *събирателен образ* на впечатляващата наглост на кукловодите, които ни преведоха

⁴⁹ Тези резултати бяха постигнати благодарение на огромната манипулация и опорочаване на деня за размисъл чрез тъй наречената афера с бюлетините в Костинброд, реализирана с прякото участие на прокуратурата и това на Николай Барекков – бъдещия политически клонинг на Цветан Василев. Благодарение единствено на тях стана възможна коалицията на победените в тези избори: БСП, ДПС и „Атака“.

през този псевдопреход към демокрация – за да ни доведат отново пред прага на една по-мека и по-прикрита, но и по-ненавистна *форма на диктатура*: диктатурата, от която се отървахме най-вече заради скоропостижното срутване на модела „Кой?“.

За да разчетем самия модел обаче, трябва да си отговорим и на въпроса: а *кой* е самият Пеевски – не символът на омерзението българско, а човекът от плът и кръв. Или по-точно: какви фактори и сили са действали и действат в българския преход към демокрация, за да произвежда той продукти като този „успял млад човек“ и сродните нему герои на нашето време?

Буквално часове след като Конституционният съд взе *едно от най-позорните решения* в своята не особено благоприлична история – като гласува за това злополучно назначеният за шеф на ДАНС Делян Пеевски да запази депутатското си място в парламента, същият този Пеевски оповести в пространно Отворено писмо⁵⁰ позицията си по отношение на това решение. Реакцията му беше светкавична – и не остави съмнение за това, че е бил запознат с резултата от гласуването *още преди то да е било проведено* – толкова пространен текст едва ли би могъл да бъде написан за час-два – дори и от гений като Пеевски.

Това е наистина любопитен документ, който с равни основания може да бъде разглеждан от политолози и психиатри. Във всеки случай по него можем да съдим не само за *патологията на политическото задкулисие*, но и за това, до каква степен политическият елит на новата тройна коалиция не си е давал сметка за омерзението, което подклажда в душите на нормалните хора.

В него например Пеевски заявява „отговорно и с доблест“, че името му е било подложено на *публичен линч*, а личността му – сатанизирана. Въпросът „Кой?“, огласящ

⁵⁰ Вж. напр. Делян Пеевски напусна ДАНС с отворено писмо: <http://offnews.bg/>, 15.06.2013.

софийските улици, е интерпретиран така: „Кой (кои) не ми позволиха да стана председател на ДАНС?“ Въпросните изверги, разбира се, принадлежат към „здравия и инкриминиран съюз между контрабандата, корупцията и властта“; по-точно към онези политици, които били решили „да се сраснат с престъпността и корупцията органически и навеки“.

Според Пеевски логиката му била „необорима и проверима“, само че тези зли люде, начело с президента на страната, който *официализирал политическия им цинизъм*, бламирали неговото издигане на сублимния пост. Патосът, с който депутатът от ДПС защитава поруганата си чест, е във висша степен *неистов и френетичен*. „Кой и кога ме обвини в нещо? – пише той. – Кой и кога обоснова несъгласието си с моето избиране с факт, а не с афекта на инкриминирания си партийно-властови ужас от политическото си и корпоративно-сиво (до тъмно) минало от близкия си и по-далечния преход?“

И още нещо, което в казуса „Пеевски“ е изключително важно: „Коя е моята вина? Аз съм на 33 години и съм успял. Това престъпление ли е?“ Нещо повече, Пеевски си прави труда да припомни „календарно“, че в годините на най-мощната приватизация е бил непълнолетен – сиреч „без социални валенции“.

Ето ви го успелия човек на българския преход, чистия и честен бизнесмен, станал мултимилionер на 33 благодарение на *собствените си способности* и трудолюбие. Ето го, да: един от тези, дето теглеха конците на сламения Орешарски, един от кукловодите, под чиито пръсти танцуваха Сергей Станишев и достолепната БСП. Спомнете си какъв беше залогът за неговото назначаване, нали? „Или го гласувате, или правителството пада!“ – така звучеше ультиматумът на Сергей Дмитриевич към червените народни избраници.

Наистина рядка птица. И рядка *наглост*, бих казал. Дори и за България, където сме свикнали да виждаме какви ли

не вчерашни хашлаци и подрастващи бандитчета да стават милионери за броени седмици. Виждали сме, но рядко сме били свидетели на такава *свръхгрижовност* като проявена-та към Пеевски от разни политически партии и институции в хода на стремглавата му кариера. Съдейки по нея, можем спокойно да кажем, че той не просто е успелият човек, а направо *детето-чудо на прехода*, отгледано в дантелени пелени.

В крайна сметка можем да разберем *психологическата му травма*: след като с такова усърдие и сервилност му е бил проправян път, принудата да се откаже от най-примамливата дрънкулка – шефския пост в ДАНС, му е изглеждала като върховна несправедливост. Да оставим настрана дребния факт, че ако имаше някоя и друга мозъчна гънка в повече, вероятно би се сетил, че самото определяне на това назначение като *фатална грешка* от политическия елит на тройната коалиция опровергава неговите претенции, както и че пепелта, с която и Станишев, и Местан, и Орешарски си посипаха главите, праща по дяволите цялата патетична аргументация в това знаменито писмо.

Пеевски очевидно така и не е разбрал, че именно самочувствието му на „успял човек“ е една от причините да бъде ненавиждан. И това е така, защото хората, които „успяха“ в рамките на прехода, са *все същият отбор юнаци* – нека си спомним Николай Банев, Георги Гергов, Богомил Манчев и прочее подобни типове, всички до един свързани с БКП и/или с ДС. Дори и на техния фон обаче Пеевски стои емблематично – не на последно място защото хората виждат в негово лице *второ поколение далавераджия*. Те прекрасно знаят, че по тези географски ширини няма как да станеш на Христова възраст мултимилionер с честен труд – особено пък във времена като днешните, в които успешният бизнес може да просъществува единствено чрез корупционни практики и при сериозна подкрепа от страна на държавата.

Неговата светкавична кариера е концентрирана изцяло в рамките на XXI век: от младежкото НДСВ до позицията на главен повелител на медийните бухалки. И е просто емблематичен пример за това, *как олигархията отглежда своите любими чада* – и как политическите корпорации възпитават по чисто еничарски маниер своите бъдещи посредници между властта и едрия, национално *безотговорен* капитал.

Прочее, струва си да проследим етапите от развитието на Пеевски – поучително е. Те съставляват една верига от добронамерени жестове и преференции, която в своята съвкупност просто не може да бъде случайна. Ето някои от тях:

През 2001 г. Пеевски, още 21-годишен младеж, е назначен от транспортния министър Пламен Петров за парламентарен секретар и шеф на борда на „Пристанище Варна“ ЕАД – най-голямото българско пристанище. (Да, да – *същият* този министър, дето играеше карти на една яхта край Монако – заедно с покойния Иван Тодоров-Доктора⁵¹.) По това време Варна е вече нещо като *частен град*, в който всичко зависи от ТИМ – и пристанището е една от най-горещите точки на интерес от страна на трибуквената групировка. В крайна сметка обаче Пеевски бива освободен от тази си позиция поради липса на образователен ценз.

През 2005 г. Пеевски започва работа в столичното следствие, въпреки че не разполага с необходимия за това назначение двегодишен стаж. Покровителства го Ангел Алек-

⁵¹ Става дума за снимките от един воаяж на държавни мъже, по време на който те се оказват заснети в игра на карти на една яхта в Монако, в компанията на видния цигарен контрабандист Иван Тодоров-Доктора и друг един подземен герой – Петър Петров-Амигоса. Участват финансовият министър Милен Велчев, транспортният министър Пламен Петров и депутатът от НДСВ Мирослав Севлиевски. Яхтата е наета от Спас Русев – виден задграничен олигарх, натрупал първия си милион като заместник на Петко Симеонов в Агенцията за чуждестранна помощ.

сандров, шеф на следствието и близък до ДПС. Близък междувпрочем не случайно, а защото именно той е бил *следователят, който гледа делото на Ахмед Доган* по време на т.нар. „възродителен“ процес⁵²...

Пак през 2005 г. е поканен за заместник-министър в правителството на тройната коалиция⁵³ – в Министерството на бедствията и авариите, където титуляр е Емел Етем. Там отговаря за Държавния резерв, *систематично източван* в рамките на този мандат. Междувременно става член и на ведомствената комисия, която раздава лицензи за търговия с оръжие.

През 2007 г. попада в центъра на огромен корупционен скандал, развихрил се в сблъсъка между бившия министър на промишлеността и енергетиката Румен Овчаров и шефа на следствието Ангел Александров. Срещу Пеевски е образувано *съдебно производство* по обвинението, че е притискал шефа на „Булгартабак“ да сключва договори с фирми, близки до ДПС⁵⁴. Обвинението остава без резултат – най-вече защото срещу основния свидетел Христо Лачев също е заведено съдебно производство, а в офисите на „Булгартабак“ се провеждат показни обиски. Своеобразният *спасител* на Пеевски е скандалният прокурор Роман Василев, чиято близост с банкера Цветан Василев, финансиращ зараждащата се медийна империя на Ирена Кръстева, не подлежи на съмнение. Впрочем делото срещу Христо Лачев пропада без резултат – както всички дела на Роман Василев от последните няколко години – включително и афе-

⁵² Изключителната привързаност на Ахмед Доган към Ангел Александров – сиреч към човека, благодарение на когото е попаднал в затвора, личи и по факта, че неговото отстраняване във връзка с огромния корупционен скандал, свързан със сблъсъка между Александров и Румен Овчаров, предизвиква острия публичен протест на лидера на ДПС.

⁵³ Като вече е успял да се прехвърли от НДСВ в ДПС.

⁵⁴ Вж. напр. Момче за всяка позиция, или кой е новият шеф на ДАНС Делян Пеевски. – В: Дневник, 14.06.2013.

рата с костинбродските бюлетини, която *даде шанс* на БСП и ДПС да съставят правителство и в чийто сценарий този прокурор играеше централна роля.

Пеевски е отстранен от поста си в Министерския съвет на тройната коалиция с мотива, че *„няма морал да бъде заместник-министър“* – оповестен не от друг, а лично от Сергей Станишев. Той настоява да бъде върнат на работа като следовател, но първоначално ВСС отказва, посочвайки в мотивите си, че ако Пеевски няма морал да бъде заместник-министър, то той няма морал да бъде и магистрат⁵⁵. Казусът е отнесен към ВАС, който го решава в полза на Пеевски – и той бива възстановен на работа в столичното следствие.

Само няколко седмици по-късно обаче отново напуска – тъй като е възстановен като заместник-министър в правителството на Станишев. Обосновавайки пред медиите това драматично отстъпление от предишната си позиция, министър-председателят подчертава, че прави това единствено поради *настойчивото искане* на ДПС.

Въпреки че името му вече се среща във вестникарски публикации като участник в корупционни схеми, през 2009 г. ДПС отново го лансира като народен представител – и дори се опитва да го наложи като *председател на парламентарната комисия за борба с корупцията*. Предложението е отхвърлено, но зад тази кандидатура освен депутатите от ДПС застават и немалко от БСП – включително Антон Кутев, Димитър Дъбов, Емилия Масларова, Кирил Добрев, Петър Курумбашев, Румен Петков, Стефан Данаилов и други – *включително* бъдещият премиер Пламен Орешарски.

През март 2013 г., след оставката на правителството на Бойко Борисов, ВСС за пореден път възстановява Пеевски като следовател. Решението предизвиква остри спорове сред магистратите. Естествено, той отново напуска след

⁵⁵ Вж. напр. Павлина Желева, Светла Ненова. ВСС реши, че Делян Пеевски няма морал за следовател. – В: Дневник, 16.05.2007.

броени седмици, тъй като отново е кандидат за депутат от ДПС. В хода на предизборната кампания, на 9 май, пред десетхиляден митинг в Крън той изрича знаменателното заклинание: „ГЕРБ ви *страхуваха* четири години, на 12 май измитаме ГЕРБ и ДПС идва на власт! Няма да се коалираме с ГЕРБ!“⁵⁶ И това го прави човекът, чиито вестници са обгрижвали тъкмо Бойко Борисов по време на целия му мандат!

На 14 юни 2013 г. Пламен Орешарски предлага Пеевски за председател на ДАНС. Това става, след като законът за ДАНС е променен и необходимият за това назначение стаж е *скъсен* – за да стане възможно Пеевски да бъде избран. Дни по-късно под натиска на протестите Пеевски е *принуден да се оттегли*, парламентът отменя решението за неговото назначение, а Сергей Станишев и Лютви Местан публично обявяват неговия избор за стратегическа грешка⁵⁷.

На 8 октомври 2013 г. Конституционният съд, сезиран с подписка от ГЕРБ, взема решение по казуса „Пеевски“, според което той остава депутат – въпреки че се е заклел пред НС като шеф на ДАНС и съответно е *встъпил в длъжност* – и въпреки че до този момент подобно възвръщане на статута на народен представител е допустимо само за министри, напуснали по една или друга причина своята позиция. По-късно КС отново е сезиран по казуса „Пеевски“ – този път от президента Росен Плевнелиев, – но и този път конституционните съдии заемат *идентична позиция*.

През май 2014 г. Пеевски е номиниран от множество структури на ДПС като кандидат за евродепутат. Бива избран, но се отказва от мандата си в полза на дотогавашния министър на екологията Искра Михайлова. По повод това

⁵⁶ Вж. напр. Делян Пеевски: „ГЕРБ ви *страхуваха* 4 години, измитаме ги на 12 май“: Медиапул, 9.05.2013.

⁵⁷ Вж. напр. Станишев: „Няма да подавам оставка! Пеевски беше грешка“: <http://fakti.bg/>, 16.06.2013.

свое решение той заявява: „Така и не разбрах какво направих. Да оглавя ДАНС беше решение *да дам нещо* на България. Видяхте, че като се появи недоволство, сам се оттеглих. И оттогава слушам само „Кой?“. За кое „Кой“? За една година не чух нито едно стойностно обвинение срещу мен или някой да извади нещо срещу мен. Постоянно се заливат институциите с фалшиви сигнали за проверки срещу мен и семейството ми. И когато всичко свърши, кой ще ми се извини?“⁵⁸

При парламентарните избори през 2014 г. Пеевски отново е избран от листата на ДПС. Това се случва в хода на неговия тежък конфликт с Цветан Василев, когото прокуратурата обвинява, че е подготвял убийството на мастития депутат – като фигурата на банкера бива *демонизирана* от възхвалявалите го до този момент медиите. В крайна сметка се оказва, че версията за такава поръчка е скроена с бели конци, но шумотевницата около действията на прокуратурата създава *паника сред вложителите* на КТБ и те започват да теглят пари от банката – като предизвиканото по този начин изтегляне на над един милиард лева за броени дни до голяма степен *предопределя* и нейния фалит.

Това са само някои аспекти от официалната биография на Делян Пеевски, от които много ясно личи с какво огромно доверие се е ползвал и какви разнородни *властови бонуси* е получил от двете най-корумпирани български правителства в историята на прехода: това на Симеон Сакскобургготски и това на първата тройна коалиция. Освен тази официална биография обаче Пеевски има и друга, *тайна биография* – тази на един от крупните олигарси през последните години – и тъкмо тази тайна биография *предопределя* официалната. Тя е свързана с неговите позиции като *основен мениджър на медийната империя*, водеща се формално собственост на неговата майка – Ирена Кръстева.

⁵⁸ Делян Пеевски отстъпи спечеленото място в ЕП на Искра Михайлова: Радио Дарик, 26.05.2014.

„Тайна“ е условно казано – тъй като за работещите в неговите медии съвсем не е тайна *кой коли и беси* в тях, кой назначава и уволнява и кой съставя списъци с недосегаеми или нарочени за отстрелване. Самият Пеевски обаче се прави, че няма нищо общо с медийния бизнес, и внимава ангажиментите му към тези медии да нямат каквото и да било документално покритие, въпреки че в крайна сметка признава, че има някакво отношение към тях – и че те са създадени с пари на КТБ. Например пред „24 часа“ заявява следното: „С Цветан Василев дълги години бяхме приятели. Запознахме се през 2002 г. Той бе и партньор на моето семейство в бизнеса. Закупихме вестниците „Телеграф“ и „Монитор“ с кредит от КТБ, в началото Василев имаше процент в нашите фирми. След това остана съдружник в бизнеса с имоти, който започнахме със закупуването на ИПК „Родина“, където имахме идея да построим бизнес центрове. По-късно семейството ми продаде участието си в бизнеса с недвижими имоти.“⁵⁹

Към същата дискретност се стреми и неговият основен спонсор – банкерът Цветан Василев – поне от 2009 г. насам: той пък претендира, че по никакъв начин не спонсорира медиите на Ирена Кръстева (освен за кратко TV7, където – твърди той – бил играл посредническа роля). При това положение не ни остава нищо друго, освен да предположим, че всички тези медии (които на всичкото отгоре в по-голямата си част са губещи) са някакви самораслящи, които оцеляват благодарение на собствениците си приходи⁶⁰ – като освен това от тях се заделят достатъчно пари, за да се осигури медийната експанзия на тази групировка, абсолютно *безпрецедентна* в рамките на прехода.

⁵⁹ Делян Пеевски: „Зная КОЙ? Лидерите на БСП и ДПС, премиерът Орешарски“, интервю на Борислав Зюмбюлев с Делян Пеевски. – В: 24 часа, 26.07.2014.

⁶⁰ Всъщност всички тези медии са губещи.

Можем, прочее, и да предположим, че Ирена Кръстева е *пестила от закуски*, за да купува вестници и телевизии. Всъщност нейната кариера е също тъй мълниеносна – и се развива паралелно с тази на сина ѝ. Отправна точка, разбира се, е царското правителство, с което я свързва близкото ѝ приятелство с Галя Дичева, говорителка на бившия цар. През 2001 г., когато Пеевски бива назначен за шеф на „Пристанище Варна“, тя пък започва кариера в спортния сектор – като изпълнителен директор на „Олимпика“, едно от търговските дружества на ДАМС, за да продължи кариерата си като шеф на Българския спортен тотализатор. В края на 2005 г. новият председател на ДАМС Весела Лечева я отстранява – и оттогава Ирена Кръстева започва кариерата си като медиен собственик. Година и половина по-късно може да бъде разпозната като *първостепенна сила в медийния бизнес* – след като на 24 юли 2007 г. купува вестниците „Телеграф“, „Монитор“ и „Новинар“ – дотогава собственост на Петьо Блъсков.

Пита се – *с какви пари?* Може би спестени от заплатата ѝ като шеф на Тотото? Отговор няма. Но това е само начало. Днес вече наистина е трудно да се изброят всички медийни придобивки, с които тя само в рамките на пет години разширява своята медийна империя. Нека споменем само най-едрите: национални вестници като „Уикенд“, „Телеграф“, „Монитор“, „Политика“, „Новинар“; регионални вестници като пловдивската „Марица“, благоевградския „Струма“, бургаските „Черноморски фар“ и „Фактор“, великотърновската „Борба“; телевизиите TV7, Нюз 7, ББТ, The Voice; сайтовете Всеки ден, Блиц, Vnews.bg; списания като „Топ Гиър“, „Аутобилд“, „Уикенд на жената“, „Биограф“ – и прочее. Плюс някъде към 70 – 80 процента от фирмите, които разпространяват печатни издания. Плюс ИПК „Родина“ – най-голямата печатница на Балканите.

И отново: с чии пари е реализиран този *огромен медиен конгломерат* – толкова мащабен, че да бъде трета страна в *корупционния триъгълник* – редом с властта (все едно чия

власт) и олигархията – и да служи като посредник при търговията с влияние помежду им, а също и като *бухгалка* при разчитване на сметки? Очевидно някой трябва да плаща сметките на медийния концерн – и да получава *блага* срещу това заплащане.

Кой?

Кой е този някой, е отдавна публично известно – макар че и тази персонификация е повече *инструмент* за придобиване и съхраняване на властови ресурси, отколкото реален техен потребител. Това е банкерът Цветан Василев, мажоритарен собственик на Корпоративна търговска банка.

Както вече казах, той отрича да има нещо общо. Например в отговор на запитване на OFFNews от септември 2013 г. твърди, че „КТБ АД *не притежава* нито чрез свое дружество, нито директно процент от собствеността на TV7, както и на нито една друга медия“. Същото повтаря и в много други свои интервюта.

Забележете думата „директно“ – точно така „директно“ и Делян Пеевски притежава само един опел, два апартамента и петдесетина хиляди в банкова сметка. Ала при липсата на интереси в медийната сфера не е ясно само *защо* медиите, притежавани от Ирена Кръстева и управлявани от Делян Пеевски, следват редакционна политика, която *изцяло съвпада с интересите на КТБ*. Нека припомним – това е банката на властта. Банката, в която основните държавни предприятия държат своите финансови ресурси: става дума за НЕК, БЕХ, АЕЦ „Козлодуй“, „Булгаргаз“, „Кинтекс“ и какво ли още не. През 2010 г. след публично искане от страна на главните редактори на няколко вестника стана ясно, че КТБ държи 54% от парите на държавните дружества – включително 70% от парите на тези, които са подведомствени на Министерството на индустрията и енергетиката – а именно те разполагат със значителни финансови ресурси.

Такова бе положението при ГЕРБ, такова беше и при предишната тройна коалиция, като и в двата случая Кръ-

стева и Пеевски се грижеха за *медийното спокойствие* на съответните правителства – и правеха всичко възможно да *компрометират* техните врагове. Същото всъщност правеха и при кабинета на Орешарски – само че сега в ролята на врагове попаднаха *предишните им покровители*. Когато обаче президентът Росен Плевнелиев намекна за тази ненормална ситуация, а излъченото от него служебно правителство прие наредба, която забраняваше на държавните дружества да държат в една банка повече от 25% от своите капитали, последва добре синхронизирана атака срещу президента във всички подвластни на Пеевски медии – при това *по сигнал* от и в подкрепа на личната атака на самия Цветан Василев, реализирана чрез австрийския „Дер Щандарт“⁶¹.

Би трябвало да добавим: вестниците се грижеха и съвсем директно за *финансовите интереси* на своите олигарси⁶². Един от най-показателните казуси е от март 2010 г., когато „Монитор“, „Телеграф“ и „Политика“ *атакуват синхронно* застрахователната компания „Алианц България“, която е конкурент на „Виктория“ за една наистина голяма обществена поръчка на стойност 28 млн. лева – за застраховането на ТЕЦ „Марица Изток 2“. В статиите се

⁶¹ Der Standard, 25.03.2013: „Президентът Росен Плевнелиев, който назначи това преходно правителство, очевидно не може да ме търпи. Но истината е проста: кръгове, които са избрали този президент, имат желание да вземат властта. Проблемът не е в това, че президентът има приятели. Проблемът е в това, че този президент е продукт на кръгове около седмичника „Капитал“, с който той има бизнес интереси в миналото, но също така и система от неправителствени организации, включително Института „Отворено общество“. Огнян Минчев, политолог, когото споменахте, но също така и други „лидери на общественото мнение“, които се крият зад фасадата на привържениците на демократичното общество, защитават техните интереси.“

⁶² Вж. напр. Цветан Василев – мултимиллионер с пари от държавата. – В: 24 часа, 05.12.2011.

твърди, че „Алианц България“ и неговото дъщерно дружество ЗАД „Енергия“ са „прилапали 200 млн. лева от застраховки“ и други небивалици. За да се защитят от атаките, „Алианц“ публикуват открито писмо в няколко вестника, в което се напомня, че Allianz AG е *един от най-големите застрахователи в света* с активи на стойност 1200 милиарда евро, 160 000 служители и 80 милиона клиенти.

Въпреки това се случва нещо наистина безпрецедентно: тръжната процедура се прекратява и светкавично е обявена нова, но този път методът е *договаряне без обявление*. Поканено е само ЗАД „Виктория“, застрахователното дружество на Цветан Василев, което естествено печели – а останалите участници научават едва след това, че са изгубили.

Това не е единственият, нито първият случай на подобно използване на медиите за корпоративни цели. Година по-рано „Телеграф“ и „Монитор“ със сродна безцеремонност отново атакуват „Алианц България“, като атаката съвпада с търга за застраховане на Национална компания „Железопътна инфраструктура“. Печели отново ЗАД „Виктория“ с цена 2,5 милиона за годишна застраховка, а „Алианц“ е отстранена – въпреки че офертата ѝ е *по-ниска* с цели 800 000 лева.

Този синхрон едва ли би могъл да бъде случаен. Както и едва ли би могло да бъде случайно обръщането на палачинката при смяната на властта. Медиите на Пеевски нападаха Бойко Борисов, преди да дойде на власт; след това го *хвалеха и превъзнасяха* по начин, който би засрамил всеки професионален ибрикчия⁶³. После отново

⁶³ Например Николай Барекков, комуто принадлежи следното определение: „Бойко е политически и научен феномен от световна величина. Тепърва предстои да бъде открит и изследван от сериозни умове по света. Изключително реактивен спрямо нагласите на населението политик.“

почнаха да го ругаят – и да превъзнасят низвергнатите преди това труженици от БСП – и техните политически клонинги.

Циничното е, че това преобръщане бе приемано от последните така, като че ли е в реда на нещата. В този смисъл закъснелите признания на Вежди Рашидов, изригнати от него през август 2013 г., едва ли се дължат само на изпуснати нерви:

„Ние оставихме всички мангизи да минават през банката на този лайнар, на Доган парите да текат спокойно, да се управлява *заради един медиен комфорт* и сега разбрахме, че това са едни гадове, които ни изпързаяха... Всички ли сме роби само на един дебел, грозен, на 20 години милионер бе, да му е... Всички ли сте роби на такъв изрод, нямате ли смелост... Как е станал този боклук мултимилиардер на 20 години и е изкупил всички хора, и за 1000 лева всички му слугуват?“

Как, наистина? Историята мълчи, Цветан Василев отрича, Пеевски твърди, че нямал нищо общо с вестниците на мама... Но:

„По мое време г-н Борисов направи голяма грешка. Какво направи той – на него му трябваше медиен комфорт. Това са *на Доган вестници*... Това са парите на Доган и на двама шейхове от Оман. Ако не знаете какво седи в банката. Банката е собственик на вестниците, а Делян Пеевски е *боздуганът* с майка си отпред. Те перат едни пари.“⁶⁴

Схемата, нарисувана от вбесения о.з. културен министър, е точна: Цветан Василев държи парите и поръчва музиката, а Пеевски е пехливанинът с боздугана. И не е невъзможно наистина да перат едни пари – например тези на *петата колона*, прииждащи чрез банковата инвазия на руската ВТБ. Тъкмо тя през 2013 г. придоби близо 10% от акциите на КТБ чрез фонда „VTB Capital“, чийто български клон е ръководен от бившия финансов министър от цар-

⁶⁴ Вж. „Всички ли сме роби“. – В: Капитал, 1.07.2013.

ското правителство Милен Велчев, брат му Георги и заместника му Красимир Катев. Нека отново припомним, че КТБ и „VTV Capital“ си *партнираха* в някои от най-мащабните и успешни сделки, извършени в последните години: например при *приватизацията* на „Булгартабак“ и поредното *прекупуване* на БТК.

Фактът, че медиите на Ирена Кръстева са закупени с пари на КТБ, е отдавна известен и *многократно доказван* в редица публични разследвания, проведени от „Биволъ“ (където са приведени и редица документални доказателства)⁶⁵, „Капитал“, „Медиапул“ и други медии. От тях става ясно, че дружества, свързани с КТБ, както и самият Цветан Василев, се оказват съсобственици или притежават директно фирмите от нейната пресгрупа. Така например Ирена Кръстева, майката на Делян Пеевски, купува вестниците „Монитор“, „Телеграф“ и „Политика“ чрез „Нова българска медийна група холдинг“, регистрирано на 4 юли 2007 г. На 27 август 2007 г. това дружество се преобразува в АД, като по 50 процента акции записват „Балканска медийна компания“, собственост на Ирена Кръстева, и „Вивес“ ЕАД, собственост на Венета Николова. Последната е свързана с КТБ – по обичайния начин – чрез редица свързани фирми, които замъгляват собствеността; във всеки случай „Вивес“ е с мажоритарно участие на „Кемира“ ЕООД, която пък е собственост на „Хедж инвестмънт България“, в която акционери са Бисер Лазов и КТБ заедно с офшорката „И Еф Ви Интернешънъл Файнаншъл“, представлявана от Венета Николова.

До края на 2007 г. „Вивес“ ЕАД има едноличен собственик и това е Венета Николова. Тя влиза и в борда на „Нова българска медийна група холдинг“ АД, където остава до 16 октомври 2008 г. В края на декември акциите на „Вивес“ са изкупени от едно от най-важните дружества на Цветан Ва-

⁶⁵ Вж. Доказано: Цветан Василев е финансирал медийната империя на Ирена Кръстева и Делян Пеевски: Биволъ, 27.03.2014.

силев – „Технологичен център – Институт по микроелектроника“ (ТЦ-ИМЕ). Това дружество е акционер в КТБ, а освен това е собственост на „Бромак“ ЕООД (сто процента собственост на Цветан Василев и основен акционер в КТБ) и на „Кен Трейд“, което е също собственост на „Бромак“.

Всъщност в периода на управление на първата тройна коалиция Цветан Василев и Ирена Кръстева *не се и опитват да прикрият* връзките помежду си. Едва в края на този управленски мандат банкерът решава, че ще бъде по-здравословно да не присъства толкова явно в медийната империя на своя партньор Делян Пеевски. Дотогава банкерът е публично в борда на „Обединени български вестници“ АД заедно с Ирена Кръстева, но дни преди изборите – на 19 юни 2009 г., го напуска – на общо събрание на акционерите, председателствано от самия него. На неговото място влиза ТЦ-ИМЕ, а по-късно Ирена Кръстева изкупува почти всички акции в това дружество, като паралелно става и едноличен собственик на „Нова българска медийна група холдинг“.⁶⁶

Впрочем съпричастността на КТБ към медийните собственици на Ирена Кръстева беше потвърдена не от друг, а от прокуратурата. През 2009 г. депутатът Милко Димитров поиска тя да направи проверка за произхода на средствата, с които Кръстева закупува медии. От тази проверка стана ясно, че неин *основен кредитор* е КТБ. Тъкмо с кредит от КТБ са купени вестниците на Петьо Блъсков „Телеграф“, „Монитор“ и „Политика“, като залог за кредитите стават 51,11% от техните акции.

Дори и без тази генетична връзка обаче участието на медийната империя на Ирена Кръстева като основна разменна монета между КТБ и властта личи достатъчно ясно. Всъщност възможностите да се гарантира медийният комфорт на всяко правителство, както и да се използват същите медии като репресия срещу неговите

⁶⁶ По-подробно вж. в „Биволъ“: За късата памет на един банкер.

опоненти (и въобще срещу всякакви инакомислещи от страна на гражданското общество), съставляват *основният политически капитал* на Делян Пеевски. Без тях той би бил г-н Никой.

Знаменателно е, че олигарсите, свързани с КТБ, не разчитат *само* на тези медии. С пари на банката и чрез свързаните с нея фирми се вербуват активно и други – за да пишат каквото трябва, но и за да се поставят в зависимост. Например от разследване през август 2014 г.⁶⁷ стана ясно, че няколко вестникарски групи са получили *солидно финансиране* от фирми, близки до КТБ и Цветан Василев – като общата сума на заемите е близо 30 млн. лева. Това са „Про нюз България“ (издател на вестниците „Труд“, „24 часа“ и „168 часа“ със собственик Венелина Гочева), „Обединени свободни медии“ (в. „Преса“ и сп. „Тема“ – със собственик Тошо Тошев) и „ГМ Прес“ (издател на „Стандарт“, „Шоу“, „Блиц“, регионалните вестници „Марица“ и „Струма“). Кредитите са отпуснати през 2011 – 2012 г., но са *необслужвани* и по тях текат нотариални покани за изпълнение на договорите и дори дела за несъстоятелност на длъжниците. Най-много необслужвани кредити към „Сайга Консулт“ има „Про нюз България“ – в размер на 6,545 млн. евро плюс 378 000 евро лихви. Най-вероятно това задължение е причината, поради която през септември 2014 г. Венелина Гочева *продаде сградата на Полиграфическия комбинат на Делян Пеевски* – чрез фирмата „Карано Пропъртис – България“.

Нека обаче се вгледаме в партньора на Пеевски, втория играч от олигархичното дуо. Ако Делян Пеевски нарича себе си „успял човек“, то Цветан Василев е *успял на квадрат*. Поне така изглежда, ако се съди по неговите собствени приказки. В интервю пред германския всекидневник „Ханделсблат“ той заявява: „Чрез конгломерата си реализирам

⁶⁷ Водещи медии са били кредитирани от близки до Цветан Василев фирми: Медиапул, 8.08.2014.

над 10% от българския БВП. В България имам 20 000 служители, индиректно чрез участия в други предприятия над 150 000.”⁶⁸

Десет процента от БВП – това е наистина много. Неговата тежест като олигарх се потвърждава от една *пословична класация* на най-влиятелните люде в България – тази на списание „Форбс България“ за 2013 г. В нея Цветан Василев е *на първо място*, второто е заето от Ахмед Доган, третото, четвъртото и петото място са за триадата на ТИМ, Сергей Станишев е чак след тях, а веднага след него е Делян Пеевски... Иначе казано, класацията на „най-влиятелните българи“ изглежда така:

1. Цветан Василев, Корпоративна търговска банка
2. Ахмед Доган, почетен председател на ДПС
3. Иво Каменов, „Химимпорт“
4. Мартин Митев, „Химимпорт“
5. Тихомир Митев, „Химимпорт“
6. Сергей Станишев, председател на БСП и президент на ПЕС
7. Делян Пеевски, народен представител от ДПС
8. Ивайло Мутафчиев, Първа инвестиционна банка
9. Цеко Минев, Първа инвестиционна банка
10. Валентин Златев, „Лукойл България“

Тази класация е *най-симптоматичният документ* за резултатите от българския преход. Ако трябваше да се направи Топ 10 на българите с *най-висок корупционен потенциал*, вероятно резултатът би бил същият. А ако трябваше да се йерархизират основните фигури в българската олигархия, би се получило нещо подобно.

Разбира се, никой от олигархичното дуо, управлявало България зад гърба на Орешарски, не би се съгласил с подобна гледна точка. Цветан Василев, разбира се, *изобщо не е олигарх* в смисъла, в който това понятие функционира по

⁶⁸ Цитирам по Цветан Василев: „Чрез конгломерата си създавам над 10% от БВП, имам 150 000 служители“. – В: Дневник, 31.01.2014.

нашите географски ширини. В друг смисъл би било възможно. Например в следния:

„Ако под олигарх се разбира някой, който е състоятелен и управлява много бизнеси, ОК, тогава съм олигарх. Но тогава и Бил Гейтс, Уорън Бъфет, Ричард Брансън и Бернар Арно са олигарси. Но ако олигарх е дефинирано като бизнесмен, който *стои с единия крак в правителството* и използва политическите си контакти за бизнеса, тогава със сигурност не съм олигарх.“⁶⁹

Тази любопитна автодефиниция е изречена от Цветан Василев пред австрийския вестник „Дер Щандарт“. Приравняването към Бил Гейтс е пресилено: той съвсем очевидно не е Бил Гейтс. Липсва му новаторският потенциал, куражът, въображението и прочее още качества на създателя на „Епъл“. Но и не е просто един от многото набързо забогатели герои на българския преход – обемът на управляваните от него сектори от българската индустрия е наистина *прекомерно голям* – и неслучайно през 2011 г. бе обявен и за „мистър Икономика“.

По-скоро му приляга другата дефиниция – тази, с която отрича да има нещо общо. Истината е, че неговата стремителна кариера е един от най-убедителните примери за това, *как се прави бизнес на гърба на държавата*. И не само че е „с единия крак в правителството“, но и от няколко години насам е поставил под условие всяко правителство. Реалният бизнес, с който той за десетина години успява да натрупа лично състояние в размер на 600 милиона лева, представлява много по-усъвършенстван и по-перфиден вариант от тези, които бяха използвани по време на голямото банково ограбване през 90-те години. Тук няма точене на кредити, банкови фалити и други подобни простотии. Не – просто неговата банка е *разтворила трезорите си* за авоарите на всяко българско

⁶⁹ Вж. напр. Цветан Василев обвини Росен Плевнелиев, че защитава бизнес интереси: <http://dnes.dir.bg>, 25.03.2013.

правителство – срещу задължението да бъде негов агент в полето на общественото мнение – и да бди над неговия медиен уют.

Сделката е неустоима – най-малкото защото *отказът от нея* означава върху отказалите се да се стоварят всички бесове на разюзданата българска журналистика. Служебният кабинет опита – поради което медиите на Пеевски и досега ядат кокалите на президента Плевнелиев.

За разлика от други герои на прехода Цветан Василев поне видимо *няма опашка за рязане*. И полага усилия да поддържа *благоприличен имидж*. Член е на Международния консултативен съвет на Атлантическия съвет на САЩ, лекторства пред престижни форуми, има цял куп награди за икономика и банкерство, член е на Съвета на настоятелите на УНСС, собственик е на футболния отбор „Ботев – Пловдив“ и прочее. От средата на 2000 г. е председател на Управителния съвет и изпълнителен директор на Корпоративна търговска банка АД, а от 2003 г. е мажоритарен собственик на банката и председател на нейния Надзорен съвет. Освен това е собственик и акционер в още много престижни компании, като в немалко от тях собствеността минава през офшорни фирми.

Преди време медиите обърнаха внимание на физическата му прилика с героя на един нашумял филм – „Борат“⁷⁰. Опасявам се, че приликата не е само физическа, но и *манталитетна*. Не защото на Цветан Василев му липсва лустрото на цивилизованото поведение – липсва му обаче *моралният критерий*, който обичайно се крие зад това лустро. Липсва му усетът за разграничение между добро и зло; за него очевидно нещата се делят на такива, които могат да проработят в негова полза – и такива, които не могат. Моралният усет очевидно принадлежи към вторите.

⁷⁰ Цветан Василев – мултимилionер с пари на държавата. – В: 24 часа, 27.03.2013.

Същото чувство липсва – и то вероятно в още по-голяма степен – и на Делян Пеевски. От изказването му, че е успял човек и че това не е престъпление, е вероятно човек да помисли, че това понятие включва и някакви материални блага и удобства, постигнати от него с усилия и с тежък труд на финансовите полета на родината...

Само че не – няма нищо такова! Ако се вгледаме в неговите имотни декларации, ще стане видно, че достиженията и успехите му имат само духовен характер, а инак е *гол като пушка* депутат, даващ всичко от себе си на ползу роду. Според тези декларации той има два апартамента и къща в Иваняне, 52 756 лева в българска банка и някакъв стар опел, купен за 1000 лева⁷¹. Прилично за българските стандарти, но несъизмеримо примерно с имотите на Цветан Цветанов, за които медиите на Пеевски ни проглушиха ушите, че били *цели шест*. Прилично, само че...

Само че никой не е наясно *къде всъщност живее* Пеевски и каква кола кара. А когато все пак е виждан да се придвижва нанякъде, то това е с нов и модерен джип и подстриктната охрана на сюррия бодигардове – и за никакъв опел не може да става и дума. Според същите имотни декларации той няма и никакво участие във фирми – освен че фигурира в управата на две сдружения – „Съюз на вестникарите и разпространителите на печатни издания“ и „Спортен клуб „Левски“. И толкоз.

Дребната подробност е, че Пеевски *не притежава нищо* точно както и Доган няма нищо общо със сараите, в които живее – и с палатите и хотелите в Дръндар, Девин, Рибарица и къде ли не другаде. Просто същите са вписани *на името на компании*, които чисто формално нямат нищо общо персонално с Доган – и какво от това, че същият примерно ги обитава постоянно или временно.

⁷¹ Вж. напр. Един успял човек на 33. Имотната декларация на Делян Пеевски: <http://offnews.bg/>, 11.10.2013.

Та така е и с Пеевски. Преди време сайтът noresharski.com публикува разследване⁷², от което стана ясно, че Пеевски и майка му притежават *цели сто недвижими имота*, пръснати из цяла България – в това число хотели, многоетажни сгради, къщи в Ковачевица, апартаменти къде ли не в София, офиси, бивши почивни станции, парцели и т.н. Оказа се също така, че самият Пеевски обитава цял етаж от хотел „Берлин“ в Бояна, като хотелът е *специално охраняван*, а заеманият от него етаж – допълнително озеленен, за да се намали видимостта. Тук Пеевски най-често прекарва тежките си работни делници, а иначе отдъхва във Велинград или в Ковачевица, където фамилията притежава Капсъзовите къщи.

Разбира се, нищо от това не се води на негово име, нито пък на името на Ирена Кръстева. Цялата тази собственост, която според разследването би трябвало да струва най-малко 12,5 милиона лева (при най-песимистични оценки), е вписана *на името на свързани с медийната империя компании*, чиято собственост най-често не може да се проследи, тъй като се губи някъде в дебрите на офшорния рай. Според публикациите на noresharski.com: „Имотите са концентрирани основно в две свързани фирми – „Балканска медийна компания“ ООД (собственост на Ирена Кръстева), „Алфа медия груп“ и „Диема холдинг груп“ (и двете собственост на британска компания с краен собственик офшорна фирма на Бахамите).“ И да не помислите, че става дума за някакви съборетини: „Основната част от имотите са в луксозните части на столицата – Център, Докторска градина, Изток и южните квартали – и избрани части на страната, като Стария град на Пловдив, Несебър, Велинград и Ковачевица.“ Е – това вече *наистина се казва уснял човек* – какъв ти Цветан Цветанов, какви пет лева...

Разбира се – и Пеевски, и Ирена Кръстева се опитаха да отрекат фактите, изнесени в това разследване. За зла чест

⁷² Вж. напр. noresharski.com: Пеевски и майка му имат над 100 имота за поне 12,5 млн. лв. – В: Дневник, 3.12.2013.

обаче странните лични успехи на младия Пеевски направиха впечатление и *извън* България – в резултат на което в България пристигна екип на френско-германската телевизия Arte, който се опита да заснеме част от визираните в това разследване имотни придобивки.

За смайване на журналистите обаче техният екип е проверяван и от частна охрана на хотел „Берлин“, и от полицията, а по-късно наетият от тях български оператор бива *заплашван* с искане да изтрие заснетите кадри. От цялата история става ясно, че полицията *директно е информирана* Пеевски, че телевизионен екип заснема негови имоти – а той съответно се е *задействал*, за да предотврати излъчването на заснетия материал⁷³.

В крайна сметка обаче има разлика между робската психика на журналистите от неговите медии и тези от една нормална и свободна страна: заснетият филм бе излъчен под заглавието „България: самотната битка срещу корупцията“ – и в него директно се казва следното: „Стайков (главният редактор на сайта *noresharski.com* – б.м., Е. С.) искаше да ни покаже повече от хотела, но охраната *забрани* да снимаме. Избрахме друг имот на Пеевски, но там полицията *прекъсна* работа ни.“

Странно... Защо ли биха го направили, ако въпросните имоти наистина *нямаха нищо общо* с Пеевски?

Нека сега отново се върнем на основния въпрос, заради който тъй дълго се занимаваме с Делян Пеевски, заемащ седмо място в странната класация, изработена от списание „Форбс – България“ – въпросът „Кой?“. *Кой* в крайна сметка е този Пеевски?

Отговорът е и лесен, и не съвсем. Пеевски е емблематична фигура, която събира във фокуса на своята персонафикация всички черти от *физическия, моралния и духовния облик на българския олигарх* – такъв, какъвто го познаваме

⁷³ Вж. напр. Делян Пеевски опитал да спре разследване за себе си в телевизия Arte: Медиапул, 11.01.2014.

след пропиления четвърт век по мърлявите пътеки на българския преход. И неговата *емблематичност* е ясно видима както за омерзените българи, така и за тези, които имаха щедростта и направиха грешката да ни приемат за свои партньори. Което междувпрочем много ясно личи от мониторинговия доклад на ЕК, в който Пеевски е един от много малкото неназовани пряко, на все пак персонално посочени казуси, предопределящи особената критичност в текста на доклада. Там се казва например следното:

„Един от основните фактори, който влияе върху общественото възприятие на правоохранението и правосъдието, е свързан с назначенията в тях. Тези назначения фокусираха медийното и политическото внимание. Опасенията, че решенията за важни обществени назначения се вземат *по непрозрачен начин и с участието на мощни икономически и политически групировки*, се засилиха през изминалата година по повод назначенията на няколко високопоставени длъжности. Конкретни примери са неуспешните назначения в Конституционния съд и в Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС). И в двата случая кандидатите трябваше в крайна сметка да се оттеглят, но оставиха трайни съмнения относно начина, по който системата работи.“⁷⁴

Казано много благоприятно и засукано, наистина. Съвсем по европейски. Това, което европейците не казват обаче – и което никога няма да признаят публично, защото се срамуват от собствената си *недалновидност*, е печалната истина, до която най-сетне са достигнали: че с идването на правителството на БСП, ДПС и „Атака“ на власт се стигна до ситуация, при която **мафията управлява България**. Остава им да открият още нещо: че мафията не просто тогава идва на власт, тя просто си връща териториите, които за кратко беше загубила след края на мандата на предишната тройна коалиция; и дори нещо повече – че мафията е била

⁷⁴ Вж. напр. България загубила доверието на Брюксел заради Пеевски: Медиапул, 21.01.2014.

на власт *по време на почти целия преход*, тъй като си има стабилно политическо представителство в лицето на една стогодишна партия и нейните многобройни политически клонинги и олигархични чада.

Добре, а как стоят нещата с вътрешния поглед? Не този на обикновения избирател, разбира се – а погледа на тези, дето наистина знаят как изглежда българското задкулисие? Ето ви един такъв – на Татяна Дончева, – съдържащ може би най-вярната и адекватна характеристика на явлението Делян Пеевски – и съответно един от доста точните отговори на въпроса „Кой?“:

„Семейство Станишеви са много близки с Делян Пеевски. Там връзките са много тесни и много финансови. Става въпрос за много пари. Моника Йосифова-Станишева има общ бизнес с Делян Пеевски и това партньорство датира от времето на НДСВ, закрепва при тройната коалиция и процъфтява до днес. Тъкмо тя убеждава тогавашния премиер Станишев да върне на работа Пеевски, който е уволнен като заместник-министър на Емел Етем в Министерството на бедствията и аварийите. Помага ѝ тогавашният съветник на Станишев Росен Карадимов, който си получава тлъста комисиона за това.“⁷⁵

Ето – така работи задкулисието – и така урежда нещата си българската олигархия. Кланово, битово, нагло и бездарно.

Тази бездарност впрочем е и ахилесовата пета на модела „Кой?“. Неговата формула е проста и ясна: създава се управление на *размитата политическа отговорност*, поддържано от коалиция, чиито спойки са единствено материалният интерес и обслужването на *чужди геополитически амбиции* (срещу добро заплащане, разбира се). Това правилство се обгрижва от създадена специално за целта медийна империя, която същевременно служи като бухалка за разправа с политическите противници и недоволните от

⁷⁵ Вж. напр. Дончева: „Сергей и Моника са много близки с Пеевски, става дума за много пари“: <http://bgnews.me>, 19.06.2014.

режима. Тази медийна империя пък се поддържа от банка, чийто просперитет е *осигурен от държавата* чрез закрепостяване на държавните пари в нейните трезори – и чрез бонуси при търгове, обществени поръчки и приватизационни сделки за свързаните с нея фирми. За сигурността на цялата тази конструкция бди *мрежа от наемници*, стратегически разположени в прокуратурата, съдебната власт, следствието и тайните служби.

Проблемът е, че това е *силно йерархизирана структура*, на чийто връх обаче не може да има само една фигура. Необходимо са поне двама: този, който осигурява парите (Цветан Василев), и този, който се грижи за политическия мениджмънт на целия грабеж (Делян Пеевски). Очевидната им безнаказаност ги *опиянява* – а това опиянение няма как да не породи и съперничество помежду им. Нека си припомним – според Цветан Василев Пеевски бил започнал да се мисли като „властелин на България“, а според Пеевски пък банкерът бил искал да стане министър-председател. (Каква ирония само – тъкмо такива щения от страна на Станишев развалиха калимерата между БСП и ДПС⁷⁶!)

Докато има перспективи в съгласуваното ограбване на България, тези непомерни амбиции се държат под контрол. Но когато рухне някой от големите проекти, на които се крепят олигархичните структури, тогава съгласието изчезва и почва ритането по кокалчетата. Точно това се случва с двамата олигарси, когато пропада проектът „Южен поток“. Проблемът е, че техните конструкции сами по себе си изискват огромни средства, за да бъдат поддържани. И когато перспективата за такива средства внезапно изчезне, те виждат своя шанс за оцеляване по един начин – като бастишат своя партньор. Точно при такива обстоятелства –

⁷⁶ Добре известно е, че след тежкото си поражение на изборите за европарламент Станишев е предложил на ДПС правителството на Орешарски да подаде оставка и да бъде формиран нов коалиционен кабинет – начело със самия него.

форсирана и от разпада на своето политическо лице – се разпада и коалицията КТБ, управлявала България от май 2013 до септември 2014 г.

Разпада се по балкански – с взаимни псувни и удари под кръста. От юни 2014 г. насам сюрреалистичната битка между двамата разигравачи модела „Кой?“ е в разгара си. След като развалиха договорките помежду си и в резултат катурнаха етно-национал-социалистическото си правителство, Делян Пеевски и Цветан Василев го подкараха съвсем по тертипа на мафията. Намазани с мас и разсъблечени до кръста, двамата разиграваха *публичен пехливанлък* напред мегдана на държавата.

Много неща са странни в тази битка на задкулиските титани на наглостта. Най-странна обаче е ролята на прокуратурата: от верен пазител на общите им интереси тя се превърна в *бухалка* – в ръцете на Пеевски *срещу* Цветан Василев.

Последният бе публично набеден, че е „поръчал“ успелия мъжага на Христова възраст. Показно и с участието на двадесет (20!) прокурори и следователи, както и на солиден брой барети, преровиха офисите на Цветан Василев и разпитаха цяла дузина негови служители⁷⁷. Арестуваха трима евентуални убийци, които съдят пусна без мярка за неотклонение – тъй като липсвали *каквито и да било доказателства* за тяхната съпричастност към провидяното от прокурорите престъпление. Обвинителите се канеха да обжалват, но в крайна сметка се отказаха – с което потвърдиха съмненията на един от адвокатите, че обвинението е съшито с бели конци – и че става дума за *политическа поръчка*.

Този провал обаче не накара прокуратурата да миряса. Вместо това тя повдигна нови обвинения – този път *срещу*

⁷⁷ Като трябва да отбележа, че цялата тази суматоха според прокуратурата е предизвикана от сигнала на една неправителствена организация – „Протестна мрежа“, – като на това отгоре в този сигнал има много повече данни за Делян Пеевски, отколкото за Цветан Василев.

подуправителя на БНБ и ръководител на банковия надзор Цветан Гунев – за престъпления по служба. Той, видите ли, не бил санкционирал източването на Корпоративна търговска банка чрез раздаването на съмнителни кредити в особено голям размер. Новината изпълзя *анонимно* – и едва след това бе потвърдена и от БНБ, и от прокуратурата. След това се появи нова екзотична версия – за това, как ден преди банката да затвори врати, били изтеглени *206 милиона кеш*, с които Цветан Василев изчезнал яко дим. След това стана ясно, че нищо подобно няма – и че тези 206 милиона, ако изобщо ги е имало, са чезнели в течение на години.

И прочее, и тъй нататък. Във всеки случай прокуратурата направи достатъчно, за да *наплаши* вложителите в КТБ – като предизвиканата паника се реализира в *масово теглене на депозити* – в размер на около милиард – в рамките само на няколко дни.

Няма банка, която би оцеляла при подобни условия, колкото и стабилна да е. Въпреки увъртанията и въпреки обясненията на директорите на КТБ, че всичко в банката е ОК, пред нейните офиси се извиха *дълги опашки от уплашени вложители*⁷⁸, дошли да изтеглят своите влогове. И макар да е ясно, че става дума за разчистване на сметки, все пак е добре да си спомним *как започна банковата катастрофа* от 1996 г.⁷⁹ – за да разберем, че подобни акции биха могли да имат ефекта на доминото – и да предизвикат не само фалита на Цветан Василев, но и фалита на държавата. Слава Богу, размина ни се. Засага.

⁷⁸ От изявленията на Цветан Василев става ясно, че част от тези вложители са били служители на „Булгартабак“, заставени да се наредят на опашка пред сградата и да изтеглят минимални суми от своите влогове.

⁷⁹ Започна със сведения за ликвидната недостатъчност на Първа частна банка – изпълзяло незнаяно как в публичното пространство от доклада на тогавашния шеф на БНБ.

6. Как беше убита КТБ – хроника на една банкова ликвидация

Не е много ясно кога бива разтурена коалицията КТБ, благодарение на която се реализира олигархичният модел „Кой?“ в страната ни. Видимият връх на айсберга в случая е *крепката финансова дружба* между Цветан Василев и Делян Пеевски, която съвсем очевидно е достатъчно ефективна някъде до април-май 2014 г.: във всеки случай някои от ефективните сделки на „Табак маркет“, дъщерна на „Булгартабак“, датират от тогава.

Малко по-рано, през март 2014 г., се състои и сделката, при която „ВТБ Капитал“ излиза от „Булгартабак“, а тютюневият холдинг става (през верига от няколко офшорки) собствено на *мистериозно физическо лице*, оставащо неназовано официално и до днес – въпреки че отдавна се знае, че „лицето“ всъщност е Делян Пеевски. Според повечето източници, разглеждащи тази сделка, плащанията в размер на 130 млн. евро са извършени от КТБ, като по-късно Пеевски е *отказал да ги върне* – и от спора за тези пари се е развихрила титаничната битка между двамата.

Подобна хипотеза звучи реалистично, като се има предвид, че първите съдебни дела между двамата са свързани именно с „Булгартабак“. Но ако приемем, че това е поводът, то *не това е причината*. Олигархичните сводове на модела „Кой?“ започват да се пропукват в края на май 2014 г., когато резултатите от евроизборите показват, че ГЕРБ е безспорен победител, а разликата между БСП и ДПС е стопена. Вече е ясно, че при това положение *няма как да бъде удържано правителството на Орешарски*; същевременно Лютви Местан недвусмислено намеква, че съотношението на властовите ресурси на БСП и ДПС трябва да е в съответ-

ствие с изборните резултати. В трескавото търсене на изход от положението Станишев предлага радикален и рисков вариант: кабинетът на Орешарски да подаде оставка – и да бъде формирано ново правителство *с ясен политически мандат* и начело със самия него. ДПС отказва – очевидно Движението е доловило, че шансовете за управление в рамките на този парламент са изчерпани – и *бърза да се пренастрои*, за да попадне в рамките и на следващия мандат сред тези, които раздават порцията. За БСП такива шансове няма, червената партия се устремява към дъното, където най-вероятно ѝ предстои дълъг престой.

Този разпад обаче е също вторичен. Първопричините за разпада на „Кой?“ са *геополитически* – и са свързани със събитията на Майдана в Киев, с руската агресия в Крим и с провала на „Южен поток“. Всъщност именно този проект предопределя геостратегическата тежест на абсурдната коалиция, в която съжителстват БСП, ДПС и „Атака“. Те са важни за Кремъл, доколкото са *инструмент за прокаране на новите тръби на „Газпром“ на територията на ЕС*, с помощта на които да бъде удушена Украйна и да бъде гарантирано руското влияние на Балканите. След като става видно, че в битката за него етно-национал-социалистическата коалиция ще се окаже бита карта – и че нито ДПС ще жертва грижливо изграждания мит на партия с евроатлантическа ориентация, нито пък Сергей Станишев като лидер на ПЕС е готов да бламира демонстративно законодателството на ЕС, Русия просто се преориентира към резервен геополитически сценарий, при който Турция е скритият в ръкава коз.

На 8 юни 2014 г., след дълго продължила секретна среща с трима американски сенатори, премиерът Орешарски публично обявява замразяването на „Южен поток“. Това е не само тежък удар за *българската пета колона*, тъй като попарва надеждите за изтегляне на България от НАТО и ЕС – това е тежък удар *и за олигарсите*, които теглят конците на кабинета Орешарски – тъй като именно строежът на

„Южен поток“ е техният шанс за мащабно финансиране, от което те отчаяно се нуждаят.

В случая обаче множественото число е леко съмнително. Компаниите, които щяха да бъдат подизпълнители при строежа на „Южен поток“ (и които щяха да си разпределят 1,5 милиарда евро по проекта), при своеобразния развод между двамата се оказаха изцяло в сферата на влияние на Пеевски. Една от най-сериозните хипотези за разрива между двамата е свързана с това, че Пеевски е поискал КТБ да издаде *банкови гаранции* за неговите фирми, за да могат те да участват в старта на „Южен поток“ – и да усвоят съответната част от аванса в размер на 150 млн. евро⁸⁰. Василев обаче е настоял за *допълнителни обезпечения*, а след като не е получил такива, е отказал да отпусне гаранциите – след което е стартирала атаката срещу банката. В някакъв смисъл тази версия се потвърждава от полк. Николай Марков⁸¹, според когото: „Конфликтът между Пеевски и Цветан Василев стана заради „Южен поток“.“ Пак според него като *обслужваща банка* по този проект е била мислена КТБ. Някои подробности по случая: „ЕС реагира заради договорите за „Южен поток“, които бяха подписани с фирми, приближени на Пеевски. В България се готвеше национална катастрофа. Ако руската ВТБ беше придобила с елементарни средства собствеността на КТБ, реално руска банка става собственик на националния капитал на България. Това щеше да е катастрофа за нас. Тогава самият Цветан Василев каза, че не е готов да изнесе това, което се подготвя.“⁸²

Според самия Цветан Василев обаче още много по-рано – през зимата на 2013 г. – между двамата са прехвърчали искри. Като основни аргументи за разрива помежду им той посочва, че не бил съгласен с *източването* на „Булгарта-

⁸⁰ Вж. КТБ, „Южен поток“, Пеевски и други катастрофи: Медиапул, 25.07.2014.

⁸¹ Офицер от НСО, отстранен след скандал от президента Първанов.

⁸² Пред TV7 на 24.10.2014 г.

бак“, както и със злоупотребата с името му от страна на Пеевски „за лоши практики като искане на подкупи при участие в търгове, различни назначения и др.“. По отношение на „Южен поток“ в интервю пред bTV на 19 юни 2014 г. пък заявява следното: „Аз лично считам, че това е полезен проект за България и Европа, но в основната си част търгът трябва да бъде повторен. По начина, по който беше организирана конструкцията на „Южен поток“ в България, аз *никога не бих искал* банката да има нещо общо с този проект.“⁸³ Ако тази позиция е автентична, то от това следва, че реално още преди да бъде снет от дневен ред проектът „Южен поток“, между двамата са прелитали искри.

Тъй или иначе, скарването помежду им придобива публичност в началото на юни 2014 г. Начинът, по който е озвучен този конфликт обаче, както и неговите последствия, са уникални в историята на прехода: огромният публичен скандал предизвиква фалита на КТБ, като на практика българските институции – БНБ, прокуратурата, МВР, тайните служби и националните медии – *вземат страна в този конфликт* и де факто обслужват интересите само на единия от скараните олигарси – тези на Делян Пеевски. В резултат банката е *изкуствено фалирана*, а равностметката от това се измерва с минус 4,2 милиарда лева, които ще бъдат изплатени от българските данъкоплатци (и това е само началото на плащането на сметката – кумулативният ефект вероятно ще надхвърли 6 – 7 милиарда лева).

Целият този скандал няма рационално обяснение. Ситуацията в КТБ е достатъчно видима от години, за да могат държавните регулатори (БНБ, но също и КФН) да си дадат сметка за практиките на тази банка и за евентуалните техни последствия. Още от 2010 г. се знае, че нейните трезори съхраняват голяма част от авоарите на държавните предприятия; раздаването на кредити на свързани фирми е подробно описано в редица разследвания, най-сериоз-

⁸³ Цветан Василев пред bTV, 19.06.2014.

ните и обоснованите от които са тези във в. „Капитал“. Схемата на модела, при който властта си откупува спокойствие и медиен комфорт срещу политическа подкрепа за финансиращата определени медии банка, е видна и обговорена още от времената на първата тройна коалиция. Кристално ясно е, че темповете на банковата експанзия на КТБ надвишават в пъти нормалните за България темпове – и че те просто няма как да бъдат продукт на нормални и почтени банкерски практики. Не е ясно само едно: защо при това положение никой не е реагирал примерно през 2010, 2011, 2012, 2013 година, а цялата тази катастрофична институционална реакция се случва през юни 2014 г. – и то дотолкова съгласувано, че успява за броени месеци да стопи близо седем милиарда банкови активи – и да вкара КТБ във фалит.

Големият въпрос е: *случайно ли се случва всичко това?* Или става дума за разчистване на сметки между двама олигарси, де факто довчера управлявали България, при което българските институции помагат на единия да унищожи другия и да изкупи на безценица натрупаните *заедно* активи?

Подобна хипотеза звучи страшно сама по себе си, но фактите са твърде красноречиви. Хрониката на събитията и техните акценти, например прокурорските разследвания за поръчителство на убийство на Пеевски от страна на Цветан Василев и това за 206 милиона евро, откънати за един ден в чували; показните акции с цяла армия прокурори и специални части, на чийто *медиен шум* не би издържала никоя банка; налудната теза, че са изчезнали досиетата за 3,5 милиарда лева раздадени кредити; устремното помпание на паниката сред вложителите от медиите на Пеевски, но и от държавните медии; странните публични коментари от страна на разследващи прокурори и следователи; отказът на БНБ да направи каквото и да е за стабилизирането на банката; вменяването на нова, неизпробвана в България методика на чуждите компании, които консултират одита –

благодарение на което активите на банката са обезценени с цели 4,2 милиарда – всичко това повече от ясно доказва очевадния, но внимателно заобикалян факт: **това не е естествен фалит, предизвикан от ликвидна недостатъчност – КТБ е изкуствено фалирана.**

Атаката срещу КТБ е стартирана от българската прокуратура. Хронологията на нейните действия в дните преди банката да бъде поставена под особен надзор, и в месеците след това, е достатъчно показателна.

На 25 февруари „Протестна мрежа“¹ изпраща до прокуратурата сигнал срещу Пеевски, Цветан Василев и Бареков, в който ги третира като „организирана престъпна група“. Сигналът съдържа твърдения за извършени *данъчни престъпления и други закононарушения* от лицата Делян Пеевски, Цветан Василев и Николай Бареков, както и за нарушения на данъчните закони и неясно финансиране от страна на търговски дружества. Според Николай Стайков, който е един от вносителите: „Данните са взети от медийни публикации и ние – граждани и журналисти, очаквахме, че прокуратурата ще се самосезира и ще ги провери. Това не се случи. Внасянето на този сигнал е следващата крачка.“

Защо прокуратурата не се е самосезирала от наистина изобилстващите публикации, които са в основата на сигнала, не е ясно. Както впрочем не е ясно и защо не е реагирала на други сигнали, свързани с дейността на КТБ, някои от които (например този на Денис Ершов за овладяването на „Петрол“), е изпратен лично до главния прокурор – и в него се съдържат данни за мащабни престъпления. За сметка на това сигналът на „Протестна мрежа“ предизвиква доста пъргава реакция от страна на тази традиционно мудна институция. Само ден по-късно, на 26 февруари 2014 г., прокуратурата публикува съобщение, според което по сигнала на „Протестна мрежа“ е започнала проверка. Обявява се, че в хода ѝ ще бъдат изискани данни от Сметната палата, Националната агенция за приходите, Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална си-

гурност“, Държавната комисия по сигурността на информацията, Агенцията по вписванията, Българската народна банка и други органи. Става ясно и че с постановления на прокуратурата на Националната агенция за приходите е възложено извършването на пълни данъчни ревизии на Делян Пеевски, Цветан Василев и Николай Бареков.

На 11 март Цветан Василев внася контрасигнал за набежаване срещу „Протестна мрежа“, но прокуратурата го оставя без последствие⁸⁴. На 12 март Антоанета Цонева обявява пред bTV, че гражданската организация ще допълни внесения в прокуратурата сигнал. Какво прави тази институция през следващите два месеца, не е ясно, но през юни нейните действия се стоварват върху главата *само на единия от визираните* в сигнала. Въпреки многобройните уверения, че и по другите два казуса се работи и проверките по тях са „пред приключване“, в крайна сметка едва през януари 2015 г., десет месеца след изпращането на сигнала, прокурор Боряна Бецова прекратява проверката срещу Делян Пеевски с отказ да бъде започнато досъдебно производство срещу него. Тази реакция стана причина френският посланик в София Ксавие дьо Кабан да зададе ироничния въпрос „Боряна Бецова каква ябълка е?“ – който в случая кореспондира с едно друго негово изявление по адрес на съдия Румяна Ченалова – за това, че „има гнили ябълки в българската правосъдна система“.

Изборът на прокурорската атака само срещу един от посочените в сигнала и пълното пренебрегване на останалите сериозно компрометира добрите намерения на прокуратурата – още повече че всъщност данните за евентуални престъпни деяния от лицето Делян Пеевски

⁸⁴ За сметка на това през февруари 2014 г. взема под внимание сигнала, изпратен от собственика на агенция „Пик“ Недялко Недялков и започва проверка срещу четирима подписани от „Протестна мрежа“.

са *най-широко разгърнатите* в текста на „Протестна мрежа“. Поведението на Софийската градска прокуратура всъщност не е неочаквано, като се има предвид, че тя се ръководи от свързания с ДПС прокурор Христо Динев (неговата съпруга е бивш съветник на депутатата от партията Четин Казак). След назначаването на Динев на този пост в началото на 2014 г. СГП *откровено започна да обслужва* интересите на Делян Пеевски – особено по отношение на процеса за ликвидиране на КТБ. Най-яркият пример за това е и образуването там досъдебно производство за „убийството“ на Пеевски, по което прокуратурата задържа и обвини незаконно трима човека – като Цветан Василев беше посочен нееднократно като поръчител на убийството – и този скандал доведе до ескалиране на паниката сред вложителите в банката.

В крайна сметка прокуратурата започна проверка, но срещу самите активисти на „Протестна мрежа“ Асен Геннов, Константин Павлов, Николай Стайков и Антоанета Цонева – по сигнал на Недялко Недялков, пионер на жълтите вестници в България и собственик на агенция „Пик“, функционираща открай време като „гласът на Пеевски“. В този донос (съжелявам – но това е точната дума) няма нито един факт, който може да се тълкува като свързан с незаконни действия, но има ясно заявена поръчка към прокуратурата – от типа на: „В този смисъл при изследване на въпроса за получените от гореизброените лица доходи следва да се установи имали ли са тези лица взаимоотношения с представляваните от тях организации и получавали ли са средства, придобити от чуждестранни и/или български фондации, както и чрез получени финансираня по участия в обществени поръчки.“ Прокуратурата, която е отхвърлила аналогичния сигнал на Цветан Василев, този път приема поръчката и назначава проверка на доходите на четиримата от пет години насам – с постановление на прокурор Боряна Бецова. За евентуалната проверка на Николай Баревков към

този момент, изглежда, всички са забравили – предвид неговото изпадане от политическата сцена.

В контекста на последвалите събития спокойно бихме могли да направим заключението, че сигналът на „Протестна мрежа“ е *употребен* – за да послужи като легитимен повод за действията на прокуратурата срещу КТБ. Към това заключение се налага да добавя, че не ми е известно до този момент българската прокуратура да е предприемала реални мерки срещу когото и да било по сигнал, изпратен от граждански организации.

Междувременно се появява и *първият публичен знак* за разпада на олигархичния модел „Кой?“ и скъсването на отношенията между Цветан Василев и Делян Пеевски: близкото до Пеевски „Промислено строителство холдинг“ ЕАД завежда иск срещу „Корект Фарм“ ЕООД, чрез която Василев участва в „Петрол“. Делото „случайно“ попада при съдия Румяна Ченалова. Там ще попадат в бъдеще повечето дела, свързани с КТБ – което вероятно говори за ефективността на системата за случайно разпределение на делата в Софийския градски съд.

На 9 юни следствието призовава четиримата изпълнителни директори на КТБ на разпит. Датата и часът за явяването им съвпадат с датата и часа на предварително обявеното общо събрание на 11 юни. Случайност, разбира се. Само дето на тези процесуално-следствени дейности е дадена максимално възможната публичност, чиято функция е да *изплаши вложителите* и те да започнат да теглят парите си. bTV съобщава, че по информация от прокуратурата членове на Управителният съвет на Корпоративна търговска банка (КТБ) са дали показания в полицията – и разпитите са били във връзка със сигнала на „Протестна мрежа“.

И пак тогава – на 11 юни – са задържани Георги Христов, Венцислав Върбанов и Красимир Методиев, обвинени в подготовка за убийство на Делян Пеевски, поръчано от Цветан Василев. Показателно е, че реалният из-

точник на сигнала за това мнимо престъпление е *самият Пеевски*⁸⁵ – с версията, че споменатите лица се опитвали да подкупят негови бодигардове, за да научат маршрутите, по които ще се придвижва. По-късно версията се разклонява, на един етап вече се говори за поставяне на взривно устройство, след това за предизвикване на ПТП, появяват се анонимни свидетели от кошаревски тип, става ясно, че в условията на неотложност по отношение на евентуалните убийци на Пеевски са прилагат СРС-та, които съдът одобрява пост фактум. В крайна сметка арестуваните трима „убийци“ са освободени без всякаква мярка за неотклонение – като в решението на съда се подчертава, че *няма абсолютно никакви доказателства*, че тримата реално са замисляли престъплението, за което са обвинени. Решението за промяна на мярката за неотклонение се води в интензивното отделение на болницата на МВР, тъй като един от „обвиняемите“ е в *прединфарктно състояние*.

В крайна сметка това обвинение пропада в съда и на първа, и на втора инстанция. В постановлението на първа инстанция съдия Мариета Райкова приема, че „наблюдаващият прокурор е допуснал нарушения при формиране на своето вътрешно убеждение, като не го е обосновал на обективно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото, не е съобразил законовите изисквания за оценка на доказателствения материал, както и е застъпил противоречиви изводи“. Апелативният съд се солидаризира с тези изводи – а главният прокурор Сотир Цацаров приключва случая със следните думи: „За да има убийци, трябва да има убити. Слава Богу, няма убити. По делото няма никакви доказателства и е *по-добре да си признаем грешката*.“

⁸⁵ Формално сигналът е подаден от шефа на неговата охрана, според чиито показания „убийците“ са му предлагали подкуп, за да разкрие маршрута на охранявания депутат. Днес същият този бодигард е съветник на Пеевски в Народното събрание.

Дребната подробност в случая е, че „грешката“ е много важна част от *стратегията за изкуствения фалит на КТБ*, струващ милиарди на българските данъкоплатци.

Нека обаче се върнем към хронологията на събитията. На 12 юни в специално изявление пред медиите главният прокурор Сотир Цацаров обявява, че 12 служители на Корпоративна търговска банка, сред които цялото ръководство и някои от охранителите, са били разпитани в Столичното следствие по повод сигнала на „Протестна мрежа“ срещу банкера Цветан Василев, депутатът Делян Пеевски и евродепутатът Николай Барекков. Истината е, че са разпитвани само шест души. Банката разпространява официално две свои съобщения, едното от които е официално изявление вследствие на тиражирането на невярната информация от главния прокурор. В него се посочва и следното: „Ръководството на КТБ АД не намира за нормално и обществено отговорно органите на досъдебното производство в лицето на Прокуратурата и Следствения отдел на Софийска градска прокуратура да отчитат ежечасно, публично и в детайли рутинната си работа си по една обичайна предварителна проверка.“

Иначе казано, bankerите не смятат, че покрай недоказани обвинения срещу една банка е редно да се вдига толкова шум. И са прави – тъй като този шум ескалира в теглене на депозити от банката. Още повече че моментът е деликатен – на същия този 11 юни 2014 г. е финализирана сделката за закупуване на банка „Креди Агрикол България“ от КТБ. По повод на този акт трябва да подчертая, че по закон разрешение за подобно придобиване на една банка от друга е възможно *само след много обстоен одит* на закупуващата финансова институция. Как е извършен този одит и защо при него не са установени порочните банкови практики, установени само броени дни по-късно – това е въпрос с повишена трудност, на който отговор дължи БНБ.

Паралелно с налудната версия на прокуратурата за убийството на Пеевски продължават атаките и по съдебна

линия. Внесена е жалба от страна на „Булгартабак“, в която се изисква съдът да постанови, „Е. Миролио финанс“ СА не е акционер в холдинга. И отново *по случайност* делото е разпределено при съдия Ченалова. Искането е изцяло неоснователно: всъщност компанията на крупния италиански бизнесмен е вторият по големина акционер в тютюневия холдинг. Месец по-рано, на 7 май 2014 г., КТБ е закупила 3,22% от акциите му в „Булгартабак“ за 21,3 млн. лева, като трансакцията е отразена в бюлетина на Централния депозитар. Въпреки това съдия Ченалова уважава искането на „Булгартабак“ и спира заявлението на „Е. Миролио финанс“ СА, с което се изисква вписване в Търговския регистър на искане за допълнителни точки в дневния ред на предстоящото общо събрание на „Булгартабак“ на 30 юни 2014 г. Сред исканията фигурират смяна на съвета на директорите, изплащане на дивиденди и назначаване на контролър. Естествено, Делян Пеевски няма интерес от вписване на такива точки – и жалбата на „Булгартабак“ е *процедурна хватка* за тяхното осуетяване.

На 13 юни атаката срещу КТБ влиза в своята решителна фаза. В нея се включват и националните медии: Българското национално радио съобщава, че *Цветан Василев се разследва за поръчителство на убийство на Пеевски* – и че се провеждат обиски в офиси на КТБ. Същото е потвърдено и от БТА: „Екипи на полицията и прокуратурата проверяват офиси на Корпоративна търговска банка, съобщиха за БТА полицейски източници.“ Медиите светкавично разпространяват скандалните новини, че Цветан Василев е поръчал убийството на Делян Пеевски и че прокуратурата обисква банката му. Тиражира се информацията, че агенти на ДАНС и полицаи обискират под надзора на прокуратурата офисите на Василев в сградата на КТБ на бул. „Цар Борис III“. Твърденията за обиск и изземване на документи в централата на КТБ са по неофициална информация от полицията и следствието, или пък се цитира информацията от БТА. Правят се и репортажи от мястото на събитието – според

БГНЕС в сградата има над 50 прокурори, следователи и полицаи, които участват в обиските. Телевизиите излъчват подробни репортажи, в които се виждат баретите и техните коли пред споменатата сграда⁸⁶ на бул. „Цар Борис III“ № 159, където е „Финансов център Юг“ на банката, но и където са много от офисите на фирмите, контролирани от Цветан Василев, както и централният офис на TV7.

Късно следобед същия ден СГП излиза с официално съобщение, което гласи: „По повод множество запитвания от представители на средствата за масова информация пресцентърът на Софийска градска прокуратура съобщава следното: На 13.06.2014 г., в рамките на образувано досъдебно производство, са извършени множество действия по разследването, включително претърсване и изземване на документи в офиси на търговски дружества. Претърсванията са извършени в сградите и помещенията по официалните адреси на регистрацията на тези дружества, след издадени предварително 19 разрешения от Софийски градски съд. До момента не са извършвани такива действия в сгради на банкови институции и офиси на медии.“ В информацията на прокуратурата се потвърждава разпространената вече новина, че са задържани и са повдигнати обвинения към трима души за подготвяно убийство на Делян Пеевски. Още на другия ден съдът освобождава и тримата, без да им налага никаква мярка за неотклонение.

Паралелно с акцията на прокуратурата е стартирала и мощна медийна атака от вестниците на Пеевски. На 14 юни „Монитор“ и „Телеграф“ разгръщат темата за мнимото поръчителство за убийство на Пеевски, като се позовават на

⁸⁶ По закон извеждането на баретите в акция става с подписа на вътрешния министър и е допустимо само при много тежки престъпления. Безкрайно интересно е как и с какво Цветлин Йовчев би могъл да аргументира участието на баретите при обиск на някакви компании по сигнал на неправителствена организация.

любимата му агенция „Пик“. След като на 15 юни съдът пуска заподозрените, тяхната реакция се изразява със заглавия като „Срам за Темида!“ и „Позор за Темида!“. На 17 юни в редакционен материал на „Телеграф“ можем да прочетем, че: „Над един милиард отишъл в обкръжението на банкера, Цветан Василев *точи* КТБ чрез свързани дружества“, и прочее подобни бисери. Вложителите в банката са предупредени съвсем недвусмислено: „Резултатът от цялата тази схема е, че е поставена под риск сигурността на парите, вложени в банката, в това число и от обикновените граждани на държавата.“⁸⁷

Медийната атака не се изчерпва само с „Телеграф“ и „Монитор“. В други медии се разпространява и информация, че Цветан Василев е източил банката и тя не може да се разплати със своите вложители, както и че се крие в чужбина. Медиите допълват своите апокалиптични пророчества и с това, че от обвинението неофициално са обявили, че предстои разпит и на собственика на Корпоративна търговска банка Цветан Василев.

Подобни предупреждения не могат да бъдат разчетени по друг начин освен като: *тичайте в банката, изтеглете си парите*. Трябва да имаме предвид, че към този момент КТБ изобщо не е идентифицирана като кризисна банка от финансовите регулатори; напротив – това става буквално три дни след като е финализирана покупката на друга банка – „Креди Агрикол България“ – със съответната благословия от страна на БНБ. И наистина е много странно как тези толкова провокативни и опасни за здравето на банковата система публикации *не са успели да привлекат* вниманието на КФН и нейния ръководител Стоян Мавродиев, който със задна дата се оказва толкова чувствителен към други едни публикации в „Капитал“ и врачанския електронен вестник „Борба“.

⁸⁷ По-подробно по този въпрос вж. Какво Стоян Мавродиев не прочете в някои вестници. – В: Капитал, 21.01.2015.

Естествено, в резултат на добре координираната атака започва масово теглене на пари от КТБ. Банката изпраща писма до президента, председателя на НС, премиера, председателите на Асоциацията на банките в България и Комисията за финансов надзор. Отделно писмо е изпратено и до управителя на БНБ Иван Искров, в което се сигнализира за *нарушаване на Закона за кредитните институции* и се отправя искане да бъдат наложени санкции, които са в правомощията на БНБ. Конкретно е поискано от БНБ да се намеси и да предприеме мерки за осигуряване на стабилността на банковата система. Отправено е и искане за предотвратяване на продължаващото разпространение на невярна информация и обстоятелства за КТБ АД, с което се уронват доброто име на банката и доверието в нея. В противоречие с функциите, които законът ѝ предоставя, БНБ *не взема отношение* по сигнала, което е пряко неизпълнение на задълженията ѝ по ЗКИ и Закона за БНБ. Това поведение на БНБ на практика е абдикиране от законовите ѝ задължения, което е в полза единствено на силите, които ерозират доверието в КТБ и имат интерес банката да бъде фалирана.

В същото време в банката влизат три екипа следователи и започват да копират и да *вземат* кредитни досиета. Покъсно ще се появи един от първите големи митове, лансирани от БНБ – че кредитни досиета за 3,5 милиарда лева са изчезнали. Това, разбира се, е невъзможно – тъй като данните от тях фигурират и в други регистри, включително в тези на БНБ; не е изключено обаче някои от кредитните досиета да са *манипулирани* именно в хода на техния прочит и изземване от следователите. (Все пак става дума за интегреси на колега – на *следователя* Делян Пеевски.)

В целия този привидно хаотичен, но всъщност добре координиран процес на унищожаване на най-ценния капитал на една банка – *доверието* на нейните вложители, – има някои моменти, които наистина будят недоумение. Например на 17, 18 и 19 юни 2014 г. в централното управление на

КТБ се намира представител на Управление „Банков надзор“ на БНБ, от който централната банка има възможност да получава информация за състоянието на КТБ, работеща при максимално интензивен клиентски наплив, за причините, предизвикали затруднения в работата на банката, както и за *нивото на нейната ликвидност*. За него поне би трябвало да е съвсем очевидно, че тегленето на суми от вложителите не може да има други последици освен влошаване на ликвидността на кредитната институция, което не е резултат от финансовото състояние на банката, а е предизвикано от външни фактори и стратегически прицелени атаки.

Въпреки че е имала пряк достъп до информация относно случващото се в КТБ, при явните белези за настъпваща ликвидна криза националната банка *не предприема никакви действия*. Така започналото в резултат от действията на прокуратурата теглене на финансови средства от КТБ на практика се подпомага от БНБ, която нито оказва ликвидна подкрепа на КТБ АД, нито служебно я поставя под специален надзор при облекчен режим, съответстващ на нейното положение – каквото право БНБ има по чл. 115 от ЗКИ.

Реакциите в тази *определено ненормална ситуация*, при която една банка е целенасочено тласкана към ликвидна криза, се изчерпват фактически с две декларации. Първата е на Асоциацията на банките в България, която изпраща официално изявление до медиите, че са налице публични опити за необосновано замесване на банкови институции в ситуации, несвързани с тяхната дейност и продиктувани от политически и икономически интереси – и това е опасно не само за банките, но и за цялата банкова система.

Заплахата за цялата банкова система е съвсем реален факт (едва ли толкова бързо е забравено, че банковата катастрофа от 1996 г. тръгна от кризата в една-единствена банка – ПЧБ, като и тогава БНБ беше сред факторите, които предизвикаха паника сред вложителите). От тази гледна точка реакцията на финансовите регулатори е *учудващо*

нехайна. КФН се държи, сякаш *никакъв проблем не съществува*, а БНБ не предприема никакви реални мерки пред очевидно задаващата се ликвидна криза в КТБ – и реагира на започналата паника с една повече от странна декларация, в която можем да прочетем следното: „По повод на публикации и предположения в медиите относно КТБ, БНБ заявява, че внимателно и отблизо следи развитието на целия банков сектор, включително и на споменатата банка. БНБ разполага с подробни актуални данни за цялата банкова система. На базата на тази информация БНБ категорично потвърждава, че банковата система, *включително и КТБ*, е с висока ликвидност и капиталова адекватност и функционира нормално.“

Забележете дадените от националната банка гаранции, че КТБ **„е с висока ликвидност и капиталова адекватност и функционира нормално“**. Казаното тук противоречи толкова рязко на по-сетнешни изявления на институцията и персонално на Иван Искров, че няма как да не си зададем въпроса, кога всъщност *лъже* националната ни банка: на 17 юни или в десетките изявления след тази дата? И допустимо ли е изобщо една институция от подобен ранг да си служи с *неистини* – все едно какви цели преследва с тях?

Но във връзка с това прессъобщение не можем да отменим и друго едно обстоятелство, което поставя под въпрос състоятелността на основната финансова институция в страната – а именно: защо БНБ ограничава своите реакции *единствено* до едно формално съобщение за пресата? Въпреки огромния натиск върху кредитната институция и въпреки опитите да се криминализира дейността на банката и на мажоритарния ѝ собственик, на 17.06.2014 г. БНБ остава във функциите си на *свидетел* на безпрецедентните атаки срещу КТБ, подсилени чрез манипулативното им медийно отразяване. В качеството си на държавна институция, която е задължена съгласно Закона за БНБ да гарантира стабилността на кредитната институция, тя би трябвало да

я защити от шумните акции на прокуратурата, както и да образува производства за административно наказание срещу всеки, уронващ доверието в банката. Вместо това БНБ предприема поведение на неутралитет и реагира формално на опита за криминализиране на КТБ АД и собственика ѝ – чиято вина към този момент е *чисто хипотетична*. Прессъобщението от 17.06.2014 г. е имитация на дейност, тъй като не са предприети никакви реални действия, които са задължение на БНБ съгласно Закона за кредитните институции (по който тя е длъжна да налага наказания и да съдейства за преодоляване на рисковете) и Закона за БНБ (по който е длъжна да предприеме действия за гарантиране сигурността на КТБ АД).

Със своята позиция БНБ се опитва да потуши зараждащото се обществено напрежение от мероприятията на прокуратурата, да омаловажи проблемите на КТБ АД и да прикрие негативния ефект от действия на прокуратурата, които дискредитират тази банка. В тази ситуация задълженията на БНБ не се изчерпват само с това да публикува прессъобщения – тя би трябвало да изпълнява функциите си по чл. 2, ал. 6 от Закона за БНБ, съгласно който БНБ трябва да поддържа стабилността на банковата система и интересите на вложителите, и по чл. 79, ал. 1 от ЗКИ, който изисква БНБ да упражнява надзор върху дейността на банките с цел „надеждно и сигурно управление на банките и на рисковете, на които те са изложени или могат да бъдат изложени, както и за поддържане на адекватен на рисковете собствен капитал“. Националната банка би трябвало да изпълнява и задълженията си по чл. 152а, ал. 2 от ЗКИ, съгласно който БНБ трябва да налага административни наказания на всеки, който разпространява невярна информация за банка, с което се уронват доброто име на банката и доверието към нея. Като не изпълнява законовите си ангажименти, БНБ на практика не възпрепятства ударите срещу КТБ и подпомага унищожителния за банката процес.

Тъй или иначе, след тези две изявления натискът на клиентите намалява и дори някои от тях анулират подадените заявки за теглене в брой. Би могло да се очаква, че при стабилизиране на ситуацията банката би могла да оцелее и *само със собствените си ресурси*, без помощта на държавата. Не такава е обаче стратегията на силите, които подготвят нейната ликвидация. И на 18 юни 2014 г. до всички медии е разпратено *анонимно писмо* от човек, който твърди, че е служител на БНБ. В писмото е оповестено, че започва прокурорско разследване срещу подуправителя на БНБ Цветан Гунев заради ситуацията в КТБ. Текстът е отразен от всички медии и е прочетен дословно по БНР. В него могат да се видят следните редове:

„От два дни подуправителят на БНБ и ръководител на управление „Банков надзор“ Цветан Гунев е обвиняем за престъпления по служба. С тях той е обслужвал банката, чието име сами ще се сетите, и е нарушавал интересите на българските граждани в страната. Иначе казано, не е предприемал надзорни мерки за спиране *източването* на тази банка и нейното оздравяване. От понеделник прокуратурата е обвинила Цветан Гунев за извършването на тези тежки престъпления. Отнела му е достъпа до класифицирана информация, което автоматично означава, че той не може да бъде повече подуправител на БНБ.“

Към всичко това авторът на анонимката споделя, че БНБ не прилага еднакво законовите изисквания към всички търговски банки в България – и че това се извършва под давлением на Иван Искров и Цветан Гунев, тъй като „дватамата са особено близки до една печално нашумяла в последните дни банка и са *финансово зависими* от нея“. Твърди се, че Иван Искров е разпоредил на всички фактът, че Цветан Гунев е обвиняем, да не се разгласява.

При публичното огласяване на този текст – включително през националните държавни медии, тегленето на влогове от КТБ *се възобновява* с нов интензитет. Същия ден прокуратурата се появява в публичното простран-

ство с прессъобщение, което потвърждава анонимно разпространената информация за образувано досъдебно производство срещу Цветан Гунев, подуправител на БНБ. Лично главният прокурор пък коментира процесуалните следствени действия, свързани със сигнала на „Протестна мрежа“. Главният прокурор посочва, че в рамките на наказателното производство са претърсени 19 адреса, а действията на прокуратурата са предварително разрешени от Софийския градски съд. Подчертава също така, че нито един от претърсваните адреси не е на банка или на медия. По неговите думи са извършени обиски и изземвания във фирми, чиито адреси фигурират в Търговския регистър.

БНБ от своя страна също потвърждава обвинението срещу Гунев, като посочва, че той е излязъл по свое желание в отпуск до приключване на процесуалните действия – и че неговите функции са поети от Нели Кордовска, главен директор на управление „Банков надзор“. Именно под нейно ръководство се извършват по-нататъшните действия и бездействия на националната банка спрямо КТБ. Скоро става ясно и нещо, което бе публично признато от БНБ едва през февруари 2015 г. – че Кордовска едва ли е най-подходящата фигура за тези цел – тъй като тя е вложител в КТБ и е *сварила да изтегли* своя влог в размер на 65 195 евро буквално в последния момент преди банката да бъде поставена под специален надзор – използвайки очевидно служебна информация, като по този начин е била привилегирована спрямо обикновените вложители в банката, които не са успели да изтеглят своите вложения. В същото време тя се намира в *тежък конфликт на интереси* не само по този повод, но и тъй като има кръвна връзка с работещ в конкурентна на КТБ банка, която има очевиден интерес от нейния фалит, за да привлече (както и става) немалка част от нейните вложители. По-конкретно: братът на Нели Кордовска, Румен Стамов, е директор на отдел „Частно банкиране“ в ПИБ.

След появата на анонимката за досъдебното производство срещу Цветан Гунев и потвърждаването му от прокуратурата и БНБ у вложителите вече не остава никакво съмнение, че КТБ наистина принадлежи към „гнилите ябълки“ в банковата ни система. Тегленията продължават с такава интензивност, че към 20 юни, според официалните данни на БНБ, като общата им сума възлиза на 907 милиона лева – което е към 13% от всички привлечени в банката финансови активи. Естествено, никаква банка *не би могла да издържи* на така породената паника без външна помощ – но такава *не е получена* от БНБ, – въпреки че по възникналия малко след това *почти идентичен казус* с Първа инвестиционна банка са отпуснати 1,3 милиарда лева, реализирани чрез специална емисия ДЦК.

На 20 юни, когато тегленията са в най-голям обем, изпълнителните директори на КТБ за пореден път отправят към БНБ настоятелна молба за ликвидна подкрепа. От централната банка са дадени указания да бъде входирано заявление, с което ръководството на КТБ само да поиска БНБ да я постави под специален надзор. Впоследствие, на 11.07.2014 г., в прессъобщение на УС на БНБ е посочено, че при такова искане БНБ е длъжна да наложи специалния надзор, което не отговаря на чл. 115 от ЗКИ, съгласно който въпросът е от компетентност *единствено на БНБ* и тя не би трябвало да чака да бъде молена, за да изпълни функциите си.

Така БНБ прехвърля на самата КТБ отговорността за наложения режим на специален надзор във *възможно най-тежката му форма*. Ликвидната стабилност на банките обаче е задължение на БНБ, поради което както налагането на специалния надзор, така и предишните откази на БНБ за подкрепа на КТБ са нейна отговорност. Опитът на БНБ да прехвърля собствените си законови ангажименти по определяне на целесъобразността на мерките за стабилизиране на банките върху самите банки не съответства на буквата и духа на закона – нито на ЗКИ, нито на ЗБНБ.

На 21 юни се състои първият опит за спасяване на банката. Оманският фонд отправя искане за среща с БНБ и намерения да подкрепи КТБ. Това предложение обаче *не е прието*. Отказът е в несъответствие с чл. 110 от ЗКИ, който *дава възможност* ликвидните проблеми да бъдат решени с помощта на акционерите. Съгласно ал. 1 на чл. 110 от ЗКИ, ако лицензът на банката не е отнет, какъвто е случаят с КТБ, БНБ може да даде разрешение квесторите *да увеличат капитала* на банката чрез издаване на нови акции, които предлагат на акционерите. По този начин един вариант за своевременно излизане на КТБ от кризата не е реализиран.

Междувременно сагата с поръчковите убийства между двамата олигарси навлиза в нова фаза. Австрийският вестник „Дер Щандарт“ публикува статия, в която се посочва, че Делян Пеевски се разследва от австрийската полиция като *поръчител* на убийството на Цветан Василев – като е поискан неговият арест. Съобщава се за есемес, изпратен от Пеевски и получен от Василев, със следното съдържание: „Давам ти последен шанс. Знаем къде си. Не ме карай да правя глупави неща. Ще те намеря.“ Споменава се и за предупреждението, което получил по телефона за това, че Пеевски търси наемен убиец, за да го ликвидира, и предлага за поръчката пет милиона долара. Самият Пеевски реагира на тази публикация с обвинения за нейния поръчков характер и с думите: „В момента се прожектира един пошъл турски сериал за отклоняване на вниманието. Крадецът вика дръжте крадеца, или по-скоро Убиецът вика – дръжте убиеца! Василев действа първосигнално, банално. Отклонява обществения фокус от изнесените по медиите факти за източване към свързани с него фирми на КТБ.“ Тази размяна на обвинения между двамата олигарси става повод за ироничен коментар от страна на главния прокурор, според когото „Държавата живее с ритъма на Делян Пеевски, Николай Бареков и Цветан Василев.“ Кой знае защо, Сотир Цацаров не изпитва *никаква вина* за така нало-

жения чалга-ритъм; хрониката на събитията обаче доказва, че той е един от тези, които го задават.

На 25 юни в официално съобщение на БНБ се съобщава: „Днес, 25.06.2014 г., започна заявената от БНБ и правителството проверка на активите и пасивите на банковата група КТБ, включително и на кредитния портфейл, и на инвестиционния портфейл. В КТБ АД проверката се извършва съвместно от „ДЕЛОЙТ ОДИТ“ ООД, „ЪРНСТ И ЯНГ“ ООД и „АФА“ ООД, а в „Креди Агрикол България“ ЕАД – от „АФА“ ООД.“ Не се посочва *въз основа на какви критерии са избрани тези одиторски фирми* – за сметка на това е налице фрапиращо разминаване между обема на поставената задача и срока, в който тя реално може да бъде изпълнена. Проверката трябва да бъде изпълнена в рамките на десет дни – като става дума *за над 2000 кредитни досиета*, които, естествено, не могат да бъдат дори прегледани за толкова кратък срок.

От тази гледна точка е прелюбопитен и въпросът, въз основа на каква информация е повдигнато обвинението на прокуратурата срещу Цветан Гунев – след като първото му обвинение, повдигнато още преди да бъде наложен специален надзор над банката и нейните кредитни досиета да станат обект на внимание от страна на следователите, е за длъжностно престъпление по отношение на това, че не е упражнил контрол върху отпускането на 19 лоши кредита от КТБ. Друга дребна подробност, на която, странно защо, обвинителите не обръщат внимание, е, че Цветан Гунев е избран за шеф на „Банков надзор“ с почти единодушно гласуване в парламента на 12 юни 2013 г. – *сиреч само година преди драматичните събития около ликвидността на КТБ*, – докато огромната част от отпуснатите кредити на свързани лица, които наистина надвишават повече от десет пъти допустимия по закон лимит, са реализирани *в предходни години*. Неясно защо неговият предшественик Румен Симеонов, който след напускането на този пост става член на надзора на Централна кооперативна банка (банката на

ТИМ, ако някой е забравил), не е привлечен под отговорност чак до април 2015 г., въпреки че периодът, в който е отговарял за банковия надзор (2007 – 2013 г.), *съвпада с годините на голямата експанзия на КТБ* – и масираното раздаване на кредити на свързани с Цветан Василев фирми.

Междувременно в края на юни стартира атаката срещу Първа инвестиционна банка. Нагнетяването на масова психоза сред вложителите в банката протича по различен начин: през масово тиражирани интернет съобщения, есемеси, публикации в жълтите медии и най-вече *слухове*, подкрепяни от инцидентни изказвания на видни политици.⁸⁸ Немалко наблюдатели акцентират върху *очевидната връзка* между атаките срещу две от най-големите български банки, реализирани непосредствено една след друга. Няма как да не се забележи например, че интересите на Делян Пеевски могат да бъдат намесени и в този случай. Например според в. „Капитал“ при раздора с Цветан Василев той е преместил парите на строителните фирми, които контролира – дружества като „Водстрой 98“, „Промислено строителство холдинг“, „Техноекспортстрой“, както и авоарите, свързани с цигарените операции, основно в ПИБ. Сега командата към тези фирми е била спешно да си изтеглят парите в петък – пише вестникът, като се позовава на представител на една от тези компании.⁸⁹

Двата казуса с изкуствено предизвикана паника сред вложителите си приличат не само по това. И в двата случая става дума за тегления в огромни мащаби, при които банката не би могла да се справи без ликвидна помощ. И в двата случая става дума за банкови хватки, които се разминават с добрите традиции в банковото дело, а от-

⁸⁸ Например това на депутата от БСП Антон Кутев, който обяснява, че Пеевски иска да срути валутния борд и затова атакува и втора банка.

⁸⁹ Николай Стоянов. Паниката е по-голяма от проблема. – В: Капитал, 27.06.2014.

части и със закона. Ако много кредити в КТБ наистина са дадени на фирми, свързани пряко или непряко с Цветан Василев, то в ПИБ Георгиус Георгиу, кипърски гражданин, пряко свързан с управлението на фирми, принадлежащи на мажоритарните собственици на банката, е получил кредити в размер от над 800 000 000 лева – както много ясно личи от разследванията на сайта „Биволъ“ по този въпрос, подплатени с доказващи тезите им документи.⁹⁰

Има обаче една разлика, която категорично разграничава двата казуса – и тя е свързана с отношението на държавните институции. По казуса с ПИБ *няма бавене*, няма отказ на БНБ да изпълни своите вменени по закон задължения. Веднага след атаката срещу тази банка – за разлика от случая с КТБ – БНБ излиза с официално съобщение, в което се казва следното:

„БНБ неведнъж е подчертавала, че българската банкова система има добри показатели и функционира гладко и безпроблемно. Въпреки това в последните дни се прави опит за дестабилизация на държавата чрез организирана атака срещу български банки, без каквито и да е основания. От вчера, насочена към една от най-големите от тях – Първа инвестиционна банка, тази атака се провежда чрез епидемия от слухове и злонамерени публични изказвания. Подобни криминални действия са пряко насочени срещу спестяванията на всеки български гражданин и срещу финансовата стабилност като основен елемент от националната сигурност на страната.

Българската народна банка заявява категорично, че ще използва всички свои средства и ресурси, за да гарантира спестяванията на хората. Обръщаме се към парламента, правителството и президента на страната за

⁹⁰ Вж. напр. Грък прибрал помощта от държавния бюджет за ПИБ; Свързани офшорки получават огромни суми от ПИБ. Замесени са банкови служители, и др.

подкрепа на нашите действия в защита на финансовата и банковата стабилност за доброто на България и нейните граждани.

Настояваме компетентните органи, в това число прокуратура, МВР и ДАНС да приложат цялата строгост на закона срещу разпространителите на неверни и злонамерени слухове и спекулации.“

По-важни от реакцията на БНБ обаче са нейните действия по въпроса. В случая с ПИБ България поиска, а Европейската комисия разреши *ликвидна помощ за банковата система в размер на 3.3 милиарда лева* кредитна линия, частот които бяха предоставени на ПИБ. Нещо повече – ЕК разреши дори да бъдат *разсрочени* плащанията по депозита от 900 милиона лева, които трябваше да бъдат платени от банката след пет месеца, на цели 18 месеца. Или – ако си послужим с думите на комисаря по политиката в областта на конкуренцията Маргрете Вестегер: „Вярвам, че днешното решение ще доведе до повишаване на общественото доверие в Първа инвестиционна банка. Банката представи солиден план за реструктуриране и списък с ангажименти, чрез които ще се възстанови нейната ликвидност и ще се гарантира жизнеспособността ѝ в дългосрочен план, без да се нарушава неоправдано конкуренцията.“

Това е хубава вяра, само че на дневен ред стои един въпрос: защо БНБ реагира по един начин по отношение на ПИБ, а по друг начин по отношение на КТБ – след като става дума за две банки, попаднали по едно и също време в сродна ситуация – и със сродни проблеми? Защо в единия случай защитата на интересите на атакуваната банка бе категорична, а в другия *изцяло липсваше* – и дори нещо повече – беше направено всичко възможно, за да бъде доведена КТБ до фалит? И съвсем конкретно: **защо бе дадена ликвидна подкрепа на ПИБ, а бе отказана такава на КТБ?**

Разумен отговор на този въпрос *няма* и до ден днешен. Има *опашати лъжи*, лансирани с упоритата надежда да

подменят истината. Не е вярно например, че в КТБ нямало какво да се спасява. Напротив – към момента на кризата нищо в кредитните досиета на банката не се е изменило в сравнение с периода, в който тя е хвалена заради своята стабилност и ликвидни буфери – и в който самата БНБ е приемала нейната дейност *без забележки*. Активите на банката са си там – вероятно без спорните 206 милиона, – само че са *подложени на обезценка*, за да може тя да се окаже с отрицателен капитал и да бъде стартирана процедура на фалит. Ако вместо да бави съзнателно топката, БНБ беше изпълнила вменените ѝ от закона функции и беше подпомогнала ликвидно КТБ, вероятно банката би била спасена с *не повече* от 400 – 500 милиона помощ. Сега ликвидацията ѝ ще струва поне десет пъти повече.

Опашата лъжа е и това, че никой от bankerите на КТБ не бил поискал ликвидна помощ. Но дори и да не беше, отговорност на БНБ е да бъде активна страна в оздравяването на закъсалите банки, включително като по своя инициатива ги поставя под специален надзор, преди те сами да са поискали това. Подходът, избран от БНБ – а именно да бави решението си за съдбата на БНБ *повече от три месеца*, без да предприема нищо за оздравяването ѝ, е не точно глупав – той е по-скоро *престъпен*. Именно това бавене до голяма степен *обезценява* наличните активи и обезкървява банката. Това не е просто немарливост: огромните обезценки до голяма степен се дължат именно на дългото бездействие на националната банка. Абсолютно прав е финансистът Кольо Парамов, който пръв загатна за „хватката“, приложена към КТБ. Според него БНБ е приложила „една уникална хитрост“, провлачвайки решението на проблема във времето, а именно:

„Смениха методиката за преизчисляване, тъй като идеята беше задължително да се докаже голяма дупка. От тази гледна точка нещата са безкомпромисно ясни. За да отидем към сегашните числа от доклада, трябва задължително да погледнем темпа им назад. Можем да направим

едно уникално сравнение. В края на юни месец просрочените главници и лихви са общо 96 млн. лв. Един месец по-рано, в края на май, когато се подготвя изкуственият фалит на банката, те са два пъти по-малко – само 48 млн. лв. Не може просрочените плащания по главници и лихви заедно с обезценка на кредитите само за 4 месеца от 96 млн. лв. да станат 4,2 млрд. лв.! Забележете, че се казва така: 76% нямат обезпечение. Методиката за изчисляване на цялостната система на кредитния портфейл показва, че в случая *важна роля е изиграло времето.*“

Времето наистина играе в случая огромна роля – и ето защо: „Това е така, защото е приета една норма, че ако един кредит не се обслужва в продължение на 120 дни, той става изискуем. Ако не се обслужва 150 дни, то той се класифицира като необслужван, а ако се стигне до 180 дни, той се отписва като загуба. Кредитите, които не са обслужвани до май месец, са много малко – били са едва 48 млн. лв. Тези пари в момента, когато е замислена Аферата КТБ, не могат автоматично да станат 4 млрд. лв. в абсолютна загуба. Това е така, защото зад всеки кредит има условие за гаранции. Няма кредит, който да не е обезпечен. Разликата обаче между необслужваните и необезпечените кредити е много сериозна. Не може едно предприятие да е взело 45 млн. лв., да работи, да има продукция за 45 млн. лв. и ти да казваш, че този кредит не е обезпечен. Това е абсурдно! Цялата тази ситуация води до сериозен умисъл. Спрямо КТБ е приложена *схема в удължен период от време*. В един момент много от кредитополучателите са престанали да плащат вноски по главници и лихви, защото са се надявали техният кредит да се обезцени, както съобщават квесторите. Съвсем нормално *те представат* да внасят своите вноски. Замисълът и цялото разтакаване на тази афера води именно до тази ситуация.“⁹¹

⁹¹ К. Парамов пред Фрог: „В тази история с КТБ има уникална хитрост“: Фрогнюз, 22.10.2014.

Как става така, че в течение на цели четири месеца една институция от мащаба на БНБ не може да даде ясен отговор, какъв е балансът на активите и пасивите на една банка – а когато най-сетне дава такъв отговор, от него следва, че седем милиарда активи са се превърнали в четири милиарда пасиви? Отговорът е елементарен: *БНБ си осигурява индулгенция*, като наема външни одитори да оценяват кредитния портфейл на КТБ, а след това *засекретява техните доклади* (за да не стане видно, че те не се ангажират с никакви конкретни оценки, които могат да бъдат използвани за обявяване на банката в несъстоятелност) и интерпретира тяхното съдържание в съгласие с интересите на онези, които са поставили задачата банката да бъде фалирана. Бавенето на топката е реализирано чрез двукратна поръчка към одиторските фирми, като втория път им е вменена методика, която *не е използвана преди това спрямо никоя друга банка* в България, която е препоръчителна според европейското законодателство, но като хоризонт на въвеждането ѝ е посочена 2018 г.

Как и в *какъв контекст* се случва всичко това? Каква е ролята на прокуратурата, на съда, на медиите и политическите сили в режисирания фалит на КТБ? Биха ли могли събитията, които натовариха България с огромни задължения, да се развият по друг начин? Би ли могла тази банка да бъде оздравена, като върху виновниците за изпадането ѝ в ликвидна криза бъде приложена цялата тежест на закона? Това са само част от въпросите, които се налагат във връзка с наистина *ненормалната и истерична врява*, която се вдига около тази банка в дните, в които простото изпълнение на законовите разпоредби от страна на БНБ би могло да реши проблема. Това е времето между 10 юни и 10 юли; след това *вече е късно* – след това сценарият за окончателно съсипване на поставената под специален надзор банка става необратим.

На 11 юли 2014 г. Иван Искров обявява резултатите от проверката на кредитния портфейл на КТБ, осъществена от

трите одиторски фирми. Резултатът е, че няма резултат – поради липса на информация, но затова пък са формулирани *подозрения*, които затвърждават впечатлението, че банката е обрана от своя собственик. Според независимите одитори резултатите от проверката на „Креди Агрикол България“ са положителни и състоянието на нейния кредитен портфейл е „много добро“, докато резултатите от одита на КТБ „говорят, меко казано, за действия, несъвместими със закона и добрите банкови практики“. Според одиторите *липсват* – и дори „по-вероятно е да са унищожени в дните преди квестурата, съществени части от кредитните досиета за кредитен портфейл в размер на 3,5 млрд. лв., от 5,4 млрд. лева общ кредитен портфейл“.

Това е *новинарска бомба*, която избухва още в същия ден. Повечето тълкувания са, че са откраднати 3,5 милиарда и следите от тази кражба са заматени, като са унищожени кредитните досиета. Всъщност *нищо подобно няма* и дори нещо повече – не е възможно да бъдат заличени кредитни досиета на която и да било банка – най-малкото защото информацията за тях отива в БНБ, а също и във финансовото разузнаване. Това се отнася за всяка трансакция над 40 000 лв., осъществена от търговските банки – все едно дали става дума за кредитиране или други финансови операции. Само след пет дни – на 16 юли 2014 г. не друг, а самата прокуратура опровергава изявлението на Иван Искров за унищожените кредитни досиета – като заявява, че *досиетата са си там* – и никога не са били изнасяни. Лично главният прокурор Сотир Цацаров коментира, че прокуратурата „работи със заверени копия“, а не с оригинали.⁹²

⁹² Не е много сигурно дали и доколко това е истина – като се има предвид, че в първите дни на кризата има много медийни публикации, в които се твърди, че следователи изнасят документи от сградата на „Цар Борис III“, където се намират офиси на фирми на Цветан Василев, но и един от централните офиси на КТБ.

Следва обаче друга, още по-мощна бомба. По-нататък в изявлението на Иван Искров се казва, че „само ден преди Корпоративна търговска банка да бъде поставена под специален надзор, чрез трето лице са изтеглени и предадени срещу разписка на мажоритарния собственик на Корпоративна търговска банка 205 887 223 левова равностойност в брой, предимно в евро“.

Това бомбастично твърдение е *огромен кьорфишек*. Самата идея, че е възможно от една банка да се изтеглят просто ей така, срещу разписка, цели 206 милиона лева в брой, е налудна и не би трябвало да бъде изразявана от един национален банкер. Сигналът за това теглене е подаден на прокуратурата, която *веднага захваща въдицата* и арестува заподозрените от ръководството на банката и касиерите ѝ. Обвинени за източването на тази огромна сума са Цветан Василев, изпълнителните директори Илиан Зафиров, Георги Христов, Орлин Русев и Александър Пантелеев, главната счетоводителка Мария Димова, заместничката ѝ Борислава Тренева-Кючукова, както и подуправителят на БНБ Цветан Гунев.

Тази бомба също *се спихва* няколко дни по-късно. От съобщение на прокуратурата от 17 юли става ясно, че версията за еднократното изнасяне на 206 милиона също *не отговаря на действителността*. Лансира се хипотезата, че намереният от квесторите протокол с писмена резолюция „да“, подписана от председателя на УС на банката и изпълнителен директор Орлин Русев, с който се разпорежда предоставяне на парите в чували на шефа на фирма „Бромак“, е изфабрикувана схема, за да се прикрият липси, натрупвани от 2011 г. насам. Дни по-късно след направените експертизи се оказва, че и двата подписа в предадения от квесторите протокол: този на Цветан Василев и този на управителя на „Бромак“ Иван Стойков, *са фалшифицирани*. Остава открит въпросът, защо на директорите на КТБ им е дошло на ум да прикриват някакви липси, фалшифицирайки подписа на соб-

ственика на банката – който на всичкото отгоре не е в България по това време? Не им ли е било ясно, че цялата тази завера ще бъде разкрита? А на прокуратурата не ѝ ли е ясно, че *само един идиот* ще се погрижи за дупка от 206 милиона едва в последния момент – и то с толкова нескоропан документ? Отговор на тези въпроси, разбира се, няма.

Тъй или иначе, внушението, че Цветан Василев е извършил *кражбата на века*, а може би и най-големия финансов обир в световната история – и че той и само той е отговорен за дереджето на КТБ, е постигнато. Доверието на вложителите е *безвъзвратно разрушено* – и дори само поради този факт шансовете банката да бъде оздравена са нищожни. Следва поредната стъпка от сценария, който някои наблюдатели определиха като „събори-банка“ – *бавенето*, провлачването на евентуалното решение, което на практика обезкървява и *обезценява* активите на поставената под специален надзор банка.

Този процес стартира с опита на БНБ да *прехвърли горещия картоф* другиму. В своето изложение по повод доклада на одиторите Иван Искров предлага един много особен план за държавна реакция спрямо възникналата покрай КТБ банкова криза. „Очевидно е, че не можем да пълним „каца без дъно“, както казва мъдрият български народ, и не можем да *одържавим* Корпоративна търговска банка в сегашния ѝ вид, както беше обявено на 22 юни, преди да бъдат известни данните от проверката“ – казва той. За сметка на това предлага конкретен план за действие (според него – вече обсъден между БНБ и правителството и подкрепен от основните парламентарно представени политически сили), в който вместо думата „оздравяване“ фигурира думата „одържавяване“. По-конкретно се предлага „Креди Агрикол България“ да бъде одържавена, като придобие всички добри активи на КТБ и получи необходимата ликвидна подкрепа. („Колкото е необходимо – толкова“ – щедро обещава Иван Иск-

ров.) От своя страна лицензът на КТБ щял да бъде отнет и да се пристъпи към обявяването ѝ в несъстоятелност.

Към целия този план, достоен за 1947 г., е пришита и една точка, която гласи следното: „Казаното дотук ще стане възможно след гласуването на проекта на *специален закон*, който вече е изготвен и ще бъде представен днес на основните парламентарни сили. Оттук нататък на ход са политиките!“ Политиките обаче не само че не са на ход, но дори и не са в час. Инициативата на Искров проблемът КТБ да се реши по законодателен път – чрез специален закон, който *позволява* одържавяването на една банка и ликвидирането на друга – е подета в последните дни от съществуването на Народното събрание, в навечерието на парламентарните избори след оставката на Орешарски, подадена само няколко дни по-късно – на 23 юли. Естествено в тази ситуация никой не иска да поеме отговорността за подобен тип законодателство – и в същото време всеки иска да използва проблема КТБ в своя полза. Развихрят се реторични схватки между политическите сили, наситени с говорене за това, *кой е виновен* и как вложителите в КТБ трябва да си получат парите, но до реални действия за справяне със ситуацията тъй и не се стига.

На 14 юли се състоят консултации при президента Плевнелиев за това, какво да се прави с КТБ. „Дебатирахме мерки в много големи подробности за това, как да създадем механизъм в случая с КТБ, който знаете, че е *много по-различен* от всички останали български банки, така че да направим ясното разделение и да гарантираме, че от една страна, честният данъкоплатец и добросъвестният клиент на банката ще бъде защитен“ – казва българският президент. И добавя: „Същевременно спекулативните сделки да бъдат за сметка на тези, които са ги позволили, а престъпното поведение да бъде наказано с цялата строгост на закона.“ Още на другия ден националната банка вече говори за „*постигнат консенсус*“ между основните парламентарни политически сили, правителството и БНБ. Доколко е бил

постигнат консенсус обаче, личи и от самото изявление – според което „поради липса на съгласие относно предложението от централната банка и правителството законодателен подход“ БНБ продължава работа по процедурата на специален надзор.

Въпросът е как по-точно продължава тази работа, от която до този момент не е произлязло *нищо едно полезно действие*? Ами ето как: като удължава срока на специалния надзор и като възлага нова задача на трите одиторски фирми, които следва да направят цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена в срок до 20.10.2014 г. Забележете само тази дребна подробност: банката е поставена под специален надзор на 20 юни 2014 г. Одиторският доклад – вторият поред такъв, правен от „Ърнст и Янг Одит“ ООД, „Делойт одит“ ООД и „АФА“ ООД, ще бъде готов на 20.10.2014 г. Разликата между двете дати е четири месеца – или 120 дни. Точно времето, което е необходимо, за да станат всички кредити в нейния кредитен портфейл *предсрочно изискуеми*.

Това ново и вече окончателно загробващо КТБ решение е взето паралелно с представения от квесторите Доклад за текущото състояние на банката, като заедно с него е представен и финансовият отчет на банката към 30.06.2014 г. И тук можем да прочетем нещо, което няма как да има нормално обяснение. Според този доклад **активите на банката са 6 896.2 милиона лева**, което е със 741,4 млн. лева по-малко от сумата към 31.05.2014 г; високо ликвидните активи са 144,3 млн. лева, като намалението спрямо края на предходния месец е 671,9 млн. лева. Портфейлът от ценни книжа е в размер на 776,9 млн. лева, а кредитният портфейл е в размер на 5265,6 млн. лева. И най-важното: **общата капиталова адекватност на банката към 30.06.2014 г. е 10,54 на сто, а адекватността на капитала от първи ред – 7,86 на сто**. Следователно към 30 юни, когато е датиран този финансов отчет, активите на банката са били близо 7 милиарда лева, а общата капиталова адекват-

ност е била близо до нормалната. **Тогава как е станало така, че четири месеца по-късно активите на КТБ са минус 4,2 милиарда? Къде се е дянала тази огромна разлика от близо 11 милиарда лева?** Кой и как ги е ограбил, като се има предвид, че на 30 юни 2014 г. банката вече е под специален надзор, управлявана е от квестори – и на Цветан Василев, както и на целия му управленски екип, е отнет дори достъпът до офисите на КТБ?

И оттам и големият въпрос, който оттогава насам виси във въздуха: **Кой ограби КТБ?** Само Цветан Василев ли – или грабежът е *колективен, институционализиран* – и в него участват всички споменати тук държавни институции, които всъщност са работили *в полза* на някогашния негов партньор и настоящ враг – Делян Пеевски?

7. Бели якички, черни ръкавели

На официалната интернет страница на КТБ се пазят два консолидирани отчета за състоянието на банката за 2014 г. – през периода, в който тя е под специален надзор. Първият от тях е от 30 юни 2014 г. – сиреч правен е *десет дни след като всички банкови операции са спрени* и банката се управлява от квестори, които впрочем са и подписали този доклад. Според него общата оценка на активите на банката възлиза на 6 897 278 хил. лева. Според втория консолидиран (и одобрен от БНБ) отчет от 30 септември 2014 г. активите са се свили до 2 368 326 хил. лева, а пасивите са станали 6 464 003 хил. лева, попадащи междувпрочем в една обща графа, маркирана като „финансови активи по амортизирана стойност“. Салдото показва, че банката е *излязла на червено* с над четири милиарда лева – и точно тази сума е сервирана на нейните вложители, на българските данъкоплатци и на потенциалните инвеститори, за да се постигне съответният шокиращ ефект – и за да се разбере, че собствениците на КТБ и нейните банкови директори са най-големите разбойници в световната история, а оздравяването на самата банка е *кауза пердута*.

При това положение би трябвало да си зададем един основен въпрос: **какво** по-точно се е случило с банката между 30 юни и 30 септември 2014 г. в КТБ, за да зейне такава огромна финансова дупка?

Отговорът е много прост: **нищо**.

Да, *нищо*. През този тримесечен период банката *не работи*. Не раздава кредити и не приема депозити. Търпи загуби, разбира се – както всяко предприятие, което е преустановило своята дейност, – но тези загуби са *несравнимо по-малки* от грамадната, трудно смилаема пропаст, зейна-

ла в баланса Единственото, което се е случило междуременно, е *одитът* на „Делойт България“ ООД, „Ърнст и Янг Одит“ ООД и „АФА“ ООД, които квесторите за втори път възлагат на тези фирми – първия път същата задача трябваше да бъде извършена за десетдневен срок и да приключи на 30.06.2014 г.

Забележително е междувпрочем, че докладът на квесторите Елена Костадинчев и Станислав Лютов, посочващ изпълнението на мерките, набеязани от БНБ на 31 07.2014 г., изобщо *не съдържа страхотиите*, оповестени от БНБ на 22 октомври 2014 г.⁹³ – два дни след като окончателният одит, *допълнително възложен* на одиторите, е приключен. Според квесторите работата на юридическия екип, който преценява заключението на одиторите, е на ниво „чернови“ – и „към 02.09.2014 г. юридическият екип е изготвил чернови на анализи на 184 договори за кредит на около 69 кредитополучателя“ – се посочва в него. Споменава се, че анализите ще бъдат завършени след окончателен преглед на всички досиета и получаване на актуални справки от централния Регистър на особените залози, Централния депозитар и корабните регистри, както и други източници на информация. В него също така се говори само за *одиторски „извадки“* от инвестиционния портфейл – и се прави заключението, че „процесът по събиране на необходимата за анализа информация е стартиран от сформирания екипи“ и че „в резултат на тези дейности одиторските компании ще успеят в срок до 20.10.2014 г. да извършат цялостната оценка на активите на банката“.

Само че тук има една подробност, която променя *целия контекст* на одитите, осъществявани до този момент. По отношение на КТБ се прилага *нова одиторска методология*, която до този момент не е прилагана от нито една банка в България. (И слава Богу, че не е – тъй като вероятност-

⁹³ За разлика от доклада на одиторските фирми този доклад фигурира на официалната страница на БНБ.

та всички банки да споделят съдбата на КТБ е много висока.) Според доклада на квесторите:

„Със Заповед № 3-1842 от 20.08.2014 г. е приета **„Политика за определяне на загуби** от обезценка на финансови активи“. При изготвяне на политиката са взети предвид следните обстоятелства:

– Действащата от 2011 г. до момента в КТБ „Политика за оценка на кредитния риск на експозициите“ е за установяване на специфични провизии за кредитен риск съгласно изискванията на Наредба № 9 на БНБ;

– Подходящо е запазването на досегашната методология на КТБ АД по отношение на обезценката на редовните експозиции (до 100 хил. лв., без индивидуално значимите) на портфейлна основа;

– Въвеждане на **нова методология за определяне на обезценки** на индивидуална база.“

Тази вътрешна „политика за оценяване на кредитния риск“ и тази „нова методология за определяне на обезценки на индивидуална база“ *преобръщат резултатите* от всички предишни одити на КТБ с главата надолу. Именно **благодарение на тях** се стига до абсолютната обезценка на активите на банката в размер на 4,222 милиарда лева. Плюс още нещо, което е изключително важно: плюс **приложения счетоводен стандарт**, към който са били *задължени* да се придържат одиторите – и който е пазен в тайна, но в най-добрия случай е IAS 39, ако не е дори IFRS 9, който трябва да влезе в сила... едва след 2018 г.⁹⁴

Самите обезценки са де факто реализирани от квесторите и от събрания от тях юридически екип – в доклада на одиторските фирми се съдържат *само експертни заключения* без поемане на каквито и да било гаранции за тяхната изчерпателност и достоверност. Публичното им

⁹⁴ Вж. по този повод статията на Илиан Василев „КТБ – поразена от счетоводен стандарт – сметката ще платим всички“: http://idvassilev.blogspot.com/2014/11/blog-post_10.html

обявяване става чрез прессъобщение на БНБ от 22 септември 2014 г., където бива извадена на показ огромната сума на обезценките, приписвана на одиторските фирми, макар че подобни функции *изобщо липсват* в техните писма за ангажимент.

Катастрофалното дередже на КТБ е съсредоточено в следните две изречения: „Към 30.09.2014 г. общата сума на всички активи на банката е в размер на 6662 млн. лева. Заключение на одиторските фирми е за необходимост от обезценки на активи на банката в общ размер на 4222 млн. лева.“⁹⁵ В подкрепа на този извод БНБ сумира одиторските наблюдения в следните няколко точки:

„– В процеса на отпускане на кредити липсва задълбочено проучване на кредитоискателите, отсъстват пълни анализи на бизнес планове и разчети относно проектите, обосноваващи финансирането.

– Липсва контрол при учредяването и текущото наблюдение на договаряните обезпечения. Извършеният анализ показва, че значителна част от обезпеченията са с пропуски при тяхното учредяване или са несъществуващи, което ги прави нереализиреми. Коефициентът на покритие на кредитния портфейл на банката с валидни обезпечения е около 13 на сто.

– Липсва текущо наблюдение и контрол върху дейността на кредитополучателите и целевото използване на средствата от отпуснатите кредити. Допускани са множество предоговаряния на кредити, без да са налице необходимите обосновки за това.

– Документацията в кредитните досиета не е поддържана в състояние, което да позволява на банката да управлява своите вземания с цел получаване на икономическите ползи, свързани с тях.

– В дейността на банката се наблюдават необичайни за банковата система порочни бизнес практики, които са из-

⁹⁵ БНБ, Прессъобщение от 22.10.2014 г.

вършвани чрез сложни операции, целящи прикриване на същността на сделки и трансакции. Един от примерите за това е специфичният начин на кредитиране, опосредствено от „дружества със специална цел“, холдинги и други подобни, с цел финансиране на придобиването на активи, което не съответства на стандартните и надеждни банкови практики.

– Представяните от ръководството на банката преди нейното поставяне под специален надзор финансови и надзорни отчети пред управление „Банков надзор“ на БНБ са били недостоверни и подвеждащи.“

Несъмнено в дейността на КТБ има не един и два примера за „порочни банкови практики“ – въпросът е в каква степен те засягат реално здравето на кредитния портфейл и застрашават интересите на вложителите. Именно такава угроза би трябвало да бъде реалният критерий за обезценка. Вместо това одитът и квесторите вменяват като такива критерии примерно състоянието на паричните потоци и *прогнозите за бъдещи загуби* на кредитополучателите – или дори липсата на информация за това състояние. Поради което дейността на доблестните чиновници с *бели якички* и *черни ръкавели* на свой ред се превръща в порочна банкова практика.

Тук следва да отбележим някои твърде симптоматични подробности, свързани със самото възлагане на одиторските услуги. На първо място поне една от фирмите – а именно „Делойт“ се намира в *конфликт на интереси* спрямо поставената поръчка. Фирмата *изисква* анекс, който е не само подписан, но и антидатиран от квесторите – и който от страна на фирмата е подписан от Гавин Хил, живеещ в София и съдружник в „Делойт България“, където оглавява практиката по предоставяне на финансово консултиране. Този анекс съдържа параграф за ограничение на отговорността – *по отношение на конфликт на интереси* – за членове на екипа на „Делойт“ по този ангажимент, които имат *клиентски отношения* с КТБ. Очевидно в случая се имат

предвид Силвия Пенева в качеството ѝ едновременно на управляващ съдружник на „Делойт България“ ЕООД и ръководещ ангажимента и на вложител в банката с депозит над гарантираната от Фонда за гарантиране на влоговете в банките сума⁹⁶, както и самият Гавин Хил, подписал от името на „Делойт“ договорите и анексите към тях, с депозит в КТБ АД над гарантираната от фонда сума, и съпругата му с депозит в КТБ в рамките на гарантирания размер.

Този анекс е одобрен, но това едва ли може да прикрие *нарушението* на Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Международната федерация на счетоводителите, както и грубото потъпкване на принципите на независимост между одитор/консултант и клиент, на който е предоставяна услуга. Конфликтът на интереси е факт, при това одобрен и приет от квесторите, с което те се съгласяват „Делойт“ да изпълнява ангажиментите си въпреки наличието на конфликт на интереси.

Самата оценка на активите е извършена съгласно Международен стандарт за свързани по съдържание услуги (МСССУ) 4400 – „Ангажменти за извършване на договорени процедури относно финансова информация“, макар че това не е изрично посочено в писмата за ангажимент. Тези процедури **не представляват одит на финансова информация** и дори не попадат в обхвата на ангажменти, които изразяват сигурност и се регулират от Международните стандарти за ангажменти за изразяване на сигурност (МСАИС). Най-същественият момент в така договорените процедури с одиторските фирми е, че като резултат от извършената от тях оценка на активите те не изразяват мнение върху финансовата информация, съответно не осигуряват на възложителите си (квесторите) **никаква сигурност** относно изчислените от тях величини, с други думи,

⁹⁶ Вж. Мирослав Иванов. Силвия Пенева от „Делойт“ в скандален конфликт на интереси в КТБ: <http://www.miroivanov.com>, 9.02.2015.

одиторските фирми не потвърждават оповестените числа. Прочее, те *не би следвало да се използват за отчитане на счетоводна обезценка*, да се цитират и да се използват за доказателство в съда.

Друга важна подробност при договарянето се състои в това, че писмата за ангажимент са на практика *антидати-рани*. И при трите одиторски фирми те са с дата от месец август, но са предоставени в банката (и съответно входирани в деловодството на КТБ АД) за подпис от квесторите чак в средата на октомври, дни преди да бъде издаден финалният им доклад. Това личи от факта, че не са спазени сроковете за авансови плащания, които стават дължими веднага след подписването на писмата за ангажимент. Поради това те са платени в средата на октомври, а не през август, когато са датирани писмата. Сред причините за това могат да се предположат *настъпили изменения* в първоначално договорените условия, например относно датата, към която трябва да бъде издаден докладът – първоначално тя е 30.06.2014 г. и тогава наистина някакъв първичен доклад е създаден и публично оповестен, а вече по-късно е добавена и датата 30.09.2014 г. (за да се вземат предвид *междувременно настъпилите обстоятелства* или – както се пояснява в изявленията на БНБ: „в случай на настъпили съществени събития, които биха повлияли на оценката“ – а такива са налични – и то влияещи в посока *увеличение на обезценките*).

Освен всичко друго съгласно Международния счетоводен стандарт 39 (МСС 39) счетоводната обезценка *не може да отчита бъдещи загуби* в кредитния портфейл – каквито са предполагат според методологията, по която я извършват квесторите на БНБ. Може би е редно да подчертая отново: квесторите, а не одиторите; последните не правят оценки, а дават *единствено експертни мнения*. Обезценката би трябвало да отразява само реално настъпилите загуби, при това към 30.06.2014 г., а не тези към 30.09.2014 г. Изглежда, целта на забавянето и променянето на писмата

за ангажимент е била именно такава – да се експонират загубите от периода на специален надзор *върху цялата многогодишна дейност на КТБ*.

Следва да се отбележи и че 90% от портфейла на банката към 30.06.2014 г. са *редовно обслужвани*. Голяма част от получателите на кредити са *дългогодишни клиенти* на КТБ с добра кредитна история, които не са давали индикации за обезценка при обслужването на своите експозиции. Оповестените в доклада на одиторските фирми загуби от обезценка на почти 75% от кредитния портфейл показват, че тези загуби са реализирани в периода юни-септември 2014 г., което поражда *сериозни съмнения* за качеството на управление на портфейла в периода на специален надзор, както и за *ефективността* на положените усилия за събиране на вземанията или необходимата информация за коректното изчисление на паричните потоци от експозициите, обект на оценка – каквато *би трябвало* да бъде реална цел на всяка квестура.

Извършената оценка на активите на КТБ е въз основа на *извадки*, направени от одиторите. Те междувпрочем изрично посочват, че базата, на която са изготвили извадките си, *няма да бъде оповестявана*. В такъв случай възниква въпросът, върху каква част от активите на банката е извършена оценката и дали така изчислените стойности на обезценка не са резултат от прехвърляне на резултатите от извадките върху цялата съвкупност от активи, макар и не всички от тях да са били обект на оценката? А в случай че обезценката е само върху активите от извадките на одиторите, тогава защо активите, които не са попаднали в извадката, не са тествани за обезценка или не са преоценени, след като и МСС 39, и МСС 16 изискват *всички активи* от даден клас или група да бъдат преоценявани или тествани за индивидуална или колективна обезценка, щом поне един актив от групата е преоценен или е обезценен?

Във връзка с осчетоводяването на необходимата обезценка на активите на КТБ към 30.06.2014 г. би трябвало да

се вземе предвид, че към тази дата банката е *действащо предприятие* и следва да осчетоводи загуби от обезценка съгласно МСС 39. Стандартът изисква банката да осчетоводи *само настъпили загуби към датата на баланса*, т.е. на обезценка подлежат кредити с настъпило просрочие. Това означава, че квесторите следва да изчислят възстановимата стойност на кредитите към датата на баланса, без да вземат предвид бъдещи очаквани загуби, както те са изчислени в доклада на трите одиторски фирми, които при това изрично оповестяват, че направената от тях обезценка на активите *не може да служи за осчетоводяване*. За кредитите, които са изпаднали в просрочие, а съгласно доклада на квесторите към 30.06.2014 г. те са едва 10% от целия кредитен портфейл, следва да се дисконтират очакваните парични потоци, включително и тези от реализирането на всички обезпечения по кредита.

Това са ипотечи на имоти, стокови материални ценности, дълготрайни материални активи, вземания по сметки, акции, дялове и търговски предприятия, а не *само* т.нар. „високо ликвидни“ активи, както е предвидено в новоприетата през август „Политика за обезценка на финансови активи“. За кредитите, за които няма настъпили просрочия, съгласно МСС 39 *не би трябвало* да се начислява индивидуална обезценка, тъй като индикация за такава няма. При осчетоводяването на обезценката е необходимо да се вземат предвид и заявените, но не и осчетоводени към онзи момент цесии, които имат съществено значение при определянето на паричните потоци за изчислението на възстановимата стойност на всеки кредит. Следвайки тези изисквания на МСС 39, сумата на необходимата обезценка на кредитния портфейл на банката към 30.06.2014 г. би следвало да е с *драстично по-ниска стойност* от посочените 4,2 милиарда лева.

Прави впечатление, че обезценката е извършена на база състоянието на банката към 30.09.2014 г., като е прието, че кредитният портфейл на КТБ АД е *влошен* съ-

ществено спрямо 30.06.2014 г. – и то е влошен във връзка с *настъпилите просрочия през периода на специалния надзор*. Тук отново можем да си спомним за посочения от Кольо Парамов основен инструмент за обезценка, приложен спрямо КТБ – *провлачването във времето*. Естествено е при затворена за три месеца банка, за която всички твърдят, че неизбежно ще фалира, кредитополучателите да спрат да плащат – а и да биха искали да покриват своите вноски, не би имало как, тъй като междубанковите разплащания са преустановени, а гишетата – затворени за клиенти. Всичко това *превърща редовните кредити в просрочени, а просрочените – в предсрочно изискуеми*.

Всъщност направената обезценка не отразява състоянието на КТБ АД от *собствената ѝ дейност*, тъй като активите към 30.06.2014 г. се оценяват на база настъпили събития и обстоятелства в промеждутъка от тази дата до 30.09.2014 г. Тоест – преценяват се като *негативни* за банката събития, предизвикани от специалния надзор на БНБ. Разбира се, БНБ внимателно избягва подобно тълкуване, заявявайки на юнашко доверие, че отчетите на банката са *подвеждащи и манипулативни*. Естествено – тъй като именно тя контролира отчета, нужен е козел отпущения, върху чийто гръб да бъдат стоварени всички криви дървета. Необходимата жертва е намерена – в лицето на Цветан Гунев; само че се забравя дребната подробност, че той е шеф на банковия надзор на БНБ *само от една година*. Стои отворен въпросът, кой носи отговорността за липсата на адекватен надзор преди това, защото ако КТБ е култивирала финансовата кухня в размер на 4,222 милиарда лева, то това едва ли е станало само в рамките на една година. Отговор на този въпрос, разбира се, няма⁹⁷.

⁹⁷ Едва съвсем наскоро прокуратурата повдигна обвинение и срещу предишния шеф на „Банков надзор“ Румен Симеонов, ръководил това управление между 2007 и 2013 г.

Има и други странни неща, свързани с голямото обезценяване на КТБ. Например при най-голямата група кредити (82 експозиции) доводите за обезценка на одиторите се базират на *липса на информация* за наличните парични потоци, които могат да се генерират от кредитополучателите. Поради това кредитите са обезценени на 100%. Липсата на информация за кредитополучателя обаче *не е основание* за обезценка – съгласно изискванията на МСС 39. В допълнение, използването на дружества със специална инвестиционна цел и холдингови компании, което се смята за нещо нередно от одиторите, е *нормална банкова практика* и не противоречи на разпоредбите на законодателството. Като цяло тази практика се използва често при проектно финансиране с цел банката да има по-добър контрол върху закупения актив и паричните потоци на компанията.

Точно този порок на обезценяването е много подробно обяснен от Илиан Василев – може би *най-добрият анализатор* в огромните по обем коментарни текстове, посветени на КТБ. Във връзка с тази оценка би трябвало да подчертая, че самите анализи за ситуацията в КТБ често създават *непрозрачна стена* около ставащото в банката; те най-често обслужват тезите, лансирани именно от БНБ – за огромна по мащабите си кражба, извършена от Цветан Василев и приближените му, установена от одиторски фирми, две от които са български клонове на световноизвестни одитни компании. Това междувпрочем невинаги се дължи на стадно мислене – в някои от случаите става дума и за *конкретни интереси*, свързани с евентуалния фалит на банката. Относително рядко се случва някой анализатор да надмогне привличането на тази общоприета гледна точка и да се опита да направи критичен прочит на ставащото в КТБ при специалния – ама *много* „специален“ надзор на БНБ, – като се опита да го свърже с някои *вътрешнополитически и геостратегически проблеми* на днешния ден. Текстовете на Илиан Василев, посветени на Аферата КТБ, спадат към този доста рядък вид. Това е и

причината, поради която в това разследване ще се позовавам периодично на неговите изводи.

Не на едно място в статиите си той обръща внимание върху проблемите, свързани с одита, извършен от външните одиторски фирми, довел до „дупката“ от 4,2 милиарда лева – класифицирана недвусмислено като „поредния манипулативен прочит на казуса КТБ“ в заглавието на една от неговите статии⁹⁸. В нея се посочва специфичната особеност на банковия портфейл на КТБ – кредитната дейност на тази банка е ориентирана основно към *инвестиционното банкиране*. По неговите думи: „При тази липса на инвестиции в българската икономика да правиш инвестиционно банкиране не е грях. Знае се, че то е по-рисково, но при тази стагнация без риск не може да има възстановяване на икономиката. Повечето търговски банки тотално са се откъснали от икономиката и не инвестират, а когато го правят, го правят при забранителни за бизнеса лихви. Именно поради тази причина тоталното отричане на практиката на инвестиции чрез специални дружества с инвестиционна цел и още повече чрез проектно финансиране е *не само опасно, но и престъпно.*“

За БНБ обаче очевидно тъкмо този тип банкиране е *грях* – въведената при одита методология изисква твърди материални обезпечения за всеки кредит, а когато такива липсват или се третират като недостатъчни, кредитите се провизират – сиреч необходимите за обезпечение суми се изваждат от активите на банката и се прехвърлят към пасивите: това е един от начините, по които се създава „дупката“ от 4,2 милиарда. Плюс всичко версията, че над 80% от кредитния портфейл са раздадени на свързани „кухи“ дружества, се гради най-вече върху консервативно *недоверие* към инвестиционното банкиране, вменено като методология на одиторските фирми. Всъщност, както подчертава

⁹⁸ Илиан Василев. 4,2 милиарда „дупка“ – поредният манипулативен прочит на казуса КТБ: <http://idvassilev.blogspot.com/>, 25.10.2014.

Илиан Василев, практиката на създаване на дружества със специална инвестиционна цел е *нормална* и приета навсякъде в цивилизования свят – като при тях основното обезпечение *са бъдещите приходи* от дейността на тези дружества. И тук можем да видим един от важните акценти в тази статия: „Като правило кредитите с проектно финансиране са с по-висок риск от кредитите, по които имаме свръхобезпечение с други активи и собственост, но са много по-значими и полезни за икономиката, защото изискват от банката да сподели значителна част от предприемаческия риск. Затова и търговските банки у нас не го предпочитат, а сега БНБ чрез новата методология го определя като рискова практика.“⁹⁹

Големият въпрос по отношение на тези 80% от кредитите на КТБ е как само допреди четири месеца те се обслужват редовно, а сега изведнъж се категоризират като лоши и безнадеждни – и как дефицитът на банката нараства някак внезапно от няколко десетки милиона до няколко милиарда. „Отговорът дойде сам – пише Илиан Василев, – **„сменяте методологията и блокирате достъпа на кредитополучателите до сметките им в КТБ.“**

Точно това е направено: дадената от БНБ методология фаворизира единствено кредитите, върху които са учредени свръхобезпечения, и обезценява кредитите, раздадени за проектно финансиране, които са гарантирани с *бъдещи приходи* от направените инвестиции. В същото време самото отпускане на инвестиционните кредити има някои специфични особености – една от тях е, че кредитополучателите са задължени да оперират само или преимуществено чрез разкрити в кредитиращата банка сметки – сиреч огромната част от тях *държат парите си* в същата тази банка. „И тук е ключът към разкриването на схемата на атакуващите КТБ – посочва Илиан Василев. – Те много добре разбират, че това е слабото звено при схемите за проектно

⁹⁹ Пак там.

финансиране. Именно затова им е било нужно да *блокират* средствата на компаниите, които са получили финансиране от КТБ, и то за достатъчно дълго време – поне два-три месеца. Още на 20 или 21 юни стана ясно, че чрез натиск на институции извън БНБ е внушено на другите банки и на БНБ, че не трябва да се осигурява ликвидна подкрепа на КТБ, за да бъде принудена тя да развее „бяло“ знаме. При кредити, обезпечени с приходи от дейност, и там, където те не са предприятия със значителни кешови потоци – като например „Виваком“ – и с по-дълъг инвестиционен хоризонт – е от ключово значение достъпът до оборотни и инвестиционни средства в режим на развиващо се инвестиционно усилие и негативни кешови потоци.“

И още: „По същия начин, по който на КТБ е отказана помощ от БНБ, и кредитираните от нея таргетирани за атака компании *не получават* рефинансиране от други банки, а сметките им са блокирани. Квесторите дори *не издават депозитни сертификати*, или ако го правят, то е само на „правилните“.“¹⁰⁰

Всичко това рязко влошава финансовите показатели на получените подобни кредити дружества. И тъй като одиторската оценка се гради върху прогноза за техните способности да погасяват вноските по кредитите, естествено наетите кредитни компании отразяват в своите експертни мнения *влошената от самото протакане на специалния надзор* финансова картина в тези предприятия. И нещо много важно: „Забележете, никой не иска цялостна оценка и контекст, нито анализ на бизнеса и способността на предприятията да обслужват кредитите си, а само анализ за съответствие с предварително зададена преднамерено консервативна и най-вече различна методология. Акцентът е върху „кухите“ посредници – дружествата със специална цел, и „прекъснатата“ връзка между кредити и краен ползвател, а кресчендото е умопомрачителната сума от

¹⁰⁰ Пак там.

4,2 милиарда лева. „Одиторите“ очаквано изпълняват мисията си и „осчетоводяват“ внушението на БНБ, че такъв финансов кратер е отвъд възможностите и желанието на дори най-оптимистично настроения спасител на банката. Всъщност всички интерпретации са *изцяло с източник БНБ* – секретният доклад е изпратен в прокуратурата. Други нямат достъп.“

Изводът? Според Илиан Василев той е следният: „Битката за КТБ е приключила с наказание на собственика и *тотално прехвърляне* на богатството в ръцете на „Кой?““ Или – както е написал в друга една своя статия: „Фалитът на банката е последният акт *на замитане на следите*, или по израза на една от водещите фигури на ъндърграунда на прехода – гущерът си къса опашката.“¹⁰¹ И това е, което се крие зад изцяло порочната „обезценка“ на кредитите в КТБ, при която одитните доклади на трите одитиращи компании служат *само като индουλгенция* – само назована и използвана от БНБ, но скрита под всепокриващото було на банковата тайна.

Какво по-конкретно се крие зад тези „обезценки“? Ето няколко по-конкретни примери. При най-голямата група кредити (82 експозиции от общо 177, одитирани според доклада на квесторите – като тези 177 са само част от кредитния портфейл на банката, при това подбрана по неясно какви критерии част!) доводите на одиторите за обезценка се базират на *липса на информация* за наличните парични потоци, които могат да се генерират от кредитополучателите. Поради това кредитите са обезценени на 100%. Дребната подробност, която е изцяло пренебрегната в този случай, е, че липсата на информация за кредитополучателя *не е валидно основание* за обезценка съгласно изискванията на МСС 39.

Важен фактор за липсата на тази информация е и начинът, по който тя е поискана. Това е станало чрез изпращане

¹⁰¹ Илиан Василев. Гущерът си къса опашката: <http://idvassilev.blogspot.com>, 22.10.2014.

на писма от квесторите до кредитополучателите, съдържащи *императивно изисквана декларация*, че предоставят на разпореждане на КТБ обезпеченията, които са заявили при искане на кредитите. Освен всичко е изисквана огромна по обем финансова информация – за цели пет години назад, включително прогнозни данни за бъдещото развитие на фирмата. В резултат от тези „страхуващи“ и непомерни искания огромен брой фирми са *отказали* да отговорят на тези писма – което е дало повод на консултантските фирми да обезценят дадените им кредити на 100% – една обезценка, която е по същество несправедлива и незаконна.

За тенденциозните амбиции на тези обезценки говори и фактът, че такива са наложени и за *изцяло редовни и обслужвани* кредити. Например споменава се, че са установени „14 кредитополучателя с общ размер на експозициите 441 млн. лева, за които няма индикации за обезценка или обезценката е минимална“. Въпреки това *и за тях* е предложена обезценка в размер на 46 млн. лева – въпреки изискванията на МСС 39, според които обезценка се начислява само за настъпила загуба, а не за очаквана бъдеща загуба.

Прессъобщението на БНБ от 27.10.2014 г., с което практически е прочетена смъртната присъда над КТБ, препраща към „Информация за основните балансови позиции на КТБ АД“, която *няма подписи* – очевидно не само одиторите, но *и квесторите нямат желание* да поемат отговорност и да се обвържат с направените изводи за обезценката на активите на КТБ АД. Което е индикация за един драстичен по същността си прецедент: *цяла банка бива фалирана* въз основа на един не само нереален, но и **счетоводно незаверен доклад**. Този акт демаскира водената от БНБ политика на принудително влошаване на състоянието на банката, която има за цел *пълната ѝ декапитализация* и отнемането на нейния лиценз.

Тенденцията към *все по-пълна декапитализация* на КТБ в периода на квестурата може да бъде илюстрирана в цифри по следния начин:

Към 31.05.2014 г.: редовен дълг по кредити – 99%; коефициент на капиталова адекватност – 12,51%; 14,997 млн. лв. печалба;

Към 30.06.2014 г. (след само десет дена под ръководството на БНБ): редовен дълг по кредити – 98%; коефициент на капиталова адекватност – 10,54%; 65,283 млн. лв. загуба;

Към 30.09.2014 г.: редовен дълг по кредити – 88%; коефициент на капиталова адекватност – 4,50%; 375,343 млн. лв. загуба. Т.е. капиталът все още е положителен.

От данните към 30 септември ясно се вижда, че банката *все още е в добро състояние* и че не може да бъде срината в кратки срокове въпреки всички усилия на БНБ и квесторите да я ликвидират поръчково. Ето защо БНБ прилага последното, най-радикално средство: допълнителна обезценка на кредитите при прилагане на *нова методика*, приета през август 2014 г. Само *благодарение на това* загубата нараства със сума, която е достатъчна за постигане на крайната цел – отнемане на лиценза и ликвидиране на КТБ, за да могат доскорошни нейни партньори да закупят *безценица* нейните активи.

Нека да видим сега как протича практическото обезценяване на активите. Общо взето, обезценяването е тотално, след като кредити на стойност 5,925 милиарда лева са обезценени с 4,222 милиарда лева.¹⁰² Някои от примерите обаче са фрапиращи. Например кредити, които са отпуснати на работещи предприятия, са оценени като перфектни (с 0% обезценка). Тук примери могат да бъдат дадени с водещата верига магазини за бяла и черна техника „Техномаркет“, „Авионамс“ (авиоремонтен завод, бивш „Терем – Георги Бенковски“), със завода за производство на хартия в Костенец, стъklarския завод „Рубин инвест“ АД в Плевен. В същото време инвестиционните кредити, отпуснати на

¹⁰² Според прессъобщение на БНБ от 6.11.2014 г., с което се обявява отнемането на лиценза на КТБ.

техните собственици за *придобиване* и развитие на същите предприятия, са обезценени от 80 до 100%. По този начин, *при купуване на безценица дълга на собственика*, работещо предприятие би могло да бъде придобито на изключително *изгодна* цена.

Друга хватка: кредити, отпуснати на други работещи компании в *добро финансово здраве*, са обезценени от 80 до 100%. За разлика от първата схема в този случай собствениците им не са ползвали кредити от КТБ за придобиването им. Тук се цели *директно* да се придобият вземания на банката от тези компании – от когото трябва и на нищожна цена. В тази група влизат фирми с дългогодишна производствена и кредитна история, със *значителни активи*, осъществяващи оперативна дейност и осигуряващи работа на десетки хиляди служители и работници.

Могат да се посочат редица примери за такова „обезценяване“. Например кредитът на един от най-големите винопроизводители – „Телиш“ АД, притежаващ изби и ликвидни материални запаси (хектолитри червено и бяло вино с експортно качество), е *обезценен изцяло*. Дружеството развива успешна дейност и осигурява над 70 души персонал, без сезонните работници.

Кредитът на една от най-големите оранжерии в България – „Оранжерии Петрич“ ООД, която осигурява ранни зеленчуци както за вътрешния пазар, така и значителни количества за износ, включително и за борсата на ранни зеленчуци в Мюнхен, е обезценен със 78%, въпреки че в полза на банката е *учреден залог на търговското предприятие*. Фирмата реализира приходи не само от продажбата на основната продукция, но и от продажбата на електроенергия на НЕК, получена чрез изградената съвременна инсталация за когенерация на енергия. Тя е кредитополучател от десет години, осигурява около 100 работника годишно, без сезонните работници, генерирайки трайни постъпления, с които обслужва кредитите си.

Сроден е случаят с вземанията на банката срещу дружество „Си Енд Джи Марица“ ООД, притежаващо лицензи за газификация на няколко общини в Централна България. То е обезценено с 91%, при условие че има оперативна дейност от 2007 г., основният му актив е *газов терминал*, изграден до централна газопреносна мрежа, като активите му са заложени в полза на банката.

Идентично е положението с дружество „Метамодул“ ООД, занимаващо се със същата дейност, опериращо в Западна България. То също работи от 2007 г., с постоянен темп на развитие и *увеличение на приходите*. В полза на банката е учреден залог на търговското предприятие. Обезценката на вземането срещу това дружество е 70%.

Наистина не е ясно какъв залог е необходим, за да приемат квесторите един кредит за нормален. В един от случаите например е заложена *цяла корабостроителница* – „Русенска корабостроителница Запад“ АД. Дружеството работи, пред него има добри перспективи. Активите на това дружество, притежаващо корабостроителницата, са заложени в полза на банката. Вземането срещу същото това дружество е обезценено със 78% – и това е парадокс, който едва ли се нуждае от коментар.

Друг случай на обезценка е свързан с лизингова компания – „Партнер Лизинг“ АД, оперираща на пазара от 7 – 8 години. Вземането е обезценено с 84%, като същевременно основният му материален актив, извън заложените вземания по договори за лизинг, представлява новоизградена и пусната в експлоатация през 2013 г. най-модерна печатница. Сградите и теренът са *ипотекирани*, а машините – *заложени* в полза на банката.

Обезценени са и кредитите на един от най-големите търговци на едро на петрол и петролни продукти – „Нафтекс Петрол“ ЕООД, който е с годишни продажби за *над 1 милиард лева годишно* и който – забележете – **няма просрочен дълг**. Вземането и срещу това дружество е обезценено с 65%.

И прочее, и тъй нататък. Обезценяването е текло наедно и в стахановски темпове. Например *кредити за 1 милиард лева* са обезценени почти на 100%, а срещу тях в полза на банката са заложени ликвидни обезпечения: зала „Универсиада“, най-големият стъklarски завод на Балканите в Сърбия, търговски и развлекателен център в Бургас с РЗП 65 000 квадратни метра, 55 декара и административна сграда на „Цариградско шосе“, жилищни сгради с акт 16 в София в атрактивни райони, сградата на „София прес“ – и други такива.

Сред многото случаи обаче има един, който е твърде симптоматичен – тъй като изважда на показ *двойния аршин* на квесторите и на самата БНБ, прикрита зад техните упражнения по обезценка. Става ясно, че наличието или липсата на обезценка е *в пряка зависимост* от това, кой ползва заем. Ако е фирма от кръга на Цветан Василев, то обезценката е максималната, която може да бъде изсмукана от пръстите на тъй наречената „нова политика“ на БНБ по отношение на обезценяването на кредити в КТБ. Ако обаче става дума за някоя фирма, която обслужва неговия доскорошен партньор Делян Пеевски, нещата стават *доста по-различни*.

Казусът е следният: новосъздадена фирма е получила заем за инвестиция. Впоследствие сумата на заема е използвана през компанията майка за придобиване от друго нейно дъщерно дружество на акции от капитала на „Юрий Гагарин“ АД. Последното дружество е *пряко свързано* с „Булгартабак“ АД. С други думи – става въпрос за сделка, която се отнася към тази част от някогашната финансова империя КТБ, която вече е попаднала *под контрола* на Делян Пеевски.

Заемът към момента на отнемането на лиценза на КТБ е със 150 дена просрочие. Кредитът е бил обявен за предсрочно изискуем още *преди* поставяне на банката под специален надзор и са били предприети действия за принудително изпълнение. **Въпреки това за този кредит квесторите разпореждат обезценка 0%.**

По отношение на споменатите обезценки съществуват напластени и вече дълбоко вкоренени в българското общество *спекулации*, в чието формиране ролята на БНБ просто *не подлежи* на съмнение. В публичните изявления и на Иван Искров, и на самата институция се съдържа посланието, че банката е ограбена от самия неин собственик, че в нея е зейнала реална финансова дупка от 4,2 милиарда лева, че тя е „каца без дъно“, в която държавата не може да си позволи да излива ликвидна помощ. Вън от всякакво съмнение е, че част от банковите операции на КТБ *сериозно се разминават* с добрите практики във финансовата област и в много случаи се движат на ръба на закона – например вдигането на акционерния капитал с помощта на кредити от самата банка, прехвърляни по вериги от фирми; създаването на специфичен кордон от фирми-бушони, които получават кредити, но веднага ги прехвърлят на други компании, които вече реално развиват инвестиционна дейност – и други такива.

В същото време трябва да се каже много ясно, че без публичната и преакцентирана от медиите атака на прокуратурата, както и без *манипулативния прочит* на експертните мнения на одиторските фирми от страна на БНБ банката вероятно *и до днес* би продължавала своята дейност без каквито и да било проблеми. В този смисъл трябва да осъзнаем, че обезценката не е „дупка“, липса или пряка загуба от дейността на банката. Тя е резултат от *предположения*, че един или друг кредит може да не бъде погасен в бъдеще – напълно или частично. Подобни предположения обаче – още повече че те *не са потвърдени* със съответния одитен ангажимент от страна на самите одиторски компании, не може не само в съответствие с добрите банков практики, но и според валидното в такива случаи приложимото законодателство да бъде база за отнемане на лиценза на една банка.

Към това трябва да се добави и още нещо: ако „Ърнст и Янг“ и „Делойт“ са световноизвестни одиторски компании,

то *същото важи* и за американската КПМГ, чийто български клон е осъществявал одита на банковите отчети на КТБ. Тази компания беше глобена със 100 000 лева от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори – и дори се водеха разгорещени спорове за отнемане на нейния лиценз, – но тъй и не стана ясно *въз основа на какво* са глобени конкретните одитори на годишни отчети – освен може би заради изразеното от БНБ мнение, според което одитите на КТБ били „манипулативни и подвеждащи“. Впрочем би било безкрайно интересно да се види *дали* в експертните одиторски мнения на трите компании фигурира подобно изказване – като се има предвид основателната предпазливост, с която те формулират своите мнения при подобни ангажименти, това е *много малко вероятно*.

Напълно неясно е впрочем как ръководството на КТБ е успяло да заблуди абсолютно всички за своето действително състояние – включително БНБ, която буквално *дни преди поставянето на банката под особен надзор* дава разрешение за покупката на банката „Креди Агрикол България“, което разрешение само по себе си изисква *основна проверка* на нейното финансово състояние. Навсякъде в своите публични изявления например БНБ благоразумно си спестява факта, че през 2013 г. на КТБ са правени *две проверки по реда на надзора* (една от които цялостна), които са извън одита на годишните доклади – като и двете не са констатирали никакви съществени нарушения. На 29 октомври 2014 г., по време на особено драматичното заседание на временната бюджетна комисия в парламента, пред депутатите говори и подуправителят на БНБ Цветан Гунев, който вече е обвиняем заради неупражнен контрол при отпускане на кредити от КТБ. По неговите думи при проверка на БНБ в КТБ през 2013 г. са одитирани 213 кредитни експозиции на стойност 3 милиарда лева, при което е установено, че **всичко е наред**. Гунев също така заявява, че работи от 22 години в БНБ – и може да гарантира, че *никога не е била пропускана надзорна процедура* по отношение на КТБ

или на други банки. И също така – което е много съществено, – че не може да си обясни как при проверката на прокуратурата се оказва, че липсва голяма част от документацията по кредитите, проверявани от него месеци преди това – като *никаква такава липса не е установена*.

В същото време не би трябвало да забравяме, че освен в ползрението на българските регулаторни органи банката е била оценявана и от международни агенции. Самият Цветан Василев и неговите изпълнителни директори се позовават на една от тях¹⁰³, която наистина *не може да бъде заподозряна* в субективно отношение към КТБ, тъй като тъкмо в годините на най-устремна експанзия на банката понижи нейния кредитен рейтинг. Става дума за международната рейтингова агенция Moody's, която е извела в началото на доклада си от 30.05.2014 г. (20 дни преди поставянето на КТБ под специален надзор) следната констатация за рейтинга на банката, който: „отразява солидните ликвидни буфери на КТБ АД и нейната нарастваща и все по-диверсифицирана депозитна база в България. Също така Корпоративна търговска банка АД досега е успявала да поддържа *по-стабилно качество* на кредитния си портфейл в сравнение с конкурентите си, с необслужвани кредити (общо класифицирани като загуба и такива с 90 дни просрочие) 1,4% от общия размер на кредитите през м. декември 2013 г.“. При това положение наистина е трудно да се вярва, че и Moody's, подобно на БНБ, е проспала „източването“ на злостаната банка.

Истината за съжаление не е в полза на националната банка, както и на нейния управител, който при дебатите около КТБ имаше *наглостта* да заяви пред народните избраници, че би си подал исканата от мнозина оставка, но едва след като „се намери решение на казуса със затворената и заплашена от фалит КТБ, формира се ново правителство и има сериозно мнозинство“. Това заявление, прочее, бе

¹⁰³ Отстраненото ръководство на КТБ: „Докладът е манипулация“: Пик, 29.10.2014.

изразено на 29 ноември 2014 г. Четири месеца по-късно той продължава да заема същия пост (и да иска да посочат наследника му – като подарък за рождения му ден), а парламентът с пълен консенсус на политическите сили гласува закон, който по същността си има една-единствена цел: да съхрани остатъците от активите на КТБ, *подложени на разграбване* при квестурата на БНБ.

Истината е, че националната банка и нейният управител *използват* като престижен щит и непрозрачна завеса експертните заключения на „Ърнст и Янг“, „Делойт“ и „АФА“, за да може под тяхно прикритие и в известен смисъл дори *от тяхно име* да бъде фалирана КТБ. Това е станало, като в процедурата по несъстоятелност е употребен *незаверен одитен доклад*, направен въз основата на експертиза, която *по условие не може* да бъде използвана за вземане на решения за обезценка и удостоверяване на финансова несъстоятелност. Именно тази „хватка“ е причината за *дълбокото засекретаване* на тези експертизи. И същевременно няма по-ясна индикация за това, че сме изправени пред огромна манипулация относно условията, фиксирани в докладите на одиторите при поемането на техния ангажимент – поради което ще си позволя да се позова на една от техните формулировки, станала публично известна благодарение на изпълнителните директори на КТБ и техните адвокати.

Става дума за доклада на „Ърнст и Янг“. В него можем да прочетем следното: „Предоставените от нас услуги по своята същност са *консултантски*. Услугите **не представляват** одит или друг ангажимент, извършен в съответствие с Международните одиторски стандарти или Международните стандарти за ангажименти за извършване на преглед. Съответно, **ние не изразяваме мнение или каквато и да е друга форма на сигурност по счетоводни въпроси, финансови отчети или друга финансова информация или вътрешни контроли**, като част от Услугите.“ Самият факт, че *не се изразява сигурност* по счетоводни въпроси, ясно показва, че одитиращите фирми не могат да гаранти-

рат за точността на своите предложения за обезценки, направени по неизпробвана в България методика и въз основа на прогнози за стабилността и финансовите възможности на кредитираните фирми. Пита се тогава как при условие че не изразяват мнение и сигурност по счетоводни въпроси, БНБ и нейните квестори са си позволили да се позоват *изцяло на тях*, обосновавайки необходимостта да бъде отнет лицензът на КТБ и банката да бъде фалирана.

Това обаче не е всичко. Има и още по-фрапиращи несъответствия между условията за ангажимент на „Ърнст и Янг“ и извършените от БНБ действия въз основа на получените изводи. Например следните: „Предоставените от нас услуги **не включват процедури, свързани с откриването на измами или други незаконни действия**, идентифицирането, адресирането или корекции на грешки или слабости в информационните системи на Банката или друг софтуер в резултат от грешни или неточни осчетоводявания, както и съхраняването, интерпретацията, обработката и предоставянето на информация. Ние не поемаме отговорност за проблеми или слабости, възникващи или свързани с която и да е от информационните системи на Банката.“ Не е ясно *как*, след като процедурите не включват „откриването на измами“ и „неточни осчетоводявания“, БНБ съумява въз основа на така съставените експертизи да направи изводи именно за мащабни измами и зейнали финансови дупки. Отговор, разбира се, *няма*. Няма ги и реалните заключения, въз основа на които българските данъкоплатци бяха одрусани с милиарди – защото заключенията били съставлявали банкова тайна и достъп до тях имала единствено прокуратурата.

От същия текст става ясно, че експертизата на одитиращите фирми е направена на базата на *извадки*, които самите одитори държат *да не бъдат* оповестявани: „Когато някои от процедурите се извършват на база извадка (извън случаите, когато тя е определена в писмото за поемане на ангажимент), **извадката се определя по наша преценка**,

на случаен принцип и не се оповестява.“ Остава открит въпросът, доколко тази преценка *се покрива с реалността*, както и как при това положение санкциите на БНБ, изразени в обезценяване на активите, съвсем не се отнасят към констатираните в извадките проблеми, а към *всички* активи на банката.

Най-фрапиращо от всичко обаче е твърдото заявяване от страна на одиторите, че в съгласие с писмото за ангажимент е извършена експертиза, която **няма отношение към каквото и да било установяване на ликвидност и капиталова адекватност** – сиреч именно това, за което тъкмо тази експертиза е използвана от страна на БНБ – при това при огромен медиен шум:

„Ние сме извършили договорените в Писмото за поемане на ангажимент с дата 5 август 2014 г. анализ и оценка на основни балансови позиции, резултатите от които са обобщени в настоящия доклад. За допълнително пояснение относно разбирането на този доклад в обхвата на ангажимента ни не се включва и следователно ние:

- Не сме извършвали процедури и **не включваме изчисления и коментари относно ликвидност, капиталова адекватност или неспазване на регулации и законови изисквания относно собствен капитал**, и големи експозиции към свързани лица, нито процедури относно собствен капитал, и големи експозиции към свързани лица, нито процедури относно спазване на други регулаторни и законови изисквания;

- Не сме извършвали процедури относно деривативи, подчинени пасиви, приходи и разходи и всякакви други отчетни обекти, извън изрично посочените в Писмо за поемане на ангажимент от 5 август 2014 г.“

Изводът от тази декларация е, струва ми се, пределно ясен: експертизата на трите одиторски фирми е **използвана против волята им**, ясно фиксирана както в докладите, така и в писмата за ангажимент. Използвана е именно за това, за което те изрично споменават, че *не са извършили*

процедури и не поемат отговорност: за доказване на ликвидния недостиг и липсата на капиталова адекватност на КТБ – **за да може банката да бъде лишена от лиценз и в перспектива да бъде обявен нейният фалит.** Две процедури, за които одиторите изрично подчертават, че техните одити не могат да бъдат използвани: „Нашият доклад **не е предназначен за използване като доказателство или като друго експертно заключение в съдебни или други производства.**“

За съжаление не само докладите и писмата за ангажимент изобличават манипулацията, извършвана от БНБ, за да бъде изпълнена поръчката на „Кой?“ – а именно, КТБ да бъде **изкуствено фалирана.** За същата преднамереност говорят и *действията* на националната банка, свързани със специалния надзор върху КТБ. Би трябвало да имаме предвид, че извършваните обезценки, които трябваше да създадат впечатление за огромна финансова дупка, са отговорност на квесторите, а не на одиторските фирми, които много ясно са посочили границите на своя ангажимент и своите отговорности. Това обстоятелство превръща самите квестори в *бушони*, ако системата евентуално засече и лъсне истината за изкуствения фалит. Изглежда, че и самите те съзнават това обстоятелство, след като в своите доклади говорят по абсурден начин за „чернови на анализи“¹⁰⁴ и след като – както поне личи от публикациите в медиите – не са удостоверили с подписите си своя окончателен доклад, поради което той е останал **одиторски незаверен.**

Изглежда, и самата национална банка е изпитвала затруднения в намирането на квестори, на които може да бъде поръчано счетоводното убийство на КТБ. Това личи от странната рокада, извършена паралелно с възлагането на одита на „Делойт“, „Ърнст и Янг“ и „АФА“. Тогава БНБ *разме-*

¹⁰⁴ Вж. Доклад за изпълнението на Решение на УС на БНБ от 31.07.2014 г. на квесторите Елена Костадинчев и Станислав Лютов, който може да бъде намерен на официалната интернет страница на БНБ.

ства квесторите в двете банки с обяснението, че така ще се ускори и оптимизира работата им – като обявените дни преди това квестори на „Креди Агрикол България“ Станислав Лютов и Елена Костадинчев отиват в КТБ, а обявената за квестор на КТБ Христина Стамова е преместена в ТБ „Виктория“, като нейната партньорка Славияна Данаилова-Велева е заменена с Божидар Аршинков.

Проблемът при това разместване не е само в това, че всъщност Христина Стамова има най-богат опит като квестор и синдик – и следователно повече шансове да се справи с КТБ, която има над десет пъти по-големи активи от ТБ „Виктория“. Проблемът е, че квесторите Станислав Лютов и Елена Костадинчев са *назначени незаконосъобразно*: и двамата не покриват императивните изисквания на чл. 105, ал. 2, във връзка с чл. 11, ал. 1 и чл. 10, ал. 1 от ЗКИ. Нито един от тях не е работил най-малко пет години на длъжност с ръководни функции в банка или сравнимо с банка дружество и институция – съгласно критериите, определени от БНБ. Станислав Лютов е бил синдик на две банки, но това не покрива цитираните императивни изисквания, тъй като те са за работеща банка, а не за обявена в несъстоятелност. Елена Костадинчев пък е била служител на БНБ, но не на ръководни функции. Самото назначаване на квестори, които не отговарят на закононите изисквания за такива, *опорочава* тяхната дейност и на практика означава, че действията им по време на специалния надзор върху КТБ са *нищожни* – включително техният доклад за банката, договорите с консултантските фирми, политиката за определяне на загуби от обезценка на финансови активи и прочее.

Така назначените квестори на свой ред назначават тъй наречения „екип на квесторите“ или „помощник-квестори“, каквито по нормите на ЗКИ не съществуват. Помощник-квесторите работят с кредитните досиета на КТБ, като си сътрудничат с консултантските фирми и инспекторите от „Банков надзор“ на БНБ – дейност, за коя-

то не може да се намери правно основание. Предоставянето на кредитни досиета на лица без квесторски правомощия се извършва *без приемно-предавателни протоколи*, което създава предпоставки за външна намеса в тях – например изваждане или манипулиране на документи, разкриване и разпространение на банкова тайна, уронване на репутацията на банката чрез публични изяви на заинтересовани лица и др. Грубо нарушение на Закона за защита на конкуренцията съставлява участието в този „екип на квесторите“ на *служители на ОББ* – сиреч от конкурентна на КТБ кредитна институция, в качеството им на помощници при окомплектоването на кредитните досиета.

Сред твърде проблематичните действия на квесторите са извършените от тях *продажби на имущество* на КТБ на трети лица, в това число на конкурентни банки – на цени, които са определени, без да е извършена *пазарна оценка* на имуществото. На практика с извършването на тези сделки непосредствено преди отнемането на лиценза ефективно се намалява имуществото на КТБ, тъй като договорената цена трябва да бъде платена по сметка на КТБ в самата банка – а тъй като платежните операции са блокирани и банковите преводи не могат да се осъществят, сумата реално *не може* да бъде получена от банката в качеството ѝ на продавач – и по този начин реално се подаряват активи на конкурентни банки – примерно банкомати.

Разпродажбата на материални активи обаче е по-малкият проблем. Големият проблем е свързан с *цесионните сделки*, които на практика прехвърлят задълженията на кредитополучателите върху Фонда за гарантиране на влоговете в банките. От съобщението на БНБ, с което се оповестява отнемането на лиценза на КТБ, става ясно, че след поставянето на банката под специален надзор, в периода от 25 юни до 31 октомври, са сключени договори за цесии в размер на 1,184 милиарда лева, а волеизявлението за прихващане са на стойност 779,005 милиона лева.

Това са огромни суми, при които фирми, които са получили кредити от КТБ, ги покриват, като изкупуват на редуцирана цена депозити от над 100 000 евро. По този начин големите вложители намаляват загубите си, а фирмите кредитори – задълженията си. Намаляват само активите в самата банка, обезценени от квесторите – при което *всички загуби* остават за сметка на Фонда за гарантиране на влоговете – респективно за държавата. Това беше и причината, поради която се наложи да бъдат гласувани спешно поправки в банковото законодателство, за да се предотврати възможността държавата да бъде *мамена* като пръв кредитор – и да не може да покрие поне част от изплатените чрез фонда депозити, които – нека припомним – бяха над 3,7 милиарда лева.

Може би най-драматичното несъответствие със закона при процедурата за отнемането на лиценза на КТБ е *липсата на доклад* на квесторите за текущото състояние на банката – какъвто те са били задължени да направят по силата на чл. 121 от ЗКИ. Самото решение е взето въз основа на експертните мнения за оценка на активите на КТБ, дадени от трите консултантски компании. Извършените от тях процедури обаче не представляват одит на финансова информация, извършен в съответствие с международните одиторски стандарти. На практика докладите на консултантските дружества представляват *само доклади за фактически консултации* по Международните стандарти за свързани по съдържание услуги (МСССУ) – като извършената от тях оценка на активите не осигурява на възложителя *никаква сигурност* относно изведените от тях данни. Квесторите в КТБ е трябвало да преценят сами и да направят собствени заключения въз основа на работата на консултантите – в съответната законова форма и със съответното поемане на отговорност. Това не е сторено и квесторите **не са представили заверен доклад** в УС на БНБ, за да бъде процедурата по специален надзор легитимна – каквото е изискването на ЗКИ.

Това много ясно личи от прессъобщението на 6.11.2014 г., с което БНБ оповестява решението си да отнеме лиценза на КТБ. В него се казва, че „на 4.11.2014 г., в изпълнение на Решение № 133 на Управителния съвет на БНБ, квесторите на КТБ са внесли в БНБ с писмо вх. № БНБ-127892/04.11.2014 г. финансови и надзорни отчети на КТБ към 30.09.2014 г. както следва: Капиталови изисквания (СО-REP) – Индивидуален, Обща рамка за финансово отчитане (ОРФО/FINREP) – Индивидуален. **От представените на 4.11.2014 г. финансови и надзорни отчети на КТБ към 30.09.2014 г. Управителният съвет на Българската народна банка установява отрицателна стойност на собствения капитал на КТБ, определен според Регламент (ЕС) № 575/2013, в размер на минус 3 745 313 хил. лв., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания, съгласно чл. 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013**“.

Това означава, че никой от назначените одитори „Делойт България“, „Ърнст и Янг Одит“ и „АФА“ не е поискал да се подпише под счетоводните документи с обезценките. Тъй нареченият „доклад“ е останал *одиторски незаверен*, а БНБ е отнела лиценза на КТБ на базата на *експертни мнения*, които нямат реална счетоводна стойност.

В своето решение за отнемане на лиценза на КТБ националната банка твърди, че „извършеният анализ и оценка се основават на принципите за признаване и оценяване съгласно приложимите международни стандарти за финансова отчетност“. Това на практика не е така и ясно личи от приложената методика, приета от квесторите през август 2014 г. и пригодена специално за казуса КТБ. Според тази методика обезценката отчита и *бъдещи загуби* в кредитния портфейл на банката, което не съответства на МСС 39. Именно международните стандарти изискват счетоводната обезценка на активи да отразява *реално настъпили*, а не *бъдещи* и *хипотетични загуби*. Последните би трябвало да бъдат извън правния мир – тъй като законът по принцип

борави с реални факти и дати, а не с хипотетични предположения и предвиждания.

От всичко изложено дотук може да се направи изводът, че консултантите са приложили МСС 39 *неправилно и незаконосъобразно*. Това е така, защото във връзка с осчетоводяването на евентуалната обезценка на активите на КТБ към 30.06.2014 г. би следвало да се приеме, че към тази дата банката е *действащо предприятие* и следва да осчетоводи загуби за обезценка съгласно МСС 39. Стандартът изисква банката да осчетоводи само *настъпили загуби към датата на баланса* – или с други думи, на обезценка подлежат **само кредити с настъпило към тази дата просрочие**. Това означава, че квесторите би трябвало да изчислят възстановимата стойност на кредитите към датата на баланса, без да вземат предвид бъдещи очаквани загуби, както те са взети предвид в доклада на трите консултантски фирми, които освен всичко друго изрично посочват, че направената от тях обезценка на активите не може да служи за осчетоводяване. Съгласно МСС 39 за кредитите, за които към тази дата няма настъпили просрочия, не би трябвало да се начислява индивидуална обезценка, тъй като *няма сигурни индикации* за такава.

Друг – и според мен много важен аспект в сложните отношения между БНБ и поставената под специален надзор КТБ, са твърдоглавите *откази* на централната банка – и преди всичко на Иван Искров – да приеме като перспективна реалност *шанса КТБ да бъде оздравена*. В продължение на повече от два месеца той буквално разиграва акционерите в КТБ, които настояват за среща с него и за дискусия относно начините, по които банката би могла да бъде спасена. Бих казал, че при многобройните инициативи за спасяване на тази банка неговата реакция е не просто предпазлива – тя е откровено *високомерна*, а публичните му изяви във връзка с такива опити са *подвеждащи*. Драстичната сума на обезценките, представени като „финансова дупка“, има неприкритата цел да покаже, че **КТБ не може да бъде спасявана** – и да откаже *евентуалните инвеститори*, които биха поели такъв риск.

Въпреки тази „страхуваща“ стратегия подобни опити са правени, и то неведнъж. Достатъчни са само два примера в това отношение. Още на 22 юни 2014 г. – два дни след поставянето на КТБ под специален надзор, Оманският фонд – един от акционерите в банката с 30% акционерно участие, отправя *искане за среща* с БНБ, като заявява и намерения да подкрепи КТБ. Предложението обаче не е прието. Коментарът на Иван Искров, направен двамайдни по-късно, на 11 юли, е следният: „Оманският фонд заяви определени интереси, но досега не сме видели нищо черно на бяло. Не можем да държим банката затворена, докато някой реши ще влезе ли или не.“ Дребната подробност е, че за да каже един евентуален инвеститор каквото и да било „черно на бяло“, трябва да е *наясно относно мащаба на ликвидните проблеми*, изпитвани от закъсалата банка – за което самата БНБ отказва да даде сведения не само на инвеститорите, но и пред Народното събрание, преди да се прикрие зад *надеждния щит* на експертните мнения на трите одиторски фирми.

Вместо това БНБ заявява, че спасителният план за банката предполага обезсилване на акциите на досегашните акционери и увеличаване на нейния акционерен капитал със субсидии от Фонда за гарантиране на влоговете и Българската банка за развитие – което, както е известно, така и не се случва. Този отказ да се преговаря с акционерите е в несъответствие с чл. 110 от ЗКИ, който дава възможност ликвидните проблеми да бъдат решени с тяхна помощ. Съгласно ал. 1 на чл. 110 от ЗКИ, ако лицензът на банката не е отнет, какъвто е случаят с КТБ, БНБ *може да даде* разрешение квесторите да увеличат капитала на банката чрез издаване на нови акции, които се предлагат на акционерите. По този начин един напълно приемлив вариант за излизане на КТБ от кризата остава нереализиран.

На 22 юли лидерът на ГЕРБ Бойко Борисов предлага план от четири стъпки за оздравяване на КТБ¹⁰⁵. Първата от тях е

¹⁰⁵ Вж. напр. Без специален закон за КТБ. – В: Капитал, 21.07.2014.

оставката на Иван Искров, втората е гарантиране на депозитите до 100 000 евро, а третата – покана към акционерите на КТБ да си спасят банката. Цял месец по-късно, на 22 август, БНБ обявява, че са изпратени писма до двата най-големи акционера в КТБ – „Бромак“ ЕООД и Фонда на Генералния държавен резерв на Султаната на Оман (ФГДРСО) с искане до 31 август да представят своите конкретни предложения за ангажимент за потенциална капиталова и ликвидна подкрепа на КТБ в съответствие с действащото законодателство в България и ЕС. На 1 септември е обявено, че са получени отговори от Цветан Василев, едноличен собственик на капитала на „Бромак“ ЕООД, и от ФГДРСО, които не съдържат конкретни предложения и финансови ангажименти, но в които се декларират принципни намерения за евентуални бъдещи действия. Цветан Василев информира, че в следващите дни инвестиционна компания ще внесе в БНБ и правителството структурирано предложение.

Десет дни по-късно БНБ съобщава, че е получено писмо от EPIC като финансов консултант с изключителни права, избран от консорциум на акционерите. В резултат обаче *не започват реални преговори* – вместо това почва дълго шикалкавене от страна на централната банка – относно това кой кого представлява, както и какво по-точно означава реалната оферта за спасяване на КТБ. Така например на 16 октомври от БНБ заявяват, че EPIC не е представила документи, които да удостоверят, че представлява „ВТБ Капитал“, а също и че има мандатно писмо от Оманския фонд, но не и от представляващата го Bulgarian Acquisition Company, регистрирана в Люксембург.

На 21 октомври Държавният резервен фонд на Оман заявява в писмо¹⁰⁶, изпратено до служебния премиер Георги Близнашки, финансовия министър Румен Порожанов и БНБ, своя интерес към оздравяването на КТБ съвместно с

¹⁰⁶ Вж. напр. Консорциум начело с Оманския фонд предлага да спасява КТБ без Цветан Василев: Медиапул, 21.10.2014.

консорциум, в който *да не участва* мажоритарният акционер Цветан Василев. В писмото се подчертава, че още на 10 юли фондът е *внесъл* рамково предложение за съвместно управление на КТБ и оттогава *неколкократно* е искал информация и е потвърждавал интереса си за разрешаването на кризата в банката.

От това писмо повече от ясно личи, че твърденията на БНБ, според които акционерите не са предложили реален план, *изобщо не отговарят на истината*. Още тогава е било предложено да бъдат избрани нови членове на надзорния съвет на банката, които да поемат нейното управление: „Това предложение предполагаше новият надзорен съвет да смени президента на КТБ с директор от БНБ и предвиждаше да бъдат извършени две други смени с цел БНБ да получи необходимите гаранции за правилното управление на банката – се казва в писмото. – Бяхме информирани от вас, че това предложение би било приемливо, ако беше представено по-рано, но то по същество беше отхвърлено по време на нашата среща от 10 юли 2014 г.“ И още: „Подготвихме проект на action план за незабавна дискусия с БНБ и изисквахме среща за съгласуване на съвместни действия с БНБ за незабавното отваряне на КТБ, като в тези си искания се основавахме на ролята на БНБ като заинтересована страна и ключов държател на дяловото участие в банката от 20 юни 2014 г.“ Очевидно обаче БНБ е била заинтересована не от оздравяването на КТБ, а от *отнемането на нейния лиценз и предизвикването на нейния фалит* – за което много ясно говори насоката на всички нейни усилия.

Едва след това писмо се състои среща на консорциума, включващ австрийския фонд EPIC, Оманския фонд и фирмата „Джемкорп“, управлявана от Атанас Бостанджиев, с представители на БНБ. В своето прессъобщение обаче централната банка отново заявява, че новият консорциум не е представял план за оздравяване на КТБ „черно на бяло“, и се искат доказателства за наличността на средствата,

които ще бъдат инвестирани. Нещо много характерно обаче – консорциумът е *поискал* от БНБ докладите на одиторските фирми, но националната банка е *отказала* с мотива, че не е страна по договора, сключен между одиторите и квесторите. Очевидно тези доклади са *най-секретните документи в сейфовете на БНБ* – защото от тях, както и от писмата за ангажимент на трите одиторски фирми, много ясно личи, че БНБ е отнела банков лиценз без заверен одиторски доклад – и че всички направени обезценки *нямат каквато и да било счетоводна стойност* – тъй като изобщо не са изготвени за целите, за които БНБ ги използва.

Едва на 31 октомври, повече от четири месеца след заявения интерес за оздравяване на КТБ, Иван Искров докладва пред парламента конкретното предложение на консорциума. Предложението е за увеличение на капитала на банката чрез дружество, което да бъде създадено от акционерите и правителството на принципа 50 на 50, като се предвижда правителството да участва с 2,3 милиарда лева, а консорциумът с *активи*, принадлежали до този момент на фирмата акционер „Бромак“. Начинът, по който Искров представя офертата пред депутатите, може да бъде определен най-малкото като *спекулативен*. „Няма смисъл да се търси оздравяване на банка, ако веднага ще се изплащат депозитите – казва той. – Каква ще е тази оздравена банка, ако 90% от актива ѝ занапред ще бъде депозит от Фонда за гарантиране на влоговете.“¹⁰⁷

Всъщност това, което го безпокои, са някои искания на акционерите, които застрашават собствените му позиции. Например искането за *анулиране на всички цесии с активи на банката*, които към този момент надхвърлят един милиард лева. Например прехвърлянето на активи на „Бромак“ и на собственика му – Цветан Василев, в КТБ – при което държавата става съсобственик, – само че целта

¹⁰⁷ Вж. напр. КТБ да се оздрави с активи на Цветан Василев и бюджетен кеш: Медианул, 31.10.2014.

на упражнението е тези именно активи да бъдат „усвоенни“ от *политико-икономическия кръг*, замислил и реализирал атаката срещу банката. И най-вече това, че от консорциума не само че продължават да искат докладите на одиторските фирми, но и **не приемат направените на тяхна база обезценки** – като смятат да направят свои, които чувствително да редуцират тъй наречената „финансова дупка“.

Очевидно обаче негативното отношение на Иван Искров към тази оферта оказва своето влияние и върху решенията на Народното събрание, започнало работа броени дни по-рано. В крайна сметка ГЕРБ ревизира намерението си да оздравява БНБ, а Бойко Борисов, комуто тепърва предстои да поеме премиерския пост, определя офертата като „нагло писъмце“¹⁰⁸. Оттам нататък нещата следват закономерния си ход – и на 6 ноември БНБ *отнема лиценза* на КТБ – въпреки многото експертни предупреждения, че **фалитът на КТБ ще струва далеч по-скъпо на държавата от спасяването ѝ**. Това се оказва факт – всъщност ликвидирайки КТБ, държавата избира *най-скъпия* вариант за разрешаване на кризата, породена от разпада на олигархичния модел „Кой?“. Сметката е ясна: 2,3 милиарда, колкото бе исканото от консорциума държавно участие, са по-малко от онези 3,7 милиарда, които държавата изплати на вложителите – и много, ама *много по-малко* от всички негативи, които България ще понесе покрай този фалит.

Днес вече е ясно какво е било реалното предложение, направено от Цветан Василев чрез този консорциум. Предлагал е на държавата същата сделка, която по-късно реализира с Пиер Луврие & Со – активите на „Бромак“ срещу собствените му дългове към КТБ. Според едно тогавашно интервю на икономиста Вера Ахундова от неправителствената организация „Ние, гражданите“, която обединява вложителите:

¹⁰⁸ Вж. напр. Нагло е писъмцето на инвеститорите, ще преразгледаме точка 3. – В: 24 часа, 31.10.2014.

тели в КТБ, става дума за активи, които се равняват на 12% от БВП на България. Това несъмнено е малко пресилено, но пък е истина, че става дума за предприятия, пряко свързани с националната ни сигурност: БТК, военните заводи, НУРТС-овете и прочее. Самият Цветан Василев подчертава това с думите: „Всъщност тези активи, за които сега се вдига толкова шум в България, бяха част от предложението на консорциума за оздравяване и реструктуриране на банката, чието предложение беше осмяно като несериозно писъмце. Всички тези активи бяха предложени да бъдат одържавени срещу реструктурирането на банката. Но това предложение на консорциума беше отхвърлено от правителството и от БНБ.“¹⁰⁹

Това отхвърляне, колкото и „справедливо“ да изглежда на пръв поглед, всъщност струва твърде скъпо на България. Държавата вече покри изфабрикуваната от БНБ финансова дупка от 4,2 милиарда – и сега в добавка се появява един много особен „инвеститор“, повече от очевидно свързан с Русия на Путин, който бил купил всички тези активи, предлагани тогава като възможност за спасяване на КТБ, за едно евро. Иначе казано – не само че платихме гяволъка на БНБ, прокуратурата, ДАНС и прочее институции по казуса КТБ, но и оставихме остатъците от тази огромна финансова империя – за да пируват с тях лешоядите.

¹⁰⁹ Цветан Василев: „Поискаха ми да прехвърля безвъзмездно активи. След като се опълчих, предизвикаха кризата в КТБ“: Гласове, 4.03.2015, интервю на Явор Дачков.

8. Пирът на лешоядите

Както вече видяхме, опитите да бъде спасена КТБ се *проточват във времето* – паралелно с бавенето на топката от страна на БНБ, за да може банката да бъде фалирана успешно. Позиции в защита на оздравяването вместо на ликвидацията – включително с искане на оставката на Иван Искров – са изразявани многократно – както от страна на видни икономически експерти¹¹⁰, така и от страна на вложителите в банката, а също и на синдикати и индустриални съюзи. Проблемът за това, как да стане така, че да се предотврати драматичният крах, който *заплашва да пробие бюджета на държавата* и да въвлече в кризата цялата банкова система, е занимавал не една и две публични фигури; нещо повече – в наши дни и *самият Иван Искров* претендира да е бил загрижен за същото и да е искал да спаси КТБ тогава, когато това беше възможно – само че, видите ли, нямало било консенсус, политиките не били съгласни¹¹¹.

Можем да видим и друг един такъв „спасител“ – в лицето на главния прокурор Сотир Цацаров. В началото на септември 2014 г. той най-неочаквано заяви, че *посредничи персонално* за среща между заинтересованите от съдбата на закъсалата банка. Ролята му на посредник предполагаше „ръководството на БНБ и многото хора, които предла-

¹¹⁰ Иван Костов, Стоян Александров, Емил Хърсев, Сашо Дончев и др.

¹¹¹ Вж. Иван Искров: „БНБ и нейният управител в частност винаги от първия ден е считала, че голяма системна банка като Корпоративна търговска банка, с толкова много клиенти, чиито пари са блокирани, трябва по най-бързия начин да бъде оздравена“ (Иван Искров: „Без политическо решение няма как да бъде отворена КТБ“. – В „Денят започва с Георги Любенов“, БНТ1, 21.09.2014).

гат варианти за излизане от кризата с КТБ, да седнат на една маса“¹¹².

Предлагащите тези варианти наистина седнаха на една маса: тази в неговия кабинет, незнайно дали по свое желание или защото *трудно се отказва* на един главен прокурор, още повече по казус от рода на КТБ. Срещата бе проведена на 9 септември 2014 г. – или по-точно срещите, тъй като в крайна сметка се оказа, че те са били две: първата между Цацаров, Иван Искров и финансовия министър Румен Порожанов, а след това на главния прокурор с работодателите и синдикатите, отново в присъствието и на Порожанов. След срещата председателят на Българската стопанска камара Сашо Дончев обяви, че Иван Искров е поел ангажимент *да оповести съдбата на КТБ* на 21 септември, когато изтичат три месеца от поставянето на банката под специален надзор. БНБ публично отрече да е поеман такъв ангажимент. Сашо Дончев обаче потвърди думите си и отпрати повече от сериозни критики към banker № 1: „Ако КТБ не бъде спасена, загубите за обществото ще бъдат много по-големи. До вчера бяхме на мнението, че не трябва да се използват публични финанси. За два месеца, след като банката не функционира нормално, ситуацията там е все по-лоша и е очевидно, че без публични финанси няма как да се получи. Въпросът е дали да чакаме деня, в който и публичните финанси няма да помогнат.“¹¹³

Този ден го дочакахме и резултатът е очевиден. По-интересен е въпросът с *мотивите*, които карат главния прокурор да играе ролята на посредник за съдбата на КТБ, която роля не само че не е в кръга на неговите правомощия, но предвид заемания от него пост е в известен смисъл и *неуместна*. Въпреки че отказа да коментира резултатите

¹¹² Главният прокурор се захвана да спасява КТБ: Медиапул, 3.09.2014.

¹¹³ Борис Митов. Среща при Цацаров лобира за оздравяване на КТБ с държавни пари: Медиапул, 9.09.2014.

от срещата, той изрази повече от ясно своите позиции – още когато публично заяви, че възнамерява да посредничи за съдбата на закъсалата банка.

Неговото мнение очевидно е радикално различно от това на недоволния от тази среща гуверньор. Главният прокурор например смята, че трябва да бъдат обезщетени *всички вложители* – а не само тези с влогове до 100 000 евро – и че основен виновник за тази банкова катастрофа е държавата. „Защото в продължение на години КТБ е била едно скъпо банково украшение, може да бъркам, вероятно ще бъде укорен и за тия думи, което е било поставено под един красив стъклен похлупак от държавата – твърди той. – Държавата е правила максимума, за да обгрижи този похлупак, максимума, за да държи парите си и парите на държавните предприятия под този похлупак. Тя се е грижила това, което се намира под похлупака, да стои чисто, неопетнено, здраво и изглеждащо стабилно. Е, сега ние не можем да укорим хората, които са отишли там или са вложили парите си там, където са били съвсем доскоро.“¹¹⁴

Той определя кризата в КТБ като „нетипична“, тъй като там имало *престъпления*¹¹⁵ и *нарушения* – и проблемът с тази банка бил криминален. Вложителите обаче не били виновни, тъй като били подведени от отношението на държавата към тази банка – поради което *всички*, а не само тези с влоговете до 100 000 евро, трябвало да си получат парите. Нещо повече – Цацаров дори предлага Законът за гарантиране на влоговете в банките **да бъде „надскочен“**, тъй като не предполага такива възможности.

¹¹⁴ Главният прокурор се захвана да спасява КТБ: Медианул, 3.09.2014.

¹¹⁵ Публичното оповестяване на престъпления не е в прерогативите на един прокурор, пък бил той и главен – в досъдебната фаза на съответното разследване. Такива права има само съдът, който може да определи какво е престъпление и какво не е.

Подобно предложение е най-малкото *странно* за един главен прокурор, чиято основна функция е да бди над спазването на законите. Намерението обаче се оказва про- роческо: броени месеци по-късно бяха лансирани различ- ни форми на *извънредни законодателства* – включително и разширяващи правомощията на главния прокурор, на- пример правото му да възпрепятства сделки между частни компании, когато реши, че те засягат националните инте- реси¹¹⁶. Без да оспорвам сериозния прецедент, който пре- дизвика тези промени в законодателството, предлагам на ентузиазираните законодатели да си представят какво би станало, ако примерно Никола Филчев разполагаше с таки- ва правомощия.

Странната мисия на Цацаров като посредник за съдбата на КТБ обаче поражда и някои *морални проблеми*. На пър- во място е повече от очевидна *ролята на неговата инсти- туция* за предизвикването на кризата в тази банка: без на- лудното разследване на прокуратурата срещу Цветан Васи- лев като евентуален поръчител на убийството на Делян Пе- евски до попадането ѝ под специален надзор едва ли ще- ше да се стигне. Третирането на самия Пеевски като *свеще- на крава*, потвърдено от многократния отказ на държавно- то обвинение да се занимава с него – въпреки очевадното му участие в Аферата КТБ, също поражда съмнения в без- пристрастността на тази институция. И е достатъчно да си спомним, че именно благодарение на прокуратурата, през активното мероприятие с бюлетините в Костинброд, се стигна до идването на правителството на Орешарски на власт и до пророкуването от Пеевски „махане“ на ГЕРБ и „страхувашия“ Бойко Борисов, за да се досетим, че нейното *съучастие* в съсипването на КТБ не е случайно – и че както при изборите през 2013 г., така и сега тази достолепна ин-

¹¹⁶ По-късно главният прокурор сам посъветва законодателите да се въздържат от подобно разширение на прокурорските право- мощия.

ституция всъщност обслужва определени олигархични интереси.

Големият проблем е, че в същото време, в което главният прокурор посредничи за съдбата на КТБ, той е и човекът, който най-добре от всички знае какви каши са забъркани там. Знае например как се е стигнало до „дупката“ от 4,2 милиарда лева – най-малкото защото тъй старателно укриваните от всички доклади на трите одиторски компании са *достъпни единствено за него*. Знае, че кредитните линии на банката съвсем не са били насочени само към фирми, свързани с Цветан Василев, но и към такива, свързани с Делян Пеевски. Знае например защо този „успял млад човек“ парадирва със закони, които предполагат изваждане на „цялата истина за КТБ“ – просто защото дълговете на свързаните с него фирми към тази банка са *своевременно цедирани и прихванати* от новия му любим трезор – ПИБ. Знае, че към момента, в който се кани да посредничи, КТБ е вече *отдавна убита* – и че това, което следва, е *разграбването на нейните активи* – при това тъкмо от фигурите, които осигуряваха политически чадър за нейната експанзия. Знае, че битката за тези активи вече тече – и че от тази гледна точка е важно как юридически ще се приключи с нейното затриване, така че то да съвпадне със създадената вече легенда за злодея банкиер, който бил обрал собствената си банка. И най-сетне знае, че *пирът на лешоядите*, които разкъсват нейната имуществена мърша, е една доста сложна суматоха, в която доброто и злото не са нищо повече от стъпкани в праха маски.

Главният прокурор междувпрочем е прекрасно ориентиран в делата на КТБ, защото част от тези лешояди са *свидетели на обвинението*. А те пък са станали такива, след като са *предали* Цветан Василев – и са се главили в полза на неговия доскорошен ортак Делян Пеевски.

На 24 юли 2014 г. в медиите се появява любопитно откритото писмо, в което служители на компании, свързвани с Цветан Василев, се обявяват против неговите порочни бан-

керски практики. Писмото претендира, че изразява мнението на около 200 служители на финансова къща „Фина“, КТБ и други компании, които са били ангажирани като *формални собственици* на над 120 дружества с кредити за над 3,5 млрд. лв., които всъщност са на мажоритарния собственик на банката Цветан Василев. Подписано е от доскорошния изпълнителен директор на „Мел финанс“ Бисер Лазов, дългогодишния управител на „Бромак“ (дружеството, чрез което Цветан Василев е мажоритарен акционер в КТБ) Иван Стойков, изпълнителния директор на ТЦ-ИМЕ Теодора Танева, изпълнителния директор на „Кен Трейд“ Людмила Петрова, Албена Андреева, Венета Николова, Емил Галов и Тихомир Иванов.

Според това писмо всеки от *анонимните* двеста служители на КТБ, наред със служебните си задължения, срещу което е получавал трудово възнаграждение, е трябвало и безвъзмездно да изпълнява функциите на собственик и/или управител на „дружества, кредитирани от банката за реализирането на различни бизнес начинания на Цветан Василев“. Твърди се, че „всеки кредит от банката е одобряван лично от Василев, като лицата, представляващи дружествата кредитополучатели, подписваха предоставените им от банката договори, без да имат представа за целите и разходването на кредитите“.¹¹⁷

Това „кърваво писмо“, както го наричат по-късно медиите, е от огромно значение за развитието на казуса КТБ – и особено за структурирането на обвиненията от страна на прокуратурата. Всъщност именно благодарение на „разбунтувалите се лейтенанти“ на Цветан Василев прокурорите и следователите разполагат с информация за това, как се е развивало кредитирането в тази банка и кои са *скритите аспекти на нейната кредитна дейност*, които могат да бъдат атакувани.

¹¹⁷ Вж. напр. Николай Стоянов. Бунтът на лейтенантите на Цветан Василев. – В: Капитал, 24.07.2014.

Съвсем отделен въпрос е *доколко е адекватна* тази информация. Не че не е имало кордон от бушони около КТБ, гарантиращи, че при неблагоприятно развитие на инвестиционната експанзия би могла да бъде скъсана нишката между банката и реалните кредитополучатели. Това обаче не означава, че самите инвестиционни проекти са *кухи* – и че всички раздадени кредити са *необслужвани и без покритие*, каквото е внушението на това писмо – като при това става дума за 3,5 милиарда лева.

Позволявам си да изразя основателни съмнения в адекватността на съдържащата се в него информация – най-малкото защото никой от споменатите в писмото около двеста служители на КТБ, фигуриращи според писмото като собственици на фирми, използвани като пощенски кутии при инвестиционните проекти на Цветан Василев, *не потвърждава това мнение*. Логично би било – особено при положение че неговата империя се разпада, а държавните институции и медиите правят всичко възможно да го демонизират, да бъде *точно обратното*: тези служители да се включат в надпреварата за забиване на ножове в гърба, както обичайно се случва в подобна ситуация по нашите географски ширини.

Съмнявам се и защото най-малкото в един случай манипулативната основа на техните сведения е доказан факт: това е казусът с изтеглените в брой и изнесени в чували 206 милиона лева, който се *основава на показанията* на защитения прокурорски свидетел Бисер Лазов – а после се оказва, че протоколът, който трябва да послужи за доказателство, е *с подправени подписи*. Съмнявам се най-сетне и защото действията на тези прокурорски свидетели – особено по казуса КТБ – са свързани с твърде чувствителни интереси на Делян Пеевски и „ВТБ Капитал“ – и твърде *пряко обслужват* основната стратегическа необходимост на реално провеждащите атаката срещу КТБ – да бъде демонизиран Цветан Василев, за да могат в предизвиканата национална суматоха да бъдат отмъкнати натрупаните от неговата банка активи.

Очевидно в случая става дума за прокурорска сделка – или може би дори за предварителна такава. Тези „лейтенанти“ просто са били привикани и им е било казано, че атаката срещу КТБ започва и че оставането им редом с Цветан Василев *не гарантира розово бъдеще*. Поет е бил ангажимент техните персонални действия при изграждане на олигархичната империя да останат *извън вниманието на прокуратурата* – при условие че минат от другата страна на барикадата. И вероятно им е било намекнато, че в хода на голямото разграбване *и за тях ще остане* съответна на ранга им плячка.

Най-вероятно тази предварителна обработка не е вследствие на атаката срещу банката, а е *една от съществените стратегии* при организирането ѝ. Самият Цветан Василев подозира именно това – в едно негово интервю действията на предалите го негови служители са определени по следния начин: „Ако говорим за активностите на шестимата „ключови“ свидетели на прокуратурата, нещата стоят по различен начин. Сценарият срещу банката и мен е подготвян още в периода март-май 2014 г., не без съществения принос на „правната“ кантора на ликвидаторите. Детайлно разработената концепция е включвала система от незаконни, антидатиращи цесии, проведени фиктивни общи събрания и др.“¹¹⁸

Тази система от незаконни действия реално съществува и за нея свидетелстват факти, които никой никога не е опровергавал. Част от тези действия се отнасят именно до пира на лешоядите, настъпил след *счетоводното убийство* на КТБ. Такива са например данните, посочени в едно открито писмо на отстранените директори на банката, визиращи действията на основния свидетел на прокуратурата. Според тях Бисер Лазов, „защитен свидетел на прокуро-

¹¹⁸ „БНБ бе безпрецедентно унижена посредством подчиняването ѝ на една алчна шайка“, интервю с Цветан Василев. – В: Банкеръ, 21.10.2014.

ра Иван Гешев и представляващ собствениците на фирми – кредитополучатели в КТБ АД, с просрочени задължения, разпродава техни активи“. Директорите посочват, че тези имоти се разпродават, прехвърлят или ипотекират в полза на близки до Бисер Лазов лица¹¹⁹.

На първо място сред разграбваните от прокурорския свидетел имоти е... самата сграда, в която се помещава централата на КТБ. В писмото се посочва, че „на 31.10.2014 г. фирма „Евробилд 2003“ ЕООД (собственост на „Аквафинанс“ ЕООД с управител Бисер Лазов), ползваща кредити за 85 милиона лева, е учредила договорна ипотека в полза на трето лице върху сградата на ул. „Граф Игнатиев“ № 10, в която се помещава Централно управление на КТБ АД. Фирмата, в чиято полза е учредена ипотека – „Ню кооп инвест“ ЕАД, е с изпълнителен директор Ненчо Ангелов Трифонов. Сделката е отразена в Имотния регистър по персонална партида № 557698, том 21, акт 50.“

Оказва се, че тази сделка не е единствената. Посочват се още две такива, за които също са цитирани данни от Имотния регистър: „На 13.11.2014 г. същата фирма – „Евробилд 2003“ ЕООД, продава обекти от жилищна сграда във Велико Търново на „Балкан Ерма“ ЕООД с управител Ангел Славчев Христов – също близък приятел на Бисер Лазов. Сделката е отразена в Имотния регистър по персонална партида № 84119, том 23, акт 127. На 13.11.2014 г. „Евробилд 2003“ продава на същата тази фирма – „Балкан Ерма“ ЕООД, парцел в Горна Оряховица с площ от 41 дка, заедно със сградите. Сделката е отразена в Имотния регистър по персонална партида № 62556, том 20, акт 93.“

Сделките са си сделки, но в писмото се посочва, че „въпреки горепосочените разпореждания с недвижими имоти по сметките на „Евробилд 2003“ ЕООД не е постъпил нито лев и фирмата продължава да не обслужва по-

¹¹⁹ Отстранените шефове на КТБ: „Разпродават се активи на фирми-длъжници“: Гласове, 22.12.2014.

лучените от банката заеми“. Дребната подробност е, че **споменатата фирма е сред длъжниците на КТБ** – и то сред най-сериозните – става дума за 85 милиона лева, – поради което най-малкото квесторите на КТБ и прокурорите, разследващи финансовите престъпления в банката, би трябвало да реагират, ако някой разпродава нейните активи, като по този начин ограбва вложителите в банката и държавата. В случая този някой е не друг, а **основният прокурорски свидетел!**

Едно разследване на журналиста Мирослав Иванов, занимаващ се с разследвания на финансови афери, хвърля допълнителна светлина върху този тип сделки. Той посочва, че „Евробилд 2003“ е компания на принципа на матрьошките – няколко вертикално разположени фирми, собственост една на друга. „Това е класически пример за замазване на следите и за схема, при която може да се скъса нишката, ако стане издънка – пише Мирослав Иванов. – А след падането на КТБ контролиращите матрьошката придобиват шанса да „скъсат връзката“ с КТБ и да се направят на независими бизнесмени. И не го пропускат.“¹²⁰

В случая „Евробилд 2003“ е притежание на дружество, управлявано от Лазов – „Аквафинанс“. От своя страна то е собственост на „Синтетик“, което пък притежава „Евробилд Проджект“, което пък от своя страна е собственост на „Юлинор“, управлявано от никому неизвестната Юлия Лазарова – вероятно подставено лице на Бисер Лазов. Според Мирослав Иванов освен посочените от отстранените директори сделки има и още една, която се отнася за *твърде скъп актив* – за около 150 декара в землището на село Самомино – зона, граничеща с Карадере, като имотите са на морския бряг.

Освен в случая с централата на КТБ сделките се реализират през „Балкан Ерма“, собственост на Ангел Христов,

¹²⁰ Мирослав Иванов. Свидетелят на прокуратурата Бисер Лазов ударно източва кредитирани от КТБ фирми: Фрогноз, 19.12.2014.

семеен приятел на Бисер Лазов, придобил тази компания дни преди сключването им. Стои открит въпросът, *с какви пари* тази фирма е финансирала сделките, след като справка в Търговския регистър показва, че за 2013 г. „Балкан Ерма“ е имала приходи от 65 хиляди лева и оперативна загуба от 14 хиляди лева.

Примери за подобни „придобивания“ има немало. В някои от случаите обаче прицелът на подобни акции *надхвърля мащабите*, допустими за наемниците, главили се да обслужват интересите на ликвидаторите на КТБ, като обслужват с вътрешна информация тезите на държавното обвинение. Такъв е казусът, изнесен от в. „Банкеръ“¹²¹, в който по *неприкрито криминален начин* е направен опит да се овладее един от големите заводи на отбранителната ни промишленост – „Дунарит“. Активите на това предприятие са близо 90 милиона лева, а генерираната печалба – почти 11 милиона.

Според в. „Банкеръ“ става дума за следното: „На 27.08.2014 г. със заявление пред Агенцията по вписванията е иницирано регистърно производство за вписване на промени в Търговския регистър по партидата на „Хедж инвестмънт България“ АД – дружество, в което КТБ държи 9,28% от капитала – и което е мажоритарен акционер в „Дунарит“. Заявител на искането за промени е *основният свидетел на прокуратурата* в разследването „КТБ“ Бисер Лазов. Към заявлението той прилага решение на съвета на директорите от 23 юни (три дни след поставяне на КТБ под особен надзор) за свикване на общо събрание на дружеството. Както става ясно по-късно, съветът на директорите *изобщо не е вземал такова решение*, а представеният в Агенцията по вписванията документ е антидатиран. Протоколът от уж проведеното на 23 юни заседание е подписан от членовете на съвета едва на 14 август след упражнен върху тях натиск.“

¹²¹ Крадецът вика: дръжте крадеца. – В: Банкеръ, 12.10.2014.

В случая особено интересни са подробностите, свързани с този опит за придобиване. Според заявлението например събранието е насрочено на ул. „Хубча“ 8, като намиращият се там имот е на банката, а не на „Хедж инвестмънт България“ АД. Нещо повече – там се намира резервният сървър на КТБ, който е *под денонощна охрана*. Всичко това не пречи на Бисер Лазов да претендира, че събранието е проведено именно там. На основния акционер в „Хедж инвестмънт“ – EFV International Financial Ventures Ltd (което държи 90,71% от капитала), *изобщо не е връчвана покана* за участие в общото събрание. Вместо това редом със заявлението за вписване е представено и пълномощно, с което EFV уж упълномощава Венета Николова да го представлява на общото събрание. Пълномощното е *фалшиво* – реално става дума за старо пълномощно, което ѝ е отнето. Самото събрание всъщност се състои единствено от Бисер Лазов и споменатата Николова, като *реално не е представен никой от акционерите* – нито EFV, нито КТБ.

В дневния ред е предложена една-единствена точка – да бъде *изцяло подменен* съветът на директорите на „Хедж инвестмънт“. Предложението е на мястото на отстранените Албена Андреева, Силвия Петрова и Любомира Масларова-Гюверджелиева да бъдат избрани с петгодишен мандат други три лица. Едното е, разбира се, Бисер Лазов, другите две са дружества – „Интер Финанс Инвест“ ЕООД и „Иновейшън Трейд“ АД. На второто от тези дружества Бисер Лазов е представляващ, член на борда на директорите и притежава акциите му чрез първото, което е също негова собственост. По този начин прокурорският свидетел *буквално се разтроява* в усилието си да обслужи нечии апетити към „Дунарит“. На всичкото отгоре в протокола от това събрание фигурират и подробности като комисия за преброяване на гласовете, оглавявана от отстранената Албена Андреева.

В крайна сметка на 1 август се провежда и *още по-абсурдният* избор на изпълнителен директор. Както отбеляз-

ва в „Банкеръ“, „присъства само човекът „3 в 1“ – Бисер Лазов – веднъж директно като член на съвета, втори път като представител на другия му член „Интер Финанс Инвест“ и трети път като представител на третия член „Иновейшън Трейд“. След което клонираният Лазов избира за изпълнителен директор на „Хедж инвестмънт“... познайте кого? Ами единодушно – Бисер Лазов, разбира се. Но след проведени „разисквания“, както е отбелязано в протокола от заседанието!“¹²²

За жалост на завераджиите този *опит за плоднешки грабеж* на „Дунарит“ през мажоритарния собственик „Хедж инвестмънт“ не минава. Спрян е от Агенцията по вписванията, която изисква да бъде представено удостоверение за представителство от акционера EFV International Financial Ventures Ltd. Примерът обаче е *показателен за наглостта*, с която действат ликвидаторите на КТБ – и за *пълната безропотност на институциите*, които по закон би трябвало да се грижат за активите на банката с грижата на добър стопанин.

Всъщност всички тези действия стават зад гърба на квесторите на КТБ. По закон цялата кореспонденция след поставянето на банката под специален надзор би трябвало да минава през тях, тъй като те упражняват абсолютно всички правомощия по управлението на банката и на нейните активи. Данни за получена от квесторите покана за провеждане на общо събрание на акционерите в „Хедж инвестмънт“ обаче няма. Реакция от страна на прокуратурата спрямо *публично оповестените действия* на нейния защитен свидетел – също – въпреки че по този случай има сигнал, подаден от адвокатите на Цветан Василев.

Вероятно за подобен тип акции се отнасят думите на Цветан Василев от неговата публична декларация, оповестена на 8 октомври 2014 г.: „Основните свидетели срещу мене и моите колеги от КТБ АД представляват няколко дру-

¹²² Пак там.

жества, които разполагат със значими активи, финансиранни напълно или частично от банката – казва той. – Освен това огромната част от фирмените книжа на тези дружества „изненадващо“ липсват – факт, относно който са информирани компетентните български органи преди време. От тези органи до момента няма никаква реакция. Могат да бъдат зададени въпроси дали това е случайно съвпадение, или не.“¹²³ В случая става дума за основните дружества в неговата бизнес империя: „Виваком“, „Петрол“ и „Дунарит“. В тази декларация банкерът за първи път признава в прав текст, че е бил **изнудван да прехвърли безвъзмездно акции от тези три предприятия** – под заплахата, че в противен случай неговата банка ще бъде атакувана и унищожена. Става дума и за „правната кантора, обслужваща съответните изнудвачи“ – която всъщност е кантората на адвокат Александър Ангелов, познат като „адвоката на Делян Пеевски“.

Този адвокат наистина играе *много важна роля* в редица ключови сделки, сключени от близки до Делян Пеевски фирми. През декември миналата година обаче се появиха данни, че сделката за едно от основните предприятия, придобити от тандема „Кой?“, е договаряна именно *между него и Бисер Лазов* – като адвокатът е имал *водеща роля при преговорите с „ВТБ Капитал“* и при уточняването на механизмите на плащане. Мирослав Иванов, който извади на показ доста от срамните операции, скрити зад завесата на тъй наречения „специален надзор“, публикува кореспонденция между двамата, от която ясно личи, че при продажбата на „Булгартабак“ на офшорката „БТ Инвест“ наистина е ставало дума за *кол опция* – и че именно Александър Ангелов е дирижирал *повторната продажба* на тютюневия холдинг, при което той се оказва собственост на *неизвестно частно лице*, което според регулаторите не било развивало

¹²³ Вж. напр. „Ликвидаторите“ на КТБ искат да сложат ръка върху „Петрол“, „Виваком“ и „Дунарит“: Медиапул, 8.10.2014.

търговска дейност – поради което нямало защо да се проверява самата сделка.

Според това разследване¹²⁴ парите на Livero Establishment (фондация в Лихтенщайн, която придобива „Булгартабак“, като закупува „БТ Инвест“) са осигурени от две дружества: EFV International Financial Ventures и Ventracor Establishment. Първата компания е добре позната: тя е акционер в ТЦ-ИМЕ – компанията, чрез която се разпределят *основните финансови потоци* в мрежата от фирми на Цветан Василев. ТЦ-ИМЕ впрочем е и първата компания, която Делян Пеевски *се опита да блокира и успя* – чрез своите позиции в съда – и чрез едно *повече от странно* решение на съдия Ченалова. Публикувайки факсимиле на едно от писмата, Мирослав Иванов посочва, че „според протеклата между човека на Пеевски – Ал. Ангелов, и тогавашния човек на Василев – Бисер Лазов, кореспонденция става ясно, че EFV International Financial Ventures ще осигури 59 млн. евро, а другата фондация Ventracor Establishment има грижата за 49 млн. евро. Така двете общо набират ресурс от близо 108 млн. евро. С тях Livero Establishment затваря сделката с „ВТБ Капитал“.

Той посочва и още нещо, което е много важно – какъв е механизмът, по който Делян Пеевски продължава да се ползва с *легендата, че не притежава нищо и не развива никакъв бизнес*. Този механизъм е свързан с *офшорните компании*, срещу които депутатът от ДПС не толкова отдавна уж законодателстваше заедно със своя ортак Йордан Цонев. Хватката е следната:

„В схемата има една ключова компания, която на практика никога не е влизала под прожекторите. Това е Тобасо EMEA Trade limited. Подобно на цяло съзвездие от компании, участващи в групата на „Булгартабак“, дру-

¹²⁴ Мирослав Иванов. Пеевски в „Булгартабак“ – кой и как плати сделката: Фрогноуз, 10.12.2014.

жеството също е регистрирано в специална търговска зона на Дубай. След като през него са преминали първоначалните плащания по корупционната схема, то никога повече не е използвано. За това в прав текст говори именно писмо на адвокат Александър Ангелов, който впрочем е очевидният архитект на цялата „цигарена“ сделка. Ангелов е човекът, който е наел швейцарската консултантска компания ILC – International Legal Consultants, която е консултант по дубайската схема. Благодарение на нея са оформени документите така, че формалните собственици на фирмите в Дубай да бъдат местни лица. Това *автоматично затваря достъпа на всички външни лица до фирмения регистър в Дубай.*¹²⁵

Схемата работи перфектно, както вероятно вече отдавна сме забелязали – винаги когато стане дума за корупция от тежък калибър, изплува *някоя далечна офшорка* – в зона, чието законодателство допуска публичното представителство да бъде на ниво адвокати, а не на ниво реални собственици. Подобни схеми са използвани и от Цветан Василев, и от Делян Пеевски, и от много други герои на нашите дни. И тъй като формално няма и следа от имуществото, придобито на ръба на закона или отвъд него, то няма и никакви опити *да се потърси отговорност* за сделки, реализирани в този или онзи финансов рай – дори и когато това, което се е случило, *е де факто публична тайна.*

Отношението на прокуратурата към свещената крава Делян Пеевски е *показателен пример* за тази офшорна безнаказаност. От тази гледна точка въпросите на Мирослав Иванов относно тази афера – като „Знае ли прокуратурата, че основният ѝ свидетел Бисер Лазов е чертал и е участвал в схеми, които нарушават данъчното законодателство и мерките срещу изпирането на пари в поне няколко страни в Европа?“ или „Какво още трябва да стане публично известно, за да започне прокуратурата проверка на

¹²⁵ Пак там.

Делян Пеевски за участието в сделката по придобиване на „Булгартабак“?¹²⁶ звучат *чисто реторично*. Най-много да се опитаме да им отговорим сами.

Българската прокуратура, използваща услугите на хора като Бисер Лазов и Теодора Танева – които всъщност са основните свидетели на обвинението, – направи много, за да бъде постигнато основното внушение, към което се стремяха ликвидаторите на КТБ: че Цветан Василев е *основният виновник* за всички проблеми, свързани с тази банка. Това става чрез серия от интервюта на водещия делото прокурор Иван Гешев, в които – *в пълно противоречие* с изискването за запазване на следствената тайна и презумпцията за невинност – той рисува апокалиптични картини за ситуацията в КТБ и обвинява Цветан Василев във всички смъртни грехове.

Например в интервю пред в. „24 часа“ той признава, че няма годна експертиза по цитирания случай и следствието разполага само със свидетелски показания. Междувпрочем съществена част от тези показания вече са дискредитирани, тъй като има доказателства, че единият основен свидетел на обвинението е фалшифицирал подписа на г-н Василев върху най-важното вещественно доказателство (разписката за 206-те милиона от името на „Бромак“). Наблюдаващият прокурор обаче си позволява публично да раздава квалификации, без да има никакви доказателства: „Цветан Василев ... е използвал банката, както гражданинът – портфейла си“, „Имаме доказателства за движението на тези пари – в каква посока са вървели след г-н Цветан Василев и свързаните с него лица. Част от тях са използвани за финансиране на политически проект“; „с пари на вложителите Цветан Василев си е изкупувал предприятия, цели икономически отрасли“; „с тях (т.е. с „липсващите“ пари) могат половината правителства в Африка да се свалят, да се купят атомни бомби и т.н.“¹²⁶

¹²⁶ Вж. напр. Цветан Василев доказано е завземал цели отрасли с присвоените 206 млн. лв.: Медианул, 25.08.2014.

Тези приказки се сипят, при условие че обвиняемите и свидетелите по въпросното дело са наказани *да подпишат декларации*, че няма да разгласяват и коментират публично каквато и да било информация, свързана с делото. Фактът, че прокурор Гешев третира обичайната кредитна дейност на една банка като *изкупуване* от г-н Василев в негова изгода „на цели икономически отрасли“ е внушение, целящо представянето на банкера като престъпна фигура – което от гледна точка на наблюдаващия делото прокурор, обвързан със задължението да пази следствената тайна, е просто *недопустимо*. Още повече че става дума за обвинения *без налични доказателства*, формирани само върху показанията на компрометирани вече свидетели.

Моралният проблем за българската прокуратура в случая е свързан именно с използването на тези свидетели. Олигархичният модел, в основата на който стои КТБ, се градеше върху *една много проста сделка*: политическа закрила и преференции – срещу осигуряване на медийно спокойствие за властта. Много важен елемент, който прави самата сделка възможна, е изграждането на достатъчно могъща медийна империя, която *да промива мозъците на българите* с една грижливо структурирана паралелна реалност – и *да служи като бухалка* спрямо евентуалните врагове или просто несъгласните граждански структури (можем да си спомним например координираните медийни атаки срещу българския президент – или пък как бяха наричани протестиращите срещу кабинета Орешарски граждани в медиите на Пеевски!). Точно тази медийна империя обаче е *съградена с прякото участие* на двамата прокурорски свидетели – на Бисер Лазов и Теодора Танева.

В отчета за 2013 г. на „Балканска медийна компания“, еднолична собственост на Ирена Кръстева, може да бъде забелязана *впечатляващата печалба* от 50 милиона лева (впечатляваща, защото управляваните от нея медии са губещи от години). В доклада за дейността на това дружество

е отбелязано, че става дума за „приходи от лихви“. Подобни приходи са *невъзможни*, тъй като зад тях би трябвало да стои кредит от примерно половин милиард лева, който Кръстева очевидно не е отпуснала никому, тъй като не притежава подобни суми.

Всъщност печалбата е формирана от *продажба на дялове* в съвместно предприятие. Става дума за „Си Ди Дивелопмънтс“, което е учредено през октомври 2007 г. като съвместно предприятие между ТЦ-ИМЕ и „Балканска медийна компания“ (БМК) – с капитал 12 милиона лева. В Съвета на директорите влизат Ирена Кръстева, Теодора Танева и ТЦ-ИМЕ, а изпълнителни директори са споменатите две дами. Месеци по-късно, през юни 2008 г., ТЦ-ИМЕ и БМК подписват предварителен договор за продажба на 6 милиона акции с номинална стойност по 1 лев, които БМК продава на ТЦ-ИМЕ на цена... **53 милиона лева**. Този договор предвижда изплащане по вноски в течение на пет години, на 47 транша – от юни 2008 г. до 14 ноември 2013 г., като особено интензивни са преводите през последната година – когато са извършени 8 превода на суми между 500 000 и 6 млн. лева.

Както посочва Мирослав Иванов¹²⁷, тази сделка е нещо като *касичка за Делян Пеевски* и неговата медийна империя. Цел на сделката е да се намери *легитимен път за финансиране на медиите на фамилията*, както и на многобройните имотни придобивки на Пеевски, регистрирани на името на БМК и свързани с нея фирми. Доказателство за фиктивния характер на тази сделка е обстоятелството, че докато ТЦ-ИМЕ купува от БМК 6 милиона акции на цена 53 милиона лева, същото това дружество продава на 30 март 2011 г. *своите 6 милиона акции* на пакетна цена 15 милиона лева.

¹²⁷ Мирослав Иванов. Свидетелите срещу КТБ Лазов и Танева са налели 50-те милиона лева на Ирена Кръстева: mironivanov.com, 22.10.2014.

Според Мирослав Иванов, за да има основание „Си Ди Дивелопмънтс“ да струва платените за акциите пари, е направена *преоценка* на участието на това дружество в „Обединени български вестници“. Преоценката е правена от Бисер Лазов и Николай Орешаров, който е *одитор* на БМК и останалите компании на Кръстева и Пеевски – включително на „Табак трафик“ и „Табак маркет“, които оперират с търговската марка Lafka. Двамата преоценяват участията на „Новинар Медия Проджект“, „ПМ проджект“ и „Проджект Строители на съвременна България“, както и на самото „Обединени български вестници“ – като *общата оценка скача* от 74,39 милиона лева на 171 милиона лева. Интерес от тази на практика *незаконна операция*, свързана със създаване на документи с невярно съдържание, имат единствено Делян Пеевски и Ирена Кръстева.

И двамата свидетели на прокуратурата не са случайни лица в бизнес империята на Цветан Василев. Бисер Лазов, освен че е бил управител на някои от свързаните с банката фирми, е и *финансов консултант*, чиито услуги са ползвани от банкера достатъчно често, за да бъде запознат „свидетелят“ със *слабите места в неговите схеми*, които могат да бъдат атакувани, за да бъдат усвоени част от висящите в нищото активи на банката. В същото време Теодора Танева е управител на ключовата за Цветан Василев компания ТЦ-ИМЕ, чиито неконсолидирани активи се оценяват на *над един милиард лева*. Нейните дъщерни дружества са сред големите акционери в завода за стъкло „Рубин“ – Плевен, и „Сръбска фабрика за стъкло“ – Парачин, „Корабостроителница Русе“, Футболния клуб „Ботев“ – Пловдив, а освен всичко и в БТК. Точно тази компания бе *директно атакувана* от свързвана с Делян Пеевски фирма веднага след поставянето на банката под специален надзор – като целта беше ТЦ-ИМЕ да бъде извадена от играта – и в перспектива да бъдат присвоени нейните активи.

Става дума за искане на „Сиболе сървисис инкорпорейтид България“. Тази компания е собственик на „Тех-

ноекспортстрой“. Самият „Техноекспортстрой“ пък беше приватизиран от „АТ инженеринг 2000“ с кредит от КТБ през 2012 г. – но се оказа сред фирмите, които депутатът от ДПС е усвоил още преди старта на своя конфликт с Цветан Василев – и участваше в схемите за строителството на „Южен поток“. Стратегията на атаката срещу ТЦ-ИМЕ е следната: „Сиболе“ внася в съда претенцията, че е придобила вземане от един от основните акционери в ТЦ-ИМЕ – офшорката EFV International Financial Ventures, регистрирана на Британските Вирджински острови. При това, забележете – била придобила вземането *дни преди молбата за несъстоятелност* – и то от самата ТЦ-ИМЕ. Вземането е на стойност 14,5 милиона евро, като изобщо не е ясно доколко самото то е реално, тъй като се базира върху развален договор за поръчка от 2012 г., чрез който „Техноекспортстрой“ е възложил на ТЦ-ИМЕ да идентифицира потенциални инвестиционни възможности, а EFV да осигури придобиването на 50% от капитала на някакво кипърско дружество.

От тази гледна точка молбата за несъстоятелност по отношение на две дружества, чиито активи надхвърлят един милиард, въз основа на дълг от 14,5 милиона евро, изглежда *абсурдна*. Абсурдни са и мотивите, с които се иска несъстоятелност на ТЦ-ИМЕ – твърдението е, че между двете дружества се извършват *крупни банкови преводи*, като според управителя на „Сиболе“ няма реални основания за тях. Не са представени, разбира се, *никакви доказателства* за това твърдение – и е напълно неясно защо редом с дружеството длъжник е поискана несъстоятелността и на друго дружество, при това с активи *десетки пъти над дължимата сума*.

Само че *автоматичната система за случаен избор* на СГС посочва съдия Румяна Ченалова. Това се случва **за трети път** в хода на сагата с КТБ – при наличието на 20 други съдии в Търговското отделение. Тя от своя страна решава казуса със замах – като с решение от 17 юни *обявя-*

ва и двете дружества в несъстоятелност – и назначава и в двете един и същи синдик – Даниела Куцева, която следва да отговаря за тях до съдебното установяване на несъстоятелността. При което смело е прекрачена дребната подробност, че фирмата длъжник е регистрирана на Вирджинските острови, поради което тя би могла да бъде третирана *само по тамошните закони*. Без да се замисли, съдия Ченалова обявява, че след като Вирджинските острови са британска територия, за тях важат правните норми на ЕС – което, разбира се, не е така – и това е вписано в протоколите към договора присъединяване на Великобритания и Северна Ирландия към ЕС, от които става видно, че европейското право *не се прилага* върху британските отвъдморски територии.

Независимо от всички абсурди обаче двете компании са *юридически блокирани*, което междувпрочем е и основният коз, на който разчитат ликвидаторите на КТБ в **опита си да овладеят най-голямата собственост на банката – акционерното участие в БТК**. Едва в началото на април 2015 г. Софийският апелативен съд отменя определението на съдия Ченалова – с което тя де факто е назначила синдик в чуждестранна компания, която *изобщо не принадлежи* към българската и дори европейската юрисдикция.

От аргументацията на Апелативния съд става ясно, че решението на Ченалова е направено *без сериозна аргументация* и че изводите ѝ се базират „единствено на *твърденията на молителя*, които се явяват недостатъчни, без да са представени доказателства да подкрепят тази теза“. Освен това, добавят апелативните съдии, „нито в молбата за откриване на производство по несъстоятелност, нито в молбата за допускане на предварителни обезпечителни мерки по отнoшение на двете ответни дружества има твърдения за реалната опасност от разпиляване, повреждане или укриване на имуществото на длъжника, както вече бе споменато, няма и представени доказателства в тази посока“. Това, което се премълчава в тяхното решение, но което е повече от

очевидно, е, че в този, а и в много други казуси, свързани с КТБ, *системата за случаен избор очевидно е манипулирана*, а определени съдии упражняват *поръчково правосъдие*, за да обслужват свързаните с тази банка апетити.

Позицията на втория прокурорски свидетел Теодора Танева като управител на ТЦ-ИМЕ се оказва *изключително важна* в най-тежката битка за наследството на КТБ – в битката за акциите от БТК. Акционерното участие и в тази компания е свързано с верига от офшорни фирми, които се притежават една друга. Според в. „Капитал“ връзката помежду им е следната: „Сто процента от капитала на БТК по официална информация са на „Вива телеком България“. То се притежава от Inter V Investment, регистрирано в Люксембург, собственост от своя страна на V2 Investment, също в Люксембург. Последното е изцяло притежание на V Telecom Investment – акционерно дружество пак в същата страна. В него „Бромак телеком инвест“ има 43,3% от капитала, ВТБ – 33,3%, а бившите кредитори на телекома – 23,43%. Както показва името, дружеството на Василев е основано от неговата компания „Бромак“, но при затварянето на банката то е под контрола на друга ключова компания на банкера – ТЦ-ИМЕ.“¹²⁸

ТЦ-ИМЕ обаче още през юни е *атакувана от Пеевски* и – както вече видяхме – с помощта на съдия Ченалова е обявена в несъстоятелност, като е въведен синдик. Това обстоятелство отваря пътя към евентуалното заграбване на тези акции, за което Теодора Танева се бори по един твърде особен начин – като пише писма да квесторите на БТК, в които претендира, че е започнала действия по *връщането на акциите* в повереното ѝ предприятие – и че по този начин дълговете на ТЦ-ИМЕ към банката могат да бъдат изплатени.

В. „Труд“¹²⁸ цитира нейно писмо до квесторите от 16 септември 2014 г., в което Танева споменава, че „ще пред-

¹²⁸ БТК – войната започна. – В: Капитал, 9.01.2015.

приеме необходимите правни и фактически действия в изпълнение на Споразумението, сключено на 5.09.2012 г. между страните „Технологичен център – Институт по микроелектроника“ (ТЦ-ИМЕ) АД и „Кръшър инвестмънт лимитид“ (Crusher Investment Limited), в резултат на което да бъдат прехвърлени в полза на ТЦ-ИМЕ АД акции (дялове) от капитала на V Telecom Investment General Partner S.A., Люксембург, което дружество от своя страна, чрез две междинни дружества, също регистрирани в Люксембург, е едноличен собственик на капитала на „Вива телеком България“ ЕООД – съответно едноличен собственик на БТК ЕАД¹²⁹. Това писмо е на практика знак за институциите, които работят за фалита на КТБ и които са призвани да съдействат с една очевидна цел: при евентуален успех, който може да бъде реализиран само чрез влиянието на Пеевски в съдебната система, тъй като става дума за *еднолично решение на управителя на една фирма*, непотвърдено от нейния надзорен съвет, акциите на БТК ще останат *извън контрола на Цветан Василев*. Това би било много тежко поражение за него – тъй като собствеността на БТК е *един от малкото козове*, които са му останали, след като банката му е съсипана, преследван е от правосъдието и всички влиятелни приятели сред политическия елит са му обърнали гръб.

Разбира се, и Цветан Василев прави необходимото, за да освободи Теодора Танева от позицията, която заема. В цитираната статия на „Труд“¹²⁹ се споменава, че *съдът бил спрял цели седем опита* на съвета на директорите на ТЦ-ИМЕ да отстранят свидетелката на прокуратурата от позицията, която заема. Не е ясно *въз основа на какви законови положения* съдът зачерква решенията на съвета на директорите на тази компания – но неговата работа в полза на единия от двамата воюващи олигарси е, струва ми се, очевидна.

¹²⁹ Крадат БТК. – В: Труд, 7.10.2014.

Защитата на Танева като управител на ТЦ-ИМЕ е наистина впечатляваща, като се има предвид, че става дума за човек, **уличен във фалшификация на документи** – като това не прави никакво впечатление на доблестната прокуратура. Например прокурорът по делото за КТБ Иван Гешев без всякакво притеснение споделя публично факта, че Танева *лично е фалшифицирала протокола*, който удостоверява, че фамозните 206 млн. лв., дето уж бяха изнесени с чували, са дадени като кредит на „Бромак“. И добавя към казаното: „Протоколът, с който сте се сдобили, е неистински, подписите на Цветан Василев и Иван Стойков са фалшиви – това е установено с експертиза от Националния институт по криминалистика и криминология, но все още не е изяснено кой ги е подправил. Един свидетел твърди, че е чул, че е Танева. Експертиза ще покаже дали е така. И така да е, тя ще търпи наказание, но това *не намалява достоверността на нейните показания*. Напротив.“¹³⁰

Битка за усвояване на акциите на БТК се води и по друга линия – и тук основният атакуващ е *българският клон на руската ВТБ – „ВТБ Капитал“*. Всъщност след сделката по реструктуриране на задълженията на БТК през ноември 2012 г. Цветан Василев държи 43% от БТК – чрез верига от офшорни дружества; руската ВТБ през лондонското си инвестиционно звено „ВТБ Капитал“ има близо 33% от компанията, а остатъкът е разделен между кредиторите на телекома. По думите на самия Цветан Василев „ВТБ Капитал“ е само „номинален“ акционер – какъвто всъщност беше при сделката за „Булгартабак“ – инвеститор, който гони краткосрочни печалби, но не се интересува в *дългосрочна перспектива* от мениджмънта и развитието на предприятието.

Но нещата се променят. След като банката бива атакувана и съдбата ѝ – предрешена от БНБ и прокуратурата, „ВТБ Капитал“ предприема *активни действия* за завладяване на

¹³⁰ Цветан Василев доказано е завземал цели отрасли с присвоените 206 млн. лв. – В: Труд, 25.08.2014.

БТК. На 12 декември 2014 г. фондът изпраща писмо, с което настоява надзорният съвет на компанията да бъде свикан на 18 декември – като единствената точка, предложена за разглеждане в дневния ред, е смяна на Златозар Сурлеков като управител на телекома. Предложението е на негово място да бъде назначена Михаела Калайджиева, която е бивш генерален секретар на БТК между 2008 и 2013 г.

В крайна сметка на посочената дата надзорният съвет се събира по конферентна връзка – и това предложение е прието с гласуване, като единият от представителите от квотата на БТК гласува в негова полза. По този повод Цветан Василев споделя пред в. „Банкеръ“, че членове на надзорния съвет са били убедени да гласуват против волята на акционерите, които представляват, чрез прилагане на „многообразни креативни методи – от причакване на входа, през идеологическо облъчване на кого трябва да служат, за да се спасят, до *системни заплахи*, включително и за физическа саморазправа“¹³¹.

Тези опити обаче не успяват, тъй като Златозар Сурлеков в качеството си на управител не внася протокола в Търговския регистър, като заявява, че е нелегитимен. Съществува обаче друга опция, чрез която БТК *би могла да стане руска собственост* – и точно за нея наемква Цветан Василев в своето прочуто интервю пред „Гласове“ на Явор Дачков. Според в. „Капитал“ става дума за „мостовия заем от 150 млн. евро, който Inter V – т.нар. средна компания нагоре по веригата на собствеността на БТК, тегли при сделката. Вариантите при него са два – или акционерите трябва да увеличат капитала с толкова, или да се търси рефинансиране или удължаване на срока. Залог за заема са акциите на Inter V, агент – ВТБ, и основен записал дълга – пак ВТБ. Очевидно е, че ако ВТБ иска да придобие БТК, това е най-прекия път“¹³².

¹³¹ БНБ и прокуратурата разиграват нелеп и абсурден фарс. – В: Банкеръ, 21.10.2014.

¹³² БТК – войната започна. – В: Капитал, 9.01.2015.

Цветан Василев очевидно няма откъде да намери тези 150 милиона евро, чийто падеж се очаква – и в крайна сметка *единственият изход* от тази ситуация е продажбата на БТК. Така се стига до парадокса, при който националният телеком и цял куп предприятия, свързани с националната сигурност на България, *се продават за едно евро* – като джунджуриите в някой магазин за ширпотреба – плюс неясните обещания да се покрият bankerските дългове. Но и няма как да не се стигне до такива парадокси, след като банката, притежавала всичко това, е *съзнателно убита и хвърлена на пира на лешоядите*. А те, както е известно, са грабливи птици. И не се гнусят от мършата.

9. Пробитият джоб на България

На 6 ноември 2014 г. БНБ отнема лиценза на КТБ – и още на следващия ден внася в Софийския градски съд искане за откриване на производство по несъстоятелност на банката. Делото обаче е блокирано, тъй като е внесена жалба от страна на мажоритарния акционер „Броммак“ ЕООД и на Bulgarian Acquisition Company. Спорът се пренася във Върховния административен съд, където редом с жалбата на „Броммак“ са внесени още *десетки жалби* на вложители и акционери. Адвокатите на банката оспорват решението на БНБ за капиталовата неадекватност на КТБ, настояват за назначаване на компетентна съдебно-счетоводна и одиторска експертиза с участието на международни експерти и твърдят, че в своето решение за отнемане на лиценза националната банка се позовава на незаконосъобразни данни, възлагайки проверката на одитори и търговски дружества, чиито доклади *нямат правна стойност*, нито счетоводна, нито одиторска – и могат да бъдат третирани единствено като мнения, становища и консултации.

Жалбите са отхвърлени скоростно от тричленен състав на ВАС, като основният мотив на съда е, че **акционерите нямат правен интерес** да обжалват. Писано черно на бяло в мотивите, подкрепени от съдиите Таня Вачева и Иван Раденков, е абсурдното мнение, че отнемането на лиценза на КТБ действително засяга икономическия интерес на акционерите, но „не обуславя правен интерес от съдебно оспорване“. Аргументът е, че правният интерес е пряк, но в случая носител на този интерес е КТБ, а не отделните акционери в банката. Иначе казано – право да обжалват производството за несъстоятелност имат единствено... **назначените от БНБ квестори!**

Това решение е смайващо – както по своята *правна неграмотност*, така и по своята наглост. Съдия Соня Янкулова – единствената от този състав, която не приема това решение, с право посочва в своето особено мнение, че с определението си ВАС просто „ампутира“ правата на акционерите в КТБ – и прекращава установената практика на Европейския съд по правата на човека – практика, формирана и въз основа на *български примери* – като делото „Капиталбанк срещу България“. Тя посочва, че според общите правила за обявяване на фалит интересите на дружеството се бранят пред съда от неговата управа – но тези общи правила *не са приложими* към казуса с КТБ, защото управата на банката са квесторите, а те са назначени и зависими от БНБ – и *нямат интерес* да защитят банката от фалит. Тук бих добавил, че те не само нямат интерес – но и правят всичко възможно да съборят банката в пропастта на фалита – в изпълнение на разпорежданията на своите началници, които пък изпълняват нечии други, задкулисни разпореждания.

Решението е обжалвано и пред петчленен състав на ВАС, но неговото решение е предопределено с изявлението на скандалния председател на тази институция – Георги Колев, който още предварително обявява, че ако потрябва, ще участва и *в лично качество* в съдебния състав. И осъществява това свое намерение – без оглед на възраженията, че неговото участие *ще повлияе* и върху мнението на останалите съдии. Облича тога за пръв път, откакто заема председателския пост, като чрез жребий – според обичая във ВАС, е определен единствено докладчикът по делото. Излишно е да уточняваме, че съдиите решават каквото трябваше да решат – и *единодушно потвърждават* решението на по-долната инстанция. След което хоризонтът за водене на съдебни дела по казуса КТБ *пред международните съдилища* е вече открит – и междувпрочем първите жалби са вече внесени.

С това казусът за съществуването на КТБ е вече *окончателно приключил*. Остава да видим какви ще бъдат послед-

ствията от упражнението над банката погром. Плащанията по фалита са вече наченати: платени са около 3,7 милиарда лева на вложителите с влогове до сто хиляди евро – от Фонда за гарантиране на влоговете в банките и от държавата – иначе казано, от всички нас. С тези пари обаче щетите от фалита на КТБ не се изчерпват.

Извън тази стойност остават негарантираните депозити на фирми и на граждани – на стойност 1,8 милиарда лева. При тези сметки трябва да имаме предвид и още едно обстоятелство: към 31.10.2014 г. прехвърлените вземания по договори за цесии са на обща стойност 1 183 714 хил. лева, а поисканите прихващания – 779 055 хил. лева. Тези цесии на пръв поглед облекчават сумата на общата неплатежоспособност, но от друга страна, чрез тях де факто се нарушава предвиденият ред на кредиторите – тоест *излъгана е пак държавата*, в лицето на Фонда за гарантиране на влоговете. Освен това цесиите са избирателни – прихващанията се правят с редовни длъжници, които искат да си изчистят кредитите, а не с кухи кредитополучатели, чиито кредити са тотално обезценени. Известно е, че най-много заявки за прихващания има от държавни фирми, фирми около „Петрол“ и други предприятия с реални активи. Тоест тези операции *намаляват здравите активи* на банката – и оставят на синдиците възможността да осребряват само най-лошите кредити.

Зейва повече от сериозна дупка във Фонда за гарантиране на влоговете в банките. След разплащането с вложителите в размер на около 3,7 милиарда лева ФГВБ остава с дълг към хазната от около 1,7 милиарда лева. Но фондът *не може да си позволи* да остане празен, докато дължимата сума се натрупа от вноските на банките – които пък се натрупват от подстригване на процентите по нашите вложения. Той трябва да бъде в готовност да поеме *нова подобна криза*, каквато, предвид ситуацията в България и в света, съвсем не е изключена. С други думи – след изплащането на влоговете трябва да бъде създаден нов финансов буфер.

Освен това преките щети от фалита съвсем не се изчерпват с парите, които ще бъдат платени във връзка с обезщетяване на вложителите. България губи по много други линии, една от които е свързана с факта, че *този фалит повлича след себе си други фалити* – на фирми, които са с блокирани средства в трезорите на КТБ или са разчитали на кредитни линии за довършване на вече започнати проекти. Заедно с тези фалити се стапят десетки хиляди работни места – плюс драматичен недостиг на пари в предприятията, работили с кредити от тази банка – особено в оръжейната промишленост и енергетиката.

Това обаче не е всичко. Има една потенциална загуба, която днес никой не може да предвиди: колко ще бъдат щетите за държавата от *десетките и стотици съдебни дела*, които ще бъдат заведени пред международните съдилища веднага след като приключат делата за несъстоятелност в България – от акционери, вложители и фирми, чиито проекти са пропаднали покрай фалита на КТБ. Големият проблем тук е, че доказателствата, които българският съд използва като *индулгенция* за поръчковите си дела, свързани с КТБ, *няма да чинят и пукната пара* в международните съдилища. И наистина сме „много зле“ – както казва Илиан Василев в един свой коментар. Неговите аргументи прекрасно сумират причините, поради които тезите на БНБ, прокуратурата и съда издишат:

„Първо, набива се на очи очевидният факт, че прокуратурата първо е действала, а след това заедно с БНБ търси оправдание на своето действие!? Достатъчно е да се съпоставят изказванията на БНБ преди 21 юни, времето, в което прокуратурата действа преди специалния надзор, и времето, в което „одитът“ бе публикуван. Няма никакво основание да се предполага, че прокуратурата като една Касандра е знаела преди всички в какво състояние е банката.

Второ, крайно време е някой да обясни на прокурора каква е правната стойност на документа, който трите ком-

паний представиха на БНБ и който побързаха да засекретят, като си мислят, че няма да бъде представен в съда. Да прочетат тънкия шрифт преди и след текста, който квалифицира отговорността на авторите за съдържанието му. Зная много добре за какво става реч и зная какво ще направят компаниите в международен съд, ако изобщо приемат да участват като свидетели.

Трето, не струва много прокурорите да попитат кой документ към датата на поставяне на банката под специален надзор може да се смята в международен съд за валиден за състоянието като одитен доклад.

Четвърто, и прокуратурата, и БНБ, и Петър Чобанов – как ще докажат в съда, че ПИБ може да се спасява, а КТБ не може. Това, че в главите на някои са съществували „подозрения“, не означава нищо. В съда независими експерти могат да представят мнението си чрез интерпретация на числата от валидните към датата на спецнадзора финансови отчети на двете банки, които са поискали помощ. Какви суми са поискали и как са преценили, че едната става, а другата не. Само да не се залъгват, че едната сама е поискала да бъде поставена под специален надзор. Защото ако не могат да го докажат – е налице дискриминация и съзнателно бездействие. Няма да продължавам по тази линия – нека читателите се сетят как ще се развие дебатът в международния съд.

Пето, не могат да държат като следствена, банкова и прочие тайна тези документи, прекалено публични и достъпни като документи са свидетелствата, доказващи характера на действията на прокуратурата. За наше общо съжаление, защото страна по делото ще бъде държавата и ние като данъкоплатци ще платим сметката, защото ако прокуратурата и БНБ откажат да ги предоставят, само ще си утежнят положението като страна по разбирателството.¹³³

¹³³ Илиан Василев. Представете си, че делото КТБ е вече в международния съд: <http://idvassilev.blogspot.it>, 7.04.2015.

Позволих си този дълъг цитат, защото пределно ясно показва *в какъв джандем* е попаднала държавата благодарение на сътрудничеството на държавните институции в полза на *олигархичните щения* да се разграбят или раздадат под масата остатъчните активи на КТБ. И преди беше пределно ясно, че моделът „Кой?“ ще струва скъпо на България – но едва сега се вижда същинският цено-разпис, по който сметката ще трябва да я плащаме всички ние. И същинската драма на този модел съвсем не се състои в епичния пехливанлък между скараните олигарси, падането на кабинета Орешарски и маргинализирането на БСП – тя се състои именно *днес*, когато обществото, вече осъзнало необходимостта да скъса с коварните подмени на прехода, се оказва *обременено с тежките дългове* на току-що отминалите подли времена – и благодарение на тези дългове липсват ресурсите, необходими за тъй насъщните обществени и икономически реформи. И на първо място липсват *доверието, уважението и упованието* в българските институции – като тези липси ще ги усещаме още много години напред.

Тази драма ни задължава да се запитаме: *колко ще струва* на България изкуственият фалит на КТБ – тази наистина най-мощна и най-безочлива афера в историята на втората българска република? Отговорите са най-различни – като се почне от „десет милиарда“ (според Кольо Парамов и Емил Хърсев) и се стигне до „поне пет милиарда“ (според Венцислав Димитров). Всички обаче са убедени, че изборият от БНБ вариант за излизане от кризата е най-скъпият – и че ако КТБ беше оздравена, загубите за държавата щяха да бъдат по-малки. А също и че финансовите загуби *не изчерпват щетите* от тази криза, която в един момент бе на път да отнесе и цялата банкова система – за втори път в историята на прехода.

Трябва да си дадем сметка за тези загуби – защото ако българите са не само най-бедните в цивилизована Европа, но и най-нешастните, най-песимистично настроените към

собственото си бъдеще, то тази им отпадналост се дължи именно на такива щети. Става дума не само и не просто за някакви похитени милиарди, но и за *атентат срещу на-шето бъдеще* – чиито поражения се изкупуват с бедност и страдания от милиони наши сънародници. Поради което Аферата КТБ се превръща в пробития джоб на България, през който изтичат шансовете ни да се превърнем в *нормална* и достойна за живеене страна – изтичат с въртоп, който повлича след себе си и последните остатъци от доверие в политическото, в държавата и в нейните институции. А държавата е общностно дело, тя в някакъв смисъл прилича на банка – *без доверие* всичко се разпада.

Затова е важно да *прочетем* страницата с тази афера – и да не допуснем тя да остане скрита зад фалшиви аргументи от типа на следствена и банкова тайна, с които днес най-виновните за нейното случване институции се опитват да *прикрият* собствената си съпричастност. Важно е да разберем нейните послания, да разтълкуваме уроците, които трябва да научим – още повече че се явяваме на поправителен пред националната съдба: защото през зимата на 1996 – 1997 г. *вече го учихме този урок* – и сега покажахме, че нищо не сме научили и нищо не сме разбрали.

В огромния корпус от текстове за КТБ, натрупани около тази най-обсъждана и най-вълнуваща българското общество тема в последната година, могат да се открият много изводи и послания, изразени от различни гледни точки. Но също така и много *манипулации*, които целят чисто *промишване на мозъците* – за да не би някой да си зададе въпроси, които оспорват целенасочено внушаваната гледна точка: че банката е пирамида, източена от главния злодей в тази публично разигравана мелодрама – Цветан Василев, – а всички други са почтени граждани и нямат нищо общо с това злодеяние. Разбира се, всеки е свободен да направи своите изводи въз основа на достъпните факти (както и въз основа на това, че някои от тях са старателно укривани). Моите биха могли да бъдат изразени по следния начин:

1. КТБ е закономерен продукт на олигархичния модел на българския преход, който възниква още в неговите зори и получава допълнителни стимули в началото на XXI век, при правителството на Симеон Сакскобургготски. Този модел се изразява във все по-тясна обвързаност между политическата и икономическата власт, като взаимодействието помежду им придобива очертанията на *корпоративна* политико-икономическа структура. Това е модел, намерил политическо представителство чрез ДПС, а по-късно и чрез тройната коалиция на БСП, НДСВ и ДПС. Банката е *продукт* на този модел, но и негов *инструмент*. Чрез нея и чрез поддържаната от нея медийна империя се сключва корупционна сделка между властта и олигархията: политически преференции срещу осигуряване на медиен комфорт – сделка, която на практика остава валидна за целия период на екстремна експанзия на тази банка – от 2007 до 2014 г.

2. Кулминацията на този модел е правителството на Орешарски, при което изпълнителната власт е само формален изпълнител на волята на *задкулисните корпоративни партньори*, които де факто управляват България. Оперативни фигури в това задкулисие са Делян Пеевски и Цветан Василев, а Ахмед Доган и Сергей Станишев са нещо като борд на директорите на тяхната корпорация. Над всички тях, в качеството му на основен полит-инвеститор, можем да провидим фигурата на Путин.

3. КТБ реализира икономическа експанзия, която в пъти надхвърля ръста на другите банки, поставени при сродни условия. Шансовете на тази банка се дължат на *политическите протекции*, благодарение на които свързани с нея компании печелят търгове, обществени поръчки и приватизационни сделки. Възможностите за тази експанзия са осигурени чрез *партньорството* с Делян Пеевски и други фигури със стабилни позиции в средите на управляващите. Осигуряването на подобна благоприятна среда обикновено се нарича политическа корупция.

4. От самото си създаване банката е свързана първо със съветски, а после с руски капитали. Тази обвързаност характеризира *най-крупните сделки*, извършени с нейно финансиране – сделката за „Булгартабак“ и сделката за БТК. Нейната специфична ориентация към финансиране в областта на енергетиката я прави *перспективен проводник на руското влияние* в този сектор – най-нереформирания в България и най-уязвимия за остатъчните мрежи на ДС. Никак не е случайно, че разпадът на олигархичния модел „Кой?“, благодарение на който банката просперира, е свързан с безславния край на проекта „Южен поток“. Нещо повече – в битката за активите на БТК активно се включва българският клон на руската ВТБ – а в опита си да спаси същите тези активи Цветан Василев продава за едно евро и самата БТК, и други предприятия, свързани с националната ни сигурност, на белгиеца Луврие, чийто бизнес е свързан с приближени на Путин руски олигарси. По този начин функцията на КТБ като партньор в руски сделки и проводник на руски капитали в страната може да бъде проследена в целия период на нейното съществуване.

5. От 2007 г. до 2014 г. една голяма част от финансовите активи на най-големите държавни предприятия (особено тези от енергетиката и военнопromишления комплекс) са вложени именно в КТБ. По този начин банката печели *свежи пари* за своите инвестиционни проекти, като държи държавните пари на разплащателни сметки с ниска лихва, а раздава кредити с висока лихва. Няма друго обяснение за странния афинитет на държавната икономика към трезорите на тази банка – освен *политическа корупция* на много високо равнище.

6. Силната корупционна зависимост на свързаните с КТБ фирми от управляващия елит е индикатор за рисковете, на които е изложена тази банка. Нейният успех зависи преди всичко от това, доколко здрава е *връзката* между нейните акционери и управляващите. Когато тази връзка се губи, шансовете ѝ да поддържа същия ръст на печалбите *изчез-*

ват – а тъй като в много случаи става дума за рискови проекти, съответно се покачва и равнището на риск за нейните вложители.

7. Банката грубо пренебрегва изискването на закона, според който кредитите, раздадени на свързани лица, не могат да надхвърлят 20% от нейния уставен капитал. Нишата в стопанския живот, заета от КТБ, е тази на *инвестиционното банкиране*, което предполага създаване на дружества, чиято цел е инвестирането в определени проекти или извършването на сделки за придобиване на акционерно участие. Един преглед на банковите практики показва, че КТБ буквално *обраства* с мрежа от нови и нови компании, които се притежават взаимно – като крайните собственици най-често са регистрирани в офшорни зони.

8. Тази структура позволява да се *заобикалят* изискванията на закона – например увеличение на капитала посредством кредити на самата банка, прехвърлени многократно по веригата от дружества. Същевременно ясно личи, че стратегическото оформяне на мрежата от тези фирми предполага възможността за прехвърляне на материалните и финансовите активи, в случай че някоя от фирмите или самата банка стигне до банкрут. Създаден е *санитарен кордон от кухи дружества*, често без персонал и без собственост, които получават кредити и ги прехвърлят на други дружества, които вече осъществяват конкретните инвестиционни намерения.

9. От това обаче не следва, че така раздадените кредити не се обслужват – това е съзнателно конструиран и налаган в масовото съзнание мит. Към 20 юни 2014 г. – датата на поставянето на банката под специален надзор, над 90% от кредитните линии се обслужват редовно – и банката реално е в *добро финансово здраве* – което впрочем личи повече от ясно от разрешението на БНБ да бъде закупена „Креди Агрикол“ дни преди атаката срещу КТБ, което може да бъде дадено само след *обстойна проверка* на финансовото състояние на банката. Доброто качество на кредитния портфейл е потвърдено и

от две проверки на БНБ, проведени през 2013 г. – едната от които цялостна, и от оценките на международни рейтингови агенции. Реално без проведената с помощта на прокуратурата и медиите на Пеевски атака нямаше *никакви предпоставки* да се стигне до криза в КТБ – поне в обозримо бъдеще.

10. Основният извод, който бихме могли да направим от общия контекст на всички събития, свързани с развитието на банковата криза в КТБ, е следният: **банката е изкуствено фалирана**. Нейният фалит е политически обоснован: свързан е на първо място с *разпадането на коалицията*, която подкрепя правителството на Орешарски, след изборите за европарламент; на второ място с разпадането на самия олигархичен модел „Кой?“ – и с последвалата това разпадане *война* между участващите в него олигарси; и на трето място – с пропадането на „Южен поток“ като евентуален източник на финансиране за една голяма група компании, свързани с Делян Пеевски и ДПС, при което като *компенсаторен механизъм* е набелязано усвояването на активите на КТБ, които активи обаче Цветан Василев не е искал да отстъпи доброволно.

11. Основните инструменти за фалирането на КТБ са две български институции: **прокуратурата и БНБ**. Атаката срещу банката започва с оповестяването на абсурдното обвинение за подготвяно убийство на Делян Пеевски, поръчано от Цветан Василев, което прокуратурата приема съвсем на сериозно и по което са арестувани трима невинни български граждани. Следва масирана акция с участието на десетки прокурори, следователи и барети в офисите на фирми, свързани с КТБ – масирано отразена от медиите и предизвиква *паника сред вложителите*, които в рамките на една седмица изтеглят над един милиард лева. В същото време медийната империя на Пеевски лансира гръмко тезата, че банката е източена от нейния собственик, а новината за започнатото разследване на подуправителя на БНБ Цветан Гунев усилва паниката. Така се стига до *ликвиден недостиг* и искане на КТБ да бъде поставена под специален надзор.

12. От поставянето под специален надзор до отнемането на лиценза на банката БНБ не предприема *абсолютно никакви действия* за оздравяване на КТБ. Точно обратното – всички действия са насочени към изграждане на апокалиптична визия за финансовото състояние на банката, която да отблъсне евентуалните инвеститори, които биха могли да помогнат за нейното оздравяване – и към *доказване на ликвиден недостиг*, който би могъл да бъде основание за обявяването ѝ във фалит. Използвани са два основни инструмента за тази цел – от една страна, *забавяне на решението* на БНБ във времето, при което естествено, тъй като банката не функционира, нейните редовно обслужвани кредити стават просрочени, а после и предсрочно изискуеми, а от друга – въвеждане на **нови нормативи за обезценка на активите**, които не са прилагани спрямо нито една друга банка в България – и на които нито една друга банка у нас не би издържала. Тези нормативи изискват кредитите да бъдат обезценявани въз основа на *хипотетични оценки* за бъдещото финансово здраве на кредитополучателите – като за нормален залог се приемат предимно бързо ликвидните активи, а кредити с огромни материални залози биват обезценявани с по 70 – 80 процента. Така се стига до обезценка, която формира финансова загуба от 4,2 милиарда лева – която пропагандно се представя като раздаване на кредити без покритие и „източване“ на самата банка.

13. БНБ *отказва* да предостави ликвидна помощ на КТБ, въпреки че още преди поставянето на банката под специален надзор изпълнителният директор е поискал такава – в размер на 250 милиона лева. Преди кризата и непосредствено след това тези пари биха били *напълно достатъчни*, за да бъде спасена КТБ – която въпреки паниката сред вложителите към 30 юни 2014 г. разполага с реални активи в размер на близо 7 милиарда лева. Аргументът на БНБ, че помощ се оказва само на здрави банки, е абсолютно *невалиден*, тъй като към началните месеци след поставянето

под специален надзор БНБ изобщо не би могла да е наясно дали КТБ е здрава или „болна“ банка¹³⁴. Няма обяснение защо националната банка оказва спешна ликвидна помощ на ПИБ, изпаднала в *сходна ситуация* (и междувпрочем също обременена с лоши банкерски практики), а на КТБ такава помощ се отказва.

14. Отнемането на лиценза на КТБ и откриването на процедура за несъстоятелност са предприети, **без да има редовно заверен отчет**, който да констатира финансовото състояние на банката. От писмата за ангажимент и от самите доклади на трите одиторски фирми ясно личи, че техните отговорности не включват реално обезценяване на активите и счетоводна оценка на финансовото състояние на банката – а съдържат единствено *експертни мнения и консултативни оценки*, за чиято точност не се поема никакъв ангажимент. Изрично записано в договорите условие е, че докладите на тези фирми *не могат* да служат като доказателства пред съда – а БНБ ги използва именно като такива доказателства. От тази гледна точка и отнемането на лиценза, и започнатата процедура за несъстоятелност въз основа на експертните заключения, направени от наетите одиторски фирми, са изцяло **незаконни действия** – което отваря широк фронт за бъдещи съдебни дела срещу България в международните съдилища, чиито решения ще струват милиардни загуби за държавата.

15. Ръководството на БНБ прави всичко възможно да *отблъсне* офертите на акционерите в КТБ за спасяване на банката, като не обръща внимание на техните предложения и като ги тълкува публично в негативен смисъл. В резултат на което е отхвърлено предложението на консорциума от акционери, по силата на което държавата *щеше да*

¹³⁴ По същия начин БНБ не би могла да гарантира доколко здрава е ПИБ, тъй като подобна увереност изисква дълъг период на проверка – и въпреки това на нея бе оказана подкрепа още в хода на предизвиканата от слухове криза.

получи собствеността над същите тези предприятия, сделката за които сега се опитва да предотврати – БТК, НУРТС-овете, „Дунарит“, „Авионамс“ и прочее, а тъй наречените четири милиарда загуби щяха да бъдат покрити с максимум половината от тази сума.

16. В задълженията на квесторите се включва изискването да се грижат за имуществото на поставената под специален надзор банка с грижата на добър стопанин. Квесторите в КТБ *не проявяват* подобна загриженост. Доказателство за това са сключените цесионни сделки в размер на над един милиард лева, които на практика ощетяват Фонда за гарантиране на влоговете; допускането на служители на конкурентни банки до кредитните досиета на КТБ и затварянето на очите пред *присвояването* на значими активи на банката от бивши съдружници на Цветан Василев, сега подвизаващи се като защитени свидетели на прокуратурата.

17. Начинът, по който медиите от медийната империя на Пеевски отразяват ситуацията, свързана с КТБ, е повече от показателен. Реакцията на медиите, които до този момент са се отнасяли *сервилно* към Цветан Василев и са обслужвали неговите интереси в конкурентни битки за клиенти, показва много ясно **кой стои зад атаката** срещу банката и в защита на чии апетити се осъществява тя. Тези медии – за съжаление в съзвучие с медийната група „Капитал“ и с националните медии – създават предпоставките за *паника* сред вложителите и затвърждават манипулативното внушение, че банката е източена и окрадена по вина на един-единствен човек. Врѳх на тяхната истерия е броят на в. „Телеграф“ от 19 декември 2014 г., посветен от първата до последната буква на тази тема. Под титулното заглавие „Истината за Цветан Василев и бандата, която ви ограби: кражбата на века – КТБ“ този брой се разпространява *заедно* с „Държавен вестник“ и е разпратен до всички негови адресати.

18. Решенията на съда по отношение на редица дела, водени около казуса КТБ, издават *пристрастност* в полза

на ликвидаторите на банката. Емблематичен пример в това отношение е решението за обявяване в несъстоятелност и вкарване на синдик в ТЦ-ИМЕ и в един от основните акционери в нея – офшорката EFV International Financial Ventures – независимо от факта, че тази офшорна компания е под юрисдикцията на Вирджинските острови. Решението е присъдено от съдия Румяна Ченалова – *дежурния* съдия, определен по системата за случаен избор винаги когато става дума за КТБ. Друг емблематичен пример е решението на двата състава на ВАС, според което акционерите *нямат правен интерес* да оспорват решението за несъстоятелност на притежаваната от тях банка пред съда.

19. Абсолютно необяснимо е защо след като практиката на раздаване на кредити на свързани лица в КТБ, а също и неудържимата привлекателност на нейните трезори за капиталите на държавните дружества са известни още от 2011 – 2012 г. и данни за това, включително *документално доказани*, фигурират в редица журналистически разследвания, тези публично известни факти *не са привлекли вниманието* на БНБ, прокуратурата, следствените органи, ДАНС и КФН – а попадат в центъра на вниманието едва след като моделът „Кой?“ се разпада и битката между Делян Пеевски и Цветан Василев придобива публични очертания.

20. Също така необяснимо е и защо след като основните действия на прокуратурата са базирани върху сигнала на „Протестна мрежа“, нейните служители се насочват *само* към Цветан Василев, а пренебрегват данните за Пеевски, отказват да извършат проверка по отношение на тях – и дори *започват проверки* срещу авторите на сигнала. Не е ясно и защо прокуратурата отказва да се самосезира по данните за изнудване в интервюто на Цветан Василев пред сайта „Гласове“ – въпреки настойчивите публични подканяния да направи това.

21. Нито БНБ, нито пък прокуратурата обръна внимание върху очевидния *конфликт на интереси*, в които се намираха част от хората, от които зависеше съдбата на

КТБ. В това число трябва да споменем представителите на „Делойт“ – България – и по-точно Силвия Пенева и Гавин Хил – вложители в банката с депозити над гарантираната от Фонда за гарантиране на влоговете в банките сума, както и Нели Кордовска, която е временен шеф на надзора на БНБ – и от нея на практика зависят всички решения за КТБ. Тя успява да изтегли от тази банка своя влог от 64 000 евро в последния момент – в късния следобед на 19 юни 2014 г., – нещо, което десетките хиляди вложители *не успяха да направят* – поради липсата на информация за бъдещата съдба на КТБ. Никой – включително и съдът, не обръща внимание и върху дребната подробност, че квесторите в КТБ не отговарят на изискуемите по закон условия, за да заемат този пост.

22. Изкуствено предизвиканият фалит на КТБ ще има трайно действащи негативни последици върху икономическия и обществения живот в България. На първо място, той вече струва 3,7 милиарда лева на българските данъкоплатци – но сумите, които България ще изгуби в съдебни дела пред международните инстанции при оспорване на отнетия лиценз и присъдения фалит на банката, ще бъдат вероятно *още по-големи*. На второ място, институционалният произвол, проявен спрямо тази банка, ще *отблъсне* задълго сериозните финансови инвеститори в страната ни. И на трето, но не на последно място, казусът КТБ ще предизвика *сериозна криза на доверието* в българските институции. Щом това е възможно – ще си кажат поне мислещите българи, – щом наистина могат по този начин да подменят истината и да ни пращат за зелен хайвер, значи наистина не държавата си има мафия, а мафията си има държава.

23. Ще завърша с това, с което започнах. Няма бели души при казуса КТБ. Всички са *черни* или поне *сиви*, всички са набъркани в защитата на един или друг клон на олигархичните структури – на тези задкулисни призраци с бели якички, които съвсем доскоро управляваха България. Това *омесване* потрися, то е омерзително и отблъскващо – за-

щото за да се живее човешки, трябва да има надеждни критерии, по които да можем да разделим доброто от злото. В случая те са *заличени* – от внуците и правнуците на Бай Ганьо. Когато се окаже, че институциите в една държава са само пипалца на октопода, изсмукващ нейните ресурси, хората просто обръщат гръб и се *разбягват*. Затова е насъщно да прочетем досиетата КТБ, насъщно е да прочетем тайните досиета на случващия се пред очите ни преход към демокрация. И нека отново припомним думите на президента Плевнелиев – ако успеем в този си прочит, *преходът ще приключи*. Ако не успеем, ще продължи още дълго – и вероятно ще завърши с катастрофа.

Приложение

В хода на това разследване изпратих серия от въпроси на няколко свързани с темата български институции, като се позовавах на правото на достъп до обществена информация и на правото на повторно използване на информация от обществения сектор (чл. 4 от ЗДОИ). В преамбюла към въпросите се подчертаваше, че прикриването на информацията, свързана с КТБ, е *акт срещу националната сигурност, обществения ред и моралното здраве на гражданите*; че такова прикриване нарушава принципите за гарантиране сигурността на обществото и държавата; за осигуряване еднакви условия за достъп до информация; за откритост, достоверност и пълнота на информацията. Посочвах, че е *недопустимо* да са банкова, респективно следствена тайна сведения, които разкриват важна за обществото информация за обществено опасни и противоправни деяния в дадена банка, в случая КТБ. Застъпвах тезата, че е обществено опасно и противоправно да се държи тази информация като банкова тайна и да се разпространява по нерегламентиран начин, като се ограничава правото на обществото да се информира.

Въпросите бяха зададени персонално към Иван Искров, управител на БНБ; Стоян Мавродиев, председател на КФН; Сотир Цацаров, главен прокурор на РБ; и Владимир Писанчев, председател на ДАНС (въпросът бе зададен преди неговата смяна). Получих отговори от всички институции – понякога от конкретните адресати на моето запитване, понякога от техни служители. От КФН освен отговор получих и покана да посетя Комисията и да получа по-подробни обяснения по проблеми, свързани с моите въпроси, на което не обърнах внимание, тъй като целта на тези питання

бе да получа черно на бяло *официалния отговор на институциите*, за да го направя обществено достояние – а не да бъда убеждаван в правотата на тази или онази теза в частни по същество разговори.

За съжаление не мога да кажа, че съм доволен от отговорите, които получих. Вместо да отговорят по същество, в повечето случаи институциите бяха предпочели да обяснят *защо не могат да отговорят* на моите въпроси. Получи се нещо като игра на развален телефон: питаш за едно, а ти отговарят за нещо съвсем друго. Бих могъл да коментирам много подробно *защо* отговорите са несъответни, но няма да го направя. Вместо това ще публикувам зададените въпроси и получените отговори – нека читателят сам прецени в каква степен реакцията на БНБ, КФН, ВКП и ДАНС е адекватна.

Въпроси към Иван Искров, управител на БНБ

1. В сайта Биволъ, социалната мрежа Facebook и др. се появиха списъци с имената на юридически и физически лица – вложители и длъжници в КТБ. Тези списъци отговарят ли на направените от Вас проверки? Лицата от тези списъци завели ли са дела срещу БНБ за причиняване на неимуществени и имуществени вреди? Във връзка с този мой въпрос трябва да припомня, че в Решение № 191 от 16.05.2014 г. по т. д. № 504/2012 г. Върховният касационен съд на Република България, Търговска колегия, I отделение, в публично заседание на единадесети ноември през 2013 г. с председател Таня Райковска приема, че *„Лице, включено в списъка по Законът за информацията относно необсуждани кредити (ЗИОНК), съставен от БНБ, има правен интерес да предяви установителен иск, че не е било в кредитно или приравнено му правоотношение с търговска банка, след като банката е била заличена като правен субект, както и да установи, че списъкът по ЗИОНК в частта му за дълга на това лице е с невярно съдържание.“* **Следователно ЗИОНК няма еднократно действие.**

2. Моля да ни предоставите данни по отношение на длъжниците кредитополучатели от КТБ за: 1. длъжника; 2. сумата на неиздължената част от кредита и сумата на неизплатените лихви; 3. вида и размера на обезпеченията, срещу които е отпуснат кредитът, и достатъчността за покриването на задълженията на кредитополучателя; 4. събраната информация за кредитоспособността на длъжника и кредитния проект към момента на предоставяне на кредита; 5. предприетите действия за събиране на неиздължената част от кредита; причините за неиздължаване на кредита; предприетите мерки за налагане на санкции и търсене на имуществена отговорност на кредитополучателя и на лицата, виновни за отпускането или несъбирането на не обслужвания кредит.

3. Сред длъжниците от КТБ има ли длъжници от списъка на кредитните милионери по ЗИОНК 1998 г.?

4. Сред длъжниците на КТБ има ли лица (физически или като участници във фирми), които да са оповестени по Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия?

5. Бих искал да направите публично достояние също списъците на:

- търговските дружества с държавен капитал, вложили средства в КТБ. Каква е общата загуба на държавните търговски дружества и на всяко едно поотделно;

- общинската администрация, вложила средства в КТБ, и какъв е размерът на общата загуба и за всяка една общинска администрация поотделно;

- държавната администрация, вложила средства в КТБ, и какъв е размерът на общата загуба и за всяка една държавна администрация поотделно;

- списък на вложители на пари и ценности – физически и юридически лица, чийто произход не е ясен;

- вложители на пари и ценности, които не са заплатили данъци, в частност осигурителни вноски при получаването на вложените суми;

- държавните търговски дружества, които не са се разплащали директно с други държавни търговски дружества, а са извършвали разплащания между държавни дружества чрез посредничеството на КТБ, за което са заплащали такса. Какъв е общият размер на разплащанията между държавните дружества посредством договори с КТБ и какъв е размерът на таксата, удържана в полза на КТБ?

6. Бих искал да дадете публичен отговор дали подуправителят, ръководещ управление „Банков надзор“ на Българската народна банка, е изготвил специален бюлетин за информацията относно необслужваните кредити на КТБ. Ако да, то специалният бюлетин изпратен ли е на Главния

прокурор, на Министерството на вътрешните работи, на органите на Националната агенция за приходите, на митническите органи и на Народното събрание?

7. Към началото на 2014 г. КТБ е четвъртата по големина банка в страната, като по официални данни активите ѝ възлизат на над 7 милиарда лева. След проведения от Ваша страна одит оценката на нейните активи се измерва с 4,2 милиарда дефицит. На какво се дължи тази драматична разлика, до която се стига в рамките на половин година? На реални финансови загуби или на различната методика, по която се е изчислявала финансовата адекватност на банката?

8. През януари 2014 г. КТБ купи банката „Креди Агрикол“ и получи съответното разрешение от БНБ. Добре известно е, че такова разрешение се дава след сериозен одит на финансовото състояние на купувача. Кой персонално носи отговорността за очевидно неверния одит, на базата на който е дадено това разрешение – като се има предвид, че данни за изключителната експанзия на БНБ, практически непостижима в условията на българското банкиране, както и данни за масирано раздаване на кредити на свързани със собственика компании, бяха поне от година назад публична тайна – и на тях бяха посветени сериозни и подкрепени с доказателства журналистически разследвания, чиито данни Вашият одит потвърди?

9. Както е добре известно, търговските банки предоставят на БНБ информация за всеки реализиран финансов превод в размер от над 40 000 лв. Как при това положение БНБ е останала в неведение за огромните суми, превъртани през близки на Цветан Василев компании, които са били отпускани като кредити и с които по-късно са генерирани кухи печалби и закупуване на акции на борсата – като с този трик КТБ е повишавала своя капитал?

10. На 17 юни 2014 г. БНБ направи официално изявление, че „че внимателно и отблизо следи развитието на целия банков сектор, включително и на споменатата банка“ – като се имаше предвид КТБ. Заявихте също, че разполагате

с „актуални данни за цялата банкова система“ и че „на базата на тази информация БНБ категорично потвърждава, че банковата система, включително и КТБ, е с висока ликвидност и капиталова адекватност и функционира нормално“. Това е очевидно невярно твърдение, тъй като към този момент вече тече масираното теглене на влогове в КТБ, провокирано от действията на прокуратурата и медийната кампания на свързаните с Делян Пеевски медии за това, че банката е пред фалит; самите изпълнителни директори на КТБ на 16 юни са внесли при Вас писмо, с което настояват БНБ да се намеси и да предприеме мерки за осигуряване на стабилността на банковата система. Как бихте обяснили факта, че поверената Ви институция се ангажира с публични твърдения, които радикално се разминават с истината – и които самата БНБ ще опровергае в рамките на по-малко от месец след това?

11. През юни и юли се състоят две сериозни кризи в банковата система на България, за чиято стабилност отговаря поверената Ви институция – в КТБ и ПИБ. Вашата намеса, а и Вашето отношение към тях, е коренно различно. Под Ваше давление държавата осигурява ликвидност на ПИБ, като е дадено разрешение от ЕК за държавна помощ за банковия сектор в размер на 3,3 милиарда лева. За КТБ такава ликвидна помощ не е осигурена, въпреки че ситуацията и в двете банки е идентична. Точно обратното: БНБ с решение на Управителния си съвет разрешава на квесторите в поставената под специален надзор банка да приведат 30 109 201 лв. по сметка на Фонда за гарантиране на влоговете – с което прави изключение от разпореждането, въведено с Решение № 73/20.06.2014 г., да бъде спряно изпълнението на всички задължения на КТБ АД. Бихте ли посочили на какво се дължи очевидно различното отношение на БНБ към двете банки?

12. Докладът на одиторските фирми, оценявали, или поточно обезценявали, активите на КТБ, е компрометиран поради наличието на конфликт на интереси от страна на

Силвия Пенева, управляващ съдружник в „Делойт Одит“ ООД – България, тъй като тя е вложител в КТБ с личен депозит от 2,5 милиона лева, съгласно публично оповестени данни. Г-жа Пенева е успяла да спаси своя влог на 20 юни – чрез цесия, въпреки гаранциите на квесторите, че към този момент няма нито една реализирана цесия. Моля да отговорите поради каква причина не сте взели предвид този очевиден конфликт на интереси?

13. Моля да посочите на какво фактическо и правно основание се базира Вашето решение за отнемане на лиценза на КТБ, като се има предвид, че докладите на трите консултантски компании „Делойт Одит“ ООД, Ърнст енд Янг“ ООД и „АФА“ ООД не представляват одит на финансова информация в съответствие с Международните одиторски стандарти и – както самите компании подчертават, не изразяват мнение върху финансовата информация, съдържаща се в техните доклади. Ако това е така, то каква е правната основа за Вашето решение?

14. Предполагам, че Ви е добре известно, че поставянето на банка под специален надзор има само една цел – да се установят реалните проблеми в нея и да се реализира вариант за нейното оздравяване. Проточилият се твърде дълго специален надзор над КТБ не показва с нещо, че се търси спасителна опция за банката – тъкмо обратното, от логиката на действията, предприети от БНБ, следва, че по-скоро се цели тоталното обезценяване на нейните активи, превръщането на всички кредити в изискуеми и в крайна сметка – предизвикването на нейния фалит. Във връзка с това бих искал да отговорите на въпроса, какво е било финансовото състояние на банката към 20 юни 2014 г. – когато тя беше поставена под специален надзор и нейните изпълнителни директори бяха отстранени, и какво е било това състояние към 20 октомври 2014 г., когато одиторите внасят своя доклад в БНБ – и как си обяснявате изключителното влошаване на нейното състояние в периода, в който тя е била под контрола на поверената Ви институция?

Българска народна банка

Учр. № БНБ: 8822/... 20-03-2015

ДО
Г-Н ЕДВИН СУГАРЕВ
Гр. София

Относно: Заявление вх. № БНБ-24198/06.03.2015г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СУГАРЕВ,

Във връзка с подадено от Вас заявление за достъп до обществена информация под горния номер, Ви уведомяваме следното:

Във връзка с исканията по **точки 1, 2, 3, 4 и 6** - БНБ не е запозната със списъците на физически и юридически лица - вложители и длъжници в КТБ, за които твърдите, че са били публикувани в сайта „Биволъ” и на които се позовавате.

В допълнение, обръщаме внимание, че Законът за информация относно необслужваните кредити (ЗИОНК) има еднократно действие и задълженията на БНБ по него са изчерпателно регламентирани в чл. 3 от същия закон: изготвяне на списък на лицата с необслужвани кредити с данните по ал. 1; публикуване на списъка в специален бюлетин в срока по ал. 2; изпращане на бюлетина на органите, посочени в ал. 3. Съгласно § 1 от Допълнителните разпоредби на ЗИОНК, необслужван кредит по смисъла на този закон «е всеки кредит, включително и рефинансирането от Българската народна банка, по който към датата на влизането на закона в сила има просрочени плащания със забава над шест месеца и тези суми не са изплатени в 30-дневен срок от тази дата». Не е налице нормативно основание за изготвяне на нов бюлетин по реда на ЗИОНК, във връзка с което не са събрани от БНБ по реда на чл 2 и 3 от ЗИОНК данни със съдържанието, посочено от Вас по **точка 2**.

Не е налице нормативноустановено задължение за БНБ, респ. - БНБ не е извършвала проверка дали сред лицата - кредитополучатели в КТБ има такива, включени в списъка по ЗИОНК, или лица, чиято принадлежност е обявена по реда на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия (ЗДРДОПБГДС). На основание чл. 9 т. 3 от ЗДРДОПБГДС, Комисията по ЗДРДОПБГДС е компетентен орган, който разкрива и обявява имената на лицата, посочени като длъжници в бюлетина по чл. 3, ал. 2 от ЗИОНК и за които е установена принадлежност към органите по чл. 1 от ЗДРДОПБГДС.

В допълнение към горното, както и във връзка с исканията и въпросите по **точка 5, 15 и 16**, следва да имате предвид, че информацията за лица - вложители и кредитополучатели в КТБ, наличности и операции по сметки, влогове и кредити (в т. ч. банковото обслужване на търговската дейност на клиенти на банката) не е свързана с

Факсимиле от отговора на БНБ (стр. 1 от 4)

обществения живот в страната и засяга трети лица – банката и нейни клиенти, които са субекти на гражданското право, а не задължени субекти по чл. 3 от ЗДОИ. Тази информация не е обществена по смисъла на чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ и е изключена от обхвата на закона.

Дори да би имала обществен характер, информацията за факти и обстоятелства относно наличностите и операциите по сметки, влогове и кредити на клиенти на банката, данни относно конкретни кредити, предоставени по тях обезпечения и др. данни по кредитните досиета, водени от банката, вкл. начислени по тях обезценки, съставляват банкова тайна по чл. 62, ал. 2 от ЗКИ, която може да бъде разкривана само със съгласие на засегнатото лице или по решение на съда – чл. 62, ал. 6 от ЗКИ. В допълнение, информацията която БНБ придобива или създава за целите на банковия надзор или във връзка с него съставлява професионална тайна по чл. 63 и чл. 79, ал. 3 от ЗКИ, и тази информация не може да бъде предоставяна на други органи и лица извън, посочените в чл. 64 от ЗКИ. Чл. 4, ал.2 от Закона за БНБ също установява забрана за централната банка да предава на други лица получената информация, представляваща банкова и търговска тайна за банките и другите участници в паричния оборот.

Отделно, БНБ не събира и не обработва индивидуални данни за клиенти на банките, и не разполага с данни със съдържанието посочено от Вас в **точка 5**.

По въпросите **по т. 8 и 9**, Ви информираме, че предварителното одобрение за придобиване от КТБ на акциите от капитала на „Креди Агрикол България“ ЕАД е издадено със Заповед № БНБ-63383/30.04.2014 г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“ по реда на чл. 28 и 28а от ЗКИ и *Нареба № 2 за лицензите, одобренията и разрешенията, издавани от Българската народна банка по Закона за кредитните институции*. Заповедта е обявена в търговския регистър по партидата на „Креди Агрикол България“ ЕАД (с настоящо фирмено наименование Търговска банка „Виктория“ ЕАД). Конкретните данни и документи въз основа на които е издадено предварителното одобрение, съставляват професионална тайна по чл. 63 от ЗКИ, тъй като са свързани с осъществявания от БНБ надзор върху банките и съставляват информация, която е част от досието на поднадзорно лице.

Изискванията на Директива 2013/36/ЕС за осъществяването на дейност от кредитните институции са въведени в българското законодателство с разпоредбите на Закона за кредитните институции. Съгласно ЗКИ, наблюдението на всяка от кредитните институции се извършва на базата на регулаторни отчети (дистанционно наблюдение на основата на подаваните от банките специфични отчети и надзорна информация) и инспекции на място. Изявлението от 17.06.2014 г., което е достъпно на интернет страницата на БНБ, е направено въз основа на надзорните данни и информация, с които БНБ е разполагала към този момент и които са били подавани от КТБ.

По въпросите **по т. 10** – предоставянето на държавна помощ в страните от Европейския съюз се извършва от правителствата на държавите-членки съобразно строги и ясни правила, които не могат да бъдат нарушавани. В тази връзка следва да се има предвид *Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 август 2013 г. на правилата за държавните помощи към мерките за подкрепа на банки в контекста на финансовата криза (2013/С 216/01)*. Съгласно Закона за държавните помощи, компетентен национален орган при предоставянето на държавна помощ е министърът на финансите, след получаване на положително решение от Европейската комисия, в което се определят условията, при които се отпуска такава помощ. БНБ не разполага с компетенции във връзка с предоставяне на държавни помощи.

По въпросите по т. 11, обръщаме Ви внимание, че прегледът на активите на КТБ е възложена на независимите одитори от квесторите на банката, в качеството им на лица,

които управляват и представяват КТБ. Отделно, информацията относно факти и обстоятелства, касаещи наличности и операции по сметки и влогове на клиенти в банка, съставлява банкова тайна по чл. 62 от ЗКИ, която може да бъде разкривана само със съгласие на засегнатото лице или по решение на съда – чл. 62, ал. 6 от ЗКИ.

По въпросите по т. 12 – фактическите и правни основания за отнемане лиценза на КТБ са подробно изложени в мотивите на Решение № 138/06.11.2014 г. на УС на БНБ, което е обявено по партидата на банката в Търговския регистър. Решението е издадено на основание чл. 36, ал. 2 т.2 от ЗКИ, съгласно който БНБ задължително отнема лиценза на банка поради неплатежоспособност, когато собственият капитал на банката е отрицателна величина. Основанието, на което е отнет лиценза на КТБ, са не изготвените от одиторите доклади, а обстоятелството, че собственият капитал на банката е отрицателна величина.

По въпросите по т. 7, 13, 14, 15, 16, 17 и 18 – информацията относно прегледа, анализа и оценката на активите на банката, възложен от квесторите на банката на независими одитори, съставлява търговска тайна за клиентите, както и банкова тайна и професионална тайна, която може да бъде разкривана само при условията на ЗКИ. На основание чл. 63 и чл. 79, ал. 3 от ЗКИ, професионална тайна е информацията, която БНБ придобива или създава за целите на банковия надзор или във връзка с него. Данните относно конкретни лица – вложители или кредитополучатели в КТБ, вкл. относно факти и обстоятелства, касаещи наличностите и операциите по сметки и кредити на тези лица, предоставени обезпечения и др. данни от кредитни досиета водени от банката, въз основа на които е извършен анализа и оценката, са защитени като банкова тайна по чл. 62, ал. 2 от ЗКИ.

В допълнение към горезилюженото по конкретните въпроси, обръщаме внимание, че на своята интернет страница на адрес: www.bnb.bg, в раздел „Прессъобщения“, БНБ своевременно е публикувала и оповестявала информация относно КТБ и предприетите мерки и текущите действия спрямо банката след поставянето ѝ под специален надзор, при съблюдаване на законовите изисквания за опазване на банковата и професионалната тайна по ЗКИ и ЗБНБ. По този начин, в изпълнение на изискванията на чл. 14, ал. 1 от ЗДОИ е осигурен непрекъснат и постоянен публичен достъп на всички заинтересовани лица до оповестената обществена информация по отношение на КТБ.

Така напр. с прессъобщение от 31.07.2014 г. е оповестен „Доклад за текущото състояние на КТБ“, изготвен от квесторите на банката, без информацията, съставляваща банкова и професионална тайна. С прессъобщение от 22.10.2014 г. е оповестена обществена информация за резултатите от анализа и оценката на активите на КТБ и баланс на банката към 30.09.2014 г. В приложение към прессъобщението е публикувана и допълнителна информация за резултатите от оценките на активите на банката, като са разписани приложените от одиторите методи при оценката, както и данни за обезпеченките по видове активи, при съблюдаване на установените в ЗКИ и ЗБНБ изисквания за защита на професионалната и банковата тайна. Структурирана цялата информация във връзка с предприетите от БНБ действия и мерки относно КТБ в периода 06.2014г. – 11.2014 г. (от поставянето на банката под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност, до отнемане на издадения лиценз), без индивидуални данни за клиенти на банката, можете да откриете в доклада „Събитията и предприетите действия, свързани с „Корпоративна търговска банка“ АД и Търговска банка „Виктория“ ЕАД“, който бе изготвен за информация на народните представители и внесен от името на УС на БНБ в Народното събрание на 27.10.2014 г. и публикуван на интернет страницата на БНБ на същата дата.

По отношение на информацията, съставляваща банкова или професионална тайна са приложими чл. 7, ал. 1 и чл. 37, ал. 1 т. 1 от ЗДОИ във вр. с чл. 62, чл. 63 и чл. 79, ал. 3 от ЗКИ и чл. 4, ал. 2 от ЗБНБ. Тъй като тази информация представлява правнозащитена по закон тайна, достъпът до нея по реда на ЗДОИ е ограничен. На основание чл. 37, ал. 1 т. 1 от ЗДОИ, основание за отказ е налице, когато търсената информация е класифицирана информация или друга защитена тайна, в случаите, предвидени със закон.

В допълнение, още веднъж обръщаме внимание, че не е налице нормативно основание в действащото законодателство, съгласно което БНБ би имала правомощие или задължение да оповести публично данни, отнасящи се до трети лица – вложители и кредитополучатели на КТБ. БНБ не събира и не обработва подобни индивидуални данни за клиенти на банките. Отделно, както посочихме и по-горе, тази информация не е обществена по своя характер, тъй като засяга трети лица – субекти на гражданското право (банката и нейни клиенти), които не са задължени лица по смисъла на ЗДОИ; дори да би имала обществен халактер, тази информация съставлява лични данни, банкова и търговска тайна за трети лица – клиенти на банката, както и професионална тайна във връзка с данните и информацията, които БНБ придобива за целите на упражнявания банков надзор или във връзка с него.

Вече посочихме по-горе, че обобщена цялата информация, относно предприетите от БНБ действия по случая с КТБ в периода 06 – 11.2014 г. (от поставянето и под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност, до отнемане на изданиения лиценз за банкова дейност), се съдържа в доклада „Събитията и предприетите действия, свързани с „Корпоративна търговска банка“ АД и Търговска банка „Виктория“ ЕАД”, който бе изготвен за информация на народните представители и внесен от името на УС на БНБ в Народното събрание на 27.10.2014 г. Докладът е оповестен на електронната страница на БНБ с прессъобщение от 27.10.2014 г., като с настоящото Ви предоставяме копие от доклада на хартиен носител.

Настоящото писмо може да се обжалва пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от неговото съобщаване.

С УВАЖЕНИЕ

НЕЛИ КОРДОВСКА
ЗА ПОДУПРАВИТЕЛ
РЪКОВОДЕЦ УПРАВЛЕНИЕ
«БАНКОВ НАДЗОР»

НИНА СТОЯНОВА
ГЛАВЕН ЮРИСТ

*Въпроси към Стоян Мавродиев,
председател на КФН*

1. В свои изказвания Вие нееднократно сте подчертавали, че нямате никакво отношение към КТБ, тъй като за банките компетентната институция е единствено „Банков надзор“ на БНБ. Само че КТБ е и инвестиционен посредник, и публично дружество – тъй че по тези две линии подлежи на надзор от КФН. КТБ и групата компании, свързани с нея, са издали финансови инструменти за над един милиард лева, от които 800 милиона на българския пазар (за сравнение: сумата от всички финансови инструменти, търгувани на фондовата борса, е около 8 милиарда лева) – при което именно КФН е дала разрешение за издаването им – и е длъжна да защити интересите на малките и големите инвеститори, закупили тези финансови инструменти – още повече че вложените по този начин финансови ресурси не са гарантирани от държавата. Всъщност форсираната банкова експанзия на КТБ въвлеча и капиталовия пазар като източник на финансови ресурси – при което пряко задължение на КФН е да следи дали информацията, предоставяна от банката на инвеститорите, е адекватна – или става дума за финансова пирамида, както в крайна сметка се оказва. Бихте ли отговорили дали сте изпълнили тези задължения и какви мерки сте предприели във връзка с тях?

2. В качеството си на публична компания КТБ не само търгува с финансови инструменти, но и набира финансов капитал на фондовата борса. Тези операции не само че подлежат на контрол от страна на КФН, но и на практика биват одобрявани от регулатора. Например според изнесени от медиите и неопровергани от никого данни при увеличението на капитала през 2013 г., получило одобрение от КФН, банката увеличава капитала си чрез фирми, финансирани от самата нея – факт, който е регистриран от медиите, но въпреки това КФН вписва новата

емисия акции на стойност близо 90 млн. лв. Извън прякото набиране на капитал чрез емисии от акции се извършват фиктивни сделки с акции на банката и свързани с Цветан Василев компании, чрез които се генерират кухи печалби. Например в края на октомври 2012 г. „Бромак“ придобива пакет от 8,24% акции на „Булгартабак холдинг“ (от финансирани от самата банка компании) при цена 61 лв., които само два дена по-късно продава по 75 лв. за акция, от което реализира печалба от 8,5 млн. лв. Сроден е казусът с продажбата на централата на КТБ, която е продадена срещу 43 милиона лева на формално несвързано юридическо лице – „Евробилд 2003“, благодарение на което КТБ реализира 16,5 милиона печалба, която отразява в годишния си отчет. Всъщност именно с тази операция КТБ успява да прескочи прага на минимално изискуемата капиталова адекватност от 12%. Освен акции на КТБ, публично търгувани са емисии акции и облигации на редица свързани с нея компании. Сред тях е ТЦ-ИМЕ, през която по признания на БНБ са преминавали пари с произход кредити от КТБ и са се връщали в банката под формата на капитал. Бихте ли посочили как и чрез какви свои действия сте реагирали на този тип порочни практики, водещи до изкуствено повишаване на капитала на банката, генериране на кухи печалби и преки вреди за купувачите тези акции инвеститори?

3. Въпреки утвърдената от КФН практика да се предупреждават институционалните инвеститори да се въздържат от експозиции в рискови активи, по отношение на КТБ такива предупреждения липсват. Нещо повече – след затварянето на банката взаимни фондове и застрахователи не оповестяват експозицията си към КТБ – въпреки че сумите и съответно рисковете са повече от сериозни – и според доклад на самата КФН от есента на 2014 г. загубите сред поднадзорните ѝ лица от фалита на КТБ ще бъдат най-малко 100 млн. лв. Как бихте обяснили повече от странната незаинтересова-

ност на поверената Ви институция към тези съвсем реални рискове?

4. Какви са правните основания, въз основа на които си позволявате да налагате глоби на медии, които пишат по проблемите в банковата система? Освен че по този начин КФН упражнява цензура, самото налагане на глоби в такъв размер е и незаконно, тъй като според Директива 2014/57/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно наказателноправните санкции за пазарна злоупотреба, чл. 13, „опитите за злоупотреба с вътрешна информация и за манипулиране на пазара върху целостта на финансовите пазари и върху доверието на инвеститорите в тези пазари, тези форми на поведение трябва също да се наказват като престъпления“. След като поверената Ви институция третира инкриминираните статии именно като опит за користо манипулиране на финансовия пазар (колкото и абсурдни да са аргументите за това), то единственото, което би могло да бъде предприето в светлината на споменатата Директива на ЕС, е да се уведоми прокуратурата за престъпното деяние, а не да се налага глоба. Освен това как бихте коментирали посочването на КФН като основна причина за срива на България на 106 място в класацията на „Репортери без граница“?

5. Вашето наказателно постановление срещу в. „Капитал“ се базира на жалби на фирмите „Водстрой 98“ и „Промислено строителство Холдинг“ по отношение на това, че е посочена зависимостта им от Делян Пеевски. КФН позовава наказателните си актове на декларацията на депутата пред Сметната палата, в която няма деклариран участия във фирми. Ерго: щом Пеевски не е декларирал тези фирми като своя собственост, значи няма такава зависимост – и толкова. Ако КФН по този начин решава проблемите със свързаните лица, които постоянно изникват във финансовата практика у нас, то не е за учудване, че сме на това дередже. По същество Вашият

отказ да се разследва тъй често срещаната свързаност между участниците на финансовия пазар е и отказ от оздравяване на финансовата система. Много от проблемите на финансовата регулация произтичат именно от Вашето нехайство към този род феномени. Още преди години имаше редица сигнали в медиите за това, че банкерът Цветан Василев насочва парите на държавните фирми, вложени неизвестно защо в неговия трезор, към спорни инвестиционни проекти, икономически свързани с него и с Делян Пеевски. БНБ отказа да установи този проблем, КФН също. Вероятно Ви е добре известно, че КФН е водещият регулатор при сделки със свързани лица. КТБ, а и ПИБ и повечето банки с българска собственост, са публични дружества под надзора на поверената Ви комисия, а основните проблеми в тях идват точно от сделки (или кредити) на свързани със собствениците лица. Как ще обясните повече от наивната си практика да налагате тежки глоби на медии, като се позовавате на декларациите на депутата от ДПС Делян Пеевски в публичния регистър – и пренебрегвате всички косвени доказателства за обвързаност между споменатото лице и възхода на КТБ, а след това и същата обвързаност с институционалния комплот срещу тази банка?

б. Ако КФН налага глоби на медии за текстове, свързани с КТБ и ПИБ, то по странен начин е премълчана медийната атака от началото на юни 2014 г., проведена от медии, свързвани с Делян Пеевски – в „Телеграф“, „Монитор“, „Политика“ и др. Например на 17 юни „Телеграф“ и „Монитор“, продължавайки темата за мнимата поръчка за убийство на Делян Пеевски, направена от Цветан Василев, твърдят недвусмислено, че „е поставена под риск сигурността на парите, вложени в банката, в това число и от обикновените граждани на държавата“ („Телеграф“). Тези и други съобщения, сочещи например, че „Булгартабак“ закрива сметките си в КТБ“, предизвикват банкова паника, която довежда до изтеглянето на над един мили-

ард лева от вложителите – и става причина за поставянето на банката под специален надзор. Как бихте обяснили факта, че тези масирани публикации, които продължават месеци след това, кой знае защо не попадат в полезреността на Вашата комисия?

б. В разследването на сайта „Биволъ“ „Как КТБ открадна „Петрол“ се цитира писмо на Денис Ершов, адресирано до Вас буквално минути след като на 2.01.2013 г. става ясно, че акциите на „Петрол холдинг“ АД в „Петрол“ АД са изкарани и продадени на борсата с помощта на документи с невярно съдържание, като цената им е занижена 4 – 5 пъти. „Тъй като считаме, че е извършена документна измама от страна на предишното ръководство на „Петрол холдинг“ АД, молим за незабавната ви намеса за предотвратяване на каквото и да било разпореждане с акциите на „Петрол холдинг“ АД до изясняване на случая“ – пише в това писмо до поверената Ви институция. КФН не реагира на тази кражба, въпреки че става дума за очевадна злоупотреба със стотици милиони. Отговор – и то чисто формален – е изпратен четири месеца по-късно; впрочем по същия безразличен начин реагират и от БНБ, и от прокуратурата. Как бихте обяснили своето безразличие при наличието на данни за много сериозно финансово престъпление, при което с помощта на фалшификация е присвоено предприятие, чиято стойност е повече от 400 милиона лева?

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОМИСИЯ ЗА
ФИНАНСОВ НАДЗОР**

Изх. № 92-00-249
20 MAR 2015
София.....

**ДО
ЕДВИН СТЕФАНОВ СУГАРЕВ
ГР. СОФИЯ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СУГАРЕВ,

Във връзка със заявление вх. № 92-00-249/06.03.2015 г. приложено Ви изпращам
Решение № 198-ОИ/20.03.2015 г.

Приложение: съгласно текста.

СТОЯН МАВРОДИЕВ
Председател на Комисията за финансов надзор

Факсимиле от отговора на КФН (стр. 1 от 4)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

РЕШЕНИЕ

№ 198-ОИ от 20.03.2015 г.

В Комисията за финансов надзор (КФН) е постъпило заявление вх. № 92-00-249/06.03.2015 г. от Едвин Стефанов Сугарев, с адрес за кореспонденция: София за предоставяне на достъп до информация.

В заявлението е посочено формата за предоставяне на достъп до обществена информация да е на електронен и хартиен носител. Заявителят иска решението за достъп до обществена информация да му се връчи лично срещу подпис.

Заявителят поставя въпроси, обособени в 7 точки, като преди поставяне на всеки от въпросите излага съответна информация и изразява своето разбиране и мнение по нея. Във всяка от точките и в по-голяма част от самите въпроси се съдържа оценка на дейността на КФН.

С въпросите в т. 1 и 2 заявителят търси отговори какви мерки и действия са предприети от председателя на КФН във връзка с изложеното от заявителя. С въпросите в т. 3, 5, 6 и 7 заявителят иска даване на обяснения от председателя на КФН, а с въпроса в т. 4 иска даване на коментар от председателя на КФН.

Съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ) обществена информация по смисъла на посочения закон е всяка информация, свързана с общественния живот в Република България и даваща възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти.

Съгласно чл. 2, ал. 3 от ЗДОИ информация от общественния сектор е всяка информация, обективизирана върху хартиен, електронен или друг носител, включително съхранена като звукозапис или видеозапис, и събрана или създадена от организация от общественния сектор.

Предоставянето на обяснения и коментари по повдигнатите от заявителя въпроси не съставлява обществена информация по смисъла на чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ. В заявлението е посочено, че заявлението е подадено на основание ЗДОИ във връзка със Закона за информация относно необслужваните кредити и организирания от Фондация „Програма Достъп до информация“ журналистически конкурс за разследване 2015 г., спечелен от заявителя по темата „КТБ“. Предвид, че поставените въпроси са във връзка с журналистическо разследване, то същите излизат извън обхвата на информацията, достъпът, до която се обезпечава по ЗДОИ. Видно от изложеното в заявлението, заявителят си е съставил собствено мнение за дейността на КФН. Предоставянето на обяснения и коментари не представлява и информация от общественния сектор по смисъла на чл. 2, ал. 3 от ЗДОИ, защото търсената информация следва да е вече събрана и създадена и да е обективизирана на съответен носител.

Факсимиле от отговора на КФН (стр. 2 от 4)

На основание чл. 28 от ЗДОИ и чл. 11, ал. 2 от Наредба № 45 от 2.03.2012 г. за достъпа до съхраняваните от Комисията за финансов надзор документи (приета с Решение на КФН, обн., ДВ, бр. 23 от 20.03.2012 г.),

РЕШИХ:

Предоставям на Едвин Стефанов Сугарев следната информация:

1. Комисията за финансов надзор и по-специално заместник-председателят на КФН, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, разполагат с правомощия спрямо „Корпоративна Търговска Банка“ АД („КТБ“ АД) по отношение качеството ѝ на публично дружество по смисъла на чл. 110 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), т.е. осъществяват текущ и последващ надзор за спазване на специфичните законови изисквания по отношение на дейността на публичните дружества, регламентирани в ЗППЦК.

По въпроси, отнасящи се до надзора на КФН над „КТБ“ АД, КФН е изслушана на заседание на Комисията по бюджет и финанси (КБФ) към Народното събрание в периода 29.01.2015 г. - 19.02.2015 г. Комисията за финансов надзор е предоставила на КБФ информация, касаеща надзора над „КТБ“ АД, която е публикувана на интернет страницата на КФН:

<http://www.fsc.bg/lzslushvane-na-rakovodstvoto-na-KFN-na-zasedanieto-na-Komisiyata-po-byudjet-i-finansi-ot-12022015-g-news-3909-bg>

<http://www.fsc.bg/Saobshteniya-bg-44> - прикачен файл със заглавие „8. Дейност на КФН по надзора на КТБ АД“.

Доклад на КБФ от изслушването на КФН е публикуван на интернет страницата на Народното събрание:

<http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/2330/reports/1D/5207>

2. Във връзка с въпросите от заявлението, касаещи констатирани нарушения и издадени наказателни постановления по Закона срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти следва да се има предвид следното:

Законът срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти (ЗПЗФИ) урежда мерките срещу пазарните злоупотреби, свързани с финансови инструменти. Нормата на чл. 11 от ЗПЗФИ забранява манипулирането на пазара на финансови инструменти. Според чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗПЗФИ, манипулиране на пазара на финансови инструменти е „разпространяването чрез средствата за масово осведомяване, включително чрез Интернет, или по какъвто и да е друг начин на информация, която създава или може да създаде невярна или подвеждаща представа относно финансови инструменти, включително разпространяването на слухове и неверни или заблуждаващи новини, когато лицето, което разпространява информацията, знае или е длъжно да знае, че информацията е невярна или подвеждаща.“

Информация относно спазване разпоредбите на ЗПЗФИ при осъществяване надзорните правомощия на КФН и на заместник-председателя, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, може да се намери на следните линкове:

<http://www.fsc.bg/Pressaobshlenie-news-3886-bg>

Факсимиле от отговора на КФН (стр. 3 от 4)

<http://www.fsc.bg/Izyavlenie-ot-g-n-Vladimir-Savov-izpalnyavasht-pravomoshtiyata-na-zamestnik-predsedatel-rakovodesht-upravlenie-Nadzor-na-investicionnata-deynost-na-Komisiyata-za-finansov-nadzor-news-3889-bg>

3. На интернет страницата на КФН в раздел „Новини” (<http://www.fsc.bg/Novini-bg>) са публикувани и са общодостъпни решения от заседания на КФН, съобщения до средствата за масово осведомяване, официални позиции на КФН и изявления на ръководството на КФН.

4. В чл. 73, ал. 1 от Кодекса за застраховане (КЗ) детайлно са изброени видовете активи, подходящи за покритие на техническите резерви. Също така, в КЗ са предвидени правила за диверсификация, териториално разпределение и валутно съответствие. Комисията за финансов надзор, и по-специално заместник – председателят на КФН, ръководещ управление „Застрахователен надзор”, получават периодично информация от застрахователите за активите за покритие на техническите резерви и следят за спазването на законовите изисквания.

5. На основание чл. 14, ал. 1, т. 23, т. 24 и т. 25 от Наредба № 15 за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства в публичните регистри, които се водят от КФН на основание чл. 30 от Закона за Комисията за финансов надзор по партидата на всяко лице се вписват:

- приложените принудителни административни мерки от комисията, съответно от заместник-председател на комисията, както и отмяната им, законовите разпоредби, които са били нарушени, номер и дата на решението;

- наложените имуществени санкции от председателя на комисията, съответно от заместник-председател на комисията, влезли в сила, законовите разпоредби, които са били нарушени, номер и дата на наказателното постановление;

- наложените глоби на лицата, които са оправомощени да управляват и да представляват юридическото лице, от председателя на комисията, съответно от заместник-председател, влезли в сила, законовите разпоредби, които са били нарушени, номер и дата на наказателното постановление.

Публичните регистри са достъпни на страницата на КФН в интернет.

Решението може да бъде оспорвано по съдебен ред в 14-дневен срок от съобщаването му пред Административен съд – София град по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

ПРЕДСЕДАТЕЛ КОМИСИЯ
СТОЯН МАВРОДИЕВ
РЕГИСТРАЦИЯ
ФИНАНСОВ НАДЗОР

Факсимиле от отговора на КФН (стр. 4 от 4)

Въпроси към Сотир Цацаров, главен прокурор на РБ

1. На 12 юни Вие обявихте пред медиите, че 12 служители на Корпоративна търговска банка, сред които цялото ръководство и някои от охранителите, са били разпитани в Столичното следствие по повод сигнала на „Протестна мрежа“ срещу банкера Цветан Василев, депутатът Делян Пеевски и евродепутатът Николай Бареков. С това Ваше официално заявление стартира каскада от процесуални действия, насочени преди всичко към КТБ и свързаните с нея лица. Каква е причината да проявите избирателна активност по отношение на сигнала на „Протестна мрежа“, като предприемете действия само по отношение на КТБ, нейните директори и нейния собственик Цветан Василев, пренебрегвайки изцяло Делян Пеевски и Николай Бареков? Съвсем наскоро поверената Ви институция заяви, че прекратява процесуалните действия по отношение на Пеевски, което стана причина „Протестна мрежа“ да оповести сигнала си по отношение на това лице с настояване Вашето разследване по отношение на него да продължи. Наистина ли смятате, че Делян Пеевски няма отношение към престъпните дейности, свързани с КТБ? Вярвате ли на версията, лансирана от медиите, собственост на неговата фамилия, че той няма нищо общо нито с Цветан Василев, нито с КТБ, нито с „Водстрой“, нито с „Булгартабак“, нито с какъвто и да бил физически или икономически субект, свързан с току-що отминалото банково ограбване на България – впрочем второто такова в периода на българския преход към демокрация?

2. На следващия ден – 13 юни 2014 г., Националното радио събщи, че Цветан Василев се разследва за поръчителство на убийство, като „поръчаният“ е Делян Пеевски. БТА обяви, че екипи на прокуратурата и МВР проверяват офиси на Корпоративна търговска банка, което бе и подробно отразено чрез заснемане на екипите на ДАНС и полицията,

които под надзора на Вашите прокурори обискираха офисите на компаниите на Цветан Василев в сградата на бул. „Цар Борис III“. Медиите моментално подеха масирана кампания с твърдението, че собственикът на КТБ е поръчал убийството на Делян Пеевски и че банката е пред фалит, а вложенията на гражданите са застрашени. Това предизвика паника, която доведе до изтеглянето на над един милиард лева от клоновете на КТБ, което пък стана причина за поставянето на банката под специален надзор и впоследствие – до отнемането на нейния лиценз. Тезата на прокуратурата за поръчковото убийство на Делян Пеевски не издържа в съда и тримата арестувани по този повод бяха пуснати – скоро след това се оказа, че тази теза е изцяло съчинена и не е подкрепена с нито едно доказателство, което в крайна сметка бяхте принуден да признаете и Вие. Бихте ли отговорили сега, след като стартиралата с Вашите действия банкова криза струва вече милиарди на българските данъкоплатци, от кого беше лансирана тази подвеждаща версия, какви бяха основанията на прокуратурата да я приеме за чиста монета и какви наказания наложихте на своите служители, отговорни за този провал?

3. На 11 юли 2014 г. прокуратурата излиза с официално съобщение, че е сезирана от Иван Искров, управител на БНБ, със сигнал, придружен с копия от много документи, за това, че на 19.06.2014 г. от банката са изтеглени суми в брой, равняващи се на 205 887 223 лв., като същите са предадени срещу разписка и техен получател е собственикът на КТБ Цветан Василев. Поверената Ви институция тиражира и тази недостоверна версия и започва да работи по нея, като арестува изпълнителния директор и главния касиер. В крайна сметка се оказва, че първо, сумата не е теглена в брой, и второ, е теглена в течение на години – за сметка на това обаче е постигнато нещо не толкова видимо: доверието в банката е окончателно съсипано, което естествено води до тежка ликвидна криза и да отнемане на лиценза ѝ – като в перспектива

вероятно ще се стигне до разпродажба на нейните активи, чието придобиване от някои лица, известни с колективния псевдоним „Кой?“, вероятно е и крайната цел на упражнението. Въпросът е какво предприехте Вие, след като се установи, че ръководството на БНБ в лицето на нейния управител е хвърлило в публичното пространство лъжлива и подвеждаща версия, а българската прокуратура отново е станала за резил?

4. На 9 септември 2014 г. по Ваша инициатива и във Вашия кабинет бяха проведени две срещи, свързани с търсенето на разрешение по казуса КТБ, при което Вие де факто имахте посреднически функции между заинтересованите институции. Едната беше с управителя на БНБ Иван Искров и с финансовия министър Румен Порожанов, а втората, на която според очевидци е останал и министър Порожанов – с представители на работодателските организации и на синдикатите КНСБ и „Подкрепа“. Според представители на работодателите мнението, формирало се на тази втора среща, е било в полза на това банката да бъде спасена и да бъде направено всичко възможно тя да отвори врати – включително и като ѝ бъде оказана ликвидна подкрепа с публични средства. Моят въпрос е: в рамките на какви именно правомощия сте приели споменатите посреднически функции – както и дали смятате, че формираното тогава мнение е позитивно и перспективно – независимо дори от факта, че тъкмо действията на прокуратурата са основната причина за изпадането на КТБ в ликвидна криза. Ако това е така – то какви действия предприехте срещу управителя на БНБ Иван Искров, който не само че не пристъпи към оздравяването на поставената под специален надзор банка, което е негово задължение по закон, но и протака периода на бездействие и шикалкавене до момента, в който фалитът на банката стана необратим?

ВЪРХОВНА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА

София 1000, бул. "Витоша" № 2, ☎ 02/92 19 566, 📠 02/9867671, ✉ vkr@prb.bg

Изх. № 1140/2015 г.
гр. София, 19.03.2015 г.

ДО
Г-Н ЕДВИН СТЕФАНОВ СУГАРЕВ
гр. София

*Относно: искане за предоставяне на информация със Заявление вх.
№ 1140/06.03.2015 г.*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СУГАРЕВ,

Във връзка с направеното от Вас искане за предоставяне на информация по реда на ЗДОИ, Ви уведомявам за следното:

Съгласно чл. 2, ал. 1 ЗДОИ обществената информация е всяка информация, свързана с обществения живот в Република България и даваща възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти.

Задължен субект по смисъла на чл. 3, ал. 1 ЗДОИ е главният прокурор, който представлява Прокуратурата на Република България, поради което предвиденият в ЗДОИ ред за осъществяване на достъп до обществена информация се прилага по отношение на информация, създавана и съхранявана от него. Информацията е за дейността на прокуратурата, а не за мнението или убеждението на главния прокурор по един или друг въпрос.

Правото на достъп до обществена информация се осъществява по реда, определен в ЗДОИ, освен ако в друг закон не предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация. Напр., достъп до информация, свързана с определена прокурорска преписка, се осъществява по реда на Наказателно-процесуалния кодекс.

Дейността на прокуратурата е нормативно определена. Нормативно определени са и условията за образуване на досъдебно производство, неговото развитие и приключване. Решенията, които прокурорът взима, са по негово вътрешно убеждение, основано на обективно, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото като при осъществяване на съдебна власт не носи наказателна и гражданска

Факсимиле от отговора на ВКП (стр. 1 от 2)

отговорност, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер. Към настоящия момент в прокуратурата няма данни за образувано досъдебно или дисциплинарно производство срещу прокурор или служител във връзка с разследването по случая КТБ.

Предвид гореизложеното, достъпът до търсената от Вас информация не следва да се осъществява по реда на ЗДОИ. Поради големия обществен интерес към действията на прокуратурата по случая КТБ, на страницата на ПРБ в интернет – <http://prb.bg> са публикувани различни прессъобщения с информация, която може да се предостави по ЗДОИ.

Приложение: копия на 4 бр. съобщения, публикувани в интернет-страницата на ПРБ.

**ЗАМЕСТНИК НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР
ПРИ ВКП:**

ПЕНКА РАДАНОВА

Факсимиле от отговора на ВКП (стр. 2 от 2)

*Въпроси към Владимир Писанчев,
председател на ДАНС*

1. Първите сериозни разследвания върху порочните банкови практики на КТБ са от 2011 г. – като до поставянето на банката под специален надзор са публикувани десетки такива. Бихте ли обяснили как и защо ДАНС не реагира по никакъв начин на тези публикации, след като Агенцията за финансово разузнаване е част от поверената Ви институция – и след като всички данни за концентрация на държавни капитали в КТБ, за раздаване на кредити на свързани с ръководството ѝ компании, за генериране на кухи печалби и изкуствено увеличаване на капитала на банката се потвърдиха при направените по-късно одити – като нехайството на БНБ, КФН и ръководената от Вас агенция по случая струваха на българските данъкоплатци милиарди левове?

2. Получавани ли са в ДАНС сигнали за състоянието на КТБ – ако да, какви и какво е предприето по изнесените в тях данни?

3. Какви конкретни действия е предприела поверената Ви агенция, за да издири получателите на изнесените по незаконен начин капитали на КТБ?

Разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от ЗДОИ гласи, че всеки гражданин на Република България има право на достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в този закон, освен ако в друг закон е предвиден специален ред за търсене, получаване и разпространяване на такава информация.

Следва да се има предвид, че по случая с КТБ е образувано Досъдебно производство № 92/2014 г. по описа на Следствен отдел при Софийска градска прокуратура, пр. пр. 6466/16.07.2014 по описа на СГП. Съгласно чл. 198, ал.1 от Наказателно-процесуалния кодекс /НПК/, *„Материалите по разследването не могат да се разгласяват без разрешение на прокурора“*.

Предвид факта, че за достъп до исканата информацията е въведен специален ред в друг закон – НПК, ДАНС не може да предостави исканите от Вас данни.

Настоящият отказ подлежи на обжалване в 14-дневен срок от уведомяване на заявителя пред Административния съд-София.

19.03.2014 г.
Гр. София

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
"НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ":

/Димитър Герджиков/

Факсимиле от отговора на ДАНС (стр. 2 от 2)

Съдържание

Аферата КТБ и битието българско (увод)	5
1. Руската връзка.....	15
2. Банка на ръба на закона	57
3. Частният трезор на държавата.....	77
4. Голямата експанзия	94
5. Моделът „Кой?“	115
6. Как беше убита КТБ – хроника на една банкова ликвидация	150
7. Бели якички, черни ръкавели	185
8. Пирът на лешоядите.....	223
9. Пробитият джоб на България.....	250
Приложение	267
Въпроси към Иван Искров, управител на БНБ	269
Въпроси към Стоян Мавродиев, председател на КФН.....	274
Въпроси към Сотир Цацаров, главен прокурор на РБ.....	287
Въпроси към Владимир Писанчев, председател на ДАНС	292

Едвин Сугарев
Аферата КТБ

Редактор: Виктория Лекова
Коректор: Марина Иванова
Предпечатна подготовка: ЕТ *Звезди*

Българска. Първо издание
Формат 60×90/16. Печатни коли 18,50.

Nest Press Editions Ltd.
e-mail: nest.press.editions@gmail.com
tel. +359 884 861 855

Печатница „Изток-Запад“